

|                               |                |
|-------------------------------|----------------|
| 1. Kasernutredning .....      | kronor 319,430 |
| 2. Förplägnadsutredning ..... | » 191,658      |
| 3. Musikmateriel .....        | » 14,000       |
| <hr/>                         |                |
| Summa kronor 525,088          |                |

eller, i avrundat tal, 525,000 kronor.

I enlighet med flygförvaltningens förslag torde under förevarande anslag, i likhet med vad redan gäller för marinen, böra beräknas särskilda medel för musikmateriel. Mot det av flygförvaltningen härför beräknade beloppet, 14,000 kronor, har jag intet att erinra. Härmed har jag dock icke tagit ställning till frågan i vilken omfattning flygvapnets musikorganisation för nästa budgetår bör utbyggas. Denna fråga får bedömas framdeles i samband med framläggande av slutlig beräkning för nästa budgetår av flygvapnets avlöningsanslag. Det av flygförvaltningen angivna medelsbehovet för kasernutredning och förplägnadsutredning har beräknats i enlighet med de för innevarande budgetår gällande grunderna och kan av mig godtagas. Under erinran, att kostnaderna för kasern- och förplägnadsutredning samt musikmateriel i propositionen 1942: 210 beräknats till 563,200 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 610,000 kronor vid genomförd organisation, får jag alltså förorda, att anslaget, vilket numera i enlighet med flygförvaltningens förslag torde böra benämnas »Kasern- och förplägnadsutredning m. m.», för budgetåret 1943/44 upptages med ett belopp av i avrundat tal 525,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 125,000 kronor. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget i anslutning till vad sålunda anförts.

*Departements-  
chefen.*

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 525,000 kronor.

[121.] 117. **Flygvapnet: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m. reservationsanslag.** Under denna anslagsrubrik har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits ett belopp av 4,150,000 kronor. Stat för anslaget har fastställts den 30 juni 1942 (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 65). Av staten framgår att av det för innevarande budgetår anvisade anslaget ett belopp av 350,000 kronor belöper på inredning av ämbetsbyggnad för flygvapnets myndigheter.

1941 års försvarsutredning har vid uppgörandet av sina kostnadsberäkningar för flygvapnets utbyggnad under femårsperioden 1942/47 räknat med en engångskostnad för intendenturmateriel m. m. av 17,140,000 kronor, därav för munderingsutrustning 9,737,000 kronor, speciell flygarbeklädnad 687,000 kronor, kasernutredning 5,307,000 kronor, förplägnadsutredning 1,266,000 kronor och musikmateriel 143,000 kronor. Rörande de närmare beräkningsgrunderna torde jag få hänvisa till det av försvarsutredningen avgivna be-

tänkandet. Vidare har utredningen beräknat ett belopp av 565,000 kronor bliva erforderligt för bestridande av engångsutgifter för övriga expenser. Dessa beräkningar ha godtagits i propositionen 1942: 210.

Av de i sistnämnda proposition för ifrågavarande ändamål för perioden 1942/47 beräknade beloppen (17,140,000 + 565,000 =) 17,705,000 kronor, ha hittills anvisats (4,150,000 — 350,000 =) 3,800,000 kronor, vadan återstå att anvisa (17,705,000 — 3,800,000 =) 13,905,000 kronor.

*Flygförvaltningen* har hemställt, att för budgetåret 1943/44 måtte anvisas 8,114,000 kronor för fortsatt anskaffning av materiel av ifrågavarande slag. Kostnaderna ha beräknats med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 enligt följande tablå.

| Materiel                                   | F ö r b a n d    |         |         |         | Eskader-<br>och flygbas-<br>områdes-<br>staber | Summa<br>kronor |
|--------------------------------------------|------------------|---------|---------|---------|------------------------------------------------|-----------------|
|                                            | F 1—12<br>m. fl. | F 13    | F 16    | F 20    |                                                |                 |
| Munderingsutrustning                       | 2,183,000        | 987,000 | 843,000 | 245,000 | —                                              | 4,258,000       |
| Speciell flygarbekläd-<br>nad .....        | 10,000           | —       | 164,000 | —       | —                                              | 174,000         |
| Kasernutredning .....                      | 1,597,000        | 481,000 | 516,000 | 131,000 | 38,000                                         | 2,763,000       |
| Förplägnadsutredning                       | 341,000          | 117,000 | 123,000 | —       | —                                              | 581,000         |
| Musikmateriel .....                        | 40,000           | —       | —       | —       | —                                              | 40,000          |
| Övriga intendentur-<br>materielbehov ..... | 175,000          | 45,200  | 45,200  | 24,200  | 8,400                                          | 298,000         |
| Summa kronor                               |                  |         |         |         |                                                | 8,114,000       |

*Anm.* I kolumn 2 avses — förutom angivna flottiljer och flygkrigsskolan — vissa basbataljoner, skolor, krigsflygfält och övningsplatser.

Flygförvaltningen har förutskickat, att den av prisstegringen orsakade kostnadsökningen kunde komma att nödvändiggöra förstärkning av anslaget.

Sedermera har flygförvaltningen i särskild skrivelse framhållit, att i förutnämnda belopp å 350,000 kronor, vilket under förevarande anslag för innevarande budgetår anvisats till inredning av ämbetsbyggnad för flygvapnets myndigheter, icke medräknats specialinredning av vissa lokaler inom ämbetsbyggnaden, såsom arkiv, laboratorium, fotoavdelning, anskaffning av brandredskap och cykelställ m. m. Flygförvaltningen, som av byggnadsstyrelsen inhämtat, att medel för specialinredning av antydd beskaffenhet icke inrymdes inom för byggnadens uppförande anvisade medel, hade nu verkställt utredning i ämnet, av vilken framginge, att medelsbehovet för ifrågavarande ändamål utgjorde 300,000 kronor. Ämbetsverket hemställde — under åberopande av en i skrivelsen införd specifikation rörande kostnadernas fördelning — att sistnämnda belopp måtte anvisas under förevarande anslag.

Departements-  
chefen.

Från flygförvaltningen har jag under hand inhämtat, att materialleveran-  
sarna av munderingsutrustning och kaserninredning på grund av sin om-  
fattning icke torde kunna bliva i sin helhet fullgjorda och likviderade under  
budgetåret 1943/44, på grund varav en minskning av de för dessa ändamål  
beräknade beloppen med 300,000 kronor respektive 200,000 kronor vore

möjlig. I överensstämmelse härmed torde det av flygförvaltningen beräknade medelsbehovet böra minskas med 500,000 kronor. Å andra sidan torde under anslaget böra inräknas ytterligare medel för inredning av ämbetsbyggnaden för flygvapnets myndigheter. Då under nuvarande förhållanden kostnader av denna art måste begränsas så långt sig göra låter och flygförvaltningens kostnadskalkyl synes inrymma möjligheter till beskrningar, kan jag icke förorda att för ändamålet för nästa budgetår beräknas högre belopp än 225,000 kronor. Jag utgår från att detta belopp skall kunna inrymmas inom de i femårsplanen för flygvapnet beräknade kostnaderna.

I övrigt har jag med reservation för musikorganisationens omfattning (jfr punkt 120) intet att i huvudsak erinra mot ämbetsverkets anslagsberäkningar och föreslår alltså, att förevarande anslag uppföres med ett belopp av  $(8,114,000 - 500,000 + 225,000 =)$  i nedåt avrundat tal 7,800,000 kronor. Av förut nämnda i försvarspropositionen beräknade engångsutgift för anskaffning av intendenturmateriel m. m. återstår vid bifall till mitt nu framlagda förslag att anvisa  $(13,905,000 - 7,800,000 =)$  6,105,000 kronor.

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen av för ändamålet anvisade medel vidtaga sådana jämkningar i anslagsfördelningen, som kunna visa sig erforderliga.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet*: *Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 7,800,000 kronor.

### Undervisning och övningar.

[122.] 118. *Flygvapnet*: *Undervisningsmateriel m. m., reservationsanslag*. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 290,000 kronor. Enligt för anslaget fastställd stat (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 66) disponeras anslaget sålunda:

|                                                           |                |
|-----------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Undervisningsmateriel i allmänhet.....                 | kronor 135,000 |
| 2. Undervisningsmateriel för flygvapnets signalskola..... | » 155,000      |
| Summa kronor 290,000                                      |                |

Det under anslagsposten 2 upptagna beloppet utgör del av inredningskostnaderna för flygvapnets signalskola, för vilket ändamål enligt de till grund för propositionen 1942:210 liggande kalkylerna beräknats inalles 400,000 kronor.

*Flygförvaltningen* har i fråga om medelsbehovet för nästa budgetår anfört följande:

Försvarsutredningen hade beräknat medelkostnaden för budgetår under uppsättningsperioden till 188,000 kronor och årskostnaden efter organisationens genomförande till 200,000 kronor. I anseende till organisationens omfattning under budgetåret 1943/44 upptoges nu medelsbehovet för undervisningsmateriel i allmänhet till 180,000 kronor.

För inredning av flygvapnets signalskola erfordrades resterande belopp,

(400,000—155,000 =) 245,000 kronor, under nästa budgetår. Av övriga kostnader av engångsnatur erfordrades vad av försvarsutredningen upptagits för Upplands flygflottilj, d. v. s. 78,900 kronor samt hälften av det för Bråvalla flygflottilj beräknade beloppet om 78,900 kronor eller 39,450 kronor. Engångskostnaderna utgjorde alltså (245,000 + 78,900 + 39,450 =) 363,350 kronor.

Anslaget i dess helhet borde förty upptagas med (180,000 + 363,350 =) 543,350 kronor eller, i avrundat tal, 543,000 kronor.

Departements-  
chefen.

De av flygförvaltningen framlagda beräkningarna av medelsbehovet under förevarande anslag ha icke givit mig anledning till erinran. Anslaget torde emellertid kunna avrundas till 540,000 kronor, av vilket belopp i runt tal 363,000 kronor belöpa på engångskostnader.

Under erinran att anslagshöjningen utgör 250,000 kronor får jag således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet*: *Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 540,000 kronor.

[123.] 119. **Flygvapnet: Utbildningskurser i verkstadstjänst.** Genom beslut av 1942 års riksdag (propositionerna 249, punkt 6, och 266, punkt 33, riksdagens skrivelser nr 375 och 447) ha för bestridande av kostnader för anordnande av utbildningskurser i verkstadstjänst anvisats sammanlagt 54,000 kronor, därav 18,000 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 och 36,000 kronor å riksstaten för innevarande budgetår. Medlen avsågos för penningbidrag med en krona om dagen åt i kursen deltagande elever. Övriga kostnader för eleverna, nämligen naturaförmåner enligt för manskap gällande bestämmelser, avsågos skola bestridas från för sådant ändamål avsedda anslag.

Av propositionen nr 249 framgår, att kurserna skulle bibringa ynglingar, som hade för avsikt att söka fast anställning vid flygvapnet såsom volontärer, en för mekanikertjänsten vid flygvapnet lämplig förutbildning. Kurserna beräknades omfatta en tid av omkring 6 månader för högst 30 elever vid en var av tio flygflottiljer.

*Flygförvaltningen* har bland sina anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 upptagit ett belopp av 54,000 kronor för anordnande av dylika verkstadskurser jämväl under det kommande budgetåret. Antalet elever i kurserna beräknas till 25 per flygflottilj (motsvarande).

Departements-  
chefen.

Utredning pågår om anordnande vid vissa av landets verkstads- och yrkeskolor av förberedande utbildning i verkstadstjänst för ynglingar, som ämna söka anställning som volontärer vid flygvapnet. Även om sådan förberedande utbildning kommer till stånd — i detta ämne torde förslag komma att efter slutförd utredning framläggas av chefen för ecklesiastikdepartementet — lär, såvitt nu kan bedömas, de av flygförvaltningen föreslagna utbildningskurserna böra anordnas även under nästkommande budgetår enligt i huvudsak samma grunder som gällt för de innevarande budgetår bedrivna. Jag förutsätter emellertid, att det anslag, som i enlighet med flygförvaltningens förslag torde böra



anvisas för sistnämnda ändamål för nästa budgetår, ställes till förfogande först efter särskild prövning genom Kungl. Maj:ts försorg rörande behovet av förevarande utbildningskurser vid sidan av den vid verkstads- och yrkesskolorna eventuellt anordnade utbildningen.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Utbildningskurser i verkstadstjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 54,000 kronor.

[124.] 120. **Flygvapnet: Övningar, reservationsanslag.** Anslaget till flygvapnets övningar är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 22,500,000 kronor. Enligt den 21 augusti 1942 fastställd stat skall detta belopp jämte ett belopp av 3,500,000 kronor, som beräknas inflyta genom restitution av erlagda tull- och skattemedel för bensin, tillhopa sålunda sammanlagt 26,000,000 kronor, disponeras sålunda:

|                                           |                   |
|-------------------------------------------|-------------------|
| Drivmedelskostnader för flygmotorer ..... | kronor 23,000,000 |
| Övriga övningskostnader .....             | » 2,200,000       |
| Tjänstgöringstraktamenten m. m. ....      | » 800,000         |
| <hr/>                                     |                   |
| Summa kronor 26,000,000                   |                   |

*Flygförvaltningen* har i fråga om medelsbehovet för budgetåret 1943/44 anfört följande:

För övningarna under budgetåret 1943/44 erforderlig flygtid beräknades till 152,500 flygtimmar, därav för krigsflyg- och flygreservskolorna 54,900 timmar. Behovet av drivmedel kunde förväntas komma att tillgodoses dels genom import, dels genom utnyttjande av befintliga förråd av flygbensin, dels även med bilbensin, som genom bearbetning gjordes användbar som flygmotorbränsle. I den utsträckning, som vore möjlig, komme även spritbränsle att utnyttjas. I vilken omfattning olika slag av bränslen komme att ingå i förbrukningen bleve beroende på under anslagsperioden rådande förhållanden, som för närvarande icke kunde överblickas. Drivmedelspriserna under nämnda budgetår undandrog sig därför ett något så när tillförlitligt bedömande. Till svårigheten att nu verkställa en priskalkyl medverkade även sådana med krisen sammanhängande faktorer som förhyrning av lagringsanläggningar, transporter samt förädling av vissa bränslen för att göra dem lämpliga för flygändamål. Flygförvaltningen hade grundat beräkningen av drivmedelskostnaderna på samma normer, som tillämpades för behovsberäkningen för innevarande budgetår. I enlighet härmed skulle för bestridande av dessa kostnader erfordras i avrundat tal 26,125,000 kronor.

För bestridande av övriga övningskostnader, däri inräknade jämväl å väderlekstjänsten belöpande avgifter till telegrafverket, erfordrades 2,500,000 kronor. Anslagsposten till tjänstgöringstraktamenten m. m. beräknades till 915,000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna uppginge sålunda till (26,125,000 + 2,500,000 + 915,000 =) 29,540,000 kronor. Efter avdrag av det belopp, som väntades inflyta i form av restituerade tull- och skattemedel, beräknat till 4,040,000 kronor, bleve anslagsbehovet (29,540,000 — 4,040,000 =) 25,500,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts har flygförvaltningen hemställt, att under ifrågavarande anslag måtte för budgetåret 1943/44 anvisas ett belopp av 25,500,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

1941 års försvarsutredning beräknade det årliga behovet av flygtimmar vid fullt uppsatt flygvapen till 167,100, därav för krigsflygskolan 29,150. Den omfattande utbildningsverksamhet, som måste bedrivas under uppsättningsperioden, medför emellertid ett ökat flygtidsbehov under denna period för bland annat krigsflygskolan. Flygförvaltningen har för budgetåret 1943/44 räknat med omkring 55,000 flygtimmar för krigsflygskolan jämte flygreservskolan, och med 152,500 flygtimmar för flygvapnet i dess helhet. Sistnämnda antal överstiger det som enligt försvarsutredningens beräkningsgrunder skulle erfordras därest hänsyn tages allenast till flygvapenorganisationens omfattning under nästa budgetår med omkring 24,000 timmar, d. v. s. i det närmaste samma tal, varmed antalet för krigsflygskolan och flygreservskolan beräknade timmar överskrider vad försvarsutredningen ansett erforderligt vid normal utbildningsverksamhet. Vid sådant förhållande synes intet vara att i och för sig erinra mot att det av flygförvaltningen för nästa budgetår såsom erforderligt angivna antalet flygtimmar lägges till grund för beräkningen av förevarande anslag och de andra anslag, som påverkas av antalet flygtimmar.

Från flygförvaltningen har jag emellertid under hand inhämtat, att strävan att begränsa flygmaterielens användning för övningar i syfte att minska förslitningen och således kunna vidmakthålla ett gott beredskapsläge torde för nästa budgetår nödvändiggöra en minskning av den för sagda budgetår enligt det föregående beräknade flygtiden med 8,925 flygtimmar till 143,575. Mot denna beräkning, som enligt från ämbetsverket lämnad specificerad uppgift medför ett med 1,470,000 kronor minskat medelsbehov, har jag intet att erinra.

Flygförvaltningen har vid beräkningen av drivmedelskostnaderna tillämpat samma normer som för innevarande budgetår. Under för handen varande omständigheter finner jag mig böra godtaga dessa beräkningsgrunder. Jag vill emellertid framhålla, att enligt vad jag under hand inhämtat dessa beräkningar förutsätta ett drivmedelspris av 90 öre per liter bränsle och 1 krona 67 öre per liter smörjolja mot av försvarsutredningen angivna 50 öre respektive 1 krona 25 öre. Merkostnaden för drivmedel i förhållande till försvarsutredningens beräkningar kan av denna anledning uppskattas till omkring 10,000,000 kronor.

Med hänsyn härtill beräknar jag förevarande anslag för nästa budgetår till (25,500,000 — 1,470,000 =) 24,030,000 kronor, vilket belopp dock torde kunna avrundas nedåt till 24,000,000 kronor. Motsvarande anslag har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 20,435,400 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 28,340,000 kronor vid fullt utbyggd organisation. Dessa beräkningar grunda sig dock som nämnts på lägre drivmedelspriser än av flygförvaltningen vid dess kalkyler förutsatts.

Med åberopande av vad sålunda anförts får jag — under erinran att anslagshöjningen i förhållande till innevarande budgetår utgör 1,500,000 kronor — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet*: *Övningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 24,000,000 kronor.

### Flygmateriel m. m.

[125.] 121. **Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel, reservationsanslag.** Av propositionen 1942: 210 framgår, att kostnaderna för anskaffning av flygmateriel under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till 506,500,000 kronor. Enligt av 1941 års försvarsutredning uppgjorda kostnadsberäkningar, vilka icke gävo anledning till erinran, förutsattes därvid, att viss fordran, som uppstått i utlandet till följd av uteblivna flygmaterielleveranser, skulle därutöver få tagas i anspråk under perioden för anskaffning av flygmateriel.

För budgetåret 1942/43 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen i propositionen 1942: 266, punkten 34:o, att till anskaffning av flygmateriel anvisa ett reservationsanslag av 100,000,000 kronor. I anslutning härtill föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av flygmateriel under femårsperioden inom ramen för det i förenämnda proposition 1942: 210 angivna kostnadsbeloppet, 506,500,000 kronor, dels ock medgiva, att det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget finge inom ramen för sistnämnda belopp överskridas. Vad sålunda föreslagits blev av riksdagen bifallet.

Det må i förevarande sammanhang erinras, att jag vid anmälan av medels-äskandena under detta anslag i fjol framhöll, att de beräkningar, på vilka äskandena grundade sig, naturligen måste i viss mån anses såsom preliminära och huvudsakligen avsedda att utgöra en ram för anskaffningsprogrammet, sådant det då syntes kunna fullföljas. Förhållandena kunde, framhöll jag, undergå ändringar i olika hänseenden och betinga en delvis ändrad disposition av anskaffningarna i förhållande till de grundläggande beräkningarna. Jag förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle äga vidtaga de ändrade dispositioner i förhållande till de grundläggande beräkningarna, som kunde finnas erforderliga. Detta uttalande föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

Här må vidare framhållas, att flygförvaltningen i skrivelse den 9 juli 1942 ingivit förslag till materielplan för flygmaterielanskaffningen under femårsperioden 1942/47 och i samband därmed hemställt om bemyndigande att inom ramen för i propositionen 1942: 210 angivna kostnader och för varje budgetår anvisade anslag vidtaga för materielplanens genomförande erforderliga åtgärder. Sedermera har flygförvaltningen i skrivelse den 15 augusti 1942 föreslagit viss ändring i förenämnda materielplan, därvid ämbetsverket framhållit, att därest ett belopp om cirka 8,000,000 kronor, utgörande skadestånd som komme att inflyta för uteblivna flygmaterielleveranser från utlandet utöver det belopp, varmed 1941 års försvarsutredning räknat, finge

tagas i anspråk för anskaffningsprogrammets genomförande, den i propositionen 1942: 210 angivna kostnadsramen icke behövde överskridas.

I anledning av flygförvaltningens förenämnda framställningar fastställde Kungl. Maj:t genom brev den 21 augusti 1942 den materielplan, som innefattades i framställningarna, att i huvudsak ligga till grund för anskaffningen av flygmateriel under uppsättningsperioden 1942/47. I samband härmed förklarade emellertid Kungl. Maj:t, att det skulle åligga flygförvaltningen att vid företagande av de åtgärder, som kunde befinnas erforderliga för planens genomförande, tillse, att kostnaderna, beräknade efter prisläget den 1 juli 1941, icke komme att överskrida den i propositionen 1942: 210 angivna totalkostnaden för anskaffning av flygmateriel under nämnda period. Beträffande dispositionen av förenämnda skadeståndsbelopp förklarade sig Kungl. Maj:t vilja framdeles meddela beslut.

Vidare fastställde Kungl. Maj:t genom beslut den 21 augusti 1942 plan för bestridandet av de med anskaffningen av flygmateriel under budgetåret 1942/43 förenade kostnaderna. I anslutning därtill föreskrev Kungl. Maj:t, att flygförvaltningen för den i planen avsedda materielanskaffningen, som kostnadsberäknats till 136,000,000 kronor med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1942, finge disponera dels det för innevarande budgetår anvisade anslaget till anskaffning av flygmateriel, dels — sedan den inledningsvis omnämnda utländska fordran influtit och tillgodoförts olika för anskaffning av flygmateriel anvisade anslag eller försträckningstitel — av dessa medel högst visst i beslutet angivet belopp. Slutligen medgav Kungl. Maj:t, att det för budgetåret 1942/43 anvisade flygmaterielanslaget finge överskridas med högst i beslutet angivet belopp.

*Flygförvaltningen* har för budgetåret 1943/44 hemställt om en medelsanvisning under ifrågavarande anslag av 182,300,000 kronor. Rörande den närmare innebörden av förslaget torde få hänvisas till de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott. Här må emellertid framhållas följande.

Flygförvaltningen har anført, att i det begärda anslaget inräknats dels 600,000 kronor för anskaffning av snöröjningsmateriel under budgetåret 1943/44 dels ock 1,500,000 kronor för bestridande av avlöningskostnader för icke-ordinarie personal under samma budgetår. Dessa kostnader inginge icke i 1941 års försvarsutrednings totalkostnadssumma för flygmaterielanskaffning under femårsperioden utan hade tagits i beräkning såsom ett särskilt engångsanslag respektive under flygvapnets avlöningsanslag. — Den i propositionen 1942: 210 angivna totala kostnadsramen för flygmaterielanskaffningen vore grundad på prisläget den 1 juli 1941. Flygförvaltningens beräkningar rörande medelsbehovet för budgetåret 1943/44 grundade sig däremot på prisläget den 1 juli 1942. Ämbetsverket hade efter hänvändelse till statens industrikommission inhämtat, att intill den 1 juli 1942 en genomsnittlig ökning med sju procent av den 1 juli 1941 gällande priser inträtt beträffande materiel, vilken anskaffades med anlitan-  
de av flygmaterielanslaget. I det för budgetåret 1943/44 äskade anslaget inginge förty ett belopp om 11,800,000 kronor, som vore att hänföra till pris-

stegring. I det belopp som jämlikt beslutet den 21 augusti 1942 finge disponeras för flygmaterielanskaffning för budgetåret 1942/43 inginge prisstegring under tiden den 1 juli 1941—den 1 juli 1942 med 8,800,000 kronor. Flygförvaltningen hade för avsikt att sedermera, sedan den genomsnittliga kostnadsökningen till följd av prisstegring under budgetåret 1942/43 kunnat beräknas, inkomma med framställning om anvisande å tilläggsstat för sistnämnda budgetår av de ytterligare medel, som kunde erfordras för genomförande av den för budgetåret beslutade anskaffningen.

Vidare har flygförvaltningen hemställt, att ett särskilt reservationsanslag av 50,000 kronor måtte anvisas för budgetåret 1943/44 för anläggning av en undertryckskammare. Av detta belopp belöpte 8,000 kronor på byggnadskostnader och 42,000 kronor på instrumentering. Anläggningen har till syfte att utröna flygares reaktionssätt vid starkare luftförtunning.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att det program som genom Kungl. Maj:ts beslut den 21 augusti 1942 fastställts att i huvudsak ligga till grund för flygmaterielanskaffningen under uppsättningsperioden 1942/47 i vissa hänseenden innebär avvikelse från det i propositionen 1942: 210 preliminärt framlagda. Härutinnan torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet. Därest i det föregående omförmälda skadeståndsbelopp om 8,000,000 kronor för uteblivna flygmaterielleveranser från utlandet tages i anspråk för bestridande av kostnader för anskaffning av flygmateriel under femårsperioden, kommer emellertid i sistnämnda proposition angiven kostnadsram — bortsett från redan inträffade eller framtida eventuella prisstegringar — enligt flygförvaltningens beräkningar icke att överskridas. Det är min avsikt att, därest riksdagen icke har något att däremot erinra, föreslå Kungl. Maj:t medgiva dylik dispositionsrätt beträffande ifrågavarande skadeståndsbelopp.

*Departements-  
chefen.*

Ett fullföljande av flygmaterielanskaffningen enligt nyssnämnda program skulle enligt flygförvaltningens beräkningar under budgetåret 1943/44 draga en kostnad av 182,300,000 kronor, därvid som utgångspunkt tagits prisläget den 1 juli 1942. Jag har i princip intet att erinra mot dessa beräkningar men förutsätter alltjämt, att Kungl. Maj:t skall äga vidtaga de ändrade dispositioner — givetvis inom den för flygmaterielanskaffningen under uppsättningsperioden i sin helhet beräknade kostnadsramen — som kunna finnas erforderliga.

Det förtjänar här framhållas, att flygförvaltningen i fråga om den materielanskaffning som beslutats för budgetåret 1942/43 och den som föreslagits för budgetåret 1943/44 efter samråd med statens industrikommission anmält prisstegringar, avseende tiden den 1 juli 1941—den 1 juli 1942, på tillhoppa 20,600,000 kronor, vilka prisstegringar ingå i de för innevarande budgetår anvisade medlen respektive de för nästa budgetår äskade. Ämbetsverket har anmält sin avsikt att framdeles äska medel å tilläggsstat till riksstaterna för vederbörligt budgetår för den ytterligare prisstegring som eventuellt kan inträffa. Under hänvisning till vad i propositionerna 1942: 210 (sid. 36) och 266 (sid. 13) anförts rörande förändringar i prisläget samt riksdagens utta-

lande i ämnet (skrивelsen nr 374, sid. 3) finner jag emellertid lämpligare, att kostnaderna för mötande av eventuella ytterligare prisstegringar bestridas från de för materielanskaffning å riksstaterna uppförda anslagen genom utnyttjande i förekommande fall av det Kungl. Maj:t lämnade bemyndigandet att inom den för viss materielanskaffning fastställda kostnadsramen överskrida å riksstaterna uppförda reservationsanslag. Denna ordning synes så länge de totala kostnaderna — inklusive prisstegringar — icke överskrida i propositionen 1942: 210 angivna vara att föredraga och ägnad att skapa den bästa överblicken över anskaffningskostnaderna.

Anmärkas bör vidare att jag i enlighet med flygförvaltningens förslag under förevarande anslag inräknat kostnaderna för erforderlig anskaffning av snöröjningsmateriel, under det att i propositionen 1942: 210 härför avsetts ett särskilt engångsanslag. För ifrågavarande ändamål har flygförvaltningen för femårsperioden 1942/47 beräknat tillhoppa 1,634,000 kronor mot i nämnda proposition 1,200,000 kronor. Kostnadsökningen är, enligt vad jag inhämtat, beroende dels på att kostnaderna vid det slutliga utformandet av anskaffningsprogrammet visat sig något högre än vid de preliminära kalkylerna, dels på prisstegringar. Flygförvaltningen har emellertid ansett anskaffningskostnaderna till den del de icke äro att hänföra till prisstegringar kunna rymmas inom det för flygmaterielanskaffning avsedda totalbeloppet, därest till detta lägges förenämnda för snöröjningsmateriel ursprungligen under särskilt anslag beräknade belopp av 1,200,000 kronor. Av det sagda framgår, att det totalbelopp, vilket under femårsperioden enligt de grundläggande kostnadsberäkningarna må tagas i anspråk för anskaffning av flygmateriel och som avses att successivt anvisas under anslagen till anskaffning av flygmateriel, uppgår till  $(506,500,000 + 1,200,000 =) 507,700,000$  kronor.

Till sistnämnda belopp torde emellertid böra läggas medel för iordningställande av förutnämnda undertryckskammare, vilken prövats nödvändig för flygvapnet men icke medtagits av försvarsutredningen vid uppgörandet av kostnadsberäkningarna för den nya organisationen. Enligt föreliggande planer skall denna anläggning inrymmas i gymnastiska centralinstitutets under uppförande varande nya lokaler och inordnas under institutets fysiologiska institution. Då byggnadskostnaderna avses skola gäldas av de för institutets nybyggnad anvisade anslagsmedlen, bör under fjärde huvudtiteln anvisas anslag endast för anskaffning av instrumentering. Mot de härutinnan föreliggande kostnadsberäkningarna synes intet vara att erinra. Jag föreslår därför, att för ändamålet avses ett belopp av 42,000 kronor, vilket lämpligen bör utgå från förevarande anslag.

För anskaffning av flygmateriel bör alltså beräknas ett belopp av tillhoppa  $(507,700,000 + 42,000 =) 507,742,000$  kronor. Tills vidare ifrågasätter jag emellertid icke någon utsträckning av i det föregående angivna, Kungl. Maj:t givna bemyndigande med avseende å totalbeloppet för anskaffningen under femårsperioden.

Icke heller ifrågasätter jag nu någon utsträckning av nyssnämnda be-

myndigande av den anledningen, att från flygmaterielanslaget bestridas kostnader för avlöning till icke-ordinarie personal. Här må emellertid framhållas, att för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår avsetts 1,120,000 kronor och för budgetåret 1943/44 1,500,000 kronor.

Vad slutligen angår anslagets storlek för budgetåret 1943/44 får jag, under hänvisning till vad ovan under punkten 33 anförts, föreslå, att detta bestämmas till 110,000,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 10,000,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet*: *Anskaffning av flygmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 110,000,000 kronor.

[126.] 122. **Flygvapnet: Underhåll av flygmateriel, reservationsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 12,140,000 kronor varav omkring 1,000,000 kronor avses för löner till icke-ordinarie tjänstemän vid flygförvaltningen och flygförbanden.

För budgetåret 1943/44 har *flygförvaltningen* vid beräkningen av detta anslag utgått från ett antal erforderliga flygtimmar av 152,500, motsvarande 169,700 motortimmar, samt vidare anfört i huvudsak följande:

Flygförvaltningen beräknade kostnaderna för underhåll av flygmateriel för budgetåret 1943/44 till 12,287,000 kronor med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 och med tillämpning i övrigt av 1941 års försvarsutrednings beräkningsgrunder. I detta belopp vore inräknat avlöning åt 204 befattningshavare i mekanikertjänst, vilka avsåges för permanent tjänstgöring vid förband. Med hänsyn till den brist på kvalificerad stampersonal, som komme att förefinnas under budgetåret 1943/44, hade flygförvaltningen beräknat personalbehovet för sistnämnda budgetår till 220 befattningshavare. Detta innebure en ökning av avlöningskostnaderna med i runt tal 83,000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941.

Enligt uppgift från statens industrikommission hade emellertid priserna för underhåll av flygmateriel ökats med 10 procent under tiden den 1 juli 1941—den 1 juli 1942. Till följd av denna prisstegring samt under samma tid inträffad lönestegring erfordrades att ovan angivet belopp, 12,287,000 respektive 83,000 kronor, ökades med 1,229,000 respektive 5,000 kronor till 13,521,000 kronor.

Flygförvaltningen hade vidare under förevarande anslag beräknat medel för löner till de icke-ordinarie tjänstemän, vilkas lön enligt nu tillämpade principer skulle bestridas från sakanslag. För budgetåret 1943/44 beräknades dessa kostnader till 1,136,000 kronor, räknade efter prisläget den 1 juli 1941, och till 1,200,000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1942.

Med anledning av vad ovan anförts erfordrades en ökning av det av 1941 års försvarsutredning beräknade beloppet 12,287,000 kronor med  $(83,000 + 1,229,000 + 5,000 + 1,200,000 =)$  2,517,000 kronor till 14,804,000 kronor räknat efter prisläget den 1 juli 1942.

Fördelningen av det totala medelsbehovet framginge av följande specifikation.

Fjärde huvudtiteln: *Flygvapnet.*

| Ä n d a m å l                                                                             | Kostnader enligt<br>prisläget den<br>1 juli 1941 | Kostnader enligt<br>prisläget den<br>1 juli 1942 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| Flygplan och motorer .....                                                                | 10,537,780                                       | 11,591,560                                       |
| Markutrustning .....                                                                      | 517,550                                          | 569,305                                          |
| Signalutrustning .....                                                                    | 658,790                                          | 724,670                                          |
| Fotografiutrustning .....                                                                 | 79,970                                           | 87,965                                           |
| Meteorologisk utrustning .....                                                            | 4,345                                            | 4,780                                            |
| Fallskärmar .....                                                                         | 96,580                                           | 106,240                                          |
| Större ändringar, avlöningar, frakter m. m.                                               | 2,784,605                                        | 3,063,065                                        |
| Underhåll av vissa flygplan tillhörande ersättningsbehovet .....                          | 242,000                                          | 266,200                                          |
|                                                                                           | 14,921,620                                       | 16,413,785                                       |
| Avgår för reservdelar .....                                                               | 2,634,400                                        | 2,897,800                                        |
| Kronor                                                                                    | 12,287,220                                       | 13,515,985                                       |
| Avrundat kronor                                                                           | 12,287,000                                       | 13,516,000                                       |
| Avlöningar till ytterligare 16 befattningshavare i mekanikertjänst .....                  | 83,000                                           | 88,000                                           |
| Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän vid flygförvaltningen och flygflottiljerna .... | 1,136,000                                        | 1,200,000                                        |
| Summa kronor                                                                              | 13,506,000                                       | 14,804,000                                       |

I anslutning till vad sålunda anförts har flygförvaltningen hemställt, att till underhåll av flygmateriel för budgetåret 1943/44 måtte anvisas ett reservationsanslag av 14,804,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Förevarande anslag har i propositionen 1942: 210 på grundval av prisläget den 1 juli 1941 beräknats till i genomsnitt 13,363,600 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 14,976,000 kronor för tiden därefter.

Av flygförvaltningens nu föreliggande anslagsberäkningar för budgetåret 1943/44 framgår, att ämbetsverket beräknat medelsbehovet med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1942 till 14,804,000 kronor, däri inberäknat kostnaderna för avlöning till den icke-ordinarie personal, som enligt nu tillämpade principer avlönas från sakanslag. I förhållande till prisläget den 1 juli 1941 innebär detta en merkostnad av  $(1,229,000 + 5,000 + 1,200,000 - 1,136,000 =) 1,298,000$  kronor. Mot dessa beräkningar synes intet vara att erinra. Anslagssumman torde emellertid lämpligen böra avrundas till 14,800,000 kronor. Anslagshöjningen utgör  $(14,800,000 - 12,140,000 =) 2,660,000$  kronor.

Vid beräkningen av anslaget har jag ansett mig böra som utgångspunkt välja det av flygförvaltningen angivna antalet flygtimmar, alltså ej det lägre timantal som enligt det föregående lagts till grund för beräkningen av övningsanslaget. Det har nämligen av beredskapsskäl synts mig lämpligt att underhållsanslaget i varje fall för nästa budgetår avväges så att det innesluter marginaler för forcerat underhåll av flygmateriel.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet*: Underhåll av flygmateriel för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 14,800,000 kronor.



[127.] 123. **Flygvapnet: Vapen och ammunition, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 9,360,000 kronor. Stat för anslaget har fastställts den 30 juni 1942 (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 67 f). Av anslaget avses 4,468,000 kronor för underhåll av vapenmateriel samt för förbrukning av ammunition och målmateriel för övningsändamål m. m., 2,932,000 kronor för ombeväpning av flygvapnets personal vid uppsatta förband samt 1,960,000 kronor för anskaffning av reservdels- och markutrustning för flygförbanden.

*Flygförvaltningen* har beträffande medelsbehovet för budgetåret 1943/44 framhållit bland annat följande:

För budgetåret 1943/44 hade kostnaderna för underhåll av vapenmateriel samt för förbrukning av ammunition och målmateriel för övningsändamål m. m. i överensstämmelse med av 1941 års försvarsutredning verkställda beräkningar och med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 uppskattats till 6,444,000 kronor. — Kostnaderna för anskaffning av vapenutrustning för marktjänst hade med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 beräknats till sammanlagt 6,608,000 kronor däri inräknats medel för beslutad ombeväpning vid uppsatta förband av flygvapnets personal. — Enligt uppgift från statens industrikommission hade priserna å vapenmateriel ökat med tre procent under tiden den 1 juli 1941 — den 1 juli 1942. Priserna å ammunition hade under samma tid enligt uppgift från statens krigsmaterielnämnd ökat med 10 procent. Till följd av dessa prisstegringar erfordrades att ovan nämnda belopp om 6,444,000 kronor respektive 6,608,000 kronor ökades med 527,100 kronor respektive 198,200 kronor.

För underhåll av vapenmateriel samt för förbrukning av ammunition och målmateriel för övningsändamål m. m. erfordrades sålunda 6,971,100 kronor samt för anskaffning av vapenutrustning för marktjänst 6,806,200 kronor. — Flygförvaltningen hade vidare under anslaget beräknat medel för löner till de icke-ordinarie tjänstemän vilkas löner enligt nu tillämpade principer skola bestridas från sakanslag. För budgetåret 1943/44 beräknades dessa kostnader till 327,000 kronor, räknade efter prisläget den 1 juli 1941, och till 345,000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1942.

Fördelningen av det sammanlagda beloppet framginge av en i ämbetsverkets skrivelse införd specifikation.

I anslutning till vad sålunda anförts har flygförvaltningen hemställt, att till vapen och ammunition för budgetåret 1943/44 måtte anvisas ett reservationsanslag av i runt tal  $(6,971,100 + 6,806,200 + 345,000 =)$  14,122,000 kronor.

Mot flygförvaltningens beräkningar rörande medelsbehovet för underhåll av vapenmateriel samt för förbrukning av ammunition och målmateriel för övningsändamål m. m., i runt tal 6,971,000 kronor, därav för prisstegring under tiden den 1 juli 1941—den 1 juli 1942 527,000 kronor, synes intet vara att erinra. Beräkningarna överensstämmer — fränsett kostnadsökningen till följd av prisstegring — med de som legat till grund för propositionen 1942: 210.

Vad angår medelsbehovet för anskaffning av vapenutrustning för marktjänst må här erinras, att i de till grund för nämnda proposition liggande kostnadskalkylerna för ändamålet beräknats ett belopp av 16,100,000 kronor (prisläget den 1 juli 1941) för hela uppsättningsperioden 1942/47. För budget-

*Departements-  
chefen.*

året 1942/43 har — såsom av det föregående och av handlingarna i ärendet framgår — för anskaffning av vapenutrustning m. m. avsetts 4,892,000 kronor, varför under femårsperioden återstå att anvisa  $(16,100,000 - 4,892,000 =)$  11,208,000 kronor. Jag har intet att erinra mot att i överensstämmelse med flygförvaltningens förslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1943/44 beräknas ett belopp av i runt tal 6,806,000 kronor, därav i runt tal 198,000 kronor äro att hänföra till prisstegring. För återstoden av femårsperioden kommer då att återstå att anvisa ett belopp av  $(11,208,000 - 6,806,000 + 198,000 =)$  4,600,000 kronor.

För avlöningar till icke-ordinarie personal beräknar jag i likhet med flygförvaltningen 345,000 kronor, därav å prisstegring belöpa 18,000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1943/44 utgöra  $(6,971,000 + 6,806,000 + 345,000 =)$  14,122,000 kronor, vilket belopp dock torde böra avrundas till 14,125,000 kronor.

Under framhållande, att av det för budgetåret 1943/44 beräknade beloppet  $(527,000 + 198,000 + 18,000 =)$  743,000 kronor är att hänföra till merkostnad under anslaget på grund av prisstegring den 1 juli 1941—den 1 juli 1942, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet*: *Vapen och ammunition* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 14,125,000 kronor.

[128.] 124. **Flygvapnet: Engångsanskaffning av mobiliseringsammunition, reservationsanslag.** På förslag av Kungl. Maj:t (propositionen 1942: 266, punkten 37) bemyndigade 1942 års riksdag Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av mobiliseringsammunition för flygvapnet under femårsperioden 1942/47 intill ett belopp av 76,550,000 kronor. Härjämte medgav riksdagen, att ett för budgetåret 1942/43 till engångsanskaffning av mobiliseringsammunition anvisat reservationsanslag å 15,000,000 kronor finge enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen för förstnämnda belopp.

Genom beslut den 20 november 1942 har Kungl. Maj:t på förslag av flygförvaltningen fastställt plan för anskaffning av mobiliseringsammunition för flygvapnet intill ett belopp av 15,000,000 kronor.

I skrivelse den 29 augusti 1942 har *flygförvaltningen* hemställt, att för fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition måtte för budgetåret 1943/44 anvisas ett belopp av 16,500,000 kronor, därav 1,500,000 kronor beräknades motsvara prisstegring, avseende tiden den 1 juli 1941—den 1 juli 1942.

Under hänvisning till vad jag i det föregående anført under anslaget till Armén: Anskaffning av intendenturmateriel rörande principerna för bestridandet av engångskostnader för materielanskaffning av här ifrågavarande art får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet*: *Engångsanskaffning av mobiliseringsammunition* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 15,000,000 kronor.

[129.] 125. **Flygvapnet: Motorfordon och motorbåtar, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår upptaget med 1,300,000 kronor och disponeras enligt i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 69, intagen stat.

*Flygförvaltningen* har beträffande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår anfört följande:

Utöver i staten anvisade medel hade Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1942 av reservationsanslaget till åtgärder för höjande av flygvapnets försvarsberedskap ställt ett belopp av 55,000 kronor till flygförvaltningens förfogande för anskaffning, underhåll och drift av flygvapnets motorfordon och motorbåtar. Sammanlagt disponerades sålunda för de ändamål, som avsåges med anslaget, 1,355,000 kronor.

För nästkommande budgetår erfordrades materiel för nytilkommande förband (F 13, F 16 och F 20) samt komplettering av materielen vid förband, som ännu icke erhållit fullt antal motorfordon och motorbåtar, i första hand F 12, vars uppsättning påbörjats innevarande budgetår.

Kostnaden för anskaffning av ifrågavarande fordon och motorbåtar beräknades till 725,000 kronor. För nödvändigt utbyte av försliten materiel borde anvisas 200,000 kronor. Beloppet motsvarade icke vad som erfordrades för förnyelse av materielbeståndet på grund av normal förslitning. Av skäl, som sammanhänge med nuvarande beredskapsläge, hade kostnaden likväl ansetts kunna begränsas till angivet belopp. För anskaffning av vissa motorfordon och motorbåtar krävdes således ett sammanlagt belopp av 925,000 kronor.

Underhåll och drift beräknades komma att draga en kostnad av 680,000 kronor. Oförutsedda behov upptoges med samma belopp som beräknats i staten för innevarande budgetår, 100,000 kronor.

Anslagsbehovet beräknades enligt vad ovan anförts sålunda:

|                           |        |           |
|---------------------------|--------|-----------|
| Anskaffning .....         | kronor | 925,000   |
| Underhåll och drift ..... | »      | 680,000   |
| Oförutsedda behov .....   | »      | 100,000   |
| Summa kronor              |        | 1,705,000 |

I propositionen 1942: 210 har detta anslag beräknats till genomsnittligt 1,607,400 kronor under uppsättningsperioden och till 1,850,000 kronor efter genomförd organisation. Anslaget torde i anslutning till flygförvaltningens beräkningar böra för nästa budgetår uppföras med i avrundat tal 1,700,000 kronor, motsvarande en anslagshöjning med 400,000 kronor. Vad jag i det föregående vid anmälan av frågan om anslag till motorfordon för marinen anfört rörande prövning genom Kungl. Maj:ts försorg av den omfattning i vilken under nuvarande förhållanden anskaffning av motorfordon bör ske äger i huvudsak motsvarande tillämpning i fråga om förevarande anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Motorfordon och motorbåtar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,700,000 kronor.

[130.] 126. **Flygvapnet: Motorvärlar för flygfälten, reservationsanslag.** Till motorvärlar för flygfälten vid flygförbanden ha 1940, 1941 och 1942 års riksdagar anvisat sammanlagt 235,000 kronor. Priset per värlt beräknades år 1942 till

30,000 kronor. För nästa budgetår har *flygförvaltningen* anmält behov av motorvältar för under uppsättning varande Bråvalla och Upplands flygflottiljer. Med hänsyn till inträffad prisstegring har ämbetsverket beräknat medelsbehovet för vardera flottiljen till 40,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Under erinran, att i propositionen 1942: 210 beräknats tillhopa 615,000 kronor för engångsanskaffning av motorvältar m. m. för flygfälten, biträder jag flygförvaltningens ifrågavarande förslag och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Motorvältar för flygfälten* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 80,000 kronor.

[131.] 127. **Flygvapnet: Eldsläckningsmateriel, reservationsanslag.** För budgetåren 1938/43 ha i olika sammanhang anvisats medel för anskaffning av eldsläckningsmateriel vid flygvapnets etablissement. För budgetåret 1942/43 upptogs i riksstaten för ifrågavarande ändamål ett anslag å 180,000 kronor, avsett för eldsläckningsmaterielens fullständiggande vid Södermanlands och Kalmar flygflottiljer samt Norrbottens flygbaskår.

*Flygförvaltningen* har i sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästa budgetår framhållit, att eldsläckningsmateriel måste anskaffas för under uppsättning varande Bråvalla och Upplands flygflottiljer. Ämbetsverket har beräknat kostnaden för vardera flottiljen till 130,000 kronor.

Departements-  
chefen.

I propositionen 1942: 210 har ett belopp av 1,146,000 kronor beräknats vara erforderligt under femårsperioden 1942/47 för engångsanskaffning av eldsläckningsmateriel. Härvid räknades med 155,000 kronor för Upplands flygflottilj och flygkadettskolan samt med 130,000 kronor för Bråvalla flygflottilj. Med hänsyn härtill kan jag tillstyrka flygförvaltningens förevarande äskande och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Eldsläckningsmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 260,000 kronor.

[132.] 128. **Flygvapnet: Industriens krigsorganisation, reservationsanslag.** Detta anslag har för budgetåren 1937/40 uppförts med 35,000 kronor, för budgetåret 1940/41 med 75,000 kronor samt för ettvarrt av budgetåren 1941/43 med 85,000 kronor. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har flygförvaltningen icke upptagit anslag för detta ändamål. Sedermera har emellertid från ämbetsverket inhämtats, att fortsatt anslag med oförändrat belopp är erforderligt. Enligt lämnad uppgift beräknas medelsåtgången under budgetåret 1942/43 utgöra 159,000 kronor. Då å anslaget vid utgången av budgetåret 1941/42 enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning kvarstod en reservation av omkring 126,700 kronor, kan således reservationen vid utgången av innevarande budgetår uppskattats till  $(126,700 + 85,000 - 159,000 =) 52,700$  kronor. Med hänsyn härtill skulle det vid bibehållande av anslagsramen vara tillräckligt, om anslaget för budgetåret 1943/44 uppfördes med ett belopp av  $(85,000 - 52,700 =)$

32,300 kronor. Jag anser mig emellertid försiktigtvis böra räkna med ett belopp av 40,000 kronor. Av skäl som anförts under anslaget till Armén: Industriell krigsberedskap synes anslaget emellertid, i avbidan på särskild proposition i ämnet, böra uppföras med beräknat belopp. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flyg-*  
*vapnet: Industriens krigsorganisation* för budgetåret 1943/44 be-  
räkna ett *reservationsanslag* av 40,000 kronor.

---

## D. Vissa till försvaret hörande institutioner.

## Sjökarteverket.

[133.] 1. **Sjökarteverket: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 490,000 kronor. Beträffande dess disposition hänvisas till sid. 70 f. liggaren över fjärde huvudtiteln budgetåret 1942/43.

Efter förslag i ämnet i 1942 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 124) genomfördes med tillämpning från och med den 1 juli 1942 en omorganisation av sjökarteverket, vars närmare innebörd framgår av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet.

Under erinran härom har *chefen för sjökarteverket* i sin av *verkets styrelse* med tillstyrkan av bifall överlämnade framställning rörande verkets medelsbehov för budgetåret 1943/44 endast ifrågasatt ett par mindre ändringar i den för verket gällande personalförteckningen. Sålunda borde den under förteckningen intagna anmärkningen rörande uppehållande med pensionerade officerare av befattningarna som föreståndare för avdelningen för nautiska publikationer samt som assistent för publikationen »Svensk lots» utgå, enär densamma saknade betydelse. Vidare har föreslagits, att de båda under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppförda befattningarna för assistenter sammanföras under benämningen 2 assistenter å avdelningen för nautiska publikationer.

Vad beträffar anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har *chefen för sjökarteverket* på anförda skäl föreslagit, att ett arvode å 600 kronor för år till en officer ur flottan, vilket i anslutning till omorganisationen av verket indragits från och med den 1 juli 1942, måtte få utgå från och med nästa budgetår.

Från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken nu är upptagen med 174,000 kronor, avlönas *dels* den å sjökarteverkets personalförteckning uppförda extra ordinarie personalen, *dels* viss i regleringsbrevet för budgetåret 1942/43 närmare förtecknad tryckeri- och sjömättningspersonal, *dels* ock viss övrig icke-ordinarie biträdespersonal. — Beträffande förstnämnda två personalgrupper har *chefen för sjökarteverket* i sin förutnämnda skrivelse icke ifrågasatt någon ändring för nästa budgetår. I avseende å övrig icke-ordinarie biträdespersonal har *verkschefen* erinrat, att enligt den från och med 1 juli 1942 gällande nya organisationen av verket å sjökortsavdelningen finnes anställd en kartografaspirant, amanuens i lönegrad Ex 16, vilken skulle leda arbetet vid en av de två detaljer inom avdelningen som tidigare saknat kvalificerad ledning. Med förmälan att för besättandet av ytterligare en detaljchefsbefattning å avdelningen erfordrades en motsvarande amanuens tjänst har *chefen för sjökarteverket* hemställt, att medel för en dylik tjänst i lönegrad Ex 16 (4,830 kronor) måtte beräknas under förestående anslagspost.

Till anslagsposten i fråga borde vidare överföras ett belopp av 5,000 kronor från nuvarande reservationsanslaget till revidering av vissa sjökort, vilket anslag föreslås skola utgå och uppdelas på förevarande anslag och verkets omkostnadsanslag.

Under beaktande av det anförda har chefen för sjökarteverket beräknat anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 178,400 kronor (anslagsökning 4,400 kronor). Att anslagsposten — trots nyssnämnda anslagshöjningar — kunnat begränsas till detta belopp betingas enligt vad av den föreliggande utredningen framgår därav, att äldre personal avgått och ersatts med yngre personal med lägre löneklassplacering.

På grundval av nu anförda beräkningar har chefen för sjökarteverket uppskattat medelsbehovet under verkets avlöningsanslag till (490,000 + 600 + 4,400 =) 495,000 kronor.

Jag biträder förslaget om anställande från och med nästa budgetår av ytterligare en amanuens å sjökortsavdelningen i lönegrad Ex 16. Likaså lämnar jag min anslutning till de ändringar av redaktionell natur beträffande sjökarteverkets personalförteckning, som i det föregående angivits. Vid behandlingen i det följande av verkets omkostnadsanslag kommer jag att ingå på den av verkschefen väckta frågan om slopande av reservationsanslaget till revidering av vissa sjökort. I detta sammanhang räknar jag emellertid med att från sistnämnda anslag ett belopp av 5,000 kronor överföres till anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Beträffande förslaget om inrättandet av ett särskilt arvode å 600 kronor för år till en officer ur flottan får jag erinra, att den hösten 1939 inhiberade utredningen rörande rationalisering av det militära arvodesväsendet numera återupptagits. I avvidan på resultatet av denna utredning kan jag icke biträda nämnda förslag. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde fördenskuil böra upptagas med enahanda belopp som för innevarande budgetår, eller 13,100 kronor. — Posten till rörligt tillägg torde för erhållande av jämn slutsumma å avlöningsstaten böra sänkas med 400 kronor till 55,700 kronor.

I anslutning till det anförda beräknar jag sjökarteverkets avlöningsanslag för nästa budgetår till (495,000—600—400 =) 494,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 4,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de av mig angivna ändringarna i personalförteckningen för sjökarteverket,

*dels* godkänna följande avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### **Avlöningsstat.**

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis. .... kronor 209,000

|                                                                                                  |               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t .....                            | kronor 13,100 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                           | » 178,400     |
| 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | » 37,800      |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                     | » 55,700      |
| <hr/>                                                                                            |               |
| Summa kronor 494,000;                                                                            |               |

*dels ock till Sjökarteverket: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 494,000 kronor.*

[134.] 2. **Sjökarteverket: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag, som nu är uppfört med 164,500 kronor, disponeras jämligt följande omkostnadsstat:

|                                                                                                                     |              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                                                         | kronor 2,000 |
| 2. Resekostnader m. m.:                                                                                             |              |
| a) Rese- och traktamentskostnader, <i>förslagsvis</i> .....                                                         | 5,500        |
| b) Mässpennningar, representationspenningar samt portionskostnader under fältarbeten till sjöss, <i>högst</i> ..... | 47,500       |
|                                                                                                                     | » 53,000     |
| 3. Expenser m. m.:                                                                                                  |              |
| a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> .....                                                               | 8,000        |
| b) Övriga expenser, <i>högst</i> .....                                                                              | 21,500       |
|                                                                                                                     | » 29,500     |
| 4. Publikationstryck:                                                                                               |              |
| a) Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», <i>förslagsvis</i> .....                                            | 30,000       |
| b) Jordmagnetiska publikationer, <i>högst</i> .....                                                                 | 3,000        |
| c) Sjökort och andra publikationer, <i>förslagsvis</i> ....                                                         | 47,000       |
|                                                                                                                     | » 80,000     |
| <hr/>                                                                                                               |              |
| Summa kronor 164,500                                                                                                |              |

I samband med fastställandet av ovanstående omkostnadsstat har Kungl. Maj:t erinrat, att av posten till övriga expenser ett belopp av 3,000 kronor är avsett för anskaffande av stålskåp.

Rörande medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1943/44 har *chefen för sjökarteverket* anfört bland annat följande:

I enlighet med inom sjökarteverket verkställda beräkningar, baserade på för närvarande gällande priser m. m., skulle, om dessa lades till grund för beräkningen av medelsbehovet, de flesta av delposterna i omkostnadsanslaget för nästa budgetår bliva föremål för ökningar. Då emellertid de nuvarande förhållandena vore alltför osäkra för att läggas till grund för beräkning av medelsbehovet ett år härefter, syntes det mest ändamålsenligt att, utom beträffande nedan upptagna särskilda fall, föreslå oförändrade belopp.

Huvudsakligen med hänsyn till höjda traktamentsersättningar och införd trafikskatt från och med den 1 juli 1942 beräknades de nödvändiga utgifterna för rese- och traktamentskostnader komma att uppgå till 7,000 kronor (ökning 1,500 kronor).

I innevarande budgetårs belopp för övriga expenser, 21,500 kronor, innefattades 3,000 kronor för inköp av stålskåp. Återstoden, 18,500 kronor, avsåges för ordinarie behov. Trots i olika avseenden vidtagna besparingsåtgärder jämte uppskjutande av vissa redan nu påkallade kompletteringar



av byråinventarier och kontorsmaskiner beräknades detta belopp icke kunna täcka utgifterna för tilläggsersättning å städningsslöner jämlikt cirkuläret den 19 september 1941 (nr 762) angående viss ersättning enligt kollektivavtal beträffande städning. Denna tilläggsersättning utginge för närvarande med 25 procent å grundbeloppet, som vid sjukarteverket utgjorde omkring 5,600 kronor per år. I anslagsäskandet för budgetåret 1942/43 hade dessutom beräknats en nödvändig ökning för ordinarie behov med 1,500 kronor, av vilka endast 1,000 kronors ökning anvisats. Sedan denna beräkning verkställdes, hade tilläggsersättningen för städningsspersonalen ökats med ytterligare 8 procent, vilket betydde omkring 500 kronors utgiftsökning. En ökning av ordinarie medelsbehovet å delposten till övriga expenser med 1,000 kronor till 19,500 kronor vore därför nödvändig.

Beträffande beräkningen av den i omkostnadsanslaget ingående posten till publikationstryck har chefen för sjukarteverket erinrat om sitt under nästföregående punkt berörda förslag om slopande av reservationsanslaget till revidering av vissa sjökort. Härom har verkschefen anfört följande:

För bestridande av vissa kostnader för militärsjökortens bearbetande hade hittills upptagits ett särskilt anslag under ovannämnda rubrik. Anslaget användes dels för avlönande av en gravör å militärdetaljen (sjömättningsavdelningen), dels till trycknings- och materialkostnader vid sagda sjökorts framställning och revidering. Det föreläge intet skäl att upptaga dessa kostnader som ett särskilt anslag, utan detsamma borde överföras med en del till avlöningsanslaget och en del till omkostnadsanslaget. De sammanlagda utgifterna för ifrågakvarande ändamål beräknas oförändrade för nästa budgetår. På grund härav borde ifrågakvarande anslag utgå och i stället posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 5,000 kronor, avsedda till avlöning av en gravör i lönegrad Eo 11, varjämte under omkostnadsanslagets delpost till publikationstryck borde införas en ny delpost »Militär-sjökort» om högst 5,000 kronor.

I anslutning till det anförda har chefen för sjukarteverket beräknat omkostnadsanslaget till  $(164,500 + 1,500 - 3,000 + 1,000 + 5,000 =)$  169,000 kronor.

*Verkets styrelse* har biträtt förslaget.

Sedermera har *verkschefen* hemställt, att anslagsmedlen till bränsle, lyse och vatten måtte med hänsyn till inträdda prisstegringar höjas med 3,000 kronor.

Mot de av chefen för sjukarteverket anförda synpunkterna beträffande beräkningen av verkets omkostnadsanslag för nästa budgetår har jag intet annat att erinra än att jag med tillämpning av de av chefen för finansdepartementet angivna grunderna för beräkning av anslagsposter till bränsle, lyse och vatten icke anser mig böra för nästa budgetår räkna med någon höjning av denna post. Jag biträder förslaget om en uppdelning av reservationsanslaget till revidering av vissa sjökort mellan förevarande anslag och avlöningsanslaget. I enlighet härmed beräknar jag sjukarteverkets omkostnadsanslag för nästa budgetår till 169,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 4,500 kronor. Härav belöper på prisstegring ett belopp, som kan uppskattas till 2,500 kronor. Stat för anslaget torde få fastställas av Kungl. Maj:t.

*Departements-  
chefen.*

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 169,000 kronor.

[135.] 3. **Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är nu uppfört med ett belopp av 390,000 kronor och disponeras enligt en stat, som finnes intagen å sid. 71 i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43.

I sin skrivelse rörande sjökarteverkets medelsbehov för nästa budgetår har *chefen för verket* icke ifrågasatt någon ändring av anslagets beräkning, men erinrar att, om nuvarande bränslepriser m. m. icke nedginge, det med största sannolikhet bleve nödvändigt att, såsom skett under de sist-förflutna budgetåren, framdeles inkomma med framställning om förstärkning av anslaget för såväl innevarande som instundande budgetår. *Styrelsen för sjökarteverket* har biträtt verkschefens förslag.

Sedermera har *verkschefen* hemställt, att med hänsyn till inträdda prisstegringar anslaget måtte höjas med *dels* 60,000 kronor belöpande på utgifter för fältarbeten till sjöss och på land, *dels ock* 7,000 kronor belöpande på anslagsmedlen till komplettering av båtmateriel. Beträffande de till stöd härför anförda skälen torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

*Departements-  
chefen.*

Med hänsyn till stegringen av priserna å flytande bränsle m. m. förordar jag i likhet med verkschefen, att förevarande anslag höjes. Anslagshöjningen synes dock böra begränsas till 50,000 kronor och anslaget alltså uppföras med ett belopp av 440,000 kronor. Stat för anslaget torde få fastställas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 440,000 kronor.

[136.] 4. **Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån, förslagsanslag.** Beträffande detta anslag, nu upptaget med 15,000 kronor, förutsätter jag i likhet med *chefen för sjökarteverket* och verkets styrelse icke någon ändring för nästa budgetår och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 15,000 kronor.

### Krigsarkivet.

[137.] 5. **Krigsarkivet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag, nu uppfört med 53,300 kronor, disponeras enligt personalförteckning och avlöningsstat, godkända av 1942 års riksdag och införda å sid. 72 i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43.

*Krigsarkivarien* har i sina av ställföreträdaren för chefen för försvarsstaben överlämnade anslagsäskanden för nästa budgetår erinrat om att föredragande departementschefen i propositionen 1942: 210 liksom även riksdagen förordat en översyn av personalbehovet vid krigsarkivet. Frågan om en definitiv reglering av personalstaten kunde, framhåller krigsarkivarien, icke nu upptagas till omprövning, då härför krävdes en tämligen omfattande och tidsödande utredning. Krigsarkivarien inskränkte sig till att för budgetåret 1943/44 tills vidare endast yrka på vissa mindre justeringar av anslagsposterna, vilka även med oförändrad organisation vore nödvändiga.

I anslutning härtill har krigsarkivarien icke ifrågasatt ändring av den i avlöningsstaten ingående posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän i vidare mån än att densamma uppräknats med 100 kronor på grund av löneklassuppflyttning och sålunda höjts till 22,800 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, borde med hänsyn till belastningen sänkas med 890 kronor till 34,010 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, nu 8,700 kronor, borde höjas med 400 kronor för bestridande av kostnader för vikariats- och övertidsersättning, skrivhjälp m. m. Vidare har krigsarkivarien hemställt, att anslagsposten måtte höjas med 2,428 kronor för möjliggörande av halvtidstjänstgöring under hela året för en befattningshavare i lönegraden Eo 18. — Slutligen har krigsarkivarien efter samråd med rikets allmänna kartverk hemställt, att den i det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m. (1942/43: IX. L. 3) ingående posten om 3,500 kronor för bidrag till kartcentral inom krigsarkivet för moderna topografiska kartor måtte överföras till förevarande anslag. Av anslagsposten avsåges 3,300 kronor för avlöning åt en befattningshavare i högst lönegraden Eo 18 med halvtidstjänstgöring samt för vissa tillfälliga behov. Återstående medel under den sålunda till överflyttning till krigsarkivet föreslagna anslagsposten, eller  $(3,500 - 3,300 =)$  200 kronor har krigsarkivarien föreslagit skola ingå i ett särskilt nyuppfört anslag till inköp av kartor m. m. — Slutligen har krigsarkivarien föreslagit, att kostnaderna för avlöning åt ett konservatorsbiträde, vilka nu bestridas av anskaffnings- och underhållsanslag, skulle överföras till förevarande anslagspost, varav skulle följa en ytterligare belastning å denna post av 2,781 kronor.

I enlighet med det anförda har krigsarkivarien beräknat medelsbehovet under anslagsposten till övrig icke ordinarie personal för nästa budgetår till  $(8,700 + 400 + 2,428 + 3,300 + 2,781 =)$  17,609 kronor eller i avrundat tal 17,600 kronor, innebärande en anslagshöjning med 8,900 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg bör enligt krigsarkivariens förslag höjas med 990 kronor till 10,990 kronor och de särskilda uppbördsmedlen med 400 kronor till 23,400 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Den av krigsarkivarien ifrågasatta höjningen av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde icke vara behövlig. Däremot biträder jag förslaget om sänkning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 890 kronor till 34,010 kronor.

Den i krigsarkivariens framställning äskade höjningen av anslagsposten till avlöningar till övrig icke ordinarie personal innefattar utökning av krigsarkivets personal endast försåvitt angår förslaget om anvisande av 2,428 kronor för möjliggörande av halvtidstjänstgöring under hela året för en befattningshavare i lönegraden Eo 18. I avbidan på den förutnämnda översynen av krigsarkivets personalorganisation torde med denna personalförstärkning böra anstå. I övrigt finner jag mig böra förorda bifall till krigsarkivariens förslag och beräknar till följd härav nämnda anslagspost till (17,609 — 2,428 =) i avrundat tal 15,200 kronor, innebärande en höjning av posten med 6,500 kronor. I fråga om överflyttning av medel från nionde huvudtiteln har jag därvid samrått med chefen för jordbruksdepartementet, som torde komma att föreslå härav betingad ändring i förutnämnda anslag till rikets allmänna kartverk. Vid bifall till mitt förslag bör det för krigsarkivet anvisade anslaget till samlingars konservering minskas med — enligt krigsarkivariens beräkning — i runt tal 3,750 kronor. Till denna fråga återkommer jag i det följande.

Anslagsposten till rörligt tillägg synes böra höjas med 490 kronor till 10,490 kronor. Av skäl som framgå av vad under punkten 1 anförts böra de särskilda uppbördsmedlen höjas med i runt tal 600 kronor till 23,600 kronor.

Medelsbehovet under anslaget uppskattar jag således till (53,300 — 890 + 6,500 + 490 — 600 =) 58,800 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* fastställa följande avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### **Avlöningsstat.**

##### *Utgifter.*

|                                                                                           |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 22,700 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 34,010      |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 15,200      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 10,490      |
| <hr/>                                                                                     |               |
| Summa kronor 82,400;                                                                      |               |

##### *Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |               |
|-----------------------------------------|---------------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 23.600 |
| <hr/>                                   |               |
| Nettoutgift kronor 58,800;              |               |

*dels ock* till Krigsarkivet: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 58,800 kronor.

[138.] 6. **Krigsarkivet: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag, nu uppfört med 7,400 kronor, disponeras med förslagsvis 100 kronor för sjukvård m. m., förslagsvis 600 kronor för reseersättningar och högst 6,700 kronor för expenser. *Krigsarkivarien* har ej ifrågasatt annan ändring av anslagets beräkning för nästa budgetår än en höjning av expensposten med 400 kronor till 7,100 kronor, i följd varav anslaget skulle ökas till  $(7,400 + 400 =) 7,800$  kronor.

Då jag icke kan biträda förslaget om höjning av anslagsposten till expenser, beräknar jag omkostnadsanslaget till 7,400 kronor. Stat för anslaget torde få fastställas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till *Krigsarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 7,400 kronor.

[139.] 7. **Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m., reservationsanslag.** Anslaget är nu upptaget med 6,000 kronor, i vilket belopp ingår den lönekostnad för konservatorbiträde, som i det föregående föreslagits skola i stället upptagas under avlöningsanslaget.

*Krigsarkivarien* har under förutsättning av bifall till nämnda överföring beräknat förevarande anslag till 2,700 kronor, innebärande en reell höjning av 450 kronor. Höjningen motiveras med den betydande prisstegring, som nära nog all för konserveringsverksamheten behövlig materiel undergått.

Genom beslut den 30 oktober 1942 har Kungl. Maj:t med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter medgivit, att från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter finge utbetalas ett belopp av högst 1,500 kronor för anskaffning av viss konserveringsmateriel. Då den sålunda anskaffade materielen beräknas täcka arkivets behov för två à tre år framåt, vill jag föreslå, att förevarande anslag minskas med 800 kronor för budgetåret 1943/44. Jag utgår från att anslaget av samma anledning kommer att minskas med 700 kronor för budgetåret 1944/45. Mot krigsarkivets anslagsberäkning för nästa budgetår har jag i övrigt intet att erinra. Dock torde under anslaget böra uppföras återstående 200 kronor av den i det föregående berörda anslagspost, som föreslagits skola överföras från nionde huvudtiteln. *Krigsarkivarien* har förutsatt, att nämnda belopp — avsett för inköp av kartor m. m. — skall upptagas såsom särskilt anslag, vilket dock ej synes påkallat. I följd härav torde förevarande anslag böra upptagas med  $(2,700 - 800 + 200 =) 2,100$  kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,100 kronor.

#### Armémuseum.

[140.] 8. **Armémuseum: Avlöningar, förslagsanslag.** 9. **Armémuseum: Omkostnader, förslagsanslag.** 10. **Armémuseum: Samlingars konservering m. m., reserva-**

*tionsanslag.* Dessa anslag äro nu uppförda med respektive 42,600 kronor, 3,100 kronor och 13,000 kronor. *Styresmannen för armémuseum* har för nästa budgetår — med återuppreparande av framställning i ämnet för innevarande budgetår — hemställt *dels* om inrättande av en befattning som militär-assistent i lönegraden A 24 och en befattning som expeditionsunderofficer, avsedd för pensionerad underofficer, *dels ock* att reservationsanslaget samlingars konservering m. m. måtte höjas med åtminstone 10,000 kronor. *Arméförvaltningen* har föreslagit, att en skrivbiträdestjänst i lönegrad Eo 2 inrättas vid museet, samt tillstyrkt bifall till styresmannens framställning om höjning av anslaget till samlingars konservering m. m.

Departements-  
chefen.

Såsom jag anförde i 1942 års statsverksproposition måste under nuvarande förhållanden anslagsändamål av denna art stå tillbaka för de äskanden, som avse försvarsväsendets stärkande. Jag fann det visserligen ur skilda synpunkter önskvärt, att museet så snart som möjligt öppnades till visning för allmänheten, men kunde icke biträda då föreliggande förslag om höjning av de till museet utgående anslagen. Å andra sidan ansåg jag mig icke heller böra ifrågasätta en anslagssänkning. Vad jag sålunda anförde äger fortfarande tillämpning, varför jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1943/44 anvisa

*dels till Armémuseum: Avlöningar ett förslagsanslag av 42,600 kronor;*

*dels till Armémuseum: Omkostnader ett förslagsanslag av 3,100 kronor;*

*dels ock till Armémuseum: Samlingars konservering m. m. ett reservationsanslag av 13,000 kronor.*

### **Kemiska anstalten.**

[141.] 11. **Kemiska anstalten: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag — nu benämnt Försvarsväsendets kemiska anstalt: Avlöningar — är för innevarande budgetår uppfört med 129,800 kronor. För anslaget gällande personalförteckning och avlöningsstat framgå av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 73 f.

*Försvarsväsendets verkstadsnämnd* — vilken under Kungl. Maj:t skall i tekniskt och ekonomiskt hänseende handhåva ledningen och driften vid bland annat försvarsväsendets kemiska anstalt — har beträffande medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår anført följande:

1941 års militära förvaltningsutredning hade i sitt betänkande bland annat framlagt förslag till ordnandet av den naturvetenskapliga militärtekniska forskningen. Behovet av en vidgad rent militär forskning av sådan art hade härvid framhållits och ett forskningsorgan hade föreslagits till upprättande, vilket i sig skulle innefatta de organ, bland andra den kemiska anstalten, vilka nu vore sysselsatta med militärteknisk forskning. De nu befintliga institutionerna hade föreslagits skola i viss mån omorganiseras och kompletteras med nya forskningsinstitutioner. Vidare hade utredningen ansett

det vara en naturlig lösning, att genom en successiv utbyggnad i anslutning till försvarsväsendets kemiska anstalt plats bereddes för de övriga institutioner, som skulle ingå i forskningsavdelningen. Det syntes emellertid icke nu vara möjligt att framlägga de anslagsäskanden, som erfordrades, därest förvaltningsutredningens förslag skulle komma att genomföras. I stället syntes det vara nödvändigt att framlägga anstaltens medelsbehov under förutsättning, att anstaltens verksamhet skulle fortgå inom ramen av nuvarande organisation även under budgetåret 1943/44. Härvid borde dock beaktas å ena sidan att omorganisationen icke föregreps och bundes och å andra sidan att det starka behov, som föreläge av en vidgad forskningsverksamhet och upptagande av vissa mycket aktuella och viktiga frågor, åtminstone i någon mån bleve tillgodosett.

I 1942 års statsverksproposition hade vederbörande departementschef bland annat framhållit, att frågan om en ändrad uppdelning av de till anstalten utgående anslagen förtjänade att närmare övervägas, varvid borde beaktas, att i varje fall avlöningskostnaderna för mera stadigvarande anstaltspersonal icke syntes böra bestridas ur forskningsanslaget utan ur avlöningsanslaget. Med hänsyn till att en kommande omorganisation icke borde föregripas, föresloges emellertid nu ingen ändring i gällande personalförteckning utan det förutsattes, att avlöningskostnaderna för viss personal, som anlätades för forskning, alltså såsom nu skedde skulle bestridas ur forskningsanslaget.

I anslutning till det anförda har verkstadsnämnden föreslagit, att de olika i avlöningsstaten ingående posterna måtte upptagas med i stort sett oförändrade belopp, dock att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän borde ökas med 1,000 kronor, enligt inhämtad uppgift på grund av beräknade löneklassuppflyttningar, samt att anslagsposten till rörligt tillägg upptoges med ett från 13,130 kronor till 13,200 kronor förhöjt belopp. På grund härav beräknade verkstadsnämnden nettoutgiften under anslaget till 130,870 kronor.

Lika med verkstadsnämnden håller jag före, att någon ändring beträffande den kemiska anstaltens organisation för nästa budgetår icke bör komma till stånd i avvaktan på ett närmare ställningstagande till den av förvaltningsutredningen förordade koncentrationen av det militära forskningsväsendet. I enlighet härmed förordar jag, att anstaltens avlöningsanslag för nästa budgetår beräknas från den förutsättningen att någon ändring i anstaltens organisation icke företages. De av nämnden föreslagna höjningarna av anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till rörligt tillägg synas mig icke erforderliga; den för innevarande budgetår gällande avlöningsstaten, vilken är fastställd att gälla tills vidare från och med nämnda budgetår, torde kunna i oförändrat skick tillämpas jämväl för nästa budgetår med den ändring som — på sätt av punkten 1 i det föregående framgår — följer därav, att de i staten uppförda pensionsmedlen böra ökas på grund av höjda kristillägg. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav betingad ändring i avlöningsstaten, vilken medför en anslagsminskning med 100 kronor till 129,700 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till *Kemiska anstalten*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av 129,700 kronor.

[142.] 12. **Kemiska anstalten: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är nu upptaget med 28,500 kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 74. Härav framgår, att av anslagsposten till expenser må för nedan angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

|                                                             |                           |
|-------------------------------------------------------------|---------------------------|
| bränsle, lyse, vatten och elektrisk ström för laboratorium, |                           |
| <i>förslagsvis</i> .....                                    | kronor 16,000             |
| övriga expenser, <i>högst</i> .....                         | » 7,000                   |
|                                                             | <hr/> Summa kronor 23,000 |

Under erinran härom har *verkstadsnämnden* i sin förut berörda skrivelse anfört, att det visat sig, att kostnaderna för bränsle, lyse, vatten och elektrisk ström för anstaltens laboratorier under budgetåret 1941/42 i själva verket uppgått till ett belopp av i runt tal 23,000 kronor. Då det torde vara att förutse, anför *verkstadsnämnden* vidare, att kostnaderna under nästkommande budgetår i varje fall icke komme att minskas, borde anslagsposten ökas till 24,000 kronor. Övriga expenser hade beroende på den allmänna prisutvecklingen överstigit det föreskrivna beloppet, varvid överskjutande kostnader utgått av forskningsanslaget. Med anledning härav hemställdes, att posten måtte höjas till 10,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Den av *verkstadsnämnden* framlagda beräkningen rörande anstaltens omkostnadsanslag för nästa budgetår innebär en anslagshöjning av 11,000 kronor. Då av anslaget enligt staten disponeras endast 27,500 kronor, skulle anslaget enligt anförda beräkning för nästa budgetår upptagas med 38,500 kronor. Av anslagshöjningen beräknas 8,000 kronor belöpa på bränsle m. m. för laboratorierna och 3,000 kronor på övriga expenser. Vad bränslekostnaderna beträffar, synas dessa tidigare från anstaltens sida ha uppgivits till ett belopp, som väsentligt understigit den numera konstaterade verkliga utgiften.

För egen del finner jag det visserligen med hänsyn till vad *verkstadsnämnden* anfört erforderligt, att förevarande anslag förstärkes. Under föreliggande förhållanden anser jag mig dock icke kunna förorda större höjning av omkostnadsstatens slutbelopp än 7,500 kronor, vadan jag för nästa budgetår beräknar anslaget till (27,500 + 7,500 =) 35,000 kronor. Stat för anslaget torde Kungl. Maj:t äga i sinom tid fastställa.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kemiska anstalten*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av 35,000 kronor.



[143.] 13. **Kemiska anstalten: Forskningsverksamhet, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 108,000 kronor och disponeras enligt i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 75, intagen stat.

*Försvarsväsendets verkstadsnämnd* har i sin förut berörda skrivelse anfört följande rörande anslaget beräknande för nästkommande budgetår:

Ett bibehållande av nuvarande forskningsverksamhet vore obetingat nödvändigt, men dessutom vore anstalten i stånd att ehuru med svårighet inom ramen av nuvarande lokalutrymme och utrustning upptaga ytterligare en del av de frågor, som tarvade en snar lösning. Förutsättningarna härför vore emellertid, att anslaget för forskningsverksamheten lämnade möjlighet härtill. — En stegring av de från forskningsanslaget utgående arvoden och materialkostnaderna syntes beroende på prisutvecklingen böra beräknas till minst 10 procent, varför för upprätthållande av den nuvarande verksamheten en ökning av 11,000 kronor syntes vara nödvändig. — Vårt lands alltmer skärpta försörjningsläge, som medförde att inom allt flera områden inhemska produkter måste ersätta förut importerade och att man i många fall måste söka sig fram på nya vägar, ställde allt större krav på anstaltens forskningsverksamhet. För att i någon mån kunna behärska det ständigt stigande antal problem som aktualiserats och krävde sin snara lösning, fordrades ytterligare resurser i form av flera assistenter med olika specialutbildning, teknisk hjälppersonal och motsvarande laboratorieapparater och materialier. De medel som åtginge härför hade beräknats till 25,000 kronor, varför forskningsanslaget borde ökas med detta belopp. — Vid ovanstående beräkning hade förutsatts, att det bidrag till forskningsverksamheten på 25,000 kronor, som för närvarande utginge genom luftskyddsinspektionen från annan huvudtitel, alltså komme att stå till förfogande.

Med anledning härav föresloges, att anslaget till forskningsverksamhet för nästa budgetår beräknades till 144,000 kronor, varav för arvoden för forskningsverksamhet 102,000 kronor, för anskaffning och underhåll av apparater, maskiner, verktyg och inventarier 9,000 kronor samt för materialier och andra omkostnader ävensom resekostnader 33,000 kronor.

Under förevarande anslag beräknas medel för den forskningsverksamhet, främst inom det militärkemiska området, som bedrivs av anstalten. Av den i 1942 års statsverksproposition och i verkstadsnämndens nu föreliggande framställning lämnade redogörelsen framgår, att denna verksamhet till en del finansieras av medel, som ställas till anstaltens förfogande av de myndigheter, för vilkas räkning forskningsarbetena bedrivs. Det för ändamålet anvisade riksstatsanslaget täcker således endast till en del utgifterna för verksamheten i fråga i dess nuvarande omfattning. I och för sig torde intet vara att erinra mot denna anordning; den för andra myndigheters räkning utförda forskningsverksamheten äger för övrigt rum enligt särskilda av Kungl. Maj:t fastställda normer. För vinnande av en bättre överblick över medelsdispositionen torde dock kunna ifrågasättas, om icke den för förevarande anslag fastställda staten bör upptaga även de från annat håll till förfogande ställda anslagsmedlen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare överväga denna fråga.

*Departements-  
chefen.*

Vad anslagsberäkningen för nästa budgetår beträffar, är en höjning av anslaget bland annat på grund av inträdda prisstegringar erforderlig.

Under erinran att å anslaget vid utgången av budgetåret 1941/42 förelåg en reservation av omkring 48,000 kronor, vill jag dock föreslå, att anslagshöjningen begränsas till 7,000 kronor. Anslaget bör således uppföras med ett belopp av 115,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kemiska anstalten: Forskningsverksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 115,000 kronor.

### **Militärmeteorologisk informationstjänst.**

[144.] 14. **Militärmeteorologisk informationstjänst: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag, som för innevarande budgetår upptagits med 82,000 kronor, disponeras jämlikt av 1941 års riksdag fastställd personalförteckning och avlöningsstat (jfr liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 75).

*Styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* har beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår hemställt, att anslaget måtte beräknas i enlighet med ett av *chefen för anstalten* med skrivelse den 6 augusti 1942 överlämnat förslag i ämnet.

Av nämnda förslag inhämtas i huvudsak följande:

Anstalten kunde ej underlåta att framhålla det trängande behovet av att anstaltens högre kvalificerade tjänster gäves en tillfredsställande lönegradsplacering. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, nu upptagen med 23,300 kronor, borde uppräknas med 1,100 kronor till 24,400 kronor med hänsyn till beräknade uppflyttningar i löneklass och ändrade grunder för tjänstepensionsavdrag. Beträffande anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal anföres följande:

Sedan den förstärkta försvarsberedskapens inträde hade vid avdelningen även tjänstgjort en meteorolog från anstaltens meteorologiska avdelning. Trots detta hade övertidsarbete måst förekomma i mycket stor utsträckning särskilt på grund av mycken natttjänstgöring. Med hänsyn till flygvapnets ökade utveckling och de ökade krav på meteorologiska informationer, som ställdes även från andra försvarsgrenar, syntes därför inrättandet vid avdelningen av ytterligare en meteorologbefattning i lönegraden Eo 18 vara påkallat. — Med hänsyn till önskvärdheten av att kvinnlig arbetskraft, där så vore möjligt, användes för sådana göromål, för vilka militär personal nu anlätades, borde vidare två kvinnliga kontorsbiträdesbefattningar i lönegraden Eo 4 inrättas. Innehavarna av dessa befattningar skulle utnyttjas för ritning av väderlekskartor, maskinskrivning, räknearbeten m. m. i stället för ett par av de värnpliktiga, som för närvarande utförde sådana göromål inom avdelningen. En mera tränad personal för ifrågavarande göromål skulle därigenom också ständigt finnas.

På grund härav borde ifrågavarande anslagspost höjas med  $(5,634 + 2 \times 2,781 =) 11,200$  kronor, vartill borde läggas 1,200 kronor på grund av löne-

klassuppflyttningar och ändrade grunder för tjänstepensionsavdrag, vadan anslagsposten borde upptagas med  $(48,000 + 11,200 + 1,200 =)$  60,400 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg borde på grund av de ifrågasatta höjningarna av anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till icke-ordinarie personal höjas med 2,100 kronor till 12,800 kronor.

I enlighet med det anförda beräknades anstaltens avlöningsanslag för nästa budgetår till  $(82,000 + 1,100 + 11,200 + 1,200 + 2,100 =)$  97,600 kronor.

*Cheferna för försvarsstaben och för marinen* ha förklarat sig icke ha något att erinra mot nämnda förslag.

*Chefen för flygvapnet* har anfört följande:

Väderlekstjänsten hade fått allt större betydelse för försvaret. Krigserfarenheterna utvisade, att bristande hänsyn till eller kunskap om väderleksläget fått allvarliga konsekvenser särskilt för flygstridskrafterna. Detta förhållande i samband med flygvapnets snabba utveckling hade medfört en ökad belastning på statens meteorologisk-hydrografiska anstalts militäravdelning samt vissa andra organ inom anstalten. Tjänsten vid anstaltens militäravdelning hade även med anledning av att flygvapnets övningar numera i stor utsträckning bedreves nattetid utökats att omfatta mycken natttjänstgöring. Även vid övriga försvarsgrenar hade ökat behov av väderleksunder rättelser samt biträde i meteorologiska frågor medfört en ökad belastning på anstaltens personal. Av försvarsberedskapen och det pågående kriget betingade särskilda omständigheter hade även inverkat i samma riktning. En följd härav bleve, att anstaltens personal måste förstärkas, om den icke skulle överansträngas till men för arbetets effektivitet och noggrannhet. De konsekvenser, som kunde uppstå för flygsäkerheten, om anstaltens arbete icke kunde bedrivas på ett ändamålsenligt sätt och i tillfredsställande omfattning, kunde icke överblickas. De av anstaltens styrelse åskade nya befattningarna vore därför enligt chefens för flygvapnet uppfattning väl motiverade och deras inrättande tillstyrktes.

Stor brist på meteorologiskt utbildad personal rådde för närvarande inom landet. Denna brist gjorde sig påmind även för flygvapnets del. Orsakerna till det iråkade läget syntes kunna hänföras till avlöningsförhållandena inom anstalten. Chefen för flygvapnet anslöte sig därför till de av anstaltens chef till styrelsen framförda önskemålen, att anstaltens högre kvalificerade tjänster snarast gäves en tillfredsställande lönegradsplacering.

Ur försvarets synpunkt vore det särskilt angeläget, att vid militäravdelningen placerade militärmeteorologer erhöle en förbättrad löneställning med hänsyn dels till deras synnerligen ansträngande och ansvarsfyllda tjänst, dels till att de borde erhålla samma löneförmåner som anstaltens övriga tjänstemän i motsvarande befattningar.

Med hänsyn till vad myndigheterna i ärendet anfört finner jag mig kunna i huvudsak biträda förslaget om inrättande av nya befattningar för icke-ordinarie tjänstemän vid anstalten, särskilt som, enligt vad chefen för flygvapnet upplyst, flygövningarnas bedrivande påkallar natttjänstgöring vid anstalten och därigenom ökat personalbehov. Jag föreslår, att under anslaget beräknas medel för inrättande av en befattning som militärmeteorolog i lönegraden Eo 18 och två befattningar som kontorsbiträden i 4 lönegraden. Jag förutsätter, att innehavarna av sistnämnda båda befattningar tills vidare erhålla extra anställning.

*Departements-  
chefen.*

Det av chefen för anstalten och av chefen för flygvapnet uttalade önskemålet om förbättrad löneställning för befattningshavarna vid anstalten torde med hänsyn till de för budgetarbetet gällande allmänna förutsättningarna icke kunna nu föranleda åtgärd.

Då jag i övrigt icke har något att i huvudsak erinra mot beräkningen av de i anstaltens avlöningsstat ingående anslagsposterna, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 97,600 kronor, innebärande en höjning med 15,600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna följande avlöningsstat för den militärmeteorologiska informationstjänsten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:*

**Avlöningsstat.**

|                                                                   |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 24,400 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | » 60,400      |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 12,800      |
| <hr/>                                                             |               |
| Summa kronor 97,600;                                              |               |

*dels ock till Militärmeteorologisk informationstjänst: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 97,600 kronor.*

[145.] 15. **Militärmeteorologisk informationstjänst: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 24,500 kronor och disponeras enligt en i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 75, intagen omkostnadsstat. Beträffande anslagets beräkning för nästa budgetår har *chefen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* i det av *anstaltens styrelse* överlämnade förslaget i ämnet anfört följande:

Enär meteorologiska meddelanden numera i stor utsträckning kunde överföras genom fjärrskriftsförbindelser, som abonnerades av flygvapnet, hade belastningen å anslagsposten till telefon- och telegramkostnader (nu 22,500 kronor) minskat och hade för budgetåret 1941/42 utgjort omkring 12,500 kronor. Med hänsyn till den ökning av telefonkostnaderna, som kunde förväntas, borde för budgetåret 1943/44 för nämnda ändamål beräknas ett belopp av 17,000 kronor. Anslagsposten för övriga expenser (nu 1,300 kronor) vore synnerligen knapp och med hänsyn till prisstegringen borde anslagsposten höjas med 300 kronor. Beträffande övriga anslagsposter föresloges ingen ändring. I enlighet med det anförda borde omkostnadsanslaget för budgetåret 1943/44 upptagas med ett med  $(22,500 - 17,000 - 300 =)$  5,200 kronor minskat belopp, eller med  $(24,500 - 5,200 =)$  19,300 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Emot beräkningen av anslaget har jag intet annat att erinra än att posten till övriga expenser torde böra upptagas med oförändrat belopp, 1,300 kronor, och anslaget förty beräknas till 19,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärmeteorologisk informationstjänst: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 19,000 kronor.

### **Centrala civilanställningsbyrån.**

[146.] 16. **Centrala civilanställningsbyrån: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår är uppfört med ett belopp av 25,000 kronor och betecknas Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Avlöningar, disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 76.

På sätt förutsatts i propositionen 1940 L: 216 har statens arbetsmarknadskommission från och med den 1 juli 1940 tills vidare övertagit de uppgifter, som åligga försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå. Civilanställningsbyråns personal har på grund härav överförts till arbetsmarknadskommissionen. Avlöningskostnaderna för denna personal utgå dock alltså från det för byrån avsedda avlöningsanslaget.

Vid behandling av frågan om medelsbehovet under förevarande anslag förutsatte 1940 års lagtima riksdag, att styrelsens ordförande och ledamöter icke komme att vara i funktion under den tid, varunder civilanställningsbyråns personal vore överflyttad till statens arbetsmarknadskommission. I anledning härav har Kungl. Maj:t föreskrivit, att — så länge de funktioner, som enligt gällande instruktion för civilanställningsbyrån åvila byråns styrelse, handhavas av arbetsmarknadskommissionen — de i byråns avlöningsstat uppförda posterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och till sammanträdesarvoden icke få disponeras utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

I skrivelse den 1 oktober 1942 har *statens arbetsmarknadskommission* framhållit, att kommissionen förutsatte, att medel för civilanställningsändamål skulle för budgetåret 1943/44 beräknas under samma anslag som under innevarande budgetår. I fråga om civilanställningsbyråns avlöningsanslag har kommissionen i anslutning härtill anført, att byrån under nästa budgetår kunde komma att ånyo organiseras såsom självständig institution med särskild styrelse, varav följde att medel borde beräknas för arvoden och ersättningar till styrelsens ordförande samt ledamöter och suppleanter. Därest byrån även under budgetåret 1943/44 komme att vara underställd kommissionen, borde liksom för innevarande budgetår gälla, att de för styrelsen beräknade medlen icke finge tagas i anspråk utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, nu 20,300 kronor, borde höjas till 20,600 kronor med hänsyn till att två av byråns befattningshavare under nästa budgetår bleve berättigade till löneklassuppflyttning.

Mot vad arbetsmarknadskommissionen sålunda föreslagit har jag intet att erinra. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör

*Departements-  
chefen.*

alltså höjas till 20,600 kronor och avlöningsstatens slutsumma till 25,300 kronor. Posterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och till sammanträdesarvoden böra ej under nästa budgetår få av byrån disponeras, därest de funktioner, som åvila byråns styrelse, under nämnda budgetår handhavas av statens arbetsmarknadskommission.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* höja den i avlöningsstaten för centrala civilanställningsbyrån uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 300 kronor till 20,600 kronor och förty höja avlöningsstatens slutsumma till 25,300 kronor;

*dels ock* till *Centrala civilanställningsbyrån: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 25,300 kronor.

[147.] 17. **Centrala civilanställningsbyrån: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 4,000 kronor.

I sin förut berörda skrivelse har *statens arbetsmarknadskommission* anfört följande:

Såvitt nu kunde bedömas torde anslagsbelastningen under innevarande budgetår komma att väsentligt understiga det anvisade beloppet, enär civilanställningsarbetets omfattning minskats med hänsyn till att endast ett fåtal beställningshavare av det fast anställda manskapet under rådande förhållanden lämnade militärtjänsten. Därest civilanställningsverksamheten under budgetåret 1943/44 skulle nå samma omfattning som under normala förhållanden, komme dock medelsbehovet för nu ifrågavarande ändamål att ånyo ökas, och med hänsyn tagen härtill syntes anslaget för nästa budgetår böra uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår, 4,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot arbetsmarknadskommissionens beräkning av anslaget torde intet vara att erinra. Under erinran att det ankommer på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala civilanställningsbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 4,000 kronor.

### Försvarets läroverk.

[148.] 18. **Försvarets läroverk: Avlöningar, förslagsanslag.** I den av 1942 års riksdag antagna planen för den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter har förutsatts inrättande av ett för försvarsväsendet gemensamt läroverk med uppgift att meddela undervisning i icke-militära ämnen till personal, som utbildas till officerare och underofficerare.

I riksstaten för innevarande budgetår finnes intet särskilt anslag uppfört för detta läroverk, vilket ännu icke påbörjat verksamheten. Emellertid har i arméns personalförteckning för ordinarie tjänstemän under arméns under-

officerssskola uppförts en befattning i lönegraden E 13, avsedd för en rektor vid läroverket.

I skrivelse den 30 september 1942 har *arméförvaltningen* avgivit förslag till medelsanvisning för försvarets läroverk under budgetåret 1943/44 samt därvid anfört i huvudsak följande:

Läroverkets anslagstilldelning syntes i enlighet med gällande principer regelmässigt böra ske å ett avlöningsanslag och ett omkostnadsanslag. För det första budgetåret, varunder verksamheten bedreves vid läroverket, syntes härutöver böra under ett särskilt reservationsanslag anvisas medel för vissa engångskostnader för inventarier, apparatutrustning och annan undervisningsmateriel. Ifrågavarande anslag syntes i riksstaten böra under fjärde huvudtiteln uppföras under rubriken D. Vissa försvarsväsendet tillhörande institutioner.

Vidkommande medelsbehovet till avlöningar har arméförvaltningen, under erinran om det i propositionen 1942: 210 beräknade personalbehovet, anfört:

Inom arméstaben verkställda beräkningar utvisade, att under nästa budgetår elevantalet vid läroverket kunde uppskattas till 586. Antalet undervisningstimmar per vecka hade med utgångspunkt från antalet elever och dessas fördelning på klasser och linjer beräknats till 950. Av detta timantal hade 300 ansetts böra fördelas på ordinarie och extra ordinarie lärare sålunda:

|                                                       |            |
|-------------------------------------------------------|------------|
| 1 rektor .....                                        | 12 timmar. |
| 3 lektorer ( $3 \times 26 =$ ) .....                  | 78 »       |
| 5 adjunkter ( $5 \times 30 =$ ) .....                 | 150 »      |
| 2 extra ordinarie adjunkter ( $2 \times 30 =$ ) ..... | 60 »       |
| <hr/> Summa 300 timmar.                               |            |

Undervisningen i övrigt — 650 timmar, vartill enligt beräkningarna borde läggas omkring 10 procent för hemarbete eller alltså 65 timmar — avsåges skola omhänderhavas av timlärare, för vilkas avlöande skulle åtgå ( $30$  veckor å  $715$  timmar å  $8$  kronor/timme  $=$ )  $171,600$  kronor.

Den i propositionen 1942: 210 beräknade vaktmästare- och skrivpersonalen, bibliotekarien, sångledaren och sex städerskor erfordrades redan från och med nästa budgetår.

Under återopande av vad sålunda anförts har arméförvaltningen framlagt förslag till personalförteckning för läroverket ävensom följande förslag till avlöningsstat:

#### Avlöningsstat.

|                                                                       |        |         |
|-----------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....     | kronor | 86,000  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | »      | 1,500   |
| 3. Avlöningar till betjäningsspersonal .....                          | »      | 3,600   |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | »      | 202,000 |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | »      | 16,900  |
| <hr/> Summa kronor 310,000                                            |        |         |

Enligt vad arméförvaltningen vidare anfört borde anslagsposten till arvoden och övriga ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, disponeras för ett arvode å  $1,000$  kronor till en bibliotekarie och ett å  $500$  kronor till en sång-

ledare. Ur anslagsposten till avlöningar till betjäningsspersonal borde utgå avlöning till 6 städerskor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal borde disponeras för avlöande av — förutom de i personalförteckningen upptagna 2 adjunkterna i lönegraden Eo 23 — 1 förste vaktmästare och 1 kanslibiträde i lönegraden Eo 7, 1 vaktmästare i lönegraden Eo 5 samt 1 skrivbiträde i lönegraden Eo 2, ävensom timlärare i ovan angiven omfattning.

I yttrande över arméförvaltningens förslag har *skolöverstyrelsen* framhållit, att en mera exakt bedömning av framställningen skulle förutsätta tillgången till en detaljerad plan över den beräknade klassindelningen jämte timplan vid läroverket under budgetåret 1943/44. Först på grundval därav skulle lärarbehovet kunna tillförlitligt fastslås. Med det till 586 uppskattade lärjungeantalet förefölle emellertid vid den tilltänkta organisationen den föreslagna lärarpersonalen motiverad. I avseende på avlöningen av timlärarna hade en medelsiffra per timme lagts till grund för beräkningen. Överstyrelsen förutsatte, att arvodena i verkligheten komme att utgå enligt kungörelsen den 5 september 1942 (nr 787) angående ersättning åt biträdande lärare och timlärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter.

*Statskontoret* har i avgivet yttrande anfört:

Ämbetsverket hade i sitt yttrande över 1941 års försvarsutrednings betänkande funnit befogat, att, då läsåret vid läroverket beräknats till allenast 30 undervisningsveckor mot 38 vid de allmänna läroverken, för läroverkets lektorer och adjunkter samt heltidsanställda icke-ordinarie personal stadgades skyldighet att undervisa 30 respektive 36 timmar i veckan mot föreslagna 26 respektive 30 timmar. Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av försvarsutredningens förslag hade chefen för försvarsdepartementet funnit sig böra på denna punkt uttala önskvärdheten av att lärarpersonalen utnyttjades för föreläsningsverksamhet vid militära förband, i den mån tjänstgöringsskyldigheten vid läroverket understeg den för lärare vid allmänt läroverk fastställda. Skulle av tekniska eller andra skäl en sådan anordning icke vara möjlig att genomföra, syntes enligt departementschefens mening tjänstgöringsskyldigheten per vecka böra i anslutning till statskontorets förslag ytterligare utsträckas. Departementschefens uppfattning härutinnan hade ej föranlett erinran från Kungl. Maj:ts eller riksdagens sida. Kungl. Maj:t och riksdagen syntes sålunda i princip ha anslutit sig till statskontorets förslag om vidsträcktare undervisningsskyldighet för de heltidsanställda lärarna vid försvarsväsendets läroverk än vad som av försvarsutredningen ifrågasatts. Därav följde, att ämbetsverket vid bedömandet av den föreliggande framställningen ansett sig kunna utgå från att — om och i den mån ifrågavarande lärare icke toges i anspråk för förut angivna föreläsningsverksamhet — undervisningsskyldigheten för lektorer och adjunkter utökades utöver det timantal per vecka, varmed arméförvaltningen räknat. En utökning med minst tre timmar för lektor och fyra timmar för adjunkt syntes i sådant fall få anses skäligen. Vid bifall därtill skulle en motsvarande minskning av antalet timlärartimmar kunna vidtagas.

Statskontoret hade uppmärksammat, att arméförvaltningen vid beräkningen av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal förutsatt, att extra ordinarie adjunkt skulle placeras i lönegraden Eo 23. Då motsvarande kategori lärare vid de allmänna läroverken vore hänförd till lönegraden Eo 21 och någon anledning att tillerkänna extra ordinarie adjunkt vid försvarsväsen-



dets läroverk en förmånligare löneställning självfallet icke föreläge, avstyrkte ämbetsverket förslaget härutinnan.

Medel under denna anslagspost hade dessutom upptagits för avlönande av två vaktmästare, varav en i lönegraden Eo 7 och en i lönegraden Eo 5. Med anledning därav finge statskontoret erinra, att läroverket förutsatts skola förläggas till Uppsala med anknytning i såväl förvaltningshänseende som lokalt hänseende till arméns underofficersskola. Vid sådant förhållande och då nämnda skola försetts med vaktmästarpersonal i mycket stor utsträckning, kunde ämbetsverket icke finna det vara av behovet påkallat, att läroverket med dess under det första verksamhetsåret begränsade lärar- och elevantal utrustades med två befattningshavare av denna kategori. Statskontoret föreslog för sin del, att medel beräknades för avlönande av en vaktmästare, vilken i överensstämmelse med gängse praxis syntes böra placeras i lönegraden Eo 6.

I betraktande av att kassaförvaltningen m. m. vid läroverket ansetts skola lyda under chefen för arméns underofficersskola, syntes rektorns vid läroverket förvaltningsbestyr bliva betydligt mindre betungande än vid de allmänna läroverken. Nämnda förhållande hade föranlett statskontoret att i dess förut omförmälda utlåtande framhålla, att det knappast syntes kunna vara motiverat, att vid läroverket anställdes såväl ett kanslibitråde som ett skrivbitråde. För biträdeshjälpt åt rektorn borde — på sätt, som skedde vid de allmänna läroverken — ett lämpligt avpassat anslagsbelopp ställas till förfogande. Statskontoret funne icke anledning frångå denna sin uppfattning och avstyrkte förty förslaget om anställande av ett kanslibitråde och ett skrivbitråde. Ämbetsverket förordade i stället, att under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ett belopp av 1,500 kronor anvisades för här ifrågavarande ändamål.

Med avseende å avlöning åt timlärare hade arméförvaltningen i enlighet med försvarsutredningens förslag räknat med ett genomsnittsarvode av 8 kronor per timme. I likhet med skolöverstyrelsen förutsatte statskontoret, att timlärararvodena i verkligheten komme att utgå enligt de grunder, som gälla jämlikt kungörelsen den 5 september 1942 (nr 787). Därvid borde emellertid uppmärksammas, att timlärararvodena vid exempelvis de allmänna läroverken fixerats med utgångspunkt från ett läsår av 38 veckor. Då, såsom inledningsvis anförts, läsåret vid försvarsväsendets läroverk begränsats till 30 undervisningsveckor, syntes följaktligen ersättningen till timlärare vid sistnämnda läroverk böra bestämmas till  $\frac{30}{38}$  av motsvarande, för lärare vid de allmänna läroverken i sagda kungörelse fastställda arvodesbelopp.

För avlönande av städerskor hade upptagits ett belopp av 3,600 kronor under en särskild anslagspost till avlöningar till betjäningsspersonal. Statskontoret ville med anledning därav fästa uppmärksamheten vid att utgifter för dylikt ändamål enligt gällande regler skulle bestridas från vederbörande myndighets omkostnadsanslag, delposten övriga expenser för eget behov. Med hänsyn därtill syntes ifrågavarande anslagspost böra utgå ur avlöningsstaten.

I den vid 1942 års riksdag antagna planen för den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter förutsattes, i enlighet med i propositionen 1942:210 framlagt förslag, inrättande av ett för försvaret gemensamt läroverk. Enär läroverket icke beräknades kunna träda i verksamhet under innevarande budgetår, har emellertid i gällande riksstat icke uppförts något särskilt anslag för läroverket. För att biträda vid den närmare utformningen av läroverkets organisation och av dess lokalers planläggning har dock å staten för arméns underofficersskola upptagits en för läroverket avsedd rektor i lönegraden E 13.

*Departements-  
chefen.*

Därest byggnadsarbetena för läroverket kunna fullföljas i avsedd takt, beräknas läroverksbyggnaderna kunna i huvudsak tagas i bruk omkring årsskiftet 1943/44. Vissa lokaler för speciella ändamål, såsom för undervisning i kemi m. m., torde dock enligt lämnad uppgift icke bli färdiga förrän hösten 1944. Med hänsyn till vad sålunda anförts torde läroverket, åtminstone delvis, kunna träda i verksamhet under nästkommande budgetår, varför i enlighet med arméförvaltningens förslag särskilda anslag för detsamma torde böra uppföras å riksstatens fjärde huvudtitel under avdelning D. Vissa till försvaret hörande institutioner. Anslagsmedlen torde i enlighet med gällande principer böra fördelas å ett avlöningsanslag och ett omkostnadsanslag. Då under läroverkets första verksamhetsår engångsanskaffning av inventarier, apparatutrustning och annan undervisningsmateriel måste ske i relativt stor omfattning, torde därjämte för nästa budgetår, såsom arméförvaltningen föreslagit, medel böra ställas till förfogande jämväl för detta ändamål. Jag anser mig emellertid böra utgå från att sistnämnda kostnader — av chefen för arméstaben enligt handlingarna i ärendet beräknade till 145,000 kronor — skola kunna bestridas inom ramen för det för armén utgående anslaget till anskaffning av intendenturmateriel, i vilket hänseende Kungl. Maj:t torde få meddela föreskrift.

Enligt vad jag inhämtat, beräknas verksamheten vid läroverket kunna igångsättas i viss omfattning redan vid läsårets början hösten 1943, oaktat läroverkslokalerna, enligt vad nyss anförts, icke kunna beräknas vara fullt färdiga vid nämnda tidpunkt. Innan nybyggnaden för läroverket blivit fullbordad, beräknas nämligen undervisningen kunna delvis äga rum inom arméns underofficersskolas nuvarande lokaler, varjämte eventuellt vissa lokaler vid Upplands regemente kunna provisoriskt tagas i anspråk. Arméförvaltningen har utgått från att verksamheten vid läroverket skall under hela läsåret 1943/44 kunna bedrivas i den omfattning, som påkallas av utbildningens krav, samt har på grundval härav beräknat antalet elever vid läroverket under nämnda läsår till 586, samtliga från armén. Antalet elever vid fullt genomförd organisation beräknades av 1941 års försvarsutredning till 790, varav 323 från armén. Att antalet elever från armén under nästa budgetår beräknas så mycket högre sammanhänger, enligt vad jag inhämtat från arméinspektionen, med att läroverket avses skola övertaga sista årets undervisning i icke-militära ämnen i en enligt tidigare gällande utbildningssystem anordnad allmän kurs vid arméns underofficersskola, varjämte en extra kurs för utbildning av underofficerare beräknats erforderlig. Under nästa budgetår förutsattes sålunda icke skola förekomma någon allmänbildande undervisning vid underofficersskolan, och jag ämnar därför vid behandlingen av arméns avlöningsanslag föreslå, att ingen personal skall beräknas för sådan undervisning vid nämnda skola.

Huruvida, såsom arméförvaltningen förutsatt, försvarets läroverk skall kunna på sätt nu angivits igångsättas i avsedd omfattning redan från och med hösten 1943 torde dock icke kunna för närvarande med säkerhet bedömas. Jag anser mig emellertid vid beräkningen av personalbehovet för läroverket

böra utgå från det av arméförvaltningen angivna elevantalet, ehuru det synes sannolikt, att detta med hänsyn till lokalförhållandena måste något begränsas, och även andra förändringar kunna komma till stånd. Jag vill emellertid icke därmed ha fattat ståndpunkt till frågan om anordnande av en extra underofficerskurs under budgetåret. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att där- om efter framställning meddela beslut. Jag återkommer i det följande till frågan vilken betydelse ovissheten med avseende å verksamhetens omfattning bör tilläggas vid beräkningen av medelsbehovet.

Med utgångspunkt från det angivna elevantalet, 586, har arméförvaltningen beräknat behovet av ordinarie och extra ordinarie lärare till en rektor, tre lektorer, fem ordinarie adjunkter och två extra ordinarie adjunkter, varvid undervisningsskyldigheten per vecka beräknats till 12 timmar för rektor, 26 timmar för lektor och 30 timmar för adjunkt. Mot den sålunda beräknade undervisningsskyldigheten för lektorer och adjunkter har statskontoret riktat den invändningen, att densamma, med hänsyn till att läsåret avsetts skola omfatta allenast 30 undervisningsveckor mot 38 vid de allmänna läroverken, vore alltför låg. Vid behandlingen av denna fråga i propositionen 1942: 210 framhöll jag, att jag fann det önskvärt, att lärarpersonalen utnyttjades för föreläsningssysselsättning vid militära förband i den mån tjänstgöringsskyldigheten vid läroverket understeg den för lärare vid allmänna läroverk fastställda. Jag anförde vidare att, om en sådan anordning av tekniska eller ekonomiska skäl befundes icke vara möjlig att genomföra, tjänstgöringsskyldigheten per vecka i anslutning till av statskontoret avgivet förslag syntes böra ytterligare utsträckas. Det borde ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare prövning av denna fråga meddela erforderliga bestämmelser. Vad sålunda anförts föranledde ingen erinran från riksdagens sida och synes fortfarande äga sin giltighet. Enär den förutsatta prövningen av frågan om undervisningsskyldighetens omfattning icke torde kunna äga rum, förrän mera fullständiga undervisningsplaner för läroverket föreligga, utgår jag emellertid vid beräkningen av personalbehovet från den av arméförvaltningen förutsatta undervisningsskyldigheten. Med hänsyn till vad sålunda anförts har jag intet att erinra mot att för nästkommande budgetår beräknas — förutom rektor — tre lektorer i lönegraden A 27, fem adjunkter i lönegraden A 23 samt två extra ordinarie adjunkter, vilka sistnämnda emellertid icke böra placeras i högre lönegrad än den för motsvarande befattningshavare vid de allmänna läroverken fastställda, eller Eo 21.

Antalet undervisningstimmar per vecka för timlärare torde i enlighet med arméförvaltningens förslag kunna beräknas till 715. Såsom skolöverstyrelsen och statskontoret framhållit, böra timlärarna åtnjuta arvode enligt de i kungörelsen den 5 september 1942 (nr 787) angående ersättning åt biträdande lärare och timlärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter stadgade grunderna, varvid arvodena emellertid med hänsyn till det kortare läsåret torde kunna något nedsättas. Det läres böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser härom. Med utgångspunkt från det anförda beräknar jag kostnaderna för arvoden till timlärare för nästa budgetår till omkring 150,000 kronor. En minskning i dessa kost-

nader kan dock komma att uppstå vid en eventuell höjning av undervisnings-skyldigheten för de fast anställda lärarna.

På av statskontoret anförda skäl kan jag icke för närvarande tillstyrka, att mer än en vaktmästarbefattning beräknas för läroverket. Denna torde böra uppföras i lönegraden Eo 6. Vidare anser jag mig med hänsyn till vad statskontoret yttrat icke kunna nu förorda, att för läroverket beräknas kontorspersonal i den av arméförvaltningen angivna omfattningen. Det torde vara tillräckligt, om för ändamålet anställes ett kontorsbiträde i lönegraden Eo 4.

För avlöning av städerskor torde icke böra uppföras en särskild anslagspost under förevarande anslag, utan kostnaderna därför böra, i likhet med vad som i allmänhet gäller, utgå från läroverkets omkostnadsanslag.

Mot arméförvaltningens förslag om beräkning av ett arvode å 1,000 kronor till en bibliotekarie och ett arvode å 500 kronor till en sångledare har jag intet att erinra.

Med utgångspunkt från vad i det föregående anförts beräknar jag medelsbehovet under förevarande anslag till i runt tal 80,000 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 1,500 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 170,000 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 13,500 kronor till rörligt tillägg, eller tillhopa 265,000 kronor. Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde i likhet med motsvarande till jämförbara läroanstalter utgående anslagsposter böra betecknas förslagsvis med hänsyn till ovissheten rörande anslagsbelastningens storlek.

Jag har i det föregående framhållit, att det synes sannolikt, att elevantalet vid läroverket under nästkommande budgetår på grund av lokalförhållandena måste begränsas något i förhållande till vad arméförvaltningen förutsatt ävensom att en minskning av kostnaderna för avlönande av timlärare kan komma att uppstå. Anslaget till avlöningar synes därför kunna upptagas till lägre belopp än det, vartill jag på grundval av det av arméförvaltningen angivna elevantalet kommit, förslagsvis till 200,000 kronor. Med hänsyn till ovissheten rörande omfattningen av verksamheten under budgetåret och den därav följande svårigheten att exakt beräkna de särskilda anslagsposterna under anslaget, torde Kungl. Maj:t böra utverka riksdagens bemyndigande att fastställa avlöningsstat för anslaget. I vad mån de i personalförteckningen uppförda tjänsterna komma att besättas torde få bli beroende av det resultat vartill övervägandena rörande undervisningsskyldighetens omfattning leda.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* fastställa följande personalförteckning för försvarets läroverk:

| Personalförteckning. |                       |          |
|----------------------|-----------------------|----------|
| Befattning           | Ordinarie tjänstemän. | Lönegrad |
| 1 rektor .....       |                       | E 13     |
| 3 lektorer .....     |                       | A 27     |
| 5 adjunkter .....    |                       | A 23     |

**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.**

2 adjunkter ..... Eo 21,  
*dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa avlöningsstat för  
 försvarets läroverk för budgetåret 1943/44,  
*dels ock till Försvarets läroverk: Avlöningar* för budgetåret  
 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 200,000 kronor.

[149.] 19. **Försvarets läroverk: Omkostnader, förslagsanslag.** Såsom under föregående punkt anförts bör i riksstaten för nästkommande budgetår uppföras ett omkostnadsanslag för försvarets läroverk.

*Arméförvaltningen* har i sin under föregående punkt omnämnda skrivelse den 30 september 1942 anført:

Enligt 1942 års försvarsbeslut hade medelsbehovet under förevarande anslag vid fullt genomförd organisation beräknats till omkring 50,000 kronor, varvid tagits i beräkning kostnaderna för böcker, undervisningsmateriel, skrivmateriel, expenser m. m. Utgifter för bränsle, lyse, renhållning o. dyl. hade förutsatts skola bestridas från arméns vederbörliga anslag.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår låte sig icke för närvarande med någon större grad av säkerhet beräknas. Omkostnaderna syntes emellertid, trots att verksamheten under nästa budgetår icke finge den omfattning, som beräknats vid fullt genomförd organisation, icke komma att mera avsevärt avvika från de för det fullständiga läroverket beräknade.

*Arméförvaltningen*, som avsåge att sedermera, när tillräcklig kännedom vunnits rörande de olika behov som borde tillgodoses under anslaget, inkomma med förslag till stat för anslagets disposition, hemställde därför, att för budgetåret 1943/44 måtte upptagas ett *förslagsanslag* till omkostnader för läroverket om 50,000 kronor.

*Statskontoret* har i avgivet yttrande ifrågasatt, huruvida omkostnadsanslaget redan för nästa budgetår skulle behöva bestämmas till samma belopp som av försvarsutredningen angivits såsom erforderligt vid helt utbyggd läroverksorganisation.

*Arméförvaltningen* har, under framhållande av att medelsbehovet under förevarande anslag icke för närvarande med någon större grad av säkerhet kunde beräknas, hemställt om anvisande för nästa budgetår av 50,000 kronor, eller det belopp som av 1941 års försvarsutredning ansetts erforderligt vid fullt genomförd organisation. Med hänsyn till den begränsade omfattning, i vilken verksamheten vid läroverket beräknas komma att utövas under nästa budgetår, finner jag mig icke kunna tillstyrka högre anslagsbelopp än 40,000 kronor, varvid jag tillika förutsätter, att från förevarande anslag skola bestridas kostnaderna för avlöning av städningspersonal vid läroverket.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 40,000 kronor.

**Garnisonssjukvården m. m.**

[150.] 20. **Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 80,000

kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 76 f. I anslutning till av arméförvaltningen framställt förslag förordar jag, att i den för anslaget fastställda avlöningsstaten vidtages endast den ändringen, att inkomstposten Pensionsmedel av skäl som framgå av punkten 1 i det föregående höjes med 100 kronor till 3,700 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav betingad ändring i avlöningsstaten, vilken föranleder en anslagsminskning till 79,900 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 79,900 kronor.

[151.] 21. **Garnisonssjukhusen: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för budgetåret 1942/43 uppfört med ett belopp av 871,500 kronor. För anslaget gällande personalförteckning och avlöningsstat framgå av liggaren över fjärde huvudtiteln för innevarande budgetår, sid. 77 f. Genom brev den 28 augusti 1942 har Kungl. Maj:t meddelat beslut rörande dels fördelningen av de i personalförteckningen upptagna befattningarna mellan de olika garnisonssjukhusen, dels ock rörande dispositionen av anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till avlöningar till betjäningsspersonal och till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Enligt nämnda brev äro de å garnisonssjukhusens personalförteckning upptagna ordinarie befattningarna fördelade sålunda:

| Personal                | Lönegrad | Garnisonssjukhuset i |        |       |           |           |       | Summa |
|-------------------------|----------|----------------------|--------|-------|-----------|-----------|-------|-------|
|                         |          | Karlsborg            | Skövde | Eksjö | Linköping | Sollefteå | Boden |       |
| Regementsläkare .....   | Ca 26    | —                    | —      | —     | —         | —         | 2     | 2     |
| Bataljonsläkare .....   | Ca 22    | 1                    | —      | —     | —         | —         | —     | 1     |
| Maskinist .....         | Ca 12    | —                    | —      | —     | —         | —         | 1     | 1     |
| Sjuksköterskor .....    | A 7      | 2                    | 3      | 3     | 3         | 3         | 11    | 25    |
| Eldare av 1. klassen .. | Ca 7     | —                    | —      | —     | —         | —         | 1     | 1     |

Från den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis 178,500 kronor, må enligt brevet den 28 augusti 1942 tills vidare från och med budgetåret 1942/43 utgå bland annat ett arvode å 710 kronor till en sjukgymnast vid garnisonssjukhuset å Karlsborg.

Den i avlöningsstaten för garnisonssjukhusen upptagna anslagsposten till avlöningar till betjäningsspersonal, förslagsvis 150,000 kronor, disponeras jämlikt brevet den 28 augusti 1942 i första hand för avlönande i enlighet med föreskrifterna i kungörelsen den 19 juni 1942 (nr 638) med avlöningsbestämmelser för vård- och ekonomipersonal vid försvarsväsendet av dylik personal vid de särskilda garnisonssjukhusen till högst följande antal:

| Personal                              | Lönegrad | Garnisonssjukhuset i |        |       |                |           |       | Summa |
|---------------------------------------|----------|----------------------|--------|-------|----------------|-----------|-------|-------|
|                                       |          | Karls-<br>borg       | Skövde | Eksjö | Lin-<br>köping | Sollefteå | Boden |       |
| Kokerskor .....                       | MV 3     | 1                    | 3      | 1     | 1              | 1         | —     | 7     |
| Kokerskor .....                       | MV 2     | —                    | —      | —     | —              | —         | 2     | 2     |
| Första biträden (i söm-<br>nad) ..... | MV c     | —                    | —      | 1     | —              | —         | 2     | 3     |
| Baderskor .....                       | MV c     | —                    | —      | —     | —              | 1         | 4     | 5     |
| Fotografbiträde .....                 | MV c     | —                    | 1      | —     | —              | —         | —     | 1     |
| Biträden (i kök) .....                | MV d     | 4                    | 4      | 3     | 3              | 7         | 17    | 38    |
| Biträden (i tvätt) .....              | MV d     | —                    | —      | —     | —              | —         | 6     | 6     |
| Biträden (i städning) ..              | MV d     | —                    | —      | —     | —              | —         | 5     | 5     |
| Biträden (i sjukvård) ..              | MV d     | 6                    | 11     | 10    | 4              | 11        | 51    | 93    |
| Biträden (telefonister) ..            | MV d     | —                    | —      | —     | —              | —         | 2     | 2     |

Nu ifrågavarande anslagspost disponeras vidare med 10,800 kronor till hyresersättning åt personal, som icke kan beredas inkvartering å garnisonssjukhuset i Boden.

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t bland annat föreskrivit, att vid garnisonssjukhusen anställda kokerskor, med anställning enligt löneplan MEO militära icke-ordinariereglementet, skola genom respektive förvaltningsmyndigheters försorg uppsägas från och med den 1 september 1942 med rätt för vederbörande att med bibehållande av den placering i löneklass hon i nämnda anställning innehade övergå till motsvarande befattning enligt löneplan MV samt att kokerskor vid garnisonssjukhusen ej längre må anställas enligt löneplan MEO.

Den i garnisonssjukhusens avlöningsstat upptagna anslagsposten till avlönningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis 380,000 kronor, disponeras för avlönande av extra ordinarie och extra personal vid de särskilda garnisonssjukhusen till högst följande antal:

| Personal                                                          | Lönegrad | Garnisonssjukhuset i |        |       |                |           |       | Summa |
|-------------------------------------------------------------------|----------|----------------------|--------|-------|----------------|-----------|-------|-------|
|                                                                   |          | Karls-<br>borg       | Skövde | Eksjö | Lin-<br>köping | Sollefteå | Boden |       |
| Extra bataljonsläkare ..                                          | MEx 22   | —                    | 1      | 1     | 1              | 2         | 5     | 10    |
| Husmoder .....                                                    | MEo 9    | —                    | —      | —     | —              | —         | 1     | 1     |
| Köksförestånderskor av<br>1. klass .....                          | MEo 8    | 1                    | —      | 1     | —              | 1         | 1     | 4     |
| Trädgårdsmästare .....                                            | MEo 8    | —                    | —      | —     | —              | —         | 1     | 1     |
| Sjuksköterskor .....                                              | MEo 7    | 2                    | 3      | 4     | 3              | 4         | 9     | 25    |
| Automobilförare .....                                             | MEo 6    | —                    | —      | —     | —              | —         | 1     | 1     |
| Eldare av 1. klass ....                                           | MEo 6    | 1                    | —      | —     | —              | —         | —     | 1     |
| Assistentköterskor ....                                           | MEo 5    | 3                    | 4      | 2     | 1              | 4         | 17    | 31    |
| Eldare av 2. klass ....                                           | MEo 5    | —                    | 1      | 1     | 1              | 1         | 2     | 6     |
| Maskintvättare .....                                              | MEo 5    | —                    | —      | —     | —              | —         | 1     | 1     |
| Portvakter .....                                                  | MEo 5    | —                    | —      | —     | —              | —         | 2     | 2     |
| Snickare .....                                                    | MEo 5    | —                    | —      | —     | —              | —         | 1     | 1     |
| Biträdande köksföre-<br>stånderska, tillika<br>överkokerska ..... | MEo 4    | —                    | —      | —     | —              | —         | 1     | 1     |
| Kontorsbiträden .....                                             | MEo 4    | —                    | —      | —     | —              | —         | 2     | 2     |
| Tvättförestånderska ..                                            | MEo 4    | —                    | —      | —     | —              | —         | 1     | 1     |
| Skrivbiträden .....                                               | MEo 2    | 1                    | 1      | 1     | —              | 1         | 3     | 7     |

Från ifrågavarande anslagspost bestridas jämväl kostnaderna för ersättning för bostad med bränsle och lyse åt vid garnisonssjukhusen anställda sjukvårdselever.

Beträffande medelsbehovet under garnisonssjukhusens avlöningsanslag för budgetåret 1943/44 har *arméförvaltningen* till en början anfört följande:

I propositionen 1942: 210 hade bland annat upptagits den av 1941 års försvarsutredning berörda frågan om personalbehovet vid garnisonssjukhusen. Utredningens förslag innebure, att i de fall, där chefläkare tillika vore truppförbandsläkare, nya regementsläkarebeställningar, avsedda för befattningar såsom chefläkare vid garnisonssjukhusen, skulle upptagas på garnisonssjukhusens stat. Sälunda skulle tillkomma fyra särskilda regementsläkarbeställningar för garnisonssjukhusen i Skövde, Eksjö, Linköping och Sollefteå. Dessutom hade av försvarsutredningen föreslagits en regementsläkarbeställning avsedd för röntgenläkaren vid sjukhuset i Boden samt ytterligare en extra bataljonsläkare vid garnisonssjukhuset i Skövde. Vid garnisonssjukhuset i Boden föreslogs en minskning av antalet extra bataljonsläkare med en från nuvarande fem till fyra. I propositionen nr 210 hade föredragande departementschefen uttalat sin anslutning i huvudsak till försvarsutredningens beräkningar och förslag med det tillägget att — i överensstämmelse med vad som av *arméförvaltningen* föreslagits — ytterligare en extra bataljonsläkare borde tillkomma även vid garnisonssjukhuset i Eksjö. De ifrågasatta ändringarna i personaluppsättningen borde enligt departementschefens mening genomföras tidigast från och med budgetåret 1943/44.

Det sålunda i princip godtagna förslaget innebure en ökning av den för garnisonssjukhusen avsedda läkarpersonalen med fem regementsläkare och en extra bataljonsläkare. Ehuru tidigare viss tveksamhet rått beträffande möjligheten att fylla de vakanser, som beräknades uppstå vid de truppförband till vilka sjukhusen vore anslutna genom att där befintliga läkare torde föredraga sjukhusläkartjänsten, talade numera starka skäl för nödvändigheten av den nya organisationens snara genomförande. Med hänsyn till den betydligt ökade arbetsbördan för läkarna, vilken uppstått i samband med värnpliktstidens förlängning och genom ökningen av truppförbandens fast anställda personalstyrka, hade det visat sig förenat med betydande svårigheter för regementsläkarna vid de truppförband, om vilka här vore fråga, att nöjaktigt bestrida såväl truppläkartjänsten som chefläkaretjänst vid garnisonssjukhus. Med den ökade personalstyrkan måste man dessutom även förutse, att beläggningen på sjukhusen komme att ökas och kräva ökade läkarkrafter. Redan år 1942 torde här påtalade förhållanden komma att göra sig gällande, och det torde vara ofrånkomligt att garnisonssjukhusen erhöles den föreslagna personalförstärkningen från och med budgetåret 1943/44. Svårigheterna att erhålla kompetenta sökande till lediga befattningar torde numera vara eliminerad, sedan ett större antal läkare genomgått militärläkarkurs.

I anslutning till det anförda har *arméförvaltningen* föreslagit, att garnisonssjukhusens läkarpersonal för nästa budgetår utökas med befattningar för fem regementsläkare och en extra bataljonsläkare och med hänsyn härtill uppräknat anslagsposten för avlöningar till ordinarie tjänstemän från 120,000 kronor till 180,000 kronor.

Här må vidare framhållas, att *arméförvaltningen* anmält, att därest de under uppförande varande nya lokalerna för garnisonssjukhuset i Eksjö komme att kunna tagas i bruk före den 1 juli 1944 viss utökning av den för sjukhuset avsedda personalen erfordrades för budgetåret 1943/44.



Vad angår beräkningen av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har arméförvaltningen anfört, att en förhöjning av det nu med 710 kronor för år utgående arvodet till sjukgymnasten vid garnisonssjukhuset å Karlsborg till 1,050 kronor för år vore nödvändig och i anslutning härtill uppräknat förevarande anslagspost från 178,500 till 179,000 kronor.

Den nuvarande anslagsposten till avlöningar till betjäningsspersonal föreslår arméförvaltningen skola benämnas avlöningar till vård- och ekonomipersonal. Med hänsyn till den omläggning av de materiella lönebestämmelserna för denna befattningshavargrupp, som genomförts i den förut omnämnda kungörelsen den 19 juni 1942 (nr 638) och Kungl. Maj:ts brev den 28 augusti 1942, har arméförvaltningen beräknat anslagsposten till 342,000 kronor, innebärande en höjning med  $(342,000 - 150,000 =) 192,000$  kronor.

I samband med beräkningen av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har arméförvaltningen anfört följande:

Köksförhållandena vid garnisonssjukhuset i Linköping vore enligt sjukvårdsstyrelsens mening icke tillfredsställande. Genom en kompetent ledning av köksarbetet syntes kunna vinnas ej blott en avsevärd förbättring i matens kvalitet utan även icke oväsentliga ekonomiska besparingar. Sjukvårdsstyrelsen ansåge emellertid, att inrättande av en hushållerskebefattning vid sistnämnda sjukhus i lönegrad MEo 4 tills vidare vore tillfyllest för ändamålet. Arméförvaltningen anslöte sig till sjukvårdsstyrelsens i förevarande hänseenden uttalade uppfattning.

På grund härav och under beaktande av *dels* tillkomsten av ytterligare en extra bataljonsläkare i lönegraden MEx 22 i enlighet med vad därom anförts i det föregående, *dels ock* kokerskornas vid garnisonssjukhusen överflyttning från löneplanen MEo till den i kungörelsen den 19 juni 1942 (nr 638) intagna löneplanen MV har arméförvaltningen beräknat förevarande anslagspost till 363,000 kronor, innebärande en sänkning av  $(380,000 - 363,000 =) 17,000$  kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg, nu förslagsvis 80,000 kronor, har arméförvaltningen beräknat till 110,000 kronor. De särskilda uppbördsmedlen beräknas till oförändrat belopp, 37,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under garnisonssjukhusens avlöningsanslag beräknar arméförvaltningen i anslutning till det anförda till  $(180,000 + 179,000 + 342,000 + 363,000 + 110,000 - 37,000 =) 1,137,000$  kronor.

Såsom arméförvaltningen erinrat, anslöt jag mig i propositionen 1942: 210 i huvudsak till 1941 års försvarsutrednings förslag till läkarorganisation vid garnisonssjukhusen, dock att därutöver vid garnisonssjukhuset i Eksjö borde tillkomma en extra bataljonsläkare. I enlighet härmed och då riksdagen (skrivelse nr 374, sid. 22) icke haft något att erinra mot vad sålunda anförts, skulle tidigast från och med nästa budgetår för garnisonssjukhusens del tillkomma fem regementsläkarbeställningar och en befattning för extra bataljonsläkare. Genom denna utökning vinnes bland annat, att chefsläkartjänsterna vid vissa av garnisonssjukhusen skiljas från truppförbandsläkartjänsterna, vilket funnits vara till fördel för sjukvården.

*Departements-  
chefen.*

Då det ur sjukhusvårdens synpunkt är önskvärt att omorganisationen så snart ske kan genomföres och anledning ej föreligger att successivt upptaga de nya tjänsterna på personalförteckningen för garnisonssjukhusen, biträder jag arméförvaltningens förslag att befattningarna i fråga inrättas från och med budgetåret 1943/44.

Den i avlöningsstaten ingående posten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* torde på grund av det anförda böra ökas med lönekostnaderna för fem regementsläkarbeställningar. Med beaktande av de i propositionen 1942: 210 angivna grunderna för beräkning av avlöningskostnader uppskattar jag dessa kostnader till i avrundat tal 47,000 kronor och föreslår, att förevarande anslagspost beräknas till  $(120,000 + 47,000 =) 167,000$  kronor.

Vad angår den ifrågasatta förhöjningen av arvudet för sjukgymnasten vid garnisonssjukhuset å Karlsborg från nuvarande 710 kronor till 1,050 kronor för år framgår av handlingarna i ärendet, att denna höjning ansetts påkallad med hänsyn därtill, att en tilltänkt förening av denna befattning med gymnastikläkartjänsten vid Karlsborgs kommunala mellanskola icke kunnat genomföras, samt att fördenskull en förhöjning av arvudet påkallats för erhållande av kompetent arbetskraft. Med hänsyn till sålunda upplýsta förhållanden har jag icke något att erinra mot den ifrågasatta arvodesförhöjningen. Jag beräknar i enlighet med det anförda anslagsposten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, till  $(178,500 + 340 =) 178,840$  kronor, eller i avrundat tal 179,000 kronor.

Jag har intet att erinra mot att anslagsposten till avlöningar till betjäningsspersonal hädanefter i enlighet med arméförvaltningens förslag benämnas *avlöningar till vård- och ekonomipersonal*. Denna post torde med utgångspunkt från det antal befattningshavare med lön enligt löneplanen MV, som i det föregående angivits, kunna beräknas till 323,742 kronor. Härtill kommer det förut nämnda beloppet av 10,800 kronor för hyresersättning, varför medelsbehovet i denna del skulle uppgå till  $(323,742 + 10,800 =) 334,542$  kronor, eller avrundat 335,000 kronor.

Vidkommande slutligen frågan om inrättandet av en hushållerskebefattning vid garnisonssjukhuset i Linköping har jag funnit behovet av en dylik befattning styrkt och biträder fördenskull arméförvaltningens förslag i ämnet, medförande en ökad lönekostnad av i runt tal 2,700 kronor. Anslagsposten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* torde dessutom böra ökas med i runt tal 6,600 kronor, avseende lönekostnaden för den i det föregående berörda nytillkommande extra bataljonsläkartjänsten. Å andra sidan bör posten minskas med lönekostnaderna för kokerskor vid garnisonssjukhusen, vilka befattningshavare på sätt tidigare anförts överförts till kategorien vård- och ekonomipersonal. Denna minskning uppskattar jag till omkring 22,800 kronor. I enlighet härmed skulle medelsbehovet i förevarande avseende uppgå till  $(380,000 + 2,700 + 6,600 - 22,800 =)$  i avrundat tal 367,000 kronor.

Anslagsposten till *rörligt tillägg* beräknar jag till 130,000 kronor och de *särskilda uppbördsmedlen* till 38,000 kronor.

Enligt angivna beräkningar uppgår medelsbehovet under förevarande an-

slag till (167,000 + 179,000 + 335,000 + 367,000 + 130,000 — 38,000 =) 1,140,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 268,500 kronor.

Enligt vad jag inhämtat beräknas det nya garnisonssjukhuset i Skövde kunna tagas i bruk i slutet av 1943. Såsom arméförvaltningen framhållit är det icke uteslutet att en utökning av den för sjukhuset avsedda personalen kan komma att erfordras under budgetåret 1943/44. Därest så skulle visa sig erforderligt torde frågan om ökad anslagstilldelning få senare underställas riksdagens prövning.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* besluta, att å personalförteckningen för garnisonssjukhusen skola från och med budgetåret 1943/44 uppföras ytterligare 5 befattningar som regementsläkare i lönegraden Ca 26,  
*dels* godkänna följande avlöningsstat för garnisonssjukhusen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Avlöningsstat.

##### Utgifter:

|                                                                                           |        |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor | 167,000   |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 179,000   |
| 3. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 335,000   |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | »      | 367,000   |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | »      | 130,000   |
| <hr/> Summa kronor                                                                        |        | 1,178,000 |

##### Särskilda uppbördsmedel:

|                                         |        |           |
|-----------------------------------------|--------|-----------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 38,000    |
| <hr/> Nettoutgift kronor                |        | 1,140,000 |

*dels* ock till Garnisonssjukhusen: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,140,000 kronor.

[152.] 22. **Garnisonssjukhusen: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för budgetåret 1942/43 i riksstaten uppfört med ett belopp av 1,235,000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för innevarande budgetår, sid. 78 f.

Arméförvaltningen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framhållit, att enligt från sjukhusen inkomna beräkningar anslagsbehovet för nämnda budgetår kan beräknas uppgå till följande belopp (inom parentes angivas motsvarande belopp för innevarande budgetår):

204    **Fjärde huvudtiteln: Vissa till försvaret hörande institutioner.**

|                                                                                                                                      |        |           |             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|-------------|
| 1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                | kronor | 1,500     | (1,500)     |
| 2. Reseersättningar, <i>högst</i> .....                                                                                              | »      | 3,600     | (3,800)     |
| 3. <b>Expenser:</b>                                                                                                                  |        |           |             |
| a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                | »      | 214,000   | (192,400)   |
| b) Övriga <i>expenser, högst</i> .....                                                                                               | »      | 30,900    | (29,300)    |
| 4. <b>Övriga utgifter:</b>                                                                                                           |        |           |             |
| a) Inventariers underhåll och komplettering, <i>högst</i> .....                                                                      | »      | 133,000   | (97,000)    |
| b) Tvätt och renhållning, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                   | »      | 44,000    | (42,000)    |
| c) Kosthåll, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                | »      | 584,000   | (563,000)   |
| d) Läkemedel, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                               | »      | 114,000   | (91,000)    |
| e) Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, <i>förslagsvis</i> .....                                                               | »      | 156,000   | (133,000)   |
| f) Diverse utgifter, <i>högst</i> .....                                                                                              | »      | 27,000    | (32,000)    |
| g) Fastigheters underhåll (ersättning till försvars-<br>väsendets fastighetsfond: arméförvaltningens<br>delfond), <i>högst</i> ..... | »      | 50,000    | (50,000)    |
| Summa kronor                                                                                                                         |        | 1,358,000 | (1,235,000) |

I anslutning härtill har arméförvaltningen anført i huvudsak följande:

Medelsbehovet hade beräknats med ledning av belastningssiffrorna för budgetåret 1941/42 och med hänsynstagande till den höjning av arbetskostnader och materielpriiser, som under de senaste åren ägt rum. Höjningen kunde förefalla särskilt stor beträffande posten inventariers underhåll och komplettering. I medelsäskandena för innevarande budgetår hade även förslagits en betydande ökning av denna anslagspost. Departementschefen hade emellertid vid anmälan av denna fråga i 1942 års statsverksproposition uttalat, att kostnader av denna art måste nedbringas så långt sig göra låte. I följd härav hade en sänkning företagits av de för inventariers underhåll och komplettering jämte diverse utgifter äskade medlen med sammanlagt 55,000 kronor, varvid förutsatts, att det skulle vara sjukhusen möjligt att med iakttagande av sparsamhet hålla den sålunda bestämda kostnadsramen. — Sjukvårdsstyrelsen hade ägnat denna fråga särskild uppmärksamhet och ansåge sig kunna vitsorda, att sjukhusen så långt det låtit sig göra strävat efter att nedbringa dessa kostnader. Det oaktat hade utgifterna icke kunnat hållas inom den angivna anslagsramen. Anledningen härtill syntes främst vara sjukhusarbetets intensifiering och den numera avsevärt förkortade vårdtiden på garnisonssjukhusen. Under inventarieanslaget redovisades förutom anskaffnings- och underhållskostnader för möbler, sängutredning, sjukhuskläder m. m. jämväl samtliga kostnader för behandlingsapparater, instrument m. m. eller med andra ord all för sjukvården erforderlig materiel och utrustning, som icke hade karaktären av förbrukningsmateriel. Fördens skull bleve anslagsbelastningen i mycket stor utsträckning beroende på sjukvårdsarbetet och sättet för dess bedrivande. En för snäv anslagsram kunde därför tänkas ogynnsamt påverka sjukvårdsarbetet.

Den vid garnisonssjukhusen från och med budgetåret 1940/41 tillämpade uppdelningen i redovisningstitlar anslöte sig till av medicinalstyrelsen anbefalld kostnadsredovisning vid de civila lasarett. En jämförelse med kostnaderna vid dessa lasarett visade, att posten inventariers underhåll och komplettering under år 1941 i medeltal utgjort vid statliga lasarett 66 öre och vid kommunala lasarett 47 öre per vård dag. För garnisonssjukhusens

sammanlagda vårddagsantal av omkring 230,000 skulle detta giva en årskostnad av cirka 152,000 kronor respektive 108,000 kronor. Med en beräknad årlig kostnadsökning av 12 procent skulle dessa belopp för budgetåret 1943/44 motsvaras av 190,000 respektive 134,000 kronor. Ännu mer rättvisande jämförelse erhöles, om man för varje garnisonssjukhus såsom jämförelsetal använde medelkostnadssiffran för det landstingsområde, inom vilket garnisonsjukhuset vore beläget. Kostnaden skulle vid sådant förhållande bliva 137,000 kronor. De av garnisonssjukhusen gjorda beräkningarna av anslagsbehovet, slutande på ett sammanlagt belopp av 133,000 kronor, syntes alltså vara skäliga och anpassade efter rådande förhållanden.

I anslutning till det anförda har arméförvaltningen hemställt, att garnisonssjukhusens omkostnadsanslag för budgetåret 1943/44 måtte beräknas till 1,358,000 kronor.

Vid anmälan i 1942 års statsverksproposition av frågan om beräkningen av garnisonssjukhusens omkostnadsanslag för innevarande budgetår anförde jag, att de då framlagda beräkningarna syntes kunna i huvudsak godtagas. Jag förordade dock reduktioner av anslagsposterna till inventariers underhåll och komplettering samt till diverse utgifter. *Departements-  
chefen.*

Den av arméförvaltningen ifrågasatta höjningen av garnisonssjukhusens omkostnadsanslag för nästa budgetår hänför sig, enligt vad som framgår av en jämförelse mellan för innevarande budgetår fixerade poster och för nästa år förordade belopp, i huvudsak till den allmänna stegringen av arbetslöner och priser å materialier. Härjämte har — med utförlig motivering — ifrågasatts en höjning av de för inventariers underhåll och komplettering beräknade anslagsmedlen.

För egen del har jag funnit vad arméförvaltningen i ämnet anfört värt beaktande. Dock synes det mig som om med iakttagande av den största sparsamhet medelsbehovet under förevarande anslag skulle kunna något nedbringas. I enlighet härmed förordar jag, att medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknas till 1,300,000 kronor. Den av mig förordade anslagshöjningen utgör 65,000 kronor. Merkostnaden på grund av prisstegring torde kunna uppskattas till 50,000 kronor. — Stat för anslaget torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garnisonssjukhusen*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,300,000 kronor.

[153.] 23. **Garnisonssjukhusen: Röntgenutrustning, reservationsanslag.** Efter därom av Kungl. Maj:t i 1942 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 141) framlagt förslag anvisade riksdagen (skrivelse nr 4, punkten 134) till röntgenutrustning m. m. för garnisonssjukhuset i Skövde ett reservationsanslag av 138,000 kronor.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har *arméförvaltningen* gjort framställning om anvisande av medel till komplettering av röntgenutrustningen vid garnisonssjukhusen i Boden, Eksjö och Sollefteå. Av framställningen inhämtas huvudsakligen följande:

Kostnaderna för driften av de vid garnisonssjukhusen förefintliga röntgenanläggningarna och anskaffningskostnaderna för det normala materielbehovet för dessa anläggningar vore avsedda att bestridas från garnisonssjukhusens omkostnadsanslag. Emellertid vore det med hänsyn till röntgenmaterielens särställning i fråga om förslitning och behovet att hålla materielen på högsta tekniska standard ofrånkomligt, att tid efter annan utbyte av hela apparater eller delar därav måste ske för så stora engångskostnader, att det årliga omkostnadsanslaget icke kunde beräknas med hänsyn härtill. I följd härav måste framställningar om medel för dylika engångsutgifter göras från fall till fall. Med ett sådant förfarande vore dock förenade vissa olägenheter. Sålunda vore det många gånger svårt att i tillräckligt god tid avgöra, när en röntgenanläggning vore i behov av utbyte helt eller delvis. Den långa tid, som förflöte från det bristfälligheten upptäckts och till dess anslagsmedel efter riksdagsbehandling stode till förfogande, kunde medföra icke blott avsevärda driftsstörningar utan även allvarlig fara för sjukhuspersonal och patienter. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ville därför ifrågasätta, att ett belopp av riksdagen ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande för att efter framställning av styrelsen i varje särskilt fall disponeras, då ett omedelbart istandsättande av någon av garnisonssjukhusens röntgenanläggningar vore av nöden. — De särskilda anslagsbehov, som för närvarande föreläge, gällde ny röntgenutrustning för garnisonssjukhuset i Boden samt kompletteringar av befintliga, enligt 1940 års riksdags beslut anskaffade röntgenutrustningar vid garnisonssjukhusen i Eksjö och Sollefteå.

*Garnisonssjukhuset i Boden.*

Sjukhusets röntgenapparat hade installerats år 1933 och hade sedan dess varit i oavbruten användning. Under de senaste åren hade dessutom röntgenarbetet vid sjukhuset intensifierats. Apparaten vore starkt försliten och med hänsyn till driftsäkerheten kunde den anses vara uttjänt. De driftstörningar som understundom uppkomme hade både förlängt vårdtiden för inneliggande patienter och dragit höga reparationskostnader. Apparaten vore dessutom för liten för det omfattande röntgenarbetet vid sjukhuset. Den kunde även utsätta patienter och personal för risker. — Av röntgenavdelningens instrumentarium vore skullbordet av en föråldrad modell, som icke gäve möjlighet till vissa inställningar, som numera krävdes för de precisionsundersökningar, vartill ett skullbord vore avsett. För rationell drift vore röntgenavdelningen i behov av ett nytt modernt skullbord jämte tillsatsanordning för ventrikulografi. — Indikationsområdet för röntgenundersökning under pågående operation hade på senare tid ökats. Härvid kunde undersökningar t. ex. vid njur- och galloperationer komma i fråga, vilka krävde en högeffektiv apparatur. Den vid sjukhuset befintliga transportabla röntgenapparaten kunde icke lämna den effekt, som vore nödvändig för sådana undersökningar. Anskaffandet av en högeffektiv transportabel apparat skulle dessutom bereda ett visst skydd vid driftsavbrott å sjukhusets enda fasta röntgenapparat. — Kostnaderna för den föreslagna anskaffningen beräknades utgöra:

|                                                                 |               |
|-----------------------------------------------------------------|---------------|
| ny röntgenapparat.....                                          | kronor 18,000 |
| nytt skullbord jämte tillsatsanordning för ventrikulografi .... | » 5,000       |
| ny transportabel röntgenapparat .....                           | » 10,500      |
| uppmontering och installationsarbeten .....                     | » 200         |
| prisutjämningsreserv omkring 10 procent .....                   | » 3.300       |

Summa kronor 37,000

Av denna summa hade Norrbottens läns landsting beslutat bidra med ett belopp av 16,597 kronor 50 öre. Det erforderliga anslaget skulle sålunda

utgöra i avrundat tal 20,400 kronor. Arméförvaltningen föresloge, att för röntgenutrustning vid garnisonssjukhuset i Boden anvisades nämnda belopp, 20,400 kronor.

*Garnisonssjukhuset i Eksjö.*

Vid sjukhusets röntgenavdelning behövde samtliga förstärkningsskärmar utbytas. Dessa hade anskaffats år 1926 och vore numera uttjänta. De å avdelningen befintliga kassetterna vore i behov av komplettering. Vid avdelningen måste finnas en kontrollintensimeter för kontroll av apparaturens effekt varje vecka, vilket vore nödvändigt för riskfri röntgenbehandling. Kostnaderna för denna röntgenutrustning beräknades till 3,000 kronor.

*Garnisonssjukhuset i Sollefteå.*

Antalet kassetter vid sjukhusets röntgenavdelning hade visat sig vara för litet för röntgenarbetets ändamålsenliga bedrivande. Undersökaren måste därför stå och vänta, medan kassetterna omladdades mellan exponeringarna, vilket fördröjde arbetet. — Av de förstärkningsskärmar, som för närvarande finnes, hade flertalet anskaffats år 1927 och vore numera uttjänta. Normalt beräknades en förstärkningsskärm icke räcka mera än omkring fem år. Kostnaden för den föreslagna röntgenmaterielen beräknades till 2,300 kronor.

*Oförutsedda utgifter.*

I enlighet med vad som inledningsvis anförts torde böra beräknas ett belopp att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för att efter förslag av sjukvårdsstyrelsen användas, då trängande behov av förnyelse eller komplettering av garnisonssjukhusens röntgenutrustning förekomme. Beloppet torde böra upptagas till 10,000 kronor.

Till röntgenutrustning vid vissa garnisonssjukhus för budgetåret 1943/44 torde alltså böra utgå ett reservationsanslag enligt följande fördelning:

|                                                                                                          |               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Garnisonssjukhuset i Boden .....                                                                      | kronor 20,400 |
| 2.       »               » Eksjö .....                                                                   | » 3,000       |
| 3.       »               » Sollefteå.....                                                                | » 2,300       |
| 4. Till Kungl. Maj:ts förfogande för oförutsedda behov av röntgenutrustning vid garnisonssjukhusen ..... | 10,000        |
| Summa kronor 35,700                                                                                      |               |

I anslutning till det anförda hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till röntgenutrustning vid vissa garnisonssjukhus för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 35,700 kronor.

Jag tillstyrker bifall till arméförvaltningens ifrågavarande förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-  
chefen.*

att till *Garnisonssjukhusen: Röntgenutrustning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 35,700 kronor.

[154.] 24. **Militärapoteket: Avlöningar, förslagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår är detta anslag uppfört med ett belopp av 125,000 kronor. Anslaget disponeras på sätt framgår av en i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43 (sid. 79) intagen personalförteckning jämte avlöningsstat.

*Föreståndaren för militärapoteket* har vid beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår sammanfattningsvis hemställt om genomförande av följande förändringar:

a) anställande av ytterligare en apotekare med arvode motsvarande lön enligt lönegrad A 20,

b) anställande av ett extra tekniskt biträde i lönegrad Ex 7, två extra förrådsmän i lönegrad Ex 5 samt ytterligare tre extra apoteksbiträden i lönegrad Ex 4,

c) höjning av arvodet för apoteksföreståndaren, så att detsamma motsvarar lön enligt lönegrad A 28,

d) höjning av arvodet åt kassaförvaltaren, så att detsamma motsvarar netto-lön i löneklass UO 8,

e) omändring av befattningen såsom extra ordinarie kontorsbiträde till kontorist i lönegrad Eo 8,

f) uppflyttning till extra ordinarie av två extra apoteksbiträden och ett extra skrivbiträde,

g) befrielse för farmaceut vid militärapoteket från föreskriven skyldighet att å arvodet vidkännas avdrag med belopp motsvarande tjänste- och familjepensionsavdragen för ordinarie tjänsteman i vederbörande lönegrad samt

h) anvisande av medel för anställande vid behov av extra arbetskraft för apotekets renhållning.

Beträffande de sålunda framställda yrkandena, rörande vilkas motivering torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, har *arméförvaltningen* anfört följande:

Beträffande personalen vid militärapoteket hade föreståndaren för apoteket vid anmälan av apotekets anslagsbehov för *innevarande budgetår* framhållit, att förutom föreståndaren och biträdande apoteksföreståndaren minst åtta apotekare vore erforderliga. Av sparsamhetsskäl samt med förutsättning att övergångsperioden från nuvarande beredskapstillstånd till normala förhållanden bleve så tilltagen, att den ytterligare farmaceutiska personal, som krävdes, kunde erhållas under denna övergångstid, hade föreståndaren emellertid endast föreslagit sju apotekare, d. v. s. en ökning med två apotekare. Arméförvaltningen hade ansett framställningen motiverad och tillstyrkt densamma.

Med hänsyn till försvarsutredningens förslag till nya bestämmelser rörande bland annat värnpliktiga apotekares utbildningstid, varvid förutsatts, att värnpliktiga apotekare skulle vid militärapoteket eller garnisionssjukhusen samt vid vissa sjukvårdsförband fullgöra facktjänstgöring om sammanlagt sex månader i omgångar, fördelade på hela värnpliktstiden, hade chefen för försvarsdepartementet funnit det tveksamt, huruvida icke ett bifall till arméförvaltningens förslag om utökning av den farmaceutiska personalen vid militärapoteket kunde i framtiden medföra olägenheter beträffande utbildningsmöjligheterna för de värnpliktiga apotekarna. På grund av det trängande behovet av förstärkning av militärapotekets farmaceutiska personal hade dock departementschefen ansett, att förslaget borde tillmötesgå, dock med den ändringen att den ene av apotekarna ersattes med en farmacie kandidat. Riksdagen hade beslutat i enlighet härmed.

För *nästkommande budgetår* hade apoteksföreståndaren anmält ett behov av tretton farmaceuter förutom föreståndaren och biträdande föreståndaren, varvid dock på av honom anförda skäl endast en apotekare skulle ytterligare upptagas på apotekets stat.

Arméförvaltningen funne föreståndarens motivering för ökad farmaceutisk



personal bärande. Emellertid ansåge arméförvaltningen, att en sådan ändring av de värnpliktiga apotekarnas utbildning (de värnpliktiga apotekarna skulle användas för det vanliga rutinarbetet eller också borde en del av den facktjänstgöring, som skulle fullgöras vid staber och förband, i stället kunna fullgöras vid apoteket), som av föreståndaren uppställts såsom förutsättning för den av honom föreslagna endast till en apotekare begränsade utökningen av den farmaceutiska personalen, icke för närvarande borde ske.

I likhet med apoteksföreståndaren funne arméförvaltningen, att den assistenttjänstgöring om 75 dagar, som den värnpliktige apotekaren enligt generalorder den 12 juni 1942, nr 2551, skulle fullgöra vid försvarsväsendets kemiska anstalt, sjukvårdsstyrelsens förråd eller militärapoteket, vore alltför kort för att apoteket därav skulle hava någon nytta för det dagliga arbetet, samt att denna assistenttjänstgöring — såsom syntes vara förutsatt — borde ägnas helt åt utbildning och icke åt sådant arbete, varmed den värnpliktige apotekaren från sin civila tjänst redan vore fullt förtrogen. Snarare syntes militärapotekets farmaceutiska personal böra ökas med tanke därpå, att förutom det löpande arbetet jämväl nämnda utbildning skulle kunna bedrivas. Allra minst under nuvarande förhållanden finge sådana åtgärder vidtagas, som innebure risk för ändamålsenligheten av apotekets verksamhet och de värnpliktiga apotekarnas utbildning. Det syntes dessutom vara synnerligen tveksamt, huruvida så stort antal värnpliktiga apotekare, som med denna korta tjänstgöringstid vid militärapoteket skulle erfordras, kunde komma att stå till förfogande.

Under sådana förhållanden skulle apotekets farmaceutiska personal behöva utökas med tre farmaceuter i stället för en såsom apoteksföreståndaren föreslagit. Emellertid avsåge nämnda generalorder värnpliktiga apotekare av 1941 års klass och senare, medan värnpliktiga apotekare av tidigare årsklasser skulle fullgöra facktjänstgöring enligt hittills gällande grunder. Då föreskrifterna enligt berörda order sålunda knappast komme att i förevarande avseende tillämpas under nästkommande budgetår, skulle militärapoteket kunna räkna med värnpliktiga apotekare med cirka fem månaders facktjänstgöring.

Även om anställandet av en farmacie kandidat i stället för en apotekare skulle innebära en viss besparing ansåge arméförvaltningen så stora nackdelar vara förenade därmed, att anställande av dylik personal icke borde ske. Det låge nämligen i varje farmacie kandidats intresse att snarast möjligt avlägga apotekarexamen, vilket medförde, att en kandidat i regel endast komme att tjänstgöra kort tid till nackdel för apotekets dagliga arbete, som på grund av apotekets karaktär av militär inrättning i många avseenden avveke från det å civilapoteken förekommande. Sålunda kunde nämnas att den i staten för innevarande budgetår nyttillkomna befattningen för en farmacie kandidat icke kunnat besättas förrän från och med den 1 november 1942 samt att den å befattningen förordnade anmält som sin avsikt att redan hösten 1943 söka vinna inträde vid då begynnande kurs för apotekarexamens avläggande.

På grund av det anförda borde ytterligare en apotekare anställas vid militärapoteket samt den i staten upptagne farmacie kandidaten från och med nästkommande budgetår ersättas med en apotekare.

Vad anginge frågan om löneställningen för apoteksföreståndaren ansåge arméförvaltningen, med beaktande av vad föreståndaren anför, skäligt att ifrågavarande befattningshavare gäves en förbättrad löneställning. Med hänsyn bland annat till vad i det följande föreslogs beträffande minskning i avdragsbelopp syntes ökningen av utgående arvode kunna begränsas så, att det samma från och med budgetåret 1943/44 motsvarade lönen i lönegrad A 27.

Beträffande apoteksföreståndarens förslag att farmaceut vid militärapoteket skulle erhålla befrielse från skyldigheten att vidkännas avdrag med belopp motsvarande tjänste- och familjepensionsavdragen i vederbörande lönegrad finge arméförvaltningen anföra följande.

I uttalande till proposition 1940:159 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksdagens fjärde huvudtitel för budgetåret 1940/41 anförde föredragande departementschefen bland annat (sid. 185 f.), att den farmaceutiskt utbildade personalen förutsattes komma att uppehålla sina befattningar vid militärapoteket endast förhållandevis kort tid för att därefter övergå till civila apotekstjänster. Ifrågavarande personal syntes därför böra bibehållas vid rätten till pension från de inom apotekarsammanslutningarna befintliga pensioneringsfonderna. I likhet med ovannämnda sakkunnigas av allmänna lönenämnden och apotekarsocietetens direktion tillstyrkta förslag ansåge departementschefen därför, att statsverket för att vidmakthålla berörda pensionsrätt för den farmaceutiska personalen borde till sagda pensioneringsfonder inbetala en avgift, som enligt försäkringstekniska grunder ansåges motsvara de utfallande pensionerna. Vid sådant förhållande ansåge departementschefen emellertid i likhet med allmänna lönenämnden, att från de för nämnda personal föreslagna arvodena avdrag borde göras med belopp motsvarande tjänste- och familjepensionsavdragen för ordinarie tjänstemän i vederbörande lönegrad. — Statsmakternas beslut fattades i enlighet med vad departementschefen sålunda anförde.

De avgifter, som sålunda inbetalades av statsverket till apotekarnas pensionskassor, hade till beloppen fastställts av medicinalstyrelsen. Härvid hade emellertid medicinalstyrelsen, enligt vad som inhämtats, förutsatt, att de personliga avgifter, som den farmaceutiska personalen vore skyldig att vidkännas jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 3 augusti 1929 angående pensionering av apotekens farmaceutiska personal samt reglementet den 1 juli 1940 för apotekarkårens livränte- och pensionskassa, alltför skulle åvila vederbörande farmaceut. Till följd härav måste den vid militärapoteket anställda farmaceutiska personalen icke blott vidkännas avdrag enligt allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena utan även erlägga nyssnämnda särskilda avgifter. Dessa utgjorde för egen pensionering 9 kronor i månaden för apotekare och 7 kronor för farmacie kandidat samt vad beträffade familjepensioneringen ett belopp, vars storlek vore beroende på vederbörandes ålder vid inträde i kassan men som i medeltal syntes kunna beräknas till 15 kronor för månad. De statliga avdragen medförde ej någon rätt till pension.

Med hänsyn till vad sålunda anförts funne arméförvaltningen skäligt, att den av föreståndaren i förevarande hänseende gjorda framställningen i så måtto tillmötesginges, att de för militärapotekets farmaceutiska personal föreskrivna avdragen från arvodena från och med budgetåret 1943/44 minskades med belopp, motsvarande vad vederbörande visade sig ha för sin och sina efterlevandes pensionering måst inbetala till de inom apotekarsammanslutningarna befintliga pensioneringsfonderna.

Apoteksföreståndarens förslag att kassaförvaltaren måtte få åtnjuta arvode motsvarande nettolönen enligt löneklass UO 8 funne arméförvaltningen icke för närvarande böra föranleda någon åtgärd.

I fråga om de icke-ordinarie befattningshavarna, vilka apoteksföreståndaren såsom ovan nämnts föreslagit utökade med ett tekniskt biträde, tre apoteksbiträden och två förrädsmän, kunde arméförvaltningen, som tillfullo insågo apotekets behov av ökad arbetskraft, för närvarande endast tillstyrka anställandet av ytterligare ett extra apoteksbiträde. Behovet av ökad arbetskraft i övrigt syntes, i vad det avsåge fredsförhållanden, icke nu till sin omfattning helt kunna bedömas. Tills vidare syntes sådan arbetskraft kunna

ställas till förfogande med stöd av den för apotekets mobilisering gällande sammansättningsplanen. De förbättringar beträffande vissa lägre befattningshavares löneställning, som av apoteksföreståndaren föreslagits, ansågo sig arméförvaltningen icke kunna för närvarande förorda.

Det av föreståndaren framställda förslaget om anvisande av förslagsvis 500 kronor för anställande av extra arbetskraft för apotekets renhållning funne arméförvaltningen motiverat. De erforderliga medlen syntes emellertid böra upptagas i omkostnadsstaten under diverse utgifter.

Under återopande av vad sålunda anförts och med framhållande därav, att militärapoteket under kalenderåret 1941 uppvisat en nettobehållning i sin verksamhet av över 193,800 kronor, finge arméförvaltningen med avseende å budgetåret 1943/44 föreslå

*dels* att i staten för militärapoteket upptoges ytterligare två apotekare med arvoden, motsvarande lön i lönegraden A 20, varvid den i staten för innevarande budgetår uppförde farmacie kandidaten borde utgå,

*dels* att ytterligare ett extra apoteksbiträde i lönegrad Ex 4 anställdes, *dels* att arvodet till apoteksföreståndaren höjdes till att motsvara lönen i lönegrad A 27,

*dels* ock att föreskrift gaves, att det avdrag, motsvarande tjänste- och familjepensionsavdragen i vederbörlig lönegrad, som farmacevt vid militärapoteket enligt gällande bestämmelser vore skyldig att vidkännas å honom tillkommande arvode, skulle minskas med vad han i föreskriven ordning måst för sin och sina efterlevandes pensionering erlägga i avgift till pensioneringsfonderna inom apoteksväsendet.

Arméförvaltningen hemställde i anslutning till det anförda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till Militärapoteket: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 149,000 kronor. Av anslagsberäkningen framgår, att arméförvaltningen i anslaget inräknat ytterligare medel för ersättning till vikarier inom olika personalkategorier.

*Allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd* ha i gemensamt utlåtande förklarat sig icke ha något att erinra mot arméförvaltningens förslag rörande minskning av de för militärapotekets farmacevtiska personal föreskrivna pensionsavdragen med belopp, motsvarande vad vederbörande visade sig ha för sin och sina efterlevandes pensionering måst inbetala till de inom apotekarsammanslutningarna befintliga pensioneringsfonderna. Med hänsyn bland annat till att arbetsgöromålets ökning syntes äga samband med nu rådande beredskapsförhållanden funne sig lönenämnderna däremot ej kunna tillstyrka, att höjning nu vidtoges i det för föreståndaren fastställda arvodesbeloppet, som bestämts så sent som år 1940.

Vad angår militärapotekets ordinarie befattningshavare har arméförvaltningen såsom av den lämnade redogörelsen framgår ifrågasatt inrättandet av ytterligare två befattningar för apotekare med arvode motsvarande lön i lönegraden A 20, i samband varmed en nu upptagen befattning för farmacie kandidat med arvode enligt lönegraden A 14 skulle bortfalla, vidare anställande av ytterligare ett extra apoteksbiträde i lönegraden Ex 4 samt uppflyttning av apoteksföreståndarbefattningen från lönegraden A 26 till lönegraden A 27. Vidare har ifrågasatts jämkning av grunderna för avdrag för pension å de arvodesbelopp, som utgå till farmacevterna.

*Departements-  
chefen.*

I likhet med lönenämnderna kan jag icke nu tillstyrka den ifrågasatta lönegradsuppflyttningen för apoteksföreståndaren. Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om utbyte av den nuvarande befattningen för en farmacie kandidat mot en befattning för legitimerad apotekare vill jag ej motsätta mig detsamma. Då apotekets nuvarande omslutning synes nödvändig göra anställandet av ytterligare en legitimerad apotekare, biträder jag jämväl förslaget i denna del. Härav föranledes en justering av anslagsposten till arvoden motsvarande lön till den i personalförteckning upptagna personalen med ( $2 \times 6,801 - 4,767 =$ ) 8,835 kronor, vadan anslagsposten för nästa budgetår torde kunna beräknas till ( $71,000 + 8,835 =$ ) 79,835 kronor. Till detta belopp torde emellertid böra läggas de beräknade kostnaderna för den farmaceutiska personalens pensionsavdrag till apotekarpensioneringsfonderna, vilka på de av arméförvaltningen och lönenämnderna anförda skälen icke torde böra vidare frånräknas arvoden till personalen i fråga. Med ledning av arméförvaltningens sifferuppgifter i denna del beräknar jag dessa kostnader för 10 farmacevter till  $10 \times (9 \times 12 + 15 \times 12 =)$  2,880 kronor. Förevarande anslagspost bör således upptagas med ( $79,835 + 2,880 =$ ) 82,715 kronor, eller avrundat 83,000 kronor, innebärande en höjning med 12,000 kronor. I samband härmed torde posten till rörligt tillägg böra höjas med 1,200 kronor till 17,600 kronor.

Då i fjol medel anvisades för anställande av två apoteksbiträden utöver de tidigare befintliga, har jag ej funnit mig böra nu beräkna medel för anställande av ytterligare ett sådant biträde. Såsom av 1941 års fjärde huvudtitel (sid. 279) framgår, ha under anslaget inräknats medel för beredande av möjlighet till anställande av vikarier. Med hänsyn härtill har jag ej på grundval av nu föreliggande utredning ansett mig böra räkna med den av arméförvaltningen för sådant ändamål begärda ytterligare medelsanvisningen.

Inkomstposten Pensionsmedel torde av skäl som framgå av vad under punkten 1 anförts böra höjas med 300 kronor.

Med angivna beräkningsgrunder skulle medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår komma att uppgå till ( $125,000 + 12,000 + 1,200 - 300 =$ ) 137,900 kronor. Anslagshöjningen utgör 12,900 kronor.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* fastställa följande personalförteckning för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Personalförteckning.

| Befattning                                     | Lönegrad |
|------------------------------------------------|----------|
| 1 apoteksföreståndare, arvode .....            | A 26     |
| 1 biträdande apoteksföreståndare, arvode ..... | A 22     |
| 8 apotekare, arvoden .....                     | A 20     |

*Anm.* Från arvoden skall avdrag göras med belopp motsvarande tjänste- och familjepensionsavdragen för vederbörlig lönegrad, minskat med ett belopp motsvarande vad vederbörande visar sig hava utgivit i personliga pensionsavgifter för egen och efterlevandes pensionering till apotekarpensioneringsfonderna jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 3 augusti 1929 angående

pensionering av apotekens farmaceutiska personal samt reglementet den 1 juli 1940 för apotekarkårens livränte- och pensionskassa.

*dels* godkänna följande avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

**Avlöningsstat.**

*Utgifter.*

|                                                                                                           |        |                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------------|
| 1. Arvoden motsvarande lön till den i personalförteckningen upptagna personalen, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 83,000         |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....                 | »      | 11,450         |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                                    | »      | 26,500         |
| 4. Avlöningar till betjäningpersonal .....                                                                | »      | 6,650          |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                              | »      | 17,600         |
| Summa kronor                                                                                              |        | kronor 145,200 |

*Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |        |          |
|-----------------------------------------|--------|----------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 7,300    |
| Nettoutgift kronor                      |        | 137,900, |

*dels* ock till Militärapoteket: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 137,900 kronor.

[155.] 25. **Militärapoteket: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 357,000 kronor. Anslaget disponeras jämlikt av Kungl. Maj:t fastställd, i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 79, intagen omkostnadsstat.

I avseende å medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1943/44 har *arméförvaltningen* anfört följande:

Posten sjukvård m. m. (nu förslagsvis 200 kronor) syntes med hänsyn till att för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1941/42 bokförts utgifter för ersättning åt verksläkare, sjukhusvård, medicin och sjukvård i övrigt med tillhopa 464 kronor 70 öre böra höjas till förslagsvis 300 kronor. Posten till varuanskaffning (nu förslagsvis 333,000 kronor) syntes med utgångspunkt från under apotekets verksamhet budgetåret 1941/42 bokförda utgifter och med hänsyn tagen till eventuella prisstegringar böra höjas till 500,000 kronor. För bestridande av utgifter för elektrisk ström och telefon torde ett belopp av 2,700 kronor mot nu förslagsvis 3,000 kronor vara tillfyllest. Posten avgifter till apotekarpensioneringsfonden, från vilken post skulle utbetalas ett av medicinalstyrelsen fastställt belopp av 1,100 kronor för varje apotekare torde — under förutsättning av bifall till av arméförvaltningen i det föregående framlagt förslag rörande utökande av staten för militärapoteket med två apotekare, av vilka den ene skulle träda i stället för den vid apoteket för närvarande anställda farmacie kandidaten — böra beräknas för tillsammans tio apotekare med ett belopp av 11,000 kronor (nu 9,720 kronor). Med hänsyn till dels den avsevärda förslitning, som följde av apotekets omfattande drift, dels eventuella prisstegringar torde för anskaffning och underhåll av apparater böra

beräknas ett belopp av 2,500 kronor (nu 2,000 kronor). Posten för expenser torde, med hänsyn till nödvändigheten av anskaffandet av viss litteratur, böra höjas till 2,800 kronor (nu 2,300 kronor). Till diverse omkostnader torde, med beaktande av vad ovan (se föregående punkt) anförts beträffande behovet av extra städhjälp, böra uppföras ett belopp av 7,300 kronor (nu 6,780 kronor).

Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda utgöra  $(300 + 500.000 + 2.700 + 11.000 + 2.500 + 2.800 + 7.300 =)$  526,600 kronor eller i avrundat tal 527,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Den av arméförvaltningen framlagda beräkningen av medelsbehovet under förestående anslag innefattar en ökning i förhållande till innevarande budgetår av  $(527.000 - 357.000 =)$  170.000 kronor. Av ökningen belöper den övervägande delen på posten till varuanskaffning. Då emellertid kostnaderna under denna post enligt inhämtade upplysningar till en avsevärd del äro föranledda av det genom den förstärkta försvarsberedskapen ökade varubehovet och dylika merkostnader principiellt icke böra belasta fjärde huvudtiteln, torde en del av det i förevarande sammanhang anmälda medelsbehovet böra tillgodoses över förskottsstaten för försvarsväsendet. De kostnader, som föranledas av försvarsberedskapen, torde enligt lämnad uppgift kunna uppskattas till i runt tal 200,000 kronor. I anslutning härtill förordar jag, att posten till varuanskaffning beräknas till 300,000 kronor för nästa budgetår, varvid jag förutsätter, att ytterligare kostnader för ändamålet skola efter framställning i ämnet av sjukvårdsstyrelsen på sätt nyss angivits bestridas över förskottsstat.

I övrigt har jag intet annat att erinra mot beräkningen av förevarande anslag än att posten till expenser bör upptagas med oförändrat belopp, innebärande en minskning med 500 kronor i jämförelse med arméförvaltningens förslag. Anslaget bör i enlighet med det anförda uppföras med ett belopp av  $(526.600 - 200.000 - 500 =)$  326,100 kronor eller avrundat 326,000 kronor, motsvarande en anslagsminskning med 31,000 kronor.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militäräpoteket*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 326,000 kronor.

[156.] 26. **Sero-bakteriologisk verksamhet, förslagsanslag.** Detta anslag har för innevarande budgetår uppförts med 33,000 kronor, av vilket belopp förslagsvis 2,000 kronor beräknats belöpa på bakteriologiska och andra undersökningar inom armén, marinen och flygvapnet, högst 25,000 kronor på blodgruppsbestämning beträffande personal vid armén, marinen och flygvapnet samt högst 6,000 kronor på verksamheten vid de s. k. blodgivarcentralerna. I enlighet med av arméförvaltningen framställt förslag förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, samt hemställer — under erinran att stat för anslaget lärer böra i sinom tid fastställas av Kungl. Maj:t — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sero-bakteriologisk verksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 33,000 kronor.

**Krigsmateriel- och verkstadsnämnderna m. m.**

[157.] 27. **Statens krigsmaterielnämnd, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 1,100,000 kronor. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har statens krigsmaterielnämnd hemställt, att anslaget måtte uppföras med ett belopp av 2,950,000 kronor. Den avsevärda anslagshöjningen sammanhänger med den omorganisation av nämnden, varom — såsom framgår av propositionen 1942: 266 — vissa bestämmelser meddelats under innevarande budgetår.

Under erinran om vad som anförts under punkten 3 finner jag mig böra förorda, att anslaget beräknas med ett nedåt till 2,800,000 kronor avrundat belopp. Jag förutsätter, att vid den blivande närmare granskningen av anslagsbehovet alla möjligheter till begränsning av detsamma tillvaratagas. Jag hemställer, jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens krigsmaterielnämnd* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 2,800,000 kronor.

[158.] 28. **Försvarsväsendets verkstadsnämnd, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med ett belopp av 430,000 kronor. För nästa budgetår har försvarsväsendets verkstadsnämnd hemställt om ett anslag av 577,500 kronor.

Under hänvisning till vad av mig under punkten 3 anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Försvarsväsendets verkstadsnämnd* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 570,000 kronor.

[159.] 29. **Inskrivningsrådet.** Efter förslag i propositionen 1941: 318 inrättades i och med utfärdandet av den av 1941 års riksdag antagna värnpliktslagen en besvärsinstans — inskrivningsrådet — för upptagande och avgörande av besvär över inskrivningsnämnds och inskrivningschefs beslut. Inskrivningsrådet består av en ordförande och två andra ledamöter, vilka samtliga förordnas av Konungen för viss tid. För varje ledamot förordnar Konungen en ersättare. Rådet, som skall ha sitt säte i Stockholm, biträdes av en av Konungen förordnad läkare ävensom av en för ändamålet beordrad officer tillhörande centrala värnpliktsbyrån. Rådet äger uppdraga åt lagfaren person att tjänstgöra som dess sekreterare.

Genom beslut den 30 december 1941 förordnade Kungl. Maj:t ledamöter och ersättare i inskrivningsrådet och genom beslut den 20 mars 1942 läkare att biträda rådet. Genom beslut den 6 november 1942 fastställde Kungl. Maj:t ersättning åt inskrivningsrådets ledamöter samt åt läkaren.

Enligt sistnämnda beslut skall ordföranden äga åtnjuta ett fast arvode av 1,000 kronor och envar av de två övriga ledamöterna i rådet ett fast arvode av 750 kronor, allt för år räknat. Därjämte skall ordföranden äga uppbära ett arvode av 12 kronor för sammanträdesdag och annan ledamot ett arvode av 6 kronor för sammanträdesdag. Ersättare för ledamot skall för varje sammanträde, i vilket han deltagit i ledamots ställe, åtnjuta, ersättare för ordföranden ett arvode av 50 kronor och ersättare för annan ledamot ett arvode av 25 kronor. Till den, som ej är bosatt i Stockholm, skall viss ytterligare ersättning utgå. Rådets läkare skall åtnjuta ett fast arvode av 1,200 kronor för år räknat. Därjämte skall han äga uppbära ett arvode av 25 kronor för sammanträdesdag samt ett arvode av 5 kronor för varje hos inskrivningsrådet handlagt ärende, vari han verkställt utredning.

Med ledning av under hand inhämtade uppgifter angående omfattningen av rådets verksamhet under år 1942 beräknar jag för nästkommande budgetår de å inskrivningsrådet belöpande kostnaderna — inklusive utgifter för expenser och ersättning åt sekreteraren — till ett belopp av 7,000 kronor. Dessa utgifter, vilka för innevarande budgetår bestridas från fjärde huvudtiteln anslag till extra utgifter, torde med hänsyn till sin natur bära i fortsättningen utgå från ett särskilt för ändamålet uppfört obetecknat anslag. Stat för anslaget torde Kungl. Maj:t få fastställa efter förslag av rådet.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningsrådet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

---



E. *Diverse.*

[160.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 433,000 kronor. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 435,000 kronor.

[161.] 2. **Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Arméförvaltningens delfond, förslagsanslag.** 3. **Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Marinförvaltningens delfond, förslagsanslag.** 4. **Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Flygförvaltningens delfond, förslagsanslag.** Enär vissa ytterligare överväganden synas erforderliga för ett närmare bedömande av medelsbehovet under dessa anslag — i riksstaten för innevarande budgetår upptagna till respektive 10,444,000 kronor, 4,593,000 kronor och 4,549,000 kronor — hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1943/44 beräkna

*dels till Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Arméförvaltningens delfond ett förslagsanslag av 13,237,000 kronor,*

*dels till Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Marinförvaltningens delfond ett förslagsanslag av 6,996,000 kronor,*

*dels ock till Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Flygförvaltningens delfond ett förslagsanslag av 6,456,000 kronor.*

[162.] 5. **Ersättning för automobilskatt, förslagsanslag.** Med bifall till ett av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1941 års riksdag (bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 160) framlagt förslag anvisade riksdagen — med godkännande av de i propositionen angivna grunderna för ersättandet av automobilskatt för krigsmakten tillhöriga motorfordon och släpvagnar — till ersättning för automobilskatt för budgetåret 1941/42 ett förslagsanslag av 2,200,000 kronor.

Enligt nämnda grunder borde de belopp, som skulle motsvara automobilskatt för krigsmakten tillhöriga motorfordon och släpvagnar, tillföras statens automobilskattefond, beräknade för kalenderår. Beräkningen av beloppets storlek borde ske först efter kalenderårets utgång. Skatt borde icke beräknas särskilt för varje fordon. I stället borde genomsnittsskattebelopp enligt närmare angivna riktlinjer av Kungl. Maj:t bestämmas för olika fordons-

grupper. Genom beslut den 30 januari 1942 har Kungl. Maj:t fastställt sådana genomsnittsbelopp för kalenderåret 1941.

*Arméförvaltningen* har — enär möjligheter nu icke föreläge att bedöma de förändringar, som under kalenderåret 1943 eventuellt kunde komma att inträda i de för anslaget beräknande grundläggande faktorerna — hemställt, att anslaget måtte uppföras i riksstaten med oförändrat belopp, 2,200,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning har nettoutgiften å anslaget utgjort 1,966,690 kronor för budgetåret 1941/42. Med hänsyn härtill föreslår jag, att anslaget för budgetåret 1943/44 minskas med 200,000 kronor till 2,000,000 kronor, och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för automobilskatt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,000,000 kronor.

[163.] 6. **Ersättning för rustning och rotering, *förslagsanslag*.** Förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering är i riksstaten för budgetåret 1942/43 upptaget med 60,000 kronor. Nettoutgiften å anslaget utgjorde under budgetåret 1941/42 i runt tal 74,500 kronor. En höjning av anslaget kunde därför vara motiverad. Då emellertid belastningen å anslaget successivt avtager, torde detsamma böra i riksstaten för budgetåret 1943/44 bibehållas vid 60,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för rustning och rotering* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 60,000 kronor.

[164.] 7. **Resestipendier, *reservationsanslag*.** Enligt kostnadskalkylerna för 1936 års försvarsordning skulle å riksstaten — liksom tidigare varit fallet — för de tre försvarsgrenarna avses särskilda anslag för resestipendier. Vid full organisation beräknades 20,000 kronor för lantförsvaret, 14,000 kronor för sjöförsvaret och 20,000 kronor för flygvapnet.

I enlighet härmed ha anslag till resestipendier för de tre försvarsgrenarna varit uppförda å riksstaten till och med budgetåret 1939/40 med respektive 20,000 kronor, 14,000 kronor och 12,000 kronor. För sistnämnda budgetår upptogs därjämte ett särskilt anslag till resestipendier för försvarstabens personal å 2,000 kronor. För budgetåret 1940/41 beräknades icke några medel för resestipendier under fjärde huvudtiteln, detta delvis beroende på förefintliga reservationer å anslagen från föregående budgetår.

För budgetåret 1941/42 anvisades i enlighet med de nya principerna för uppställning av anslagen under fjärde huvudtiteln ett för försvarsväsendet gemensamt reservationsanslag för resestipendier. Med hänsyn till beräknade reservationer å de förutvarande anslagen och då det utrikespolitiska läget omöjliggjorde ett bedömande i vad mån studieresor till utlandet över huvud taget skulle kunna företagas under de närmaste åren, begränsades anslaget till 15,000 kronor.

Vid anmälan av medelsbehovet under resestipendianslaget för innevarande budgetår i 1942 års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 150) uttalade jag, att jag, med hänsyn till angelägenheten av att försvarsväsendets personal i den utsträckning förhållandena medgäve sattes i tillfälle att genom utrikes resor göra sig förtrogen med utvecklingen på olika militära områden, ansåge, att medel för ändamålet jämväl under nämnda budgetår borde finnas tillgängliga. Då någon reservation till avsevärdare belopp icke kunde förväntas å anslaget för budgetåret 1941/42, fann jag mig böra föreslå en höjning av anslaget med 10,000 kronor till 25,000 kronor. För nästa budgetår ha *marin-* och *flygförvaltningarna*, vardera för sitt förvaltningsområde, beräknat medelsbehovet under anslaget till respektive 20,000 kronor och 25,000 kronor. Marinförvaltningen har understrukt vikten av att militär och civilmilitär personal för studieändamål sättes i tillfälle att genom utrikes resor följa utvecklingen inom sjöförsvarets olika områden. Flygförvaltningen har för sin del uttalat, att den föreslagna ökningen av anslaget motsvarades dels av att befälskadern vid ingången av budgetåret 1943/44 avsevärt överstege kadern vid fullt uppsatt vapen enligt 1936 års försvarsordning, dels av att ett ökat behov av studieresor föreläge med hänsyn till den snabba taktiska och tekniska utvecklingen, dels ock av penningvärdets fall. *Arméförvaltningen* har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 25,000 kronor.

Vid ingången av innevarande budgetår förefanns å anslaget till resestipendier en reservation av i runt tal 19,000 kronor, vilken med hänsyn till anslagshöjningen för budgetåret torde komma att vid dess utgång ha stigit till ett än större belopp. Med hänsyn härtill finner jag mig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår minskas med 5,000 kronor till 20,000 kronor, och förutsätter, att erforderliga studieresor skola kunna äga rum inom ramen för detta anslagsbelopp jämte reservationer.

*Departements-  
chefen.*

Jag hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 20,000 kronor.

[165.] 8. **Fritidsundervisning, reservationsanslag.** I propositionen 1942: 266 (punkten 45) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till fritidsundervisning m. m. för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 260,000 kronor. Av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden i denna del framgår, att anslaget avsetts för följande ändamål. För bidrag till soldathemsverksamhet beräknades 45,000 kronor, för understöd åt marinhemmet i Stockholm 9,000 kronor, för fritidsundervisning för värnpliktiga och fast anställt manskap 200,000 kronor och för oförutsedda behov 6,000 kronor. Riksdagen anvisade (skrivelse nr 375, punkten 48) de för nyssnämnda ändamål avsedda medlen under två särskilda riksstatsanslag, det ena benämnt Fritidsundervisning och det andra Personalvårdsverksamhet. Under förstnämnda anslag beräknades förenämnda belopp av

200,000 kronor för fritidsundervisning. Under anslaget till personalvårdsverksamhet beräknade riksdagen medel för bidrag till soldathemsverksamheten och till marinhemmet i Stockholm samt för oförutsedda behov i enlighet med den i propositionen angivna uppskattningen. Till nämnda belopp lade riksdagen de till 9,000 kronor beräknade kostnaderna för den av riksdagen i annat sammanhang (skrivelse nr 374, sid. 9) beslutade personalvårdsnämnden, omfattande arvode till ordförande 400 kronor, arvode till en sekreterare 1,000 kronor, arvode till verkställande prästerlig ledamot högst 1,500 kronor, sammanträdeskostnader och omkostnader 4,100 kronor samt expenser och oförutsedda utgifter 2,000 kronor.

Vad angår medelsbehovet under anslaget till fritidsundervisning för nästa budgetår har *ställföreträdaren för chefen för försvarsstaben* i skrivelse den 31 augusti 1942 därom anfört följande:

De för innevarande budgetår anvisade anslagsmedlen vore avsedda för fritidsundervisning för årsklassen 1941. Årsklassen 1942, för vilken fritidsundervisning bleve aktuell först under hösten 1943, kunde emellertid på grund av ändringar i värnpliktsbestämmelserna beräknas bli större än årsklassen 1941, varjämte en viss ökning av den fast anställda personalen inträdde. Med anledning härav kunde en höjning av anslaget för nästa budgetår till 250,000 kronor vara motiverad. Då emellertid föredragande departementschefen ansett, att den bildningsverksamhet vid fredstruppförbanden (depåerna), som bedrivits med bidrag från centralrådet för religiös och kulturell verksamhet inom försvarsväsendet, framdeles borde finansieras av lägerkassorna och då vidare riksdagen anslutit sig till denna uppfattning och därjämte uttalat, att erfarenheterna från en försöksvis anordnad undervisning borde bli avgörande för frågan i vilken omfattning och efter vilka riktlinjer sådan undervisning i fortsättningen borde bedrivas, ansåge sig ställföreträdaren — trots att viss personalökning och erfarenheterna från försöksverksamheten kunde medföra krav på ökade anslag — böra begränsa sig till att för nästkommande budgetår äska 200,000 kronor för ändamålet.

I häröver avgivet utlåtande har *försvarsväsendets personalvårdsnämnd* anfört, att nämnden, som dock ej ännu varit i verksamhet tillräckligt länge för att självständigt kunna bedöma anslagets önskvärda storlek men som ansåge fritidsundervisning sådan den planlagts i hög grad önskvärd, på anförda grunder ansåge sig kunna tillstyrka, att ett anslag till fritidsundervisning för värnpliktiga och fast anställda måtte upptagas med 200,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Givetvis möta i nuvarande läge vissa svårigheter att bedöma anslagsbehovet för här ifrågavarande ändamål, särskilt som någon erfarenhet rörande anslagsbelastningen ännu icke vunnits. Vid nu angivna förhållanden finner jag mig i likhet med ställföreträdaren för chefen för försvarsstaben och personalvårdsnämnden icke böra ifrågasätta någon ändring beträffande anslagets belopp för nästkommande budgetår. Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fritidsundervisning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 200,000 kronor.

[166.] 9. **Personalvårdsverksamhet, reservationsanslag.** Detta anslag är uppfört med ett belopp av 69,000 kronor. Beträffande de utgiftsändamål, som avses skola bestridas ur anslaget, får jag hänvisa till vad därom anförts under nästföregående punkt.

Beträffande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *centralrådet för religiös och kulturell verksamhet inom försvarsväsendet* anfört i huvudsak följande:

Med undantag för bidrag till soldathemsverksamheten torde anslaget böra beräknas till oförändrat belopp för nästa budgetår. Beträffande nämnda post finge centralrådet anföras, att soldathemmen, vilka centralrådet funnit fullgöra en för varje år alltmer betydelsefull uppgift, allmänt vitsordat, att deras ekonomiska ställning på sistone i hög grad försämrats. Dels hade den starkt ökade besöksfrekvensen ställt nya och större krav på utrymmen och trevnad, dels hade den medfört ökad förslitning av lokaler, möbler och materiel, vars ersättande på grund av inträdda prisstegringar vållat avsevärda merutgifter. Samtidigt hade den betydande inkomstkälla, som soldathemmen ägt i serveringarna, börjat minskas genom den alltmer skärpta ransoneringen av kaffe, bröd och andra livsmedel. Då härtill komme, att nya förband uppsattes på orter, varest soldathem saknades men där dylika likväl behövdes och för sin tillblivelse fordrade stöd från det allmänna, funne centralrådet det nödvändigt att föreslå en ökning av anslaget till understödjande av soldathemsverksamheten med 10,000 kronor. I anslutning härtill beräknade centralrådet medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till  $(9,000 + 45,000 + 10,000 + 9,000 =) 73,000$  kronor.

*Arméförvaltningens civila departement* har i utlåtande i ärendet förklarat sig icke ha något att erinra mot centralrådets förslag. I likhet med vad fallet vore för innevarande budgetår syntes vidare ett belopp av 6,000 kronor böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande för oförutsedda behov. I anslutning härtill hemställde civila departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till personalvårdsverksamhet för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 79,000 kronor.

I detta sammanhang bör anmälas, att *marinförvaltningen* — med biträdande av en av chefen för Västkustens marindistrikt gjord framställning i ämnet — i sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästa budgetår hemställt, att under förevarande anslag måtte beräknas ett belopp av 4,450 kronor till bidrag till ett marinhem i Göteborg. Beträffande den närmare innebörden av denna framställning, som i avgivet utlåtande tillstyrkts av *försvarsväsendets personalvårdsnämnd*, torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Såsom av det anförda framgår, har ifrågasatts en höjning av förevarande anslag från 69,000 kronor till  $(79,000 + 4,450 =) 83,450$  kronor. I och för sig har jag på de i ärendet anförda skälen icke något att erinra mot att till detta ändamål anvisas ökat bidrag. Jag finner mig dock böra föreslå, att anslaget begränsas till ett belopp av 80,000 kronor, inom vars ram de mest angelägna ändamålen få tillgodoses på sätt Kungl. Maj:t efter närmare övervägande bestämmer.

*Departements-  
chefen.*

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Personalvårdsverksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationanslag* av 80,000 kronor.

[167.] 10. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Förevarande anslag uppfördes för ett vart av budgetåren 1937/41 med 90,000 kronor. För budgetåren 1939/40 och 1940/41 visade sig emellertid anslagen icke förslå, varför å tilläggsstat för ändamålet anvisades ytterligare respektive 30,000 kronor och 85,000 kronor. Den sammanlagda medelsanvisningen under sistnämnda båda budgetår utgjorde således respektive 120,000 kronor och 175,000 kronor. För budgetåret 1941/42 upptogs anslaget i riksstaten med ett belopp av 180,000 kronor. Vid ingången av sistnämnda budgetår förelåg å anslaget en reservation av omkring 1,800 kronor. Då emellertid anslagsbeloppet på grund av det omfattande utredningsarbetet inom försvarsväsendet visade sig otillräckligt, anvisades å tilläggsstat II för budgetåret 1941/42 ytterligare 175,000 kronor, vadan den sammanlagda medelsanvisningen för nämnda budgetår utgjorde 355,000 kronor. Vid budgetårets utgång uppgick reservationen å anslaget, enligt riksräkenskapsverkets specifikation av utgifterna å driftbudgetens fjärde huvudtitel, till omkring 150 kronor. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 180,000 kronor, av vilket belopp omkring 143,000 kronor förbrukats intill utgången av oktober 1942.

Den betydande medelsåtgången under de senaste budgetåren har till väsentlig del föranletts av det utredningsarbete, som föregått 1942 års försvarsbeslut, och av 1940 års militära byggnadsutrednings verksamhet. Sedan 1941 års försvarsutredning numera upphört och byggnadsutredningens arbetsuppgifter minskats i omfattning i och med fastställandet av standardritningar för vissa av försvarsväsendets byggnader, är det att förvänta, att medelsbehovet kommer att något nedgå. Å andra sidan ha tillkommit åtskilliga i försvarsbeslutet förutsatta eller eljest erforderliga utredningar, varibland må nämnas 1942 års militära reparationstjänstutredning, sjöförsvarets utbildningskommission, försvarsväsendets ingenjörutredning, 1942 års krigsavlöningsakkunniga och civilanställningsutredningen.

Av det anförda framgår, att jämväl för innevarande budgetår det blir nödvändigt att förstärka kommittéanslaget, varom förslag också framlagts av arméförvaltningens civila departement, som beräknat förstärkningsbeloppet till 200,000 kronor. Jag vill i detta sammanhang nämna, att Kungl. Maj:t den 11 december 1942 förordnat om överföring till kommittéanslaget av ett belopp av 75,000 kronor från anslaget till extra utgifter. Det är min avsikt att senare denna dag föreslå Kungl. Maj:t att hos riksdagen äska förstärkning av kommittéanslaget å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Då utredningar genom sakkunniga erfordras beträffande bland annat ytterligare med det successiva utbyggandet av försvarsväsendet sammanhängande

frågor, anser jag mig icke kunna för nästa budgetår beräkna anslaget till lägre belopp än 250,000 kronor, innebärande en höjning av det för innevarande budgetår anvisade anslaget med 70,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 250,000 kronor.

[168.] 11. **Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m., förslagsanslag.** I 1942 års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 153) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m. för innevarande budgetår anvisa ett förslagsanslag av 55,000 kronor. Rörande de skäl, som föranlett upptagande å riksstaten av ett särskilt anslag för ändamålet, torde få hänvisas till den i propositionen lämnade utförliga redogörelsen.

Beträffande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *arméförvaltningen* anfört följande:

Sjukvårdsstyrelsen hade vidtagit förberedande åtgärder för anordnande av undersökning och behandling av de värnpliktiga, vilka vid inskrivningsförrättningarna våren 1942 befunnits behäftade med vissa åkommor, som eljest skulle medföra oduglighet till krigstjänst eller hänföring till lägre besiktningsgrupp. Emellertid saknades ännu någon närmare erfarenhet beträffande storleken av de kostnader, som skulle bestridas med anlitande av förevarande anslag.

I detta sammanhang borde framhållas, att även vid de under år 1942 företagna efterbesiktningarna av frikallade många fall förekommit, då vederbörande varit mer eller mindre odugliga till krigstjänst på grund av någon åkomma, som ginge att avhjälpa genom operation eller annan behandling. Av samma anledning, som gällde beträffande de inskrivningsskyldiga 20-åringarna, vore det givetvis av största värde att i möjligaste utsträckning kunna föranstalta om sådana åtgärder, att även dessa äldre värnpliktiga gjordes användbara inom försvaret. Styrelsen hade i sådant syfte låtit särskilt registrera ifrågavarande fall och torde komma att, sedan materialet blivit behörigen bearbetat, hos Kungl. Maj:t göra framställning om anvisande av medel jämväl för dessa efterbesiktigades omhändertagande.

I fråga om de inskrivningsskyldiga 20-åringarna borde — med hänsyn främst till betydelsefullheten av att ett så litet antal som möjligt undandrogas tjänstgöring vid försvarsväsendet — även i fortsättningen möjligheter beredas till specialundersökning och avlägsnande av förefintliga åkommor på kronans bekostnad. Anslaget för ändamålet torde för nästkommande budgetår böra upptagas med oförändrat belopp.

I avvaktan på närmare erfarenheter rörande anslagsbelastningen torde anslaget, på sätt arméförvaltningen föreslagit, för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag förutsätter, att anslaget, om så befinnes erforderligt, må kunna efter Kungl. Maj:ts beprövande tagas i anspråk jämväl för specialundersökning av de av sjukvårdsstyrelsen angivna efterbesiktigade. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till *Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 55,000 kronor.

[169.] 12. **Civilanställnings befrämjande, reservationsanslag.** Detta anslag, som tidigare utgått med 25,000 kronor, sänktes för budgetåret 1941/42 med hänsyn till föreliggande reservationer till 15,000 kronor. Av enahanda skäl har anslaget i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med endast ett formellt belopp av 100 kronor.

*Statens arbetsmarknadskommission* — vilken från och med den 1 juli 1940 tills vidare under den tid försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå är underställd kommissionen, övertagit de uppgifter, som enligt byråns instruktion åligga dess styrelse — har i skrivelse den 1 oktober 1942 anfört följande. Då kurser i civilanställningssyfte under rådande förhållanden torde kunna anordnas allenast i mycket ringa omfattning, syntes endast en mindre del av den tillgängliga reservationen å anslaget komma att tagas i anspråk under innevarande budgetår. Med hänsyn härtill syntes icke erforderligt att för nästa budgetår beräkna det nya medelsbehovet under detta anslag till högre belopp än under innevarande budgetår. Skulle förhållandena utveckla sig så, att medelsbehovet under budgetåret 1943/44 visade sig överstiga det nu beräknade, syntes det ökade medelsbehovet kunna tillgodoses genom anlitande av andra anslag för budgetåret 1943/44. Kommissionen hemställde därför, att anslaget för nästa budgetår upptoges med ett belopp av 100 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Vid utgången av budgetåret 1941/42 utgjorde enligt riksräkenskapsverkets specifikation av utgifterna å driftbudgetens fjärde huvudtitel reservationerna å anslaget i runt tal 54,700 kronor. Med biträdande av vad statens arbetsmarknadskommission i ärendet anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilanställnings befrämjande* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 kronor.

[170.] 13. **Militärfysisk verksamhet, reservationsanslag.** På förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1941 års riksdag för budgetåret 1941/42 å fjärde huvudtiteln ett anslag av 130,000 kronor till militärfysisk verksamhet. Vidare anvisade samma riksdag efter av Kungl. Maj:t i propositionen nr 2 (bilagan 4, punkten 11 och bilagan 15, punkten 3) framlagda förslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 dels under fjärde huvudtiteln ett anslag av 140,000 kronor till samma ändamål, dels ock såsom kapitalinvestering under försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, ett anslag av 180,000 kronor till vissa byggnadsarbeten till militärfysisk verksamhet. För innevarande budgetår har till militärfysisk verksamhet anvisats ett reservationsanslag av 340,000 kronor. Av statsrådsprotokollet i ärendet (1942 års statsverksproposition, bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 157) framgår, att



av ifrågavarande anslagsmedel ett belopp av 30,000 kronor avses för utrustning av ett laboratorium.

I skrivelse den 13 oktober 1942 har *Svenska nationalkommittén för fysik* gjort framställning om anvisande för militärfysisk verksamhet under nästkommande budgetår av anslagsmedel med tillhopa 310,000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår med undantag för förenämnda beräknade kostnader för laboratorieutrustning.

Medel för ändamålet torde böra stå till förfogande jämväl för nästa budgetår. I likhet med nationalkommittén beräknar jag anslagsbehovet till 310,000 kronor. Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till *Militärfysisk verksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 310,000 kronor.

[171.] 14. **Premier för innehav av vissa automobiler, reservationsanslag.** På därom av Kungl. Maj:t i 1941 års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 169) framlagt förslag anvisade 1941 års riksdag till premier för innehav av vissa automobiler ett reservationsanslag av 60,000 kronor. Anslaget är avsett för premiering av innehav av lastautomobiler lämpliga till sjuktransportändamål i syfte att säkerställa tillgången på dylika transportmedel för den militära och civila sjukvården vid mobilisering och under krig.

Genom beslut den 6 juni 1941 har Kungl. Maj:t ställt anslaget till arméförvaltningens tygdepartements förfogande och i anslutning därtill utfärdat kungörelse (Sv. förf.-saml. nr 446) angående premier för innehav av vissa för sjuktransporttjänst godkända lastautomobiler.

För innevarande budgetår har anslaget — i avvaktan å ytterligare erfarenheter rörande medelsbehovet under anslaget — upptagits med oförändrat belopp, 60,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *arméförvaltningen* anfört, att det nu visat sig, att endast en obetydlig del av det för budgetåret 1941/42 anvisade anslaget tagits i anspråk, varför större delen av detsamma kvarstode såsom reservation. Även om under innevarande och nästkommande budgetår premieutbetalning och övriga omkostnader skulle komma att i betydande grad ökas, syntes dock med hänsyn till förefintliga besparingar anslaget för budgetåret 1943/44 kunna beräknas till ett avsevärt lägre belopp än för innevarande budgetår, förslagsvis till en tredjedel eller 20,000 kronor.

Riksräkenskapsverkets specifikation av utgifterna å driftbudgetens fjärde huvudtitel under budgetåret 1941/42 utvisar, att förevarande anslag för nämnda budgetår icke till någon del disponerats, varför den ingående reservationen å anslaget till innevarande budgetår uppgår till 60,000 kronor. Med hänsyn härtill synes det knappast erforderligt att för nästa budgetår räkna med en så stor medelsanvisning under anslaget som arméförvaltningen

*Departements-  
chefen.*

förordat. Det torde vara tillräckligt att anslaget bibehållas å riksstaten genom anvisande av ett allenast formellt belopp av 100 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Premier för innehav av vissa automobiler* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 kronor.

[172.] 15. **Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon, förslagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår finnes för ifrågavarande ändamål uppfört ett förslagsanslag å 100,000 kronor. Från anslaget bestridas sådana ersättningar till tredje man, vilka staten är skyldig utgiva på grund av bestämmelsen i 4 § lagen om trafikförsäkring å motorfordon.

*Arméförvaltningen* har framhållit, att det för närvarande icke låte sig överblickas i vilken utsträckning medel för ifrågavarande ändamål komme att erfordras under budgetåret 1943/44, varför ämbetsverket ansett sig böra föreslå oförändrad medelsanvisning.

*Departements-  
chefen.*

Med biträdande av arméförvaltningens förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 100,000 kronor.

[173.] 16. **Utredningar rörande markförvärv m. m., reservationsanslag.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1942 års statsverksproposition beslöt riksdagen att å riksstaten uppföra ett för samtliga försvarsgrenar gemensamt anslag till bestridande av vissa kostnader för utredningar rörande markförvärv m. m. Riksdagen anvisade för ändamålet ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

Genom beslut den 30 juni 1942 (regleringsbrevet) har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslaget skola av arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen bestridas sådana av ämbetsverkens utredningar rörande förvärv av fast egendom föranledda kostnader, vilka icke skulle gäldas av ämbetsverkens egna anslag eller med särskilt anvisade medel, såsom ersättningar till särskilda värderingsmän samt utgifter för upprättande av kartor och dylikt. Härjämte ställde Kungl. Maj:t till arméförvaltningens, marinförvaltningens respektive flygförvaltningens förfogande att disponeras för därmed avsett ändamål belopp om 50,000 kronor, 10,000 kronor respektive 10,000 kronor, vilka belopp skulle betraktas såsom särskilda reservationsanslag.

*Arméförvaltningen* har framhållit följande rörande anslagsbehovet för nästa budgetår för dess del:

Å försträkningskonto kvarstode oreglerat ett för kostnader för utredningar rörande markförvärv m. m. förskjutet belopp av i runt tal 46,000 kronor, därav omkring 25,000 kronor av beskaffenhet att skola tillgodoföras försträkningskontot från nu ifrågavarande reservationsanslag. Å arméförvaltningens ifrågavarande reservationsanslag därefter återstående belopp kunde

beräknas helt åtgå för täckande av under innevarande budgetår uppkommande utredningskostnader. Det vore icke uteslutet, att ytterligare medel komme att visa sig erforderliga för detta budgetårs utredningar, bland vilka inginge de mycket omfattande utredningarna om Järvafältets utvidgning samt om anskaffande av mark för förläggning för Göta pansarlivgarde och Skånska pansarregementet samt om anskaffande av skjutfält för — förutom nämnda regementen — jämväl Södermanlands pansarregemente och Skaraborgs pansarregemente. — Vidkommande medelsbehovet för budgetåret 1943/44 ansåge sig arméförvaltningen vid anført förhållande böra föreslå, att detsamma beräknades till 50,000 kronor. Ämbetsverket utginge ifrån att anslaget finge anlitas icke blott för bestridande av kostnader för ämbetsverkets utredningar rörande förvärf av fast egendom utan även för bestridande av utrednings- och värderingskostnader dels i samband med ifrågasatta försäljningar av kronan tillhöriga fastigheter, där försäljning sedermera icke komme till stånd, dels vid arrendering för lantförsvarets räkning av fastighet eller förhyrande av byggnad dels ock vid andra likartade utredningar.

Under återopande av vad sålunda anförts har arméförvaltningen föreslagit, att för arméns del under ifrågavarande anslag måtte för budgetåret 1943/44 beräknas ett belopp av 50,000 kronor.

Jämväl för budgetåret 1943/44 torde ett särskilt anslag böra upptagas å *Departements-  
chefen.* riksstaten för bestridande av kostnader för utredningar rörande markförvärf m. m. Jag har intet att erinra mot att från detta anslag jämväl gäldas av arméförvaltningen angivna kostnader i samband med ifrågasatta försäljningar av kronan tillhöriga fastigheter eller för utredningar som sammanhånga med upprättande av arrende- eller hyresavtal och dylikt.

Vidkommande medelsbehovet för budgetåret 1943/44 må här framhållas, att varken marinförvaltningen eller flygförvaltningen äskat medel för ifrågavarande ändamål. Det torde emellertid icke vara uteslutet, att under budgetåret vissa utredningar av det slag, varom här är fråga, komma att verkställas även genom sistnämnda myndigheters försorg. Huvudparten av kostnaderna under anslaget komma i allt fall att belöpa på arméförvaltningens utredningsarbete. Jag föreslår med hänsyn härtill, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 50,000 kronor, innebärande en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 20,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa den fördelning av anslagsbeloppet mellan de tre förvaltningsmyndigheterna, som kan visa sig lämplig.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande markförvärf m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 50,000 kronor.

[174.] 17. *Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m., reservationsanslag.* För att möjliggöra en övergång till ett nytt, på maskinella anordningar fotat system för redovisning av de värnpliktiga ha medel anvisats för anskaffande av maskinutrustning. Sålunda anvisade 1941 års riksdag (skrivelse nr 137) för ändamålet reservationsanslag om tillhopa 2,230,000 kronor, av vilket be-

lopp huvudparten avsågs för inköp av för registreringsmyndigheterna erforderliga adresseringsmaskiner. Vidare anvisade samma riksdag (skrivelse nr 516) ett reservationsanslag av 81,500 kronor för bestridandet av vissa med anordnandet av en central hålkortsanläggning sammanhängande kostnader. Av sistnämnda belopp beräknades 66,000 kronor för vissa engångskostnader i samband med anläggningens installerande, medan återstoden av anslaget beräknades för bestridandet under budgetåret 1941/42 av kostnaderna för anläggningens drift.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1942 års statsverksproposition har för vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m. för budgetåret 1942/43 anvisats ett reservationsanslag av 85,000 kronor. Av det vid statsverkspropositionen i denna del fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden framgår, att ifrågavarande belopp avses för vård och underhåll av adressographmaskiner, årskostnader för anskaffning av plåtsektioner, skyltkort, färgband och ryttare samt årskostnad för central hålkortsanläggning (maskinhyra, anskaffande av hålkort och övriga omkostnader). Den för innevarande budgetår fastställda staten för anslaget (liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 84) upptager för ovannämnda ändamål belopp av respektive 40,000 kronor, 18,500 kronor och 26,500 kronor.

Angående medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår har *arméförvaltningen* anfört följande:

Enligt inom arméstaben verkställda beräkningar rörande anslagsbehovet för centrala värnpliktsbyrån under nästkommande budgetår hade motsvarande anslagsposter beräknats till respektive 45,000, 18,500 och 35,775 kronor, eller sålunda tillhopa 99,275 kronor, innebärande en ökning i förhållande till nu gällande stat av 14,275 kronor. Därjämte hade under en ny anslagspost för vård och underhåll av indenting-präglingsmaskiner upptagits ett belopp av 900 kronor.

Vad först beträffade ökningen av anslagsposten till vård och underhåll av adressographmaskiner hänförde sig densamma till underhållskostnader för de maskiner, som vore avsedda för nytillkomna truppförband. Den föreslagna ökningen under anslagsposten till årskostnad för central hålkortsanläggning vore beroende dels på stegrad kassationsprocent på hålkort, dels på vissa icke förutsedda kostnader.

Arméförvaltningen, som icke funnit anledning till erinran mot de föreslagna höjningarna, beräknade sålunda medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår till  $(45,000 + 18,500 + 35,775 + 900 =) 100,175$  kronor eller i avrundat belopp till 100,000 kronor.

I samband med fastställande av stat för ifrågavarande anslag under nu löpande budgetår hade Kungl. Maj:t anbefallt ämbetsverkets civila departement att, sedan närmare erfarenhet vunnits rörande behovet av anslagsmedel för ifrågavarande ändamål, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande kostnadernas bestridande från expensanslag. Då emellertid tillräcklig erfarenhet i berörda hänseende ännu icke föreläge, syntes med frågan om en dylik överföring böra tills vidare anstå.

*Departements-  
chefen.*

Vid anmälan av frågan om anvisande av medel för de med förevarande anslag avsedda utgiftsändamålen i 1942 års statsverksproposition anförde jag bland annat, att de beräknade kostnaderna för adresseringsmaskinernas

vård och underhåll ävensom för sådana reparationer, som icke vore att hänföra till leverantörens garantiförpliktelse, syntes mig väl höga. Jag förutsatte, att vid de undersökningar, som komme att verkställas rörande den slutliga utformningen av denna underhållstjänst, alla möjligheter beaktades att nedbringa kostnaderna utan att därför kraven på en betryggande maskinvård eftersattes. I fråga om kostnadsberäkningen för anskaffning av erforderlig utrustning samt för underhåll och drift av den centrala hålkortsanläggningen syntes anledning till erinran icke föreligga. Riksdagen (skrivelse nr 4, punkten 154) — som intet hade att erinra mot storleken av det äskade anslaget — anslöt sig till mitt uttalande rörande beaktande av besparingsmöjligheterna.

Arméförvaltningen har nu i anslutning till inom arméstaben uppgjorda kostnadsberäkningar för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under förevarande anslag på följande sätt (inom parentes angivas motsvarande siffror för innevarande budgetår):

|                                                      |                        |
|------------------------------------------------------|------------------------|
| Vård och underhåll av adressographmaskiner .....     | kronor 45,000 (40,000) |
| Årskostnad för plåtsektioner m. m. ....              | » 18,500 (18,500)      |
| Årskostnad för central hålkortsanläggning .....      | » 35,775 (26,500)      |
| Vård och underhåll av indenting-präglingsmaskiner .. | » 900 ( — )            |
| <hr/>                                                |                        |
| Summa kronor 100,175 (85,000)                        |                        |

Vid bedömandet av anslagsbehovet för nästa budgetår torde emellertid böra beaktas, att försvarsväsendets rullföringsnämnd i skrivelse den 26 november 1942 anmält, att utöver det för innevarande budgetår för vård och underhåll av adresseringsmaskiner beräknade beloppet, 40,000 kronor, för samma budgetår erfordrades ytterligare 14,000 kronor. Enligt vad handlingarna i nämnda ärende giva vid handen är ökningen av medelsbehovet i denna del beroende på dels att ett större antal maskiner levererats och tagits i bruk än som tidigare förutsatts, dels kostnader för reservdelar och sådana reparationer av materielen, som bevisligen orsakats genom vårdslöshet vid dess handhavande, vilka kostnader ej tidigare medräknats, dels ock kostnaderna för allmän omsättningsskatt, vilka ej heller medräknats i tidigare kalkyler.

Vad nu anförts hänför sig såsom nyss antytts till förhållandena under innevarande budgetår. Huru anslagsbelastningen kan komma att ställa sig under nästa budgetår är ovisst särskilt med hänsyn till att frågan om ordnande av adresseringsmaskinernas vård och underhåll icke kan betraktas som definitivt avgjord. Rullföringsnämnden överväger sålunda att antingen anförtro värden åt försvarsväsendets egen personal eller att fortfarande anlita leverantörens serviceorganisation eller eventuellt att kombinera båda dessa möjligheter. Oavsett detta förhållande lär det icke vara rådligt att för nästa budgetår räkna med lägre belopp för maskinernas vård och underhåll än som sammanlagt beräknas utgå för innevarande budgetår, eller således  $(40,000 + 14,000 =) 54,000$  kronor. Snarare torde sistnämnda belopp böra något höjas på grund av beräknad tillkomst av ny materiel i samband med

uppsättningen av nya truppförband. Jag anser mig fördenskull böra förordna, att kostnaderna för vård och underhåll av adresseringsmaskiner för nästa budgetår beräknas till 60,000 kronor.

Vad härefter angår de för nästa budgetår beräknade kostnaderna för plåtsektioner m. m. äro dessa upptagna med samma belopp som för innevarande budgetår, 18,500 kronor, mot vilken beräkning intet torde vara att erinra.

Vidkommande den beräknade årskostnaden för den centrala hålkortsanläggningen har denna som förut anförts uppräknats från nuvarande 26,500 kronor till 35,775 kronor. I denna del inhämtas av arméförvaltningens framställning i ämnet, att merkostnaden är föranledd av ökad kassationsprocent beträffande hålkort. Med hänsyn till vad sålunda upplysts har jag ej något att invända mot den framlagda beräkningen.

Slutligen har för vård och underhåll av s. k. indenting-präglingsmaskiner beräknats ett belopp av 900 kronor. Dessa kostnader — avseende vård m. m. av maskinutrustning för prägling av identitetsbrickor för militär personal — äro baserade på avtal om service av vederbörande leverantör efter 150 kronor för maskin och år. Med godkännande av denna beräkning förordar jag, att för ändamålet för nästa budgetår beräknas 900 kronor.

Den nu anförda beräkningen av anslaget slutar å ett sammanlagt belopp av  $(60,000 + 18,500 + 35,775 + 900 =)$  115,175 kronor, vilket belopp torde böra uppåt avrundas till 116,000 kronor, innebärande en anslagshöjning av  $(116,000 - 85,000 =)$  31,000 kronor. Det är med hänsyn till vad i ämnet anfördes i 1942 års statsverksproposition och av riksdagen beklagligt, att det icke varit möjligt att nedbringa dessa kostnader. Då emellertid anslagshöjningen såvitt nu kan bedömas får anses ofrånkomlig, förordar jag, att beloppet anvisas för nästa budgetår.

Till frågan om anvisande för innevarande budgetår av omförmälda ytterligare erforderliga belopp av 14,000 kronor återkommer jag i annat sammanhang.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 116,000 kronor.

[175.] 18. **Försvarsfilm, reservationsanslag.** I sin framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1942/43 hemställde arméförvaltningen om ett särskilt anslag med 25,000 kronor till bidrag till föreningen Försvarsfilm. Vid anmälan härav i propositionen 1942: 266 (punkten 15) anförde jag, att denna förening liksom hittills borde understödjas från arméns anslag till vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m. med belopp, som prövades skäligt.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1943/44 har arméförvaltningen återkommit till frågan om uppförande för ifrågavarande ändamål av ett särskilt anslag under rubriken Bidrag och understöd samt därvid anført följande:

För närvarande erhöle föreningen understöd från olika anslag, vilket icke torde vara budgettekniskt ändamålsenligt. Det syntes arméförvaltningen mest rationellt, att anslagen från de olika försvarsgrenarna sammanfördes till ett gemensamt sådant under rubriken »Bidrag och understöd». Enligt vad som framginge av de av 1941 års försvarsutredning verkställda kostnadsberäkningarna hade under nyssnämnda rubrik erforderliga medel upptagits för ändamålet. Med hänsyn till den militära filmverksamhetens allt större betydelse för försvaret samt under hänvisning till innehållet i ett av ämbetsverkets intendenturdepartement avgivet yttrande den 5 augusti 1942 å framställning från föreningen armé-, marin- och flygfilm angående medelsbehov för verksamheten under innevarande budgetår ansågo arméförvaltningen enbart för lantförsvarets vidkommande ett belopp av 25,000 kronor böra beräknas under anslaget för nästkommande budgetår.

Lika med arméförvaltningen vill jag nu föreslå, att bidragen till föreningen Försvarsfilm från de olika försvarsgrenarnas anslag sammanföras till ett särskilt anslag. Emellertid torde med hänsyn till ett dylikt anslags karaktär av gemensamt anslag för samtliga försvarsgrenar detsamma böra uppföras under rubriken E. Diverse. *Departements-  
chefen.*

Arméförvaltningen har såsom av det föregående framgår beräknat medelsbehovet under anslaget för lantförsvarets del till 25,000 kronor. Marinförvaltningen har vid dess behandling av medelsbehovet under marinens anslag till undervisningsmateriel m. m. äskat 10,000 kronor för framställning av militär undervisningsfilm och 5,000 kronor för uppsättande och underhåll av filmdepåer. För sistnämnda båda ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av tillhopa 12,000 kronor. För flygvapnets del har medelsbehovet enligt inhämtad uppgift uppskattats till 10,000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra  $(25,000 + 15,000 + 10,000 =)$  50,000 kronor. Mot dessa beräkningar har jag intet att i huvudsak erinra och förordar jämväl, att förutnämnda kostnader för filmdepåer bestridas från förevarande anslag. Anslaget bör betecknas såsom reservationsanslag.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles fatta beslut rörande överföring till anslaget av eventuellt förefintliga reservationer för ändamålet under försvarsgrenarnas anslag.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsfilm* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 50,000 kronor.

[176.] 19. **Extra utgifter, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår upptaget med 450,000 kronor. Av anslaget stå 250,000 kronor till arméförvaltningens, 100,000 kronor till marinförvaltningens och 100,000 kronor till flygförvaltningens förfogande att av nämnda myndigheter disponeras i enlighet med för varje särskilt fall eller eljest meddelade beslut. De mellan armé-, marin- och flygförvaltningarna fördelade beloppen skola betraktas såsom särskilda reservationsanslag. För nästa budgetår ha *armé-, marin- och flygförvaltningarna* icke ifrågasatt ändring av ämbetsverkens delposter i anslaget.

Departements-  
chefen.

I enlighet med ämbetsverkens förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 450,000 kronor.

[177.] 20. **Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, förslagsanslag.** Kostnaderna för ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, bestridas för närvarande dels av beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond, dels ock av ett för ändamålet å riksstatens tolfte huvudtitel uppfört förslagsanslag, för innevarande budgetår uppfört med 4,400,000 kronor.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1927:179 antog riksdagen ny förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Denna förordning, som av Kungl. Maj:t utfärdats den 18 juli 1927 (nr 234), trädde i kraft den 1 januari 1928. Genom ifrågavarande författning har den äldre förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) angående dylik ersättning upphävts, dock att ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1928, skall bedömas enligt äldre bestämmelser.

Från förevarande anslag utgår enligt förordning den 28 juni 1941 (nr 593) samt tillämpningskungörelse samma dag (nr 594) även ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring. Ifrågavarande förordning samt kungörelse ha trätt i kraft den 1 juli 1941. Vidare utgår från anslaget enligt tvenne förordningar den 19 december 1941 (nr 942 och 943) samt jämlikt beslut den 19 december 1941 dyrtidstillägg å vissa ersättningar jämlikt 1909 och 1927 års militärsättningsförordningar.

Beträffande anslagets beräkning för nästa budgetår har *riksförsäkringsanstalten* i skrivelse den 26 augusti 1942 anfört följande:

Kostnaderna för ersättningar enligt ovannämnda förordningar hade under de fem senast förflutna budgetåren uppgått till nedanstående belopp, inbegripet dyrtidstillägg under första halvåret 1942.

| Författning, enligt vilken<br>ersättning utgått | Kostnader i kronor för budgetåren |           |           |           |           |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|
|                                                 | 1937/38                           | 1938/39   | 1939/40   | 1940/41   | 1941/42   |
| 1909 års förordning .....                       | 423,812                           | 405,793   | 388,424   | 365,430   | 363,084   |
| 1927 och 1941 års förordningar ..               | 1,045,630                         | 1,112,378 | 1,372,760 | 2,962,689 | 4,373,261 |
| Summa kronor                                    | 1,469,442                         | 1,518,171 | 1,761,184 | 3,328,119 | 4,736,345 |

Kostnaderna för ersättningar enligt 1927 års militärsättningsförordning och 1941 års förordning om ersättning i anledning av hemvärnstjänstgöring utgjorde för vart och ett av kvartalen under budgetåret 1941/42 respektive 1,034,645, 1,031,404, 1,183,919 och 1,123,293 kronor. I summan för de två sista kvartalen inginge dyrtidstillägg i förekommande fall. Antalet under samma tid inkomna framställningar om ersättning enligt 1927 års förordning



utgjorde för vart och ett av kvartalen respektive 1,904, 1,394, 1,444 och 2,317 eller för hela budgetåret 7,059. Till jämförelse kunde anföras, att hela antalet inkomna ärenden rörande ersättning enligt samma förordning utgjorde 1,260 år 1938, 1,816 år 1939 samt 6,211 år 1940. Antalet framställningar jämlikt 1941 års nyssnämnda förordning uppgick under budgetåret 1941/42 till 333.

Någon tillförlitlig beräkning av kostnaderna för budgetåret 1943/44 kunde under nu rådande förhållanden icke verkställas. Om man emellertid utginge från att den militära beredskapen skulle komma att i stort sett bibehålla sin nuvarande omfattning även under nästa budgetår, torde kostnaderna icke kunna uppskattas till lägre belopp än förslagsvis 5,500,000 kronor, inbegripet kostnaden för ersättningar till hemvärnsmän samt i förekommande fall dyrtidstillägg för andra halvåret 1943, uppskattat till 400,000 kronor.

Storleken av det anslag, som för ändamålet borde upptagas under tolfte huvudtiteln, torde bli beroende av det belopp, som kunde utgå från beväringsskapskapets invalid- och pensionsfond, varom statskontoret syntes böra lämna upplysning.

*Statskontoret* har i utlåtande den 4 september 1942 meddelat, att beväringsskapskapets invalid- och pensionsfond för samma budgetår syntes kunna bidra med ett belopp av 110,000 kronor, varför ifrågavarande anslag i riksstaten för budgetåret 1943/44 borde uppföras med ett belopp av 5,390,000 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet senare anför vid behandlingen av de frågor, som beröra regleringen för budgetåret 1943/44 av utgifterna under riksstatens tolfte huvudtitel, beträffande överflyttning av anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, från nämnda huvudtitel till fjärde huvudtiteln får jag här förorda, att anslaget i fråga med hänsyn till vad statskontoret i ärendet anfört för budgetåret 1943/44 uppföres med ett belopp av i avrundat tal 5,400,000 kronor. Anmärkas må *dels* att förevarande anslag till en del innefattar utgifter, som föranletts av rådande beredskapsförhållanden och som därför rätteligen icke böra belasta riksstaten ehuru så av praktiska skäl är nödvändigt, *dels ock* att förevarande kostnader med hänsyn till sin natur icke tagits i beräkning vid uppgörandet av de i samband med 1942 års försvarsbeslut framlagda kostnadsberäkningarna för försvaret och ej heller böra inräknas i den vid detta tillfälle för försvaret fastställda kostnadsramen. Det sist anförda gäller jämväl beträffande de under nästföljande punkt angivna kostnaderna.

*Departements  
chefen.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 5,400,000 kronor.

[178.] 21. Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig, *förslagsanslag*. Nu gällande bestämmelser angående ersättning av här avsett slag innefattas i förordningen

den 1 juni 1923, nr 138, kungörelserna samma dag, nr 139, och den 13 juni 1924, nr 199, samt förordningen den 19 december 1941, nr 942, med däri genom förordningen den 22 maj 1942, nr 244, vidtagen ändring. Ersättningen utgår huvudsakligen i form av livräntor dels åt personer, vilka under arbete för statens räkning eller eljest å svenskt fartyg eller för oskadliggörande inom svenskt område av mina eller annat krigsredskap skadats till följd av olycksfall, förorsakat av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig, dels ock, om olycksfallet medfört döden, åt de omkomnas efterlevande. Jämlikt förordningen den 19 december 1941, vilken gäller från och med den 1 januari 1942 till och med den 31 december 1943, utgår med viss begränsning dyrtidstillägg å sådan livränta med 15 procent av livräntans belopp.

På grund av träffade överenskommelser utgives ersättning i enlighet med de i förstnämnda förordning för ersättning till svensk medborgare eller hans efterlevande stadgade grunder numera jämväl till dansk medborgare eller hans efterlevande och till efterlevande efter norsk medborgare.

För innevarande budgetår är för beredande av ersättning av nu avsett slag å riksstaten under tolfte huvudtiteln uppfört ett förslagsanslag å 46,000 kronor.

I skrivelse den 25 augusti 1942, har *riksförsäkringsanstalten* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1943/44 anvisas ett förslagsanslag å 42,000 kronor.

Anstalten uppger, att anstalten under de tre senast förflutna budgetåren för samma ändamål utbetalat respektive 40,198 kronor, 42,938 kronor och 42,915 kronor. Att summorna för de två senaste budgetåren utvisade en ökning i förhållande till summan för budgetåret 1939/40 berodde dels därpå, att till danska och norska livräntetagare i augusti 1940 utbetalats livräntor jämväl för första halvåret 1940 med tillhopa 1,923 kronor, dels ock, vad anginge budgetåret 1941/42, på de å livräntorna numera utgående dyrtidstilläggen. För nästkommande budgetår borde storleken av ifrågavarande ersättningar, oavsett dyrtidstilläggen, kunna beräknas till omkring 39,000 kronor. Härtill komme omkring 3,000 kronor för dyrtidstillägg under andra halvåret 1943. Anslaget syntes således böra upptagas med ett belopp av 42,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Mot riks-försäkringsanstaltens framställning synes ingen annan erinran kunna riktas än att, enär det förefaller sannolikt att dyrtidstillägg å ifrågavarande livräntor kommer att utgå även under senare hälften av budgetåret 1943/44, anslaget torde böra upptagas till 45,000 kronor.

Under hänvisning till vad dels chefen för finansdepartementet senare vid behandlingen av medelsbehovet under riksstatens tolfte huvudtitel anför rörande överflyttning av ifrågavarande anslag, dels ock vad under nästföregående punkt yttrats får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig, för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 45,000 kronor.*

[179.] 22. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 140,000 kronor. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört om beredande av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 140,000 kronor.

[180.] 23. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** För bestridande av kostnaderna för barntillägg åt vissa befattningshavare, vilka enligt kungörelsen den 15 juni 1939 (nr 428) angående barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst övergångsvis bibehållits vid rätten att åtnjuta barntillägg, ha för budgetåret 1940/41 anvisats 700,000 kronor, för budgetåret 1941/42 655,000 kronor och för budgetåret 1942/43 600,000 kronor. För nästa budgetår torde ett belopp av 550,000 kronor förslå för ändamålet.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 550,000 kronor.

[181.] 24. **Kristillägg, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 12,000,000 kronor. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kristillägg* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 15,000,000 kronor.

---

Fjärde huvudtitelnslutsumma, i den av 1942 års riksdag godkända riksstaten för budgetåret 1942/43 utgörande ..... kronor 716,366,900,  
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen  
att för budgetåret 1943/44 uppgå till ..... 776,587,700,  
innebärande en höjning med ..... » 60,220,800.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Anders Broberg.*

---

## Register

till

## Fjärde huvudtiteln för budgetåret 1943/44.

Sid.

Kronor

## A. Försvarsdepartementet.

|   |                                        |                |
|---|----------------------------------------|----------------|
| 5 | Avlöningar .....                       | 455,000        |
| 7 | Omkostnader .....                      | 75,000         |
|   | <b>Säger för försvarsdepartementet</b> | <b>530,000</b> |

## B. Centrala förvaltningsmyndigheter.

## Arméförvaltningen.

|   |                                    |                         |
|---|------------------------------------|-------------------------|
| 8 | Avlöningar .....                   | <sup>1)</sup> 1,200,000 |
| 8 | Omkostnader .....                  | 192,000                 |
|   | <b>Säger för arméförvaltningen</b> | <b>1,392,000</b>        |

## Marinförvaltningen.

|    |                                     |                       |
|----|-------------------------------------|-----------------------|
| 10 | Avlöningar .....                    | <sup>1)</sup> 575,000 |
| 10 | Omkostnader .....                   | 325,000               |
|    | <b>Säger för marinförvaltningen</b> | <b>900,000</b>        |

## Flygförvaltningen.

|    |                                                   |                       |
|----|---------------------------------------------------|-----------------------|
| 13 | Avlöningar .....                                  | <sup>1)</sup> 330,000 |
| 13 | Omkostnader .....                                 | 275,000               |
|    | <b>Säger för flygförvaltningen</b>                | <b>605,000</b>        |
|    | <b>Säger för centrala förvaltningsmyndigheter</b> | <b>2,897,000</b>      |

## C. Försvarskrafterna.

## Försvarsstaben.

|    |                                               |                  |
|----|-----------------------------------------------|------------------|
| 16 | Avlöningar .....                              | 2,715,000        |
| 17 | Omkostnader .....                             | 680,000          |
| 19 | Krigshistoriska avdelningens verksamhet ..... | 7,500            |
| 19 | Vissa arbeten å mobiliseringsverket .....     | 30,000           |
| 19 | Fältövningar m. m. ....                       | 7,500            |
|    | <b>Säger för försvarsstaben</b>               | <b>3,440,000</b> |

## Armén.

*Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

|    |                                                  |                          |
|----|--------------------------------------------------|--------------------------|
| 20 | Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....       | <sup>1)</sup> 63,800,000 |
| 21 | Avlöningar till personal å övergångsstat .....   | 460,000                  |
| 22 | Avlöningar till personal å reservstat .....      | <sup>1)</sup> 1,300,000  |
| 22 | Avlöningar till personal i arméns reserver ..... | <sup>1)</sup> 1,300,000  |

<sup>1)</sup> Beräknat belopp.

| Sid.                                                 |                                                                                        | Kronor     |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 23                                                   | Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.                                         | 500,000    |
| 23                                                   | Ekiperingsersättningar                                                                 | 1,200,000  |
|                                                      | Säger för avlöningar m. m.<br>till fast anställd personal                              | 68,560,000 |
| <i>Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.</i> |                                                                                        |            |
| 23                                                   | De värnpliktigas avlöning                                                              | 19,500,000 |
| 29                                                   | Familjebidrag åt värnpliktiga                                                          | 800,000    |
|                                                      | Säger för avlöningar och familje-<br>bidrag åt värnpliktiga                            | 20,300,000 |
| <i>Sjukvård.</i>                                     |                                                                                        |            |
| 30                                                   | Sjukvård                                                                               | 1,050,000  |
| 32                                                   | Sjukvårdsmateriel                                                                      | 555,000    |
|                                                      | Säger för sjukvård                                                                     | 1,605,000  |
| <i>Resor och militärtransporter.</i>                 |                                                                                        |            |
| 33                                                   | Inskrivnings- och färdkostnader                                                        | 1,300,000  |
| 33                                                   | Reseersättningar m. m.                                                                 | 2,200,000  |
| 35                                                   | Uttagning av motorfordon och motorredskap m. m.                                        | 60,000     |
|                                                      | Säger för resor och militärtransporter                                                 | 3,560,000  |
| <i>Expenser m. m.</i>                                |                                                                                        |            |
| 36                                                   | Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt                                           | 9,100,000  |
| 38                                                   | Övriga expenser m. m.                                                                  | 1,435,000  |
| 39                                                   | Publikationstryck                                                                      | 250,000    |
|                                                      | Säger för expenser m. m.                                                               | 10,785,000 |
| <i>Mathållning m. m.</i>                             |                                                                                        |            |
| 40                                                   | Mathållning                                                                            | 33,000,000 |
| 41                                                   | Furagering                                                                             | 4,700,000  |
|                                                      | Säger för mathållning m. m.                                                            | 37,700,000 |
| <i>Intendenturmateriel m. m.</i>                     |                                                                                        |            |
| 42                                                   | Munderingsutrustning                                                                   | 18,175,000 |
| 43                                                   | Kasern- och förplägnadsutredning                                                       | 2,300,000  |
| 45                                                   | Anskaffning av intendenturmateriel                                                     | 3,000,000  |
|                                                      | Säger för intendenturmateriel m. m.                                                    | 23,475,000 |
| <i>Undervisning och övningar.</i>                    |                                                                                        |            |
| 47                                                   | Undervisningsmateriel m. m.                                                            | 320,000    |
| 48                                                   | Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda<br>utbildningskurser m. m. | 1,100,000  |
| 50                                                   | Truppförbandens övningar                                                               | 10,000,000 |
| 51                                                   | Fält- och fälttjänstövningar                                                           | 2,160,000  |
|                                                      | Säger för undervisning och övningar                                                    | 13,580,000 |

## Fjärde huvudtiteln.

| Sid. |                                                      | Kronor          |
|------|------------------------------------------------------|-----------------|
|      | <i>Anskaffning och vård av hästar m. m.</i>          |                 |
| 52   | Remonterings .....                                   | 1,450,000       |
| 56   | Uttagning av hästar och hästfordon m. m. ....        | 115,000         |
| 56   | Veterinärvård .....                                  | 147,000         |
| 57   | Hundväsendet .....                                   | 60,000          |
| 58   | Brevduveväsendet .....                               | 5,000           |
|      | <hr/> Säger för anskaffning och vård av hästar m. m. | <hr/> 1,777,000 |

*Tygmateriel m. m.*

|    |                                                                                                              |                       |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| 59 | Vapen och ammunition m. m. ....                                                                              | 20,400,000            |
| 60 | Engångsanskaffning av ammunition .....                                                                       | 14,300,000            |
| 60 | Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m. ....                                                              | 1,450,000             |
| 61 | Motor- och anspanssfordon m. m. ....                                                                         | 5,500,000             |
| 61 | Industriell krigsberedskap .....                                                                             | <sup>1)</sup> 200,000 |
| 61 | Försök med viss tygmateriel .....                                                                            | 400,000               |
| 62 | Anskaffning av tygmateriel .....                                                                             | 110,000,000           |
| 64 | Anskaffning av maskiner och utrustning för försvarsväsen-<br>dets verkstadsnämnd underställda fabriker ..... | 500,000               |
| 64 | Anskaffning av maskiner för vissa tygverkstäder .....                                                        | 385,000               |
|    | <hr/> Säger för tygmateriel m. m.                                                                            | <hr/> 153,135,000     |

*Fortifikatoriska anläggningar.*

|    |                                               |               |
|----|-----------------------------------------------|---------------|
| 64 | Befästningars underhåll m. m. ....            | 690,000       |
| 65 | Vissa anläggningar inom Bodens fästning ..... | 200,000       |
|    | <hr/> Säger för fortifikatoriska anläggningar | <hr/> 890,000 |

*Bidrag och understöd.*

|    |                                                  |           |
|----|--------------------------------------------------|-----------|
| 66 | Understöd åt frivilligt försvarsarbete .....     | 400,000   |
| 69 | Bidrag till frivilliga automobilkåren .....      | 2,300     |
| 70 | Bidrag till frivilliga motoreykelkåren .....     | 10,000    |
| 71 | Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig .....        | 20,000    |
| 71 | Frivilliga djursjukvården i krig .....           | 8,000     |
| 72 | Frivilliga skytteväsendets befrämjande .....     | 1,225,000 |
| 76 | Bidrag till skjutbanors ordnande .....           | 250,000   |
| 77 | Understöd åt vissa föreningar m. m. ....         | 20,000    |
| 77 | Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet ..... | 3,000     |

Säger för bidrag och understöd 1,938,300

Säger för armén 337,305,300

## Marinen.

*Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

|    |                                                     |                          |
|----|-----------------------------------------------------|--------------------------|
| 78 | Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....          | <sup>1)</sup> 29,000,000 |
| 79 | Avlöningar till personal å övergångsstat .....      | 670,000                  |
| 80 | Avlöningar till personal å reservstat .....         | <sup>1)</sup> 90,000     |
| 80 | Avlöningar till personal i marinens reserver .....  | <sup>1)</sup> 600,000    |
| 81 | Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m. .... | 315,000                  |
| 81 | Ekiperingersättningar .....                         | 580,000                  |

Säger för avlöningar m. m.  
till fast anställd personal 31,255,000

<sup>1)</sup> Beräknat belopp.

| Sid. |                                                                                             | Kronor                |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
|      | <i>Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.</i>                                        |                       |
| 81   | De värnpliktigas avlöning .....                                                             | 2,850,000             |
| 82   | Familjebidrag åt värnpliktiga .....                                                         | 135,000               |
|      | <u>Säger för avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga</u>                               | <u>2,985,000</u>      |
|      | <i>Sjukvård.</i>                                                                            |                       |
| 83   | Sjukvård .....                                                                              | 300,000               |
| 84   | Sjukvårdsmateriel .....                                                                     | 75,000                |
| 84   | Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona .....                                  | <sup>1)</sup> 500,000 |
|      | <u>Säger för sjukvård</u>                                                                   | <u>875,000</u>        |
|      | <i>Resor och militärtransporter.</i>                                                        |                       |
| 85   | Inskrivnings- och färdkostnader .....                                                       | 170,000               |
| 85   | Reseersättningar m. m. ....                                                                 | 240,000               |
|      | <u>Säger för resor och militärtransporter</u>                                               | <u>410,000</u>        |
|      | <i>Expenser m. m.</i>                                                                       |                       |
| 86   | Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt .....                                          | 2,100,000             |
| 87   | Övriga expenser m. m. ....                                                                  | 350,000               |
| 88   | Publikationstryck .....                                                                     | 92,000                |
|      | <u>Säger för expenser m. m.</u>                                                             | <u>2,542,000</u>      |
|      | <i>Mathållning.</i>                                                                         |                       |
| 89   | Mathållning .....                                                                           | 10,000,000            |
|      | <i>Intendenturmateriel m. m.</i>                                                            |                       |
| 91   | Beklädnad .....                                                                             | 4,300,000             |
| 92   | Kasern- och förplägnadsutredning m. m. ....                                                 | 580,000               |
| 94   | Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel<br>m. m. ....                       | 3,450,000             |
| 97   | Vattenreningsfilter .....                                                                   | 10,000                |
|      | <u>Säger för intendenturmateriel m. m.</u>                                                  | <u>8,340,000</u>      |
|      | <i>Undervisning och övningar.</i>                                                           |                       |
| 98   | Undervisningsmateriel m. m. ....                                                            | 105,000               |
| 99   | Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda<br>utbildningskurser m. m. .... | 190,000               |
| 100  | Flottans övningar .....                                                                     | 12,300,000            |
| 102  | Kustartilleriets övningar .....                                                             | 2,000,000             |
| 104  | Studiestipendier .....                                                                      | 100                   |
| 104  | Engångskostnader för anskaffning av undervisningsmateriel<br>m. m. för sjömansskolan .....  | 340,000               |
|      | <u>Säger för undervisning och övningar</u>                                                  | <u>14,935,100</u>     |
|      | <i>Flytande materiel, artillerimateriel m. m.</i>                                           |                       |
| 105  | Fartygsbyggnader för flottan .....                                                          | 40,000,000            |
| 110  | Fartygsbyggnader för kustartilleriet .....                                                  | 2,920,000             |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

## Fjärde huvudtiteln.

| Sid. |                                                            | Kronor                |
|------|------------------------------------------------------------|-----------------------|
| 116  | Underhåll av flottans fartyg m. m. ....                    | 13,300,000            |
| 117  | Underhåll av kustartilleriets materiel m. m. ....          | 2,200,000             |
| 119  | Anskaffning och underhåll av motorfordon .....             | 135,000               |
| 121  | Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel ..... | 9,800,000             |
| 130  | Vissa materielförsök .....                                 | 420,000               |
| 133  | Förstärkning av kustartilleriförsvaret .....               | 7,800,000             |
| 134  | Anskaffning av utrustning för vissa verkstäder m. m. ....  | <sup>1)</sup> 200,000 |
| 135  | Båtar för sjökrigsskolan .....                             | 35,000                |
| 137  | Anskaffning av bogserbåtar .....                           | 900,000               |
| 138  | Industriens krigsorganisation .....                        | <sup>1)</sup> 20,000  |

Säger för flytande materiel, artillerimateriel m. m. 77,730,000

*Fortifikatoriska anläggningar.*

|     |                                    |         |
|-----|------------------------------------|---------|
| 139 | Befästningars underhåll m. m. .... | 650,000 |
|-----|------------------------------------|---------|

*Bidrag och understöd.*

|     |                                             |        |
|-----|---------------------------------------------|--------|
| 140 | Bidrag till sjövärnsskåren .....            | 60,000 |
| 141 | Bidrag till maritim ungdomsverksamhet ..... | 75,000 |
| 144 | Understöd åt föreningar m. m. ....          | 13,000 |

Säger för bidrag och understöd 148,000

Säger för marinen 149,870,100

## Flygvapnet.

*Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

|     |                                                     |                          |
|-----|-----------------------------------------------------|--------------------------|
| 145 | Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....          | <sup>1)</sup> 18,500,000 |
| 145 | Avlöningar till personal å reservstat .....         | <sup>1)</sup> 4,000      |
| 145 | Avlöningar till personal i flygvapnets reserv ..... | <sup>1)</sup> 540,000    |
| 146 | Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m. .... | 90,000                   |
| 146 | Ekiperingsersättningar .....                        | 290,000                  |

Säger för avlöningar m. m.  
till fast anställd personal 19,424,000

*Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.*

|     |                                     |           |
|-----|-------------------------------------|-----------|
| 146 | De värnpliktigas avlöning .....     | 2,400,000 |
| 148 | Familjebidrag åt värnpliktiga ..... | 50,000    |

Säger för avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga 2,450,000

*Sjukvård.*

|     |                                               |         |
|-----|-----------------------------------------------|---------|
| 148 | Sjukvård .....                                | 225,000 |
| 149 | Sjukvårdsmateriel .....                       | 37,000  |
| 149 | Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel ..... | 90,000  |

Säger för sjukvård 352,000

*Resor och militärtransporter.*

|     |                                      |         |
|-----|--------------------------------------|---------|
| 151 | De värnpliktigas färdkostnader ..... | 210,000 |
| 151 | Resersättningar m. m. ....           | 145,000 |

Säger för resor och militärtransporter 355,000

<sup>1)</sup> Beräknat belopp.



# Fjärde huvudtiteln.

241

Sid.

Kronor

## Expenser m. m.

|     |                                                   |           |
|-----|---------------------------------------------------|-----------|
| 152 | Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt..... | 2,000,000 |
| 152 | Övriga expenser m. m.....                         | 230,000   |
| 153 | Publikationstryck .....                           | 70,000    |
|     | Säger för expenser m. m.                          | 2,300,000 |

## Mathållning.

|     |                  |           |
|-----|------------------|-----------|
| 153 | Mathållning..... | 5,500,000 |
|-----|------------------|-----------|

## Intendenturmateriel m. m.

|     |                                                                       |            |
|-----|-----------------------------------------------------------------------|------------|
| 155 | Beklädnad.....                                                        | 2,900,000  |
| 156 | Kasern- och förplägnadsutredning m. m. ....                           | 525,000    |
| 157 | Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel<br>m. m. .... | 7,800,000  |
|     | Säger för intendenturmateriel m. m.                                   | 11,225,000 |

## Undervisning och övningar.

|     |                                           |            |
|-----|-------------------------------------------|------------|
| 159 | Undervisningsmateriel m. m. ....          | 540,000    |
| 160 | Utbildningskurser i verkstadstjänst ..... | 54,000     |
| 161 | Övningar .....                            | 24,000,000 |
|     | Säger för undervisning och övningar       | 24,594,000 |

## Flygmateriel m. m.

|     |                                                    |             |
|-----|----------------------------------------------------|-------------|
| 163 | Anskaffning av flygmateriel.....                   | 110,000,000 |
| 167 | Underhåll av flygmateriel.....                     | 14,800,000  |
| 169 | Vapen och ammunition .....                         | 14,125,000  |
| 170 | Engångsanskaffning av mobiliseringsammunition..... | 15,000,000  |
| 171 | Motorfordon och motorbåtar .....                   | 1,700,000   |
| 171 | Motorvältar för flygfälten .....                   | 80,000      |
| 172 | Eldsläckningsmateriel .....                        | 260,000     |
| 172 | Industriens krigsorganisation .....                | 1) 40,000   |
|     | Säger för flygmateriel m. m.                       | 156,005,000 |
|     | Säger för flygvapnet                               | 222,205,000 |
|     | Säger för försvarskrafterna                        | 712,820,400 |

## D. Vissa till försvaret hörande institutioner.

### Sjökarteverket.

|     |                                                       |           |
|-----|-------------------------------------------------------|-----------|
| 174 | Avlöningar .....                                      | 494,000   |
| 176 | Omkostnader .....                                     | 169,000   |
| 178 | Mättnings- och rekognosceringsverksamhet .....        | 440,000   |
| 178 | Bidrag till internationella hydrografiska byrån ..... | 15,000    |
|     | Säger för sjökarteverket                              | 1,118,000 |

<sup>1)</sup> Beräknat belopp.

**Krigsarkivet.**

|     |                                    |        |
|-----|------------------------------------|--------|
| 178 | Avlöningar .....                   | 58,800 |
| 181 | Omkostnader .....                  | 7,400  |
| 181 | Samlingars konservering m. m. .... | 2,100  |
|     | <u>Säger för krigsarkivet</u>      | 68,300 |

**Armémuseum.**

|     |                                    |        |
|-----|------------------------------------|--------|
| 181 | Avlöningar .....                   | 42,600 |
| 181 | Omkostnader .....                  | 3,100  |
| 181 | Samlingars konservering m. m. .... | 13,000 |
|     | <u>Säger för armémuseum</u>        | 58,700 |

**Kemiska anstalten.**

|     |                                    |         |
|-----|------------------------------------|---------|
| 182 | Avlöningar .....                   | 129,700 |
| 184 | Omkostnader .....                  | 35,000  |
| 185 | Forskningsverksamhet .....         | 115,000 |
|     | <u>Säger för kemiska anstalten</u> | 279,700 |

**Militärmeteorologisk informationstjänst.**

|     |                                                          |         |
|-----|----------------------------------------------------------|---------|
| 186 | Avlöningar .....                                         | 97,600  |
| 188 | Omkostnader .....                                        | 19,000  |
|     | <u>Säger för militärmeteorologisk informationstjänst</u> | 116,600 |

**Centrala civilanställningsbyrån.**

|     |                                                  |        |
|-----|--------------------------------------------------|--------|
| 189 | Avlöningar .....                                 | 25,300 |
| 190 | Omkostnader .....                                | 4,000  |
|     | <u>Säger för centrala civilanställningsbyrån</u> | 29,300 |

**Försvarets läroverk.**

|     |                                      |         |
|-----|--------------------------------------|---------|
| 190 | Avlöningar .....                     | 200,000 |
| 197 | Omkostnader .....                    | 40,000  |
|     | <u>Säger för försvarets läroverk</u> | 240,000 |

**Garnisonssjukvården m. m.**

|     |                                                  |           |
|-----|--------------------------------------------------|-----------|
| 197 | Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar ..... | 79,900    |
| 198 | Garnisonssjukhusen: Avlöningar .....             | 1,140,000 |
| 203 | D:o Omkostnader .....                            | 1,300,000 |
| 205 | Garnisonssjukhusen: Röntgenutrustning .....      | 35,700    |
| 207 | Militärapoteket: Avlöningar .....                | 137,900   |
| 213 | D:o Omkostnader .....                            | 326,000   |
| 214 | Sero-bakteriologisk verksamhet .....             | 33,000    |
|     | <u>Säger för garnisonssjukvården m. m.</u>       | 3,052,500 |

Sid.

Kronor

**Krigsmateriel- och verkstadsnämnderna m. m.**

|     |                                                       |                  |
|-----|-------------------------------------------------------|------------------|
| 215 | Statens krigsmaterielnämnd.....                       | 1) 2,800,000     |
| 215 | Försvarsväsendets verkstadsnämnd.....                 | 1) 570,000       |
| 215 | Inskrivningsrådet.....                                | 7.000            |
|     | Säger för krigsmateriel- och verkstadsnämnderna m. m. | 3,377,000        |
|     | Säger för vissa till försvaret hörande institutioner  | <b>8,340,100</b> |

**E. Diverse.**

|     |                                                                                                                        |                    |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 217 | Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond .....                                      | 1) 435,000         |
| 217 | Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Arméförvaltningens delfond .....                                     | 1) 13,237,000      |
| 217 | D:o Marinförvaltningens delfond .....                                                                                  | 1) 6,996,000       |
| 217 | D:o Flygförvaltningens delfond.....                                                                                    | 1) 6,456,000       |
| 217 | Ersättning för automobilskatt .....                                                                                    | 2,000,000          |
| 218 | Ersättning för rustning och rotering .....                                                                             | 60,000             |
| 218 | Resestipendier .....                                                                                                   | 20,000             |
| 219 | Fritidsundervisning .....                                                                                              | 200,000            |
| 221 | Personalvårdsverksamhet .....                                                                                          | 80,000             |
| 222 | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga .....                                                                      | 250,000            |
| 223 | Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m. ...                                                            | 55,000             |
| 224 | Civilanställnings befrämjande.....                                                                                     | 100                |
| 224 | Militärfysisk verksamhet .....                                                                                         | 310,000            |
| 225 | Premier för innehav av vissa automobiler .....                                                                         | 100                |
| 226 | Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon .....                                                 | 100,000            |
| 226 | Utredningar rörande markförvärv m. m. ....                                                                             | 50,000             |
| 227 | Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m. ....                                                                  | 116,000            |
| 230 | Försvarsfilm .....                                                                                                     | 50,000             |
| 231 | Extra utgifter.....                                                                                                    | 450,000            |
| 232 | Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring .....                             | 5,400,000          |
| 233 | Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig .... | 45,000             |
| 235 | Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst .....                                                             | 1) 140,000         |
| 235 | Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst ....                                                           | 550,000            |
| 235 | Kristillägg .....                                                                                                      | 1) 15,000,000      |
|     | Säger för diverse                                                                                                      | <b>52,000,200</b>  |
|     | Summa                                                                                                                  | <b>776,587,700</b> |

1) Beräknat belopp.

BIHANG  
TILL  
RIKSDAGENS PROTOKOLL  
VID  
LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM  
ÅR 1943

---

*FÖRSTA SAMLINGEN*

ANDRA BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående  
statsverkets tillstånd och behov: femte, sjätte  
och sjunde huvudtitlarna*

---

# Bilaga till

# 1943 års statsverksproposition.

---

## Femte huvudtiteln.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför  
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott  
den 4 januari 1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden  
PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORESS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON,  
BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

---

Departementschefen, statsrådet MÖLLER, anmäler de frågor, som tillhöra  
regleringen för *budgetåret 1943/44* av utgifterna under *riksstatens  
femte huvudtitel*, innefattande anslagen till *socialdepartementet*, samt  
anför därvid följande.

### A. Socialdepartementet.

[1.] 1. Socialdepartementet: *Avlöningar, förslagsanslag.*

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 362,000 | 317,546       |
| 1942/43 .....                    | 362,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 340,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Förteckningen, som finnes intagen i statsliggaren för innevarande budgetår s. 181, upptager bland andra 4 befattningar såsom kontorsbiträden i lönegraden A 4.

Vidare har Kungl. Maj:t den 24 april 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för departementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

*Bihang till riksdagens protokoll 1943. 1 saml. Nr 1 Del 8.*

2131 42

## Femte huvudtiteln.

## Avlöningsstat.

|                                                                   |        |         |
|-------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöning till departementschefen.....                          | kronor | 24,000  |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 200,000 |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | »      | 94,000  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | »      | 44,000  |

Summa förslagsanslag kronor 362,000

Anslagsposten till avlöning till departementschefen bör även för nästa budgetår upptagas till 24,000 kronor.

Beträffande departementets biträdespersonal föreslår jag, att en kontorsbiträdestjänst i lönegraden Eo 4 överflyttas till ordinarie stat med placering i lönegraden A 4. I övrigt ifrågasätter jag icke någon förändring med avseende å personalförhållandena i departementet. Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän behöver vid bifall till nämnda förslag icke höjas. Tvärtom kan posten — som under sistförflutna budgetår varit avsevärt underbelastad — för nästa budgetår nedsättas till 185,000 kronor.

Posten till avlöningar till icke-ordinarie personal torde med hänsyn till vad jag nyss förordat bära reduceras till 91,000 kronor.

För rörligt tillägg torde få avses ett belopp av 40,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså bli (24,000 + 185,000 + 91,000 + 40,000) 340,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för socialdepartementet:

| Personalförteckning.             |                              | Lönegrad |
|----------------------------------|------------------------------|----------|
| Befattning                       | Tjänstemän å ordinarie stat. |          |
| 1 statssekreterare .....         | C                            | 10       |
| 1 expeditionschef .....          | C                            | 8        |
| 1 chef för rättsavdelning .....  | C                            | 8        |
| 3 kansliråd .....                | A                            | 30       |
| 3 förste kanslisekreterare ..... | A                            | 26       |
| 5 andre kanslisekreterare .....  | A                            | 21       |
| 1 registrator .....              | A                            | 15       |
| 1 kansliskrivare .....           | A                            | 11       |
| 1 förste expeditionsvakt .....   | A                            | 7        |
| 3 kanslibiträden .....           | A                            | 7        |
| 3 expeditionsvakter .....        | A                            | 5        |
| 5 kontorsbiträden .....          | A                            | 4        |
| Tjänsteman å övergångsstat.      |                              |          |
| 1 registrator .....              | A                            | 22       |

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

| Befattning                             | Lönegrad |
|----------------------------------------|----------|
| 2 föredragande i regeringsrätten ..... | Lo 29;   |

*Ann.* Den å ordinarie stat upptagna registratorstjänsten skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförde registratorn kvarstår i tjänst.

*dels* godkänna följande avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Avlöningsstat.

|                                                                   |        |         |
|-------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöning till departementschefen .....                         | kronor | 24,000  |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 185,000 |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal ....                   | »      | 91,000  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | »      | 40,000  |

Summa förslagsanslag kronor 340,000;

*dels ock* till Socialdepartementet: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 340,000

#### [2.] 2. Socialdepartementet: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 70,000 | 52,151        |
| 1941/42 .....                    | 68,000 | 76,997        |
| 1942/43 .....                    | 63,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 63,000 | —             |

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 24 april 1942 fastställt följande stat:

#### Omkostnadsstat.

|                                                |        |        |
|------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....    | kronor | 1,200  |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | »      | 1,300  |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | »      | 41,500 |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 19,000 |

Summa kronor 63,000

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar torde även för nästa budgetår bära upptagas till 1,200 respektive 1,300 kronor.

Av det för expenser för innevarande budgetåret beräknade beloppet hava 6,500 kronor avsetts för bränsle och lyse samt 35,000 kronor för övriga expenser. Jag förordar, att posten för nästa budgetår beräknas på enahanda sätt.

Utgifterna för publikationstryck hava för budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 25,000 kronor. Denna belastningssiffra, som är osedvanligt hög, torde emellertid till stor del bero på tillfälliga omständigheter. Även posten

**Femte huvudtiteln.**

till publikationstryck synes för den skull kunna beräknas till oförändrat belopp.

Socialdepartementets omkostnadsanslag torde således också för nästa budgetår kunna upptagas till 63,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 63,000

---



## B. Sociala verk och inrättningar.

[3.] 1. Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 1,050,000 | 1,029,052     |
| 1942/43 .....                    | 1,092,600 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1,108,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 19 juni 1942 fastställt följande av riksdagen godkända personalförteckning för styrelsen, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

## Personalförteckning.

| Befattning                                                                                | Lönegrad |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Tjänstemän å ordinarie stat.                                                              |          |
| 1 generaldirektör .....                                                                   | C 12     |
| 4 byråchefer .....                                                                        | A 30     |
| 1 byråchef, tillika statens inspektör för fattigvård och barnavård .....                  | A 30     |
| 1 skyddshemsinspektör .....                                                               | A 27     |
| 2 förste aktuarier .....                                                                  | A 26     |
| 2 sekreterare .....                                                                       | A 26     |
| 1 sekreterare, tillika assistent hos statens inspektör för fattigvård och barnavård ..... | A 26     |
| 1 byråinspektör .....                                                                     | A 24     |
| 2 förste aktuarier .....                                                                  | A 24     |
| 3 sekreterare .....                                                                       | A 24     |
| 4 aktuarier .....                                                                         | A 21     |
| 1 notarie .....                                                                           | A 21     |
| 1 registrator och kassör .....                                                            | A 14     |
| 4 kansliskrivare .....                                                                    | A 11     |
| 2 kontorister .....                                                                       | A 9      |
| 1 förste expeditjonsvakt .....                                                            | A 7      |
| 7 kanslibiträden .....                                                                    | A 7      |
| 1 expeditjonsvakt .....                                                                   | A 6      |
| 2 expeditjonsvakter .....                                                                 | A 5      |
| 15 kontorsbiträden .....                                                                  | A 4      |
| 4 skrivbiträden .....                                                                     | A 2      |

## Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

|                              |       |
|------------------------------|-------|
| 1 byråchef .....             | Eo 30 |
| 2 byrådirektörer .....       | Eo 28 |
| 2 sekreterare .....          | Eo 24 |
| 1 byråinspektör .....        | Eo 22 |
| 1 aktuarie .....             | Eo 21 |
| 1 barnavårdsinspektris ..... | Eo 21 |
| 5 notarier .....             | Eo 21 |

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

## Femte huvudtiteln.

## Avlöningsstat.

|                                                                                           |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 320,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 12,600       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 635,000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 125,000      |

Summa förslagsanslag kronor 1,092,600

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att den å staten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skulle tills vidare disponeras på följande sätt:

|                                                                                                                                    |              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Arvode till generaldirektörens ställföreträdare .....                                                                              | kronor 1,200 |
| Arvode till en sakkunnig för ärenden rörande alkoholistvård ..                                                                     | » 4,500      |
| Ersättningar till ledamöter och suppleanter i nämnden för<br>den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen, <i>förslagsvis</i> .. | » 100        |
| Arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden,<br><i>förslagsvis</i> .....                                            | » 4,500      |
| Ersättningar till ledamöter i indexnämnden, <i>förslagsvis</i> .....                                                               | » 300        |
| Ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens special-<br>områden samt till arkitekt .....                                  | » 2,000      |

Summa kronor 12,600

Utgifterna under den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal hava beräknats under den förut sättningen, att socialstyrelsen skulle, såsom normalt är fallet, vara tillsynsmyndighet över arbetsförmedlingen. I samband med ändrad lagstiftning rörande arbetsförmedlingen m. m. och i anslutning därtill genomförd organisation av statens arbetsmarknadskommision blevo emellertid de på socialstyrelsen ankommande ärendena rörande den offentliga arbetsförmedlingen under våren 1940 tills vidare överflyttade till kommissionen. I följd härav föreskrev Kungl. Maj:t genom beslut den 7 maj 1940, att ett flertal för handläggning av sagda ärenden avsedda, huvudsakligen icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen skulle tills vidare tjänstgöra hos kommissionen samt därvid avlönas av till kommissionens förfogande stående medel. De från omförmälda avlöningspost utgående avlöningarna till berörda icke-ordinarie befattningshavare hava för budgetåret 1942/43 beräknats till 42,500 kronor. Med anledning härav har Kungl. Maj:t den 19 juni 1942 föreskrivit, att av avlöningsposten för nämnda budgetår icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande tagas i anspråk högre belopp än (635,000 — 42,500) 592,500 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* gjort framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1943/44.

Däri har styrelsen till en början — under förmälan att styrelsens utrustning med ordinarie tjänster vore i flera avseenden otillräcklig — hemställt, att 50 extra ordinarie tjänster hos styrelsen, nämligen 2 sekreterare i 24:e lönegraden, 2 notarier i 21:a lönegraden, 1 kansliskrivare i 11:e lönegraden, 5 kanslibiträden i 7:e lönegraden, 15 kontorsbiträden i 4:e lönegraden och 25

skrivbiträden i 2:a lönegraden måtte ombildas till ordinarie tjänster med placering i motsvarande lönegrader för ordinarie tjänstemän. Styrelsen föreslår därjämte, att den i personalförteckningen upptagna tjänsten såsom byråinspektör i lönegraden A 24 — villkens innehavare för närvarande tjänstgör hos statens arbetsmarknadskommission — måtte erhålla den ändrade benämningen förste byråinspektör.

Styrelsen beräknar, att vid bifall till styrelsens förslag rörande överförande av tjänster till ordinarie stat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör höjas från 320,000 kronor till 480,000 kronor.

Beträffande anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, föreslår styrelsen, att det under denna post till ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens specialområden samt till arkitekt upptagna beloppet av 2,000 kronor måtte höjas till 4,000 kronor. Styrelsen anför härom.

I skrivelse den 16 december 1941 hade styrelsen framhållit, att styrelsen för sin verksamhet på den sociala barnavårdens område stundom hade ett starkt behov av att rådfråga på området sakkunnig läkare. För att bli va satt i tillfälle därtill hade styrelsen i sagda skrivelse begärt att från och med budgetåret 1942/43 under styrelsens avlöningsanslag måtte beräknas ett belopp av 1,000 kronor för arvode till sådan läkare. Denna begäran hade emellertid icke bifallits av statsmakterna.

Då berörda behov i samband med den sociala barnavårdens utveckling gjorde sig alltmera gällande, såge sig styrelsen nödsakad att ånyo hemställa om medel för berörda ändamål. Styrelsen ville framhålla, att det belopp av 2,000 kronor, som under flera budgetår avsetts för ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens specialområden samt till arkitekt, plågade nästan helt åtgå för anlitande av arkitekt för granskning av ritningar till ålderdomshem, sommarkolonier eller dylikt. För beredande av möjlighet för styrelsen att anlita på den sociala barnavårdens område kunnig läkare borde sistnämnda belopp upptagas till 4,000 kronor.

Styrelsen har med anledning härav beräknat anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till (12,600 + 2,000) 14,600 kronor.

Styrelsen, som härefter övergått till en beräkning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, framlägger åtskilliga förslag till ändringar med avseende å denna personal.

Beträffande personalbehovet å *arbetsmarknadsbyrån* har styrelsen anført i huvudsak följande.

Å byrån handlades — sedan vissa ärenden tills vidare överflyttats till statens arbetsmarknadskommission — dels allmänna ärenden rörande arbetsmarknaden och alla på ämbetsverket ankommande ärenden angående den privata arbetsförmedlingen, dels ock de ärenden, som sammanhänge med tillsynen över den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen. Befattningen med sistnämnda slag av ärenden vore den centrala arbetsuppgiften. För handhavande av dessa ärendesgrupper disponerade styrelsen för närvarande — förutom byråchefen och en ordinarie sekreterare — 1 byrådirektör (Eo 28), 1 aktuarie (Eo 21), 1 förste amanuens (Eo 18), 2 kanslibiträden (Eo 7), 1 kontorsbiträde (Eo 4) samt 1 skrivbiträde (Ex 2).

Vid inrättandet den 1 juli 1934 inom styrelsen av en särskild byrå för ärenden rörande arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring hade i ämbetsverkets personalförteckning upptagits bland annat två befattningar å extra stat, båda för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring, med placering i respektive 24:e och 21:a lönegraden. Dessa befattningar skulle dock jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 10 maj 1935, intill dess annorlunda förordnades, hållas obesatta. Man ville på detta sätt bereda möjlighet till en förstärkning av byråns personalutrustning, i den mån så erfordrades vid en fortskridande utbyggnad av den nyinförda försäkringen. Utvecklingen på detta område hade emellertid till en början gått i ganska långsam takt, och anslutningen till försäkringen hade blott så småningom ökats. Den åsyftade förstärkningen av byråns personal hade under sådana förhållanden framstått såsom obehövlig, och på Kungl. Maj:ts förslag hade 1936 års riksdag beslutit, att de båda nämnda tjänsterna skulle utgå ur styrelsens personalförteckning.

De senaste åren hade emellertid medfört en utomordentligt kraftig utveckling av den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen, i all synnerhet efter det en rad viktiga förändringar och förbättringar för de försäkrade genomförts vid 1941 års riksdag. Den 1 januari 1942 hade funnits 19 erkända arbetslöshetskassor i verksamhet med inalles omkring 300,000 medlemmar. Sedan under loppet av år 1942 ett antal nya kassor inrättats eller beslutats, däribland inom såväl svenska metallindustriarbetareförbundet som svenska grov- och fabriksarbetareförbundet, beräknades antalet kassor vid årsskiftet 1942/43 komma att uppgå till cirka 26 med minst 600,000 medlemmar. Med hänsyn till pågående utredningar och förarbeten rörande inrättande av kassor inom en rad andra organisationer och yrkesområden kunde medlemsstocken inom en nära framtid beräknas komma att ytterligare stiga till åtminstone 700,000.

Det vore naturligt, att den sålunda inträdda utvidgningen av arbetslöshetsförsäkringen medfört en starkt ökad arbetsbörda för tillsynsmyndighetens hithörande personal. Med hänsyn till den pågående utvecklingen kunde denna belastning beräknas bli ännu långt större i fortsättningen. Den förstärkning av arbetsmarknadsbyråns befattningshavare med en amanuens och ett extra skrivbiträde, som efter vederbörligt medgivande vidtagits, hade visat sig otillräcklig. Orsaken därtill vore icke blott den bestående utökning av tillsynsmyndighetens arbetsuppgifter i olika hänseenden, som direkt sammanhänge med inrättandet av ett antal nya, delvis mycket betydande kassor. Av lika stor betydelse vore tillkomsten efter 1941 års riksdagsbeslut av de nya försäkringsförmånerna (barn- och hustrutillägg) samt en av förhållandena nödvändiggjord betydande höjning av statsbidragen till försäkringen, vilka omständigheter enligt sakens natur ställde starkt ökade krav på en effektiv, fortlöpande tillsyn och kontroll över kassornas verksamhet från centralmyndighetens sida. Med den nuvarande personalstyrkan kunde behovet av en sådan kontroll icke nöjaktigt tillgodoses.

Förhållandena på försäkringens område hade sålunda utvecklat sig därhän, att en förstärkning av tillsynsmyndighetens personalorganisation i överensstämmelse med den ursprungligen uppgjorda planen enligt styrelsens mening vore nödvändig. Styrelsen förordade därför, att för ändamålet nyinrättades två befattningar i extra ordinarie tjänsteställning, varav en placerad i lönegrad Eo 24 och en i lönegrad Eo 21. Den förstnämnda befattningen syntes böra benämnas förste byråinspektör. Innehavaren av tjänsten skulle, givetvis under ledning av byråchefen och i nära kontakt med övriga tjänstemän å byrån, ha såsom huvuduppgift att vid fortlöpande personliga besök och överläggningar med kassornas funktionärer gå dem tillhanda med praktiska

informationer och anvisningar rörande gällande bestämmelsers tillämpning och verksamhetens övriga utövning i olika avseenden. Den andra befattningen syntes däremot böra särskilt inrättas för handhavandet av den ekonomiska kontrollen över kassorna. Enligt nuvarande föreskrifter tillsatte socialstyrelsen för varje kassa en revisor jämte suppleant för denne. Styrelsen ansåge emellertid, att ett ersättande av detta system med en gemensam revisor, utsedd av tillsynsmyndigheten, skulle vara en mera effektiv och ändamålsenlig anordning än den nuvarande. De för närvarande av statsmedel utgående revisorsarvodena uppginge sammanlagt till omkring 10,000 kronor per år, varför inrättandet av en särskild revisorstjänst i angiven lönegrad ej skulle medföra någon merkostnad för statsverket, bortsett från resekostnaderna. Vid den ökning av antalet kassor, som redan kunde beräknas vara omedelbart förestående, komme i stället en besparing för statsverket att inträda genom den föreslagna anordningen. Densamma förutsatte emellertid en ändring av 28 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor.

Den snabba utvecklingen på området hade även medfört, att byråns kanslipersonal måste förstärkas. Styrelsen föreslog, att å arbetsmarknadsbyråns avdelning för arbetslöshetsförsäkring utöver nuvarande biträdespersonal placerades ett e. o. kontorsbiträde.

Å *fattigvårdsbyrån* handläggas dels ärenden rörande fattigvård och barnavård i allmänhet, dels ärenden rörande mödrahjälp, dels ärenden rörande alkoholistvård och nykterhetsverksamhet samt dels ärenden tillhörande skyddshemsinspektionen.

Med avseende å fattigvårdsbyråns avdelning för ärenden rörande fattigvård och barnavård i allmänhet anför styrelsen, att styrelsen — bland annat med hänsyn därtill att från och med löpande budgetår inrättats en befattning såsom barnavårdsinspektis — sett sig nödsakad att förstärka avdelningens biträdespersonal med 1 skrivbiträde samt att detta biträde, som placerats i lönegraden Ex 2, komme att erfordras även under nästa budgetår.

Styrelsen anmäler vidare, att styrelsen på grund av inträdd stegring i arbetet å byråns avdelning för ärenden rörande mödrahjälp måst utöka även biträdespersonalen å denna avdelning med 1 skrivbiträde i lönegraden Ex 2 samt att med säkerhet också i fortsättningen vore att räkna med behov av detta biträde.

I fråga om avdelningen för ärenden rörande alkoholistvård och nykterhetsverksamhet anför styrelsen bland annat.

Personalen å avdelningen utgjordes av — förutom styrelsens expert för dylika ärenden, vilken icke hade daglig tjänstgöringsskyldighet — 1 sekreterare (A 26), 3 amanuenser samt viss biträdespersonal.

Avdelningens arbetsbörda vore sedan många år tillbaka i ständig tillväxt. Därtill hade flera omständigheter samverkat. Anstaltsväsendet hade under åren utbyggts och anstaltsklientelet mångdubblats. Jämsides därmed hade en differentiering av anstaltssystemet kommit till stånd genom inrättandet av specialanstalter, vilket medfört nya krav på socialstyrelsen i egenskap av uppsiktsmyndighet över alkoholistvården att ombesörja en rationell fördelning av klientelet mellan de olika anstalterna. Vidare hade tillkomsten av länsnykterhetsnämnderna samt den nya uttryckliga föreskriften att nykterhetsnämnder av olika slag skulle stå under tillsyn av socialstyrelsen medfört helt nya arbetsuppgifter för avdelningen.

Frågan om omorganisation av avdelningen hade flera gånger varit aktuell. Sålunda hade socialstyrelsen två gånger framfört förslag till Kungl. Maj:t om inrättande av en särskild byrå för alkoholistvården samt vid ett tillfälle hemställt om en notarietjänst för avdelningen. Dessa förslag hade dock på grund av det ansträngda statsfinansiella läget icke lett till åsyftat resultat.

Att alkoholistvårdsavdelningens arbete kunnat bedrivas någorlunda tillfredsställande under de senaste, krävande åren berodde på att avdelningen under hösten 1938 förstärktes med en amanuensbefattning, som tilldelats assistenten vid statens alkoholistanstalt å Venngarn, Fritz Hag, vilken såsom assistent vore placerad i lönegraden A 18. Hags arbetsåligganden i styrelsen vore av kvalificerad och krävande natur. Han vore sekreterarens närmaste man, vikarierade för denne under semester eller tjänstledighet och svarade i stor utsträckning för handläggningen av de löpande ärendena på avdelningen. Därjämte hade Hag i stigande grad erhållit uppdrag att företaga tjänsteresor för inspektion av nykterhetsnämnder och alkoholistanstalter.

När Hag år 1938 anställdes hos styrelsen som amanuens, hade denna anställning ansetts vara av mera provisorisk natur; styrelsen hade nämligen redan i sina anslagsäskanden för budgetåret 1939/40 gjort framställning om inrättande av en notarietjänst för de arbetsuppgifter, som skulle komma att åvila Hag. Denna framställning hade emellertid icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Sedermera hade styrelsen två gånger, i syfte att bereda Hag — vilken såsom amanuens placerats i lönegraden Eo 18 — en löneställning, som bättre svarade mot hans arbetsuppgifter, hos Kungl. Maj:t gjort framställning om bemyndigande att förordna Hag till förste amanuens i lönegrad Eo 19 respektive Eo 20. Dessa framställningar hade emellertid icke givit åsyftat resultat.

De arbetsuppgifter, som numera åvilade Hag, motsvarade närmast tjänsteåliggandena för en byråinspektör. Det kunde icke anses lämpligt att under en längre tid — flera år — lägga sådana uppdrag på en befattningshavare i amanuensställning. I fråga om en person, som utövade inspektionsverksamhet, vore det påkallat, att han innehade den tjänsteställning, som motsvarade hans verkliga åligganden.

Hag uppbure enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t ersättning, motsvarande den avlöning han skulle erhållit vid tjänstgöring å sin ordinarie befattning vid Venngarnsanstalten, därest Venngarn tillhört dyrortsgruppen I. Ersättningen motsvarade avlöningen i löneklassen 22. De förmåner i övrigt, som tillkomme honom som ordinarie tjänsteman, hade han däremot icke fått behålla. Han vore sålunda endast tillförsäkrad sådana övriga förmåner, som tillkomme extra ordinarie tjänsteman. Detta innebure bland annat, att Hag vid sjukdom ägde åtnjuta oavkortad lön i högst sju dagar under samma kalenderår, medan han som ordinarie tjänsteman ägde åtnjuta sådan lön i högst 20 dagar. Även om Hag dittills varit sjuk i mycket ringa omfattning, vore denna ordning otillfredsställande, särskilt när den fortsatte under längre tid.

På grund av det anförda har styrelsen hemställt, att från och med budgetåret 1943/44 å alkoholistvårdsavdelningen måtte inrättas en byråinspektörs-tjänst i lönegrad Eo 22. Vid bifall till denna framställning skulle en av avdelningens amanuensbefattningar indragas. Med hänsyn till Hags nuvarande löneställning komme — framhåller styrelsen — den nya tjänstens inrättande icke att medföra några merkostnader för statsverket.

Socialstyrelsen anför härefter, att biträdespersonalen å den för skyddshemsinspektionen inrättade avdelningen — för närvarande bestående av 1 kanslibitråde (A 7), 1 kontorsbitråde (Eo 4) och 1 skrivbitråde (Eo 2) — vore alltför knapphändig. Styrelsen föreslår därför, att å avdelningen inrättas en befattning, vars innehavare skulle bliva ledare för kansliarbetet å avdelningen. Styrelsen räknar med att befattningen bör upptagas såsom kontoristtjänst och placeras i lönegraden Eo 9.

Beträffande utlänningsbyrån har socialstyrelsen till en början gjort följande allmänna uttalanden till belysande av byråns arbetsbörda.

Under åren 1939, 1940 och 1941 hade antalet till byrån inkommande ansökningar om uppehållsrätt, arbetstillstånd m. m., fränsett tämligen utpräglade korttidssvängningar, utvisat anmärkningsvärd konstans. Antalet dylika ärenden hade nämligen uppgått till respektive 47,000, 49,000 och 49,000. Under den dittills gångna delen av år 1942 hade närmare 36,000 ansökningar influtit, motsvarande en årssiffra av 61,000. Denna stegring sammanhängde närmast med en tilltagande flyktingsström till landet och med de dispositioner, som träffats för att inpassa flyktingarna i sådana produktionsgrenar, vilka lede brist på arbetskraft.

En närmare prognos beträffande den fortsatta utvecklingen av ärendenas antal kunde enligt sakens natur icke ställas. Övervägande skäl talade emellertid för en fortsatt ökning, så länge kriget påginge och situationen i Norden icke radikalt förändrades. Skulle åter fredliga förhållanden inträda, kunde en mycket stark ökning förväntas, så länge vårt land upprätthölle allmänt viseringstvång.

Rörande behovet av mera kvalificerad personal å byrån har socialstyrelsen härefter uttalat sig på följande sätt.

Denna personal utgjordes för närvarande, utom av byråchefen, av 2 sekreterare (Eo 24), 1 byråinspektör (Eo 22), 3 notarier (Eo 21) och 3 amanuenser. För sagda personal hade det av naturliga skäl allt mer påkallade samarbetet med myndigheter, som ur säkerhetssynpunkter av olika slag vore intressenter i behandlingen av utlänningsärendena, åstadkommit en successivt ökad arbetsbelastning. Byrån hade genom omständigheternas tryck fått en alltmer markerad plats i det polisiära övervakningssystemet.

Med hänsyn bland annat till nämnda omständigheter hade socialstyrelsen i skrivelse den 12 januari 1942 hemställt, att byråns personal måtte förstärkas med 1 byrådirektörstjänst. Detta förslag hade dock icke föranlett någon statsmakternas åtgärd. Det vore emellertid att märka, att den ledande personalen på utlänningsbyrån sedan 1942 års början sett sin arbetsbelastning ytterligare ökad. Utvecklingen hade redan för länge sedan fört med sig, att en mångfald svårbedömbara frågor och, i stor utsträckning, den faktiska beslutanderätten i viktiga ärenden icke blott måst avlyftas från verkets chef utan även delegeras vidare från byråchefen till sekreterarna å utlänningsbyrån och till och med i viss utsträckning än vidare. Den senaste tidens arbetsansvällning hade haft till följd, att överblicken över arbetsfältet alltmer inskränkts. Tid saknades sålunda på det hela taget för att ägna uppmärksamhet åt stora spörsmål. De dagsaktuella detaljerna, med vilkas behandling icke kunde anstå, måste givas företrädesrätt. Sålunda hade, bland annat, den inspektion av passkontrollerna, varom förmålades i 2 § kungörelsen den 23 december 1937, nr 1029, med vissa föreskrifter rörande socialstyrelsens befattning med registrering av och kontroll över utlännningar m. m. och vilken vore av stor betydelse — såväl ur kontrollsynpunkt som med hänsyn

till ersättningsspörsmål rörande passkontrollanter — icke kunnat äga rum med undantag för ett par direkt tvingande fall.

Med hänsyn till anförda omständigheter såge sig styrelsen nödsakad att förnya sin framställning om inrättande av en byrådirektörstjänst å byrån. Innehavaren av denna tjänst — vilken syntes böra erhålla ett arvode motsvarande 27:e löneklassen och förmåner i övrigt enligt lönegrad Eo 28 — borde fungera som byråchefens närmaste man och i denna egenskap övertaga en väsentlig andel av tillsynen över byråns löpande arbetsuppgifter. Då behov av denna tjänst vore trängande, komme styrelsen att i särskild skrivelse hemställa, att tjänsten bleve omedelbart inrättad.

På grund av den nuvarande arbetsbelastningen vore dessutom nödvändigt att under nästa budgetår å byrån anställa ytterligare 1 amanuens.

Beträffande behovet av biträdespersonal å utlänningsbyrån under nästa budgetår erinrar styrelsen, att vid uppskattningen härav hänsyn finge tagas till den personalbesparing, som kunde vinnas genom den kontorstekniska omorganisation, vilken för närvarande enligt av besparingsberedningen utarbetad och av Kungl. Maj:t godkänd plan påginge å byrån. Styrelsen anför i ämnet vidare följande.

Behovet av biträdespersonal kunde lämpligen beräknas med utgångspunkt från förhållandena den 1 maj 1942. Vid denna tidpunkt hade å byrån varit anställda 78 biträden. Ökningen i antalet ärenden hade då icke varit fullt så markerad som senare. Situationen i arbetshänseende hade emellertid varit ansträngd, och visst behov av personalförstärkning hade förelegat. Därest man bortsåge från den personalbesparing, som kunde vinnas genom den pågående omorganisationen, kunde med hänsyn till det ökade arbetet personalbehovet beräknas till minst 90 biträden.

Besparingsberedningen hade förutsatt, att genom den kontorstekniska omorganisationen biträdespersonalen skulle kunna nedbringas med 45 procent. Denna omorganisation, som främst äsyftade användning av moderna kontorsapparater, kunde beräknas vara helt genomförd före den 1 juli 1943. Beträffande beräkningen av arbetsbesparingen hade socialstyrelse i skrivelse till beredningen den 8 oktober 1941 uttalat viss tvekan. Då därtill komme, att omorganisationens besparingseffekt fullt uppnåddes först sedan personalen helt vant sig vid de nya arbetsmetoderna, syntes man i fråga om budgetåret 1943/44 icke böra uppskatta besparingseffekten till högre än 30 procent. Vidare kunde påpekas, att beredningen räknat med sloandet av ett nu förefintligt specialregister över utlännningar. Detta register kunde emellertid icke avskaffas, så länge världskriget påginge. Den arbetskraft, som toges i anspråk för registrets förande, utgjorde tre anställda. Det nu sagda gäve till resultat, att behovet av biträdespersonal för nästa budgetår borde uppskattas till 60 anställda.

Styrelsen beräknar nästa budgetårs utgifter för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till sammanlagt 561,000 kronor. Härvid har styrelsen utgått från att genom den av styrelsen föreslagna överflyttningen av icke-ordinarie tjänster till ordinarie stat utgifterna under nu ifrågavarande post skulle minskas med i runt tal 160,000 kronor. Vidare har styrelsen uppskattat utgifterna för vikariatsersättningar och ersättningar till övertidsarbete — för innevarande budgetår av styrelsen beräknade till 12,000 kronor — till 15,000 kronor.



Styrelsen har ock framhållit, att styrelsen — närmast med anledning av vad 1941 års riksdagsrevisorer i sin berättelse rörande statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1940—30 juni 1941 under § 30 anfört rörande avlöningsförmåner för icke-ordinarie personal — den 20 juni 1942 fastställt nya grunder för anställandet av och befordringsgången för amanuenser och biträdespersonal, vilka grunder medförde en kostnadsökning för år räknat av omkring 9,000 kronor. Därjämte har styrelsen räknat med ett särskilt belopp av omkring 7,000 kronor för täckande av kostnader för befordringar, som falla utanför de sålunda antagna befordringsreglerna men som ur olika synpunkter kunna befinnas påkallade.

Kostnaderna för rörligt tillägg uppskattar styrelsen till 125,000 kronor eller alltså till samma belopp, som beräknats för löpande budgetår.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har således av styrelsen uppskattats till  $(480,000 + 14,600 + 561,000 + 125,000)$  1,180,600 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har *civilförvaltningens personalförbund* hemställt, att antalet ordinarie biträdesbefattningar hos socialstyrelsen måtte utökas minst i den omfattning styrelsen föreslagit.

Över socialstyrelsens framställning har *statskontoret* den 5 oktober 1942 avgivit utlåtande.

Statskontoret har avstyrkt inrättandet å arbetsmarknadsbyrån av de ifrågasatta förste byråinspektörs- och kontorsbiträdesbefattningarna, enär statskontoret icke ansett behovet av dessa befattningar vara tillfredsställande styrkt. Däremot har ämbetsverket förordat, att byråns personal förstärkes med en revisor, vilken skulle få till uppgift att fullgöra de revisionsgöromål, som för närvarande ombesörjas av de särskilt för varje arbetslöshetskassa utsedda revisorerna. Statskontoret framhåller emellertid, att vid bifall till förslaget om en central revision av ifrågavarande kassor ändring erfordrades av såväl 28 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor som ock 5 § förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Vad angår fattigvårdsbyrån har statskontoret motsatt sig förslaget, att en amanuensbefattning å avdelningen för alkoholistvård och nykterhetsvård skulle utbytas mot en i lönegraden Eo 22 placerad byråinspektörstjänst. Likaså har statskontoret avstyrkt inrättande å avdelningen för skyddshemsinspektion av en kontoristtjänst i lönegraden Eo 9.

Statskontoret har vidare avstyrkt inrättande å utlänningsbyrån av en tjänst med arvode motsvarande den avlöning, som tillkommer en icke-ordinarie byrådirektör. Ämbetsverket anför, att behovet av högre befattningshavare å byrån icke med någon grad av säkerhet kunde bedömas, förrän det pågående omorganisationsarbetet å byrån avslutats samt byrån i sin omorganiserade form varit i verksamhet en viss, ej alltför kort tid. Statskontoret har vidare ifrågasatt, om ej reduktionen av biträdespersonalen å byrån skulle kunna göras mera omfattande än socialstyrelsen tänkt sig.

Efter erinran att under avlöningsposten till övrig icke-ordinarie personal för budgetåret 1942/43 beräknats ett belopp av 10,000 kronor för mötande av uppkommande löneökningar i samband med befattningshavares befordran

till extra eller extra ordinarie tjänstemän samt vid uppflyttning i lönegrad av amanuens- och biträdespersonal, uttalar härefter statskontoret, att härutöver medel icke syntes böra beräknas för kostnadsökning i följd av socialstyrelsens beslut om nya grunder för befordrande av icke-ordinarie personal. Statskontoret framhåller, att det icke borde få ankomma på varje särskilt ämbetsverk att fastställa regler i berörda hänseende. I avbidan på att spörsmålet i sin helhet toges upp till prövning och med hänsyn jämväl till rådande statsfinansiella läge, ansåge statskontoret, att medel icke borde anvisas för möjliggörande vid visst verk av en förmånligare befordringsgång än som ditintills vid verket tillämpats.

I detta sammanhang torde jag få anmäla föreliggande förslag och yttranden rörande centralisering till socialstyrelsen av de statliga skyddshemmens ekonomiska förvaltning.

Förslag rörande dylik centralisering framlades ursprungligen av *riksräkenskapsverket* i skrivelse den 25 augusti 1939 till socialstyrelsen. I denna skrivelse hade framhållits, att skyddshemsstyrelserna och föreståndarna för skyddshemmen icke vore skickade att handhava hemmens ekonomiska förvaltning samt att olika tjänstemän inom riksräkenskapsverket nödgats att i mycket stor utsträckning och med eftersättande av andra viktiga arbetsuppgifter med råd och detaljerade anvisningar biträda föreståndarna icke blott i frågor rörande räkenskapernas förande utan även då det gällt skyddshemmens förvaltning i övrigt.

I skrivelse den 31 augusti 1939 med förslag till beräkning av socialstyrelsens avlöningsanslag för budgetåret 1940/41 upptog *socialstyrelsen* såsom sitt eget riksräkenskapsverkets berörda förslag samt hemställde, i anslutning till vad sistnämnda ämbetsverk förordnat, att styrelsens lagbyrå måtte utökas med en kameral avdelning, å vilken skulle nyanställas 1 kamrerare i lönegraden A 24 och 1 kontorsbiträde i lönegraden Eo 4. Till denna avdelning skulle därjämte anslutas styrelsens till lagbyrån hörande registrators- och kassakontor.

Vid behandlingen i 1940 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 3) av ifrågavarande förslag anförde jag, att jag icke för det dåvarande kunde tillstyrka den föreslagna centraliseringen samt att vid sådant förhållande ej heller den föreslagna kamerala avdelningen å socialstyrelsens lagbyrå borde komma till stånd. Statsmakterna anslöto sig till den av mig sålunda intagna ståndpunkten.

I skrivelse den 9 januari 1942 har sedermera *besparingsberedningen* hemställt, att åtgärder måtte vidtagas i överensstämmelse med det av riksräkenskapsverket år 1939 avgivna förslaget.

I anledning härav har socialstyrelsen, efter hörande av styrelserna för de statliga skyddshemmen, den 24 augusti 1942 avgivit yttrande i denna fråga.

*Samtliga skyddshemsstyrelser* hava avstyrkt det ifrågavarande förslaget.

Ikke heller *socialstyrelsen* anser sig numera böra biträda förslaget. Styrelsen anför, dels att de missförhållanden, som motiverat framlägget av 1939 års förslag, nu i det närmaste upphört, dels ock att — även med bibehållande av nuvarande organisation — vissa anordningar kunde vidtagas i syfte att skapa större kontroll och enhetlighet med avseende å skyddshemmens ekonomiska förvaltning. Sålunda borde bland annat skyddshemmen kvartalsvis insända sina räkenskaper till skyddshemsinspektionen, där en priskontrollerande och tekniskt reviderande granskning skulle utföras. Socialstyrelsen föreslår vidare, att samtliga riksstatsanslag avseende skyddshemsverksamheten skola utbetalas av styrelsen. Styrelsen beräknar, att de av styrelsen ifrågasatta anordningarna kunna vidtagas utan förstärkning av personalen å styrelsens lagbyrå.

Härefter har *riksräkenskapsverket* den 26 november 1942 avgivit utlåtande i ämnet. Riksräkenskapsverket anför i huvudsak följande.

En centralisering av de statliga skyddshemmens ekonomiska förvaltning till socialstyrelsen i huvudsaklig anslutning till de riktlinjer, som angivits i riksräkenskapsverkets skrivelse till socialstyrelsen den 25 augusti 1939, vore enligt ämbetsverkets uppfattning den enda rationella vägen att få till stånd en enhetlig utbetalning av avlönningar och omkostnader avseende de statliga skyddshemmen samt en ordnad bokföring av hemmens inkomster och utgifter. Därigenom skulle ock skyddshemmens ledande personal beredas möjlighet att helt ägna sig åt sin egentliga uppgift, uppfostringsarbetet. En sådan omläggning borde dock ske i samband med en förr eller senare ofrånkomlig förstärkning av socialstyrelsens kamerala förvaltning. Socialstyrelsens medelsförvaltning hade redan nu nått en sådan omfattning, att vägande skäl talade för en förstärkning av styrelsens kamerala organisation. I nuvarande ekonomiska läge syntes emellertid en dylik förstärkning icke kunna komma till stånd.

Skulle vid sådant förhållande den ifrågasatta centraliseringen till socialstyrelsen av den ekonomiska förvaltningen vid de statliga skyddshemmen tills vidare få anstå, vore det önskvärt, att i avvaktan på frågans definitiva lösning provisoriska åtgärder vidtoges i syfte att i någon mån förbättra kontrollen i avseende å skyddshemmens ekonomiska förvaltning. Sålunda borde socialstyrelsens förslag att skyddshemmens räkenskaper skulle insändas kvartalsvis till skyddshemsinspektionen för granskning vinna beaktande. Ur såväl kontroll- som besparingssynpunkt skulle därigenom mycket vinnas. En tidigare kontroll än eljest skulle nämligen kunna verkställas beträffande enhetligheten i utbetalningar av löner och omkostnader, varjämte en värdefull priskontrollerande och tekniskt reviderande granskning skulle kunna utföras inom styrelsen.

Socialstyrelsen hade vidare föreslagit, att samtliga riksstatsanslag avseende skyddshemmen skulle utbetalas av styrelsen. Då styrelsen genom en sådan ordning skulle på ett helt annat sätt än nu kunna följa dispositionen av de olika anslagen, tillstyrkte riksräkenskapsverket jämväl detta förslag, helst som detsamma icke komme att förorsaka sådan ökning i arbetsbördan å styrelsens kassakontor, att därigenom personalförstärkning erfordrades.

*Socialstyrelsen* har i sin förenämnda, den 31 augusti 1942 dagtecknade skrivelse rörande beräknande av styrelsens avlöningsanslag för budgetåret 1943/44 — under hänvisning till vad styrelsen anfört i sitt nyss omförmälda

yttrande rörande skyddshemmens ekonomiska förvaltning — icke ansett sig böra ifrågasätta någon ändring med avseende å personalen å styrelsens lagbyrå eller det därtill hörande registrators- och kassakontoret.

Departements-  
chefen.

Vad till en början beträffar frågan om centralisering av de statliga skyddshemmens ekonomiska förvaltning har den föreliggande utredningen i ämnet bibringat mig den uppfattningen, att en dylik centralisering icke för närvarande bör komma till stånd. Däremot böra lämpligen — i överensstämmelse med socialstyrelsens, av riksräkenskapsverket tillstyrkta förslag — vissa åtgärder vidtagas i syfte att underlätta styrelsens kontroll över sagda förvaltning. Då dessa åtgärder icke nödvändiggöra inrättande å styrelsens lagbyrå av en särskild kameral avdelning eller överhuvud någon utökning av lagbyråns personal, anser jag mig i likhet med styrelsen böra för nästa budgetår räkna med en oförändrad personalorganisation å denna byrå.

Då i nuvarande ekonomiska läge nya ordinarie befattningar icke böra inrättas, där ej alldeles speciella omständigheter nödvändiggöra en dylik åtgärd, måste jag vidare ställa mig helt avvisande till socialstyrelsens förslag om överflyttande till ordinarie stat av 50 icke-ordinarie tjänster.

Med den ståndpunkt jag sålunda intagit, saknar jag skäl tillstyrka någon höjning för nästa budgetår av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Posten torde tvärtom kunna nedsättas, dels därför att densamma under sistförflutna budgetår varit avsevärt underbelastad, dels ock av det skälet att — sedan skyddshemsinspektören Pehrning avlidit — i fortsättningen icke är att räkna med det särskilda lönebelopp av 1,000 kronor för år, som under flera år jämlikt statsmakternas beslut utgått till Pehrning och utbetalats från denna post. Jag förordar, att posten reduceras från 320,000 kronor till 300,000 kronor.

Styrelsens förslag om ändrad benämning av den ordinarie tjänsten såsom byråinspektör hos styrelsen anser jag mig icke för närvarande böra tillstyrka.

Beträffande anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, kan jag icke förorda det av socialstyrelsen framlagda förslaget i syfte att bereda styrelsen ökad möjlighet att anlita sakkunnig läkare på barnavårdens område. Sagda anslagspost torde därför även för nästa budgetår kunna upptagas till 12,600 kronor.

Vidkommande härefter anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal vill jag först uppehålla mig vid styrelsens förslag, i vad detsamma avser inrättande av nya icke-ordinarie tjänster i andra lönegrader än de för biträdespersonal avsedda. Jag får då framhålla, att den omfattning den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen numera tagit synes mig nödvändiggöra, att personalen å styrelsens arbetsmarknadsbyrå — på sätt styrelsen förordat — förstärkes med två kvalificerade befattningshavare, därav den ene bör få till huvudsaklig uppgift att tillhandagå de erkända arbetslöshetskassorna med råd och anvisningar samt den andre att ägna sig åt den ekonomiska kontrollen av kassornas förvaltning. Befatt-

ningshavarna böra lämpligen placeras den förre såsom byråinspektör i lönegraden Eo 24 och den senare såsom revisor i lönegraden Ex 21.

I samband med inrättandet av sistnämnda tjänst bör revisionen av arbetslöshetskassorna centraliseras till socialstyrelsen och alltså det hittillsvarande systemet — enligt vilket socialstyrelsen för varje kassa utser en revisor, vilken för revisionsarbetet erhåller ersättning från förslagsanslaget till bidrag till erkända arbetslöshetskassor — upphöra. Förslag om de ändringar, som för en dylik omläggning krävas i förordningen om erkända arbetslöshetskassor samt förordningen om statsbidrag till dessa kassor, har jag för avsikt att i annat sammanhang framlägga.

Med hänsyn till vad socialstyrelsen anfört anser jag det vidare påkallat, att den amanuens tjänst å fattigvårdsbyråns avdelning för alkoholistvård och nykterhetsvård, som för närvarande innehaves av den ordinarie assistenten vid statens alkoholistanstalt å Venngarn, utbytes mot en byråinspektörs tjänst i lönegraden Eo 22.

I enlighet med vad socialstyrelsen i sin skrivelse den 31 augusti 1942 angående avlöningsanslag för nästa budgetår anfört har styrelsen i särskild skrivelse samma dag hemställt om omedelbart inrättande av en byrådirektörs tjänst å utlänningsbyrå med ett arvode motsvarande lön enligt 27:e löneklassen. Denna framställning har icke bifallits, men Kungl. Maj:t har med anledning av densamma genom beslut den 2 oktober 1942 medgivit, att personalen å utlänningsbyrå finge intill utgången av budgetåret 1942/43 förstärkas med en befattningshavare med ett arvode, för år räknat, av 10,600 kronor. Jag anser mig icke kunna tillstyrka, att för budgetåret 1943/44 den avsedda byrådirektörstjänsten inrättas. Däremot räknar jag med att den genom sistnämnda beslut för tiden intill den 1 juli 1943 medgivna tjänsten måste bibehållas även under nästa budgetår. Att därutöver förstärka byråns arbetskrafter med en amanuens synes mig, såvitt nu kan bedömas, icke påkallat.

Vad härefter beträffar styrelsens biträdespersonal är att märka, hurusom vid uppskattningen av socialstyrelsens avlöningsanslag för innevarande budgetår beräknades, att ett realiserande av besparingsberedningens, av Kungl. Maj:t godkända förslag rörande kontorsteknisk omorganisation av utlänningsbyrå skulle möjliggöra en avsevärd reduktion av biträdespersonalen å denna byrå, varav en del skulle kunna genomföras redan under löpande budgetår, medan återstoden skulle verkställas under nästa budgetår. Med hänsyn till vad socialstyrelsen nu anfört torde det bliva nödvändigt att förutsätta, att personalminskningen å byrå skall bliva något mindre än man tidigare antagit och i varje fall icke skall kunna genomföras i så snabb takt, som ursprungligen planerats. Jag utgår dock från att antalet behöfliga biträden å byrå — som nu av styrelsen för budgetåret 1943/44 uppskattats till 60 — icke under nämnda budgetår skall bliva större än omkring 55.

I fråga om övriga byråer anser jag mig icke behöva ingå på någon detaljprövning av det antal biträden, som erfordras å varje byrå. Möjligt är att å någon byrå — exempelvis arbetsmarknadsbyrå — en förstärkning av biträdespersonalen kan visa sig behöflig, men å andra sidan bör en betydligt

större minskning kunna åstadkommas på annat håll. Särskilt räknar jag med att biträdespersonalen å statistiska byrån och å utredningsbyrån skall vid genomförande av de förslag till rationaliseringsåtgärder i olika hänseenden, som framlagts av besparingsberedningen, kunna i avsevärd mån reduceras.

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, har socialstyrelsen under ifrågavarande anslagspost upptagit dels ett belopp av 9,000 kronor för merkostnader i följd av de nya grunder för befordrande av icke-ordinarie personal, som av styrelsen antagits, dels ock ett belopp av 7,000 kronor för täckande av kostnader för befordringar av dylik personal utom ramen för de sålunda antagna befordringsgrunderna. Frågan om enhetliga befordringsgrunder för den icke-ordinarie personalen vid statens verk är för närvarande med anledning av riksdagens skrivelse den 8 juli 1942, nr 423, föremål för Kungl. Maj:ts prövning. I avvaktan på resultatet av denna prövning torde socialstyrelsen böra i fortsättningen tillämpa de befordringsgrunder, som tidigare kommit till användning. I det inträdda läget anser jag mig dock icke böra kräva, att den personal, som med stöd av de nya grunderna blivit uppflyttad i lönehänseende, nu skall bli föremål för nedflyttning. För bestridande av de härigenom uppkommande kostnaderna anser jag mig böra räkna med ett belopp av 8,000 kronor. Däremot finner jag icke anledning föreligga att beräkna medel för gäldande av kostnader för befordringar utanför ramen av eljest tillämpade grunder.

Vid beräkningen av utgifterna under posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal förutsätter jag vidare — i enlighet med vad som framgår av vad jag redan förut anfört — att någon överflyttning av icke-ordinarie tjänster till ordinarie stat icke skall äga rum.

Med angivna utgångspunkter torde förevarande anslagspost kunna för nästa budgetår upptagas till 671,000 kronor. Härav utgör ett belopp av 42,500 kronor beräknad kostnad för avlöning till styrelsens hos statens arbetsmarknadskommission tjänstgörande icke-ordinarie personal. Sistnämnda belopp bör blott få tagas i anspråk, därest berörda personal skulle återflyttas från kommissionen till styrelsen.

Utgifterna för rörligt tillägg torde för nästa budgetår kunna uppskattas till 124,400 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet kan alltså beräknas till (300,000 + 12,600 + 671,000 + 124,400) 1,108,000 kronor.

Vid bifall till vad jag föreslagit, bör styrelsens personalförteckning i vissa avseenden ändras.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för socialstyrelsen:

| Personalförteckning.    |                              |          |
|-------------------------|------------------------------|----------|
| Befattning              |                              | Lönegrad |
|                         | Tjänstemän å ordinarie stat. |          |
| 1 generaldirektör ..... |                              | C 12     |
| 4 byråchefer .....      |                              | A 30     |

| Befattning                                                                                | Lönegrad |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1 byråchef, tillika statens inspektör för fattigvård och barnavård .....                  | A 30     |
| 1 skyddshemsinspektör .....                                                               | A 27     |
| 2 förste aktuarier .....                                                                  | A 26     |
| 2 sekreterare .....                                                                       | A 26     |
| 1 sekreterare, tillika assistent hos statens inspektör för fattigvård och barnavård ..... | A 26     |
| 1 byråinspektör .....                                                                     | A 24     |
| 2 förste aktuarier .....                                                                  | A 24     |
| 3 sekreterare .....                                                                       | A 24     |
| 4 aktuarier .....                                                                         | A 21     |
| 1 notarie .....                                                                           | A 21     |
| 1 registrator och kassör .....                                                            | A 14     |
| 4 kansliskrivare .....                                                                    | A 11     |
| 2 kontorister .....                                                                       | A 9      |
| 1 förste expeditionsvakt .....                                                            | A 7      |
| 7 kanslibiträden .....                                                                    | A 7      |
| 1 expeditionsvakt .....                                                                   | A 6      |
| 2 expeditionsvakter .....                                                                 | A 5      |
| 15 kontorsbiträden .....                                                                  | A 4      |
| 4 skrivbiträden .....                                                                     | A 2      |

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

|                              |        |
|------------------------------|--------|
| 1 byråchef .....             | Eo 30  |
| 2 byrådirektörer .....       | Eo 28  |
| 1 byråinspektör .....        | Eo 24  |
| 2 sekreterare .....          | Eo 24  |
| 2 byråinspektörer .....      | Eo 22  |
| 1 aktuarie .....             | Eo 21  |
| 1 barnavårdsinspektris ..... | Eo 21  |
| 5 notarier .....             | Eo 21; |

dels godkänna följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                      |                |
|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,<br>förlagsvis .....                         | kronor 300,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda<br>av Kungl. Maj:t, förlagsvis ..... | » 12,600       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                               | » 671,000      |
| 4. Rörligt tillägg, förlagsvis .....                                                 | » 124,400      |

Summa förslagsanslag kronor 1,108,000;

dels ock till Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av .....

kronor 1,108,000

[4.] 2. Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar, *reservationsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 15,000 | 26,200        |
| 1942/43 .....                    | 15,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 15,000 | —             |

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* — under erinran att de reservationer, som under flera år funnits å ifrågavarande anslag, numera helt tagits i anspråk — hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas till 30,000 kronor eller det belopp, som tidigare ansetts motsvara det normala medelsbehovet för år räknat.

Departements-  
chefen.

Även om vissa skäl kunde tala för en höjning av förevarande anslag, anser jag mig under nuvarande förhållanden icke böra förorda en sådan utan räknar för nästa budgetår med oförändrat anslagsbelopp. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 15,000

[5.] 3. Socialstyrelsen: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 167,000 | 225,259       |
| 1942/43 .....                    | 185,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 196,000 | —             |

För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 19 juni 1942 fastställt följande stat:

## Omkostnadsstat.

*Utgifter:*

|                                                |        |         |
|------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....    | kronor | 10,000  |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | »      | 15,000  |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | »      | 135,000 |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 35,000  |

Summa kronor 195,000

*Särskilda uppbördsmedel:*

Inkomst av försålda publikationer, *förslagsvis* .....

kronor 10,000

Nettoutgift kronor 185,000

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Beträffande kostnaderna för sjukvård m. m. upplyser styrelsen, att desamma för budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 11,800 kronor. Med hänsyn därtill uppskattar styrelsen dessa kostnader för nästa budgetår till 12,000 kronor.

Rörande det för reseersättningar erforderliga beloppet uttalar sig styrelsen sålunda.



Medan utgifterna för reseersättningar för budgetåret 1941/42 beräknats till 13,000 kronor, hade de i verkligheten kommit att uppgå till omkring 18,000 kronor. Detta berodde bland annat på prisförhöjningar å järnvägar och andra trafikmedel. Härjämte vore att märka, att den fortskridande utvecklingen av de erkända arbetslöshetskassornas verksamhet påkallat och alltjämt påkallade ökad resefrekvens för arbetsmarknadsbyråns tjänstemän. Behovet av tjänste- och inspektionsresor hade ökat även inom andra delar av styrelsens verksamhetsgrenar. Detta gällde framför allt barnavård, mödrahjälp och utlänningskontroll. Från och med innevarande budgetår hade inrättats en befattning såsom barnavårdsinspektis. Därmed komme att följa ytterligare behov av resor.

Resekostnaderna syntes för nästa budgetår kunna uppskattas till 20,000 kronor. Därvid utginge styrelsen från att utgifterna för de tjänsteresor, vilka sekreteraren, tillika assistenten hos statens inspektör för fattigvård och barnavård, företoge i sin egenskap av fattigvårds- och barnavårds-konsulent på Gotland, vilka utgifter kunde uppskattas till 1,000 kronor för år, komme att från och med den 1 juli 1943 överflyttas från förevarande anslagspost till reseersättningsposten under anslaget till statens fattigvårds- och barnavårds-konsulenter: omkostnader.

Av det för innevarande budgetår beräknade beloppet till expenser hava 15,000 kronor beräknats för bränsle, lyse och vatten och 120,000 kronor för övriga expenser.

Styrelsen anför, att utgifterna för bränsle, lyse och vatten under budgetåret 1941/42 uppgått till 18,153 kronor och att motsvarande utgifter för nästa budgetår syntes böra uppskattas till 18,000 kronor.

Utgifterna för övriga expenser hava beräknats med ledning av de senaste belastningssiffrorna, vilka utgjort för budgetåret 1940/41 omkring 132,000 kronor och för budgetåret 1941/42 omkring 142,500 kronor. Styrelsen har uppskattat det under nästa budgetår för övriga expenser erforderliga beloppet till 159,000 kronor. Styrelsen erinrar, att i det förslag till rationalisering av arbetet å utlänningsbyrån, som år 1941 framlades av besparingsberedningen och som sedermera godkändes av Kungl. Maj:t, förutsattes, att förslagets genomförande skulle komma att beträffande expenserna medföra en merkostnad av 5,000 kronor för år. Styrelsen, som utgått från att arbetet å utlänningsbyrån skulle fortsätta att svälla, har vidare på grund härav räknat med en ytterligare kostnadsökning å denna byrå av 12,500 kronor. Sammanlagt har styrelsen alltså för denna byrå räknat med en merutgift av 17,500 kronor.

För expenser skulle enligt styrelsens förslag sålunda erfordras (18,000 + 159,000) 177,000 kronor.

Posten till publikationstryck har styrelsen även för nästa budgetår upptagit till 35,000 kronor.

Även de särskilda uppbördsmedlen beräknar styrelsen till oförändrat belopp eller alltså till 10,000 kronor.

Styrelsen har således uppskattat omkostnaderna för nästa budgetår till (12,000 + 20,000 + 177,000 + 35,000 - 10,000) 234,000 kronor.

I ett över socialstyrelsens framställning avgivet, den 5 oktober 1942 dagtecknat utlåtande har *statskontoret* anfört, att posten till reseersättningar icke syntes behöva upptagas till högre belopp än 18,000 kronor samt att det av

styrelsen för övriga expenser ifrågasatta beloppet syntes kunna reduceras med 5,500 kronor.

Departements-  
chefen.

Vad först beträffar posten till sjukvård m. m. får jag erinra, att densamma för innevarande budgetår höjdes från 9,000 kronor till 10,000 kronor. Med hänsyn härtill synes ytterligare erfarenhet angående medelsbehovet böra avvaktas, innan posten ånyo höjes. Jag föreslår därför, att posten nu upptages till oförändrat belopp.

Posten till reseersättningar är uppenbarligen otillräcklig. I överensstämmelse med statskontorets förslag torde den böra upptagas till 18,000 kronor. Därvid utgår jag i likhet med socialstyrelsen från att kostnaderna för de resor, som av sekreteraren, tillika assistenten hos statens inspektör för fattigvård och barnavård, företagas i hans egenskap av fattigvårds- och barnavårdskonsulent för Gotland, framdeles skola bestridas från posten till reseersättningar under anslaget till omkostnader för statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter.

Under utgifterna till expenser torde med hänsyn till belastningen det belopp, som avsetts för bränsle, lyse och vatten, böra ökas från 15,000 till 18,000 kronor. Vid uppskattningen av det för övriga expenser erforderliga beloppet synes man böra utgå från det belopp av 120,000 kronor, som för ändamålet beräknats för löpande budgetår och som avsevärt överstiger det för samma ändamål för budgetåret 1941/42 avsedda beloppet. Härtill måste på grund av de merkostnader, som antagits bli en följd av utlänningsbyråns omorganisation, läggas 5,000 kronor. Härutöver torde någon ytterligare ökning icke böra äga rum. Jag beräknar alltså medelsbehovet till expenser till 143,000 kronor, därav 18,000 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 125,000 kronor till övriga expenser.

Mot styrelsens förslag beträffande kostnaderna för publikationstryck och med avseende å de särskilda uppbördsmedlen har jag icke något att erinra.

Styrelsens omkostnader skulle sålunda för nästa budgetår beräknas i enlighet med följande sammanställning:

| <i>Utgifter:</i>                               |        |                                  |
|------------------------------------------------|--------|----------------------------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....    | kronor | 10,000                           |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | »      | 18,000                           |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | »      | 143,000                          |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 35,000                           |
|                                                |        | <hr/> Summa kronor 206,000       |
| <i>Särskilda uppbördsmedel:</i>                |        |                                  |
| Inkomst av försålda publikationer .....        | kronor | 10,000                           |
|                                                |        | <hr/> Nettoutgift kronor 196,000 |

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av.... kronor 196,000

[6.] 4. **Socialstyrelsen: Socialstyrelsens ortsombud.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår — liksom för vart och ett av de senast förflutna budgetåren — anvisats ett obetecknat anslag av 18,000 kronor.

De hos styrelsen anställda ortsombuden äro för närvarande 50 till antalet. Av de för dem bestämda årsarvodena uppgå 36 till belopp mellan 300 och 500 kronor, medan 9 arvoden understiga 300 kronor och 5 arvoden ligga mellan 500 och 800 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* hemställt, att ifrågasvarande anslag måtte — för möjliggörande av en höjning av ombudsarvodena — upptagas till 22,500 kronor.

Med anledning av socialstyrelsens förslag vill jag erinra, att jämlikt Kungl. Maj:ts den 25 september 1942 givna bemyndigande chefen för finansdepartementet tillkallat vissa sakkunniga med uppdrag att inom nämnda departement biträda med utredning rörande grunderna för beräkningen av levnads-kostnadsindex samt att dessa sakkunniga torde komma att, bland annat, till behandling upptaga frågorna om behöfligt antal ortsombud samt vilka arvoden, som till dem böra utgå. Då de sakkunnigas utredning kan antagas bli färdig inom sådan tid, att densamma kan föranleda framläggande av förslag till årets riksdag, synes det mig påkallat, att med en definitiv uppskattning av anslaget till ortsombuden tills vidare får anstå. Preliminärt torde anslaget kunna beräknas till oförändrat belopp.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Socialstyrelsen: Socialstyrelsens ortsombud* för budgetåret 1943/44 beräkna ett anslag av..... kronor 18,000

[7.] 5. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                | Anslag | Nettoutgifter |
|-------------------------|--------|---------------|
| 1940/41 .....           | 70,000 | 63,669        |
| 1941/42 .....           | 70,000 | 87,537        |
| 1942/43 .....           | 70,000 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 70,000 | —             |

Från detta anslag bestridas arvoden till förlikningsmännen inom de sju förlikningsmannadistrikten ävensom ersättningar till särskilda förlikningsmän och till ledamöter av förlikningskommissioner. Från anslaget gäldas härutöver dels sådan ersättning till opartisk ordförande, ledamot av kommission eller ledamot av skiljenämnd, som avses i lagen den 11 september 1936 (nr 506) om förenings- och förhandlingsrätt, dels ock arvoden till särskilda förlikningsmän eller ledamöter av förlikningskommissioner för medling i lyrestvister.

I en den 5 maj 1939 av Kungl. Maj:t fastställd, alltjämt gällande stat hava arvoden till distriktsförlikningsmännen beräknats till 47,000 kronor, medan för ersättningar till särskilda förlikningsmän, ledamöter av förlikningskommissioner m. m. beräknats 23,000 kronor. Tre av distriktsförliknings-

männen uppbära årsarvoden å 7,000 kronor, medan de övriga åtnjuta årsarvoden å 6,500 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* — under erinran att årsarvodena till distriktsförlikningsmännen, vilka arvoden tidigare varit avsevärt högre, vid flera tillfällen nedsatts ävensom att å arvodena icke utginge något dyrtidstillägg — räknat med att några av dessa arvoden från och med nästa budgetår måste höjas. Styrelsen har därför uppskattat kostnaderna för ifrågavarande arvoden till 50,000 kronor.

Beträffande utgifterna för ersättningar till särskilda förlikningsmän m. m. anför styrelsen, att dessa under sistförflutna budgetår på grund av tillfälliga omständigheter varit osedvanligt höga. Med hänsyn till rådande förhållanden på arbetsmarknaden samt på grund av den försämring penningvärdet undergått har styrelsen ansett sig böra för nästa budgetår uppskatta hithörande utgifter till 28,000 kronor eller alltså till 5,000 kronor mera än det för löpande budgetår avsedda beloppet.

Det totala anslagsbehovet har således av styrelsen beräknats till 78,000 kronor.

I häröver den 5 oktober 1942 avgivet utlåtande har *statskontoret* motsatt sig en höjning av arvodena till distriktsförlikningsmännen. Ämbetsverket har jämväl avstyrkt den ifrågasatta ökningen av det för ersättningar till särskilda förlikningsmän m. m. avsedda beloppet.

Departements-  
chefen.

Någon höjning av nu utgående arvoden till distriktsförlikningsmännen anser jag mig icke kunna förorda. Utgifterna för dessa arvoden beräknar jag därför även för nästa budgetår till 47,000 kronor.

Vad beträffar ersättningarna till särskilda förlikningsmän m. m. torde dessa ersättningar i stort sett böra utgå enligt de grunder, som hittills tillämpats. Emellertid räknar jag med att förlikningsman, som icke är anställd i statlig eller kommunal tjänst, må, då han tjänstgör i medlingskommission eller såsom särskilt förordnad förlikningsman, kunna tillerkännas gottgörelse enligt något förmånligare grunder än dem, som i allmänhet tillämpas. Kostnaderna för ersättningar till särskilda förlikningsmän m. m., vilka kostnader växla starkt från år till år, torde även med beaktande av det anförda också för nästa budgetår kunna uppskattas till 23,000 kronor.

Anslaget skulle enligt dessa beräkningar — liksom för löpande budgetår — upptagas till 70,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 70,000

[8.] 6. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 18,000 | 25,651        |
| 1942/43 .....                    | 18,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 20,000 | —             |

För budgetåret 1942/43 hava 16,000 kronor avsetts för reseersättningar och 2,000 kronor för expenser.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* — under hänvisning till att de verkliga utgifterna för reseersättningar under en följd av år överstigit de beräknade ävensom till den ökade belastning, som vore att förvänta på grund av företagna höjningar å priserna för järnvägsbiljetter — föreslagit, att dessa utgifter för nästa budgetår uppskattas till 20,000 kronor.

Vad angår expenserna hemställer styrelsen, att de även för nästa budgetår beräknas till 2,000 kronor.

Styrelsen har sålunda uppskattat det föreliggande medelsbehovet till sammanlagt 22,000 kronor.

I likhet med socialstyrelsen anser jag det påkallat att företaga någon höjning av det för reseersättningar avsedda beloppet. Dock synas mig utgifterna för detta ändamål kunna begränsas till 18,000 kronor. Departements-  
chefen.

Då för expenser alltjämt torde böra beräknas 2,000 kronor, synes anslaget i sin helhet kunna upptagas till 20,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 20,000

[9.] 7. **Arbetsdomstolen: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 81,600 | 71,876        |
| 1942/43 .....                    | 79,100 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 79,100 | —             |

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för arbetsdomstolen, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Förteckningen upptager allenast en befattning, nämligen en sekreterare i lönegraden Eo 24. Vidare har Kungl. Maj:t den 24 april 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för domstolen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                           |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 48,900 |
| 2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 26,700      |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 3,500       |
| <hr/> Summa förslagsanslag kronor 79,100                                                  |               |

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *arbetsdomstolen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Domstolen har till en början uttalat sig rörande omfattningen av domstolens arbete och i sådant hänseende anfört följande.

Domstolens arbetsbörda hade under de senaste åren företett starka växlingar. Under år 1941 hade till domstolen inkommit 197 mål och meddelats 155 domar. Båda dessa siffror vore större än motsvarande siffror för något år efter 1934. Däremot hade såväl antalet inkomna mål som antalet meddelade domar under den gångna delen av år 1942 varit jämförelsevis litet (77 respektive 65), varför det syntes sannolikt, att slutsiffrorna för år 1942 komme att icke oväsentligt understiga 1941 års siffror. Det vore emellertid tydligt, att domstolens arbetsbörda icke kunde tillförlitligt bedömas allenast med ledning av en statistik av nu angivna slag, framför allt emedan målens svårighetsgrad växlade betydligt. Såsom domstolen i samband med tidigare anslagsaskanden framhållit, hade antalet mera omfattande och svårlösta mål visat en bestämd tendens att ökas.

Arbetsdomstolen, som härefter övergått till en uppskattning av de olika anslagsposterna, har beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar framhållit, att de från posten utgående utgifterna för dagarvoden till ledamöter och ersättare för dem beräknats väl lågt samt att man hade att räkna med en sannolik stegring av de från posten utgående utgifterna för ersättning till ledamöter för mistade avlöningsförmåner, men att domstolen, då posten allenast vore förslagsvis beräknad, icke ansett sig böra ifrågasätta någon höjning av densamma. Posten har alltså av domstolen upptagits till 48,900 kronor.

Också posterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg hava av domstolen beräknats till samma belopp, vartill posterna upptagits i gällande stat, eller alltså till respektive 26,700 kronor och 3,500 kronor.

Enligt domstolens förslag skulle alltså anslaget även för nästa budgetår kunna beräknas till 79,100 kronor.

Departements-  
chefen.

I likhet med arbetsdomstolen anser jag, att samtliga poster i gällande avlöningsstat böra för nästa budgetår bibehållas vid nuvarande belopp. Anslaget bör alltså även för nästa budgetår upptagas till 79,100 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsdomstolen*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 79,100

[10.] 8. **Arbetsdomstolen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för budgetåret 1942/43 anvisats ett förslagsanslag av 3,900 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t den 24 april 1942 för domstolen fastställd omkostnadsstat hava för budgetåret utgifterna för sjukvård m. m. beräknats till 100 kronor och utgifterna för lyse likaledes till 100 kronor, medan för övriga expenser upptagits ett belopp av 3,700 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *arbetsdomstolen* hemställt, att ifrågasättande anslag måtte jämväl för budgetåret 1943/44 upptagas till 3,900 kronor. Därvid har domstolen räknat med samma fördelning av anslaget å olika utgiftsändamål som enligt den gällande omkostnadsstaten.

I enlighet med domstolens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t Departements-  
chefen. måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsdomstolen*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3,900

[11.] 9. **Arbetsrådet: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 113,400 | 93,091        |
| 1942/43 .....                    | 110,900 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 106,600 | —             |

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för arbetsrådet. Vidare har Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                           |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 40,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 33,900      |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 27,000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 10,000      |
| <hr/> Summa förslagsanslag kronor 110,900                                                 |               |

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare disponeras på följande sätt:

|                                                                                                                                 |              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Årsarvode till en ordförande och chef (befattningen innehaves av ledamoten, tillika byråchefen) .....                           | kronor 4,000 |
| Årsarvode till en ledamot, tillika ställföreträdare för ordföranden .....                                                       | » 2,000      |
| Årsarvoden å 1,500 kronor till 9 ledamöter för hela budgetåret och till 2 ledamöter för tiden 1 oktober 1942—30 juni 1943 ..... | » 15,750     |
| Dagarvoden till ledamöter och suppleanter, <i>förslagsvis</i> .....                                                             | » 12,000     |
| Ersättningar till på arbetsrådets föranstaltande vid allmän underrätt hörda vittnen och sakkunniga, <i>förslagsvis</i> .....    | » 150        |
| <hr/> Summa kronor 33,900                                                                                                       |              |

I skrivelse den 25 augusti 1942 har *arbetsrådet* framlagt beräkningar angående medelsbehovet för budgetåret 1943/44.

Arbetsrådet har inledningsvis uppehållit sig vid frågan om omfattningen av rådets arbetsbörda samt i sådant hänseende anfört bland annat.

Genom den nya arbetstidslagen för detaljhandeln, vilken, såvitt den avsåge rådets befogenhet och verksamhet, trätt i kraft den 1 augusti 1942 och i övrigt trädde i tillämpning den 1 januari 1943, hade genomförts en betydande utvidgning av tillämpningsområdet för den lagliga arbetstidsregleringen på detaljhandels område, i det att lagen, som dittills omfattat rörelser, vari i regel användes flera än en arbetstagare, från och med sistnämnda dag komme att gälla oberoende av antalet arbetstagare. Nämnda

utvidgning av lagens tillämpningsområde torde med all sannolikhet medföra en utökning av rådets arbetsbörda. Genom tillkomsten av den nya butikstängningslagen, vilken trädde i kraft, såvitt den avsåge rådets befogenhet och verksamhet, den 1 oktober 1942 och i övrigt den 1 januari 1943, hade nya arbetsuppgifter anförtratts rådet. Enligt 3 § butikstängningslagen ankomme det nämligen på rådet att avgöra, huruvida viss försäljning eller visst öppethållande av butik fölle under bestämmelserna i berörda lag, samt att avgiva utlåtanden i frågor rörande lagens tillämpning i övrigt. Utvidgningen av rådets arbetsuppgifter torde komma att medföra krav på utökning av rådets personal eller behov av anlitande av tillfällig hjälp i större omfattning än hittills varit fallet. Rådet ansåge sig dock icke av denna anledning nu böra föreslå någon höjning av avlöningsanslaget men förutsatte, att om under instundande budgetår en förstärkning av anslaget skulle visa sig nödvändig, på framställning av rådet medel härför skulle komma att anvisas.

Rådet, som härefter övergått till en beräkning av de särskilda anslagsposterna, har upptagit anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till oförändrat belopp eller alltså till 40,000 kronor.

Beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar erinrar rådet, att för löpande budgetår avsetts ett belopp av 2,250 kronor för arvoden under tiden 1 oktober 1942—30 juni 1943 till två ledamöter, som inom rådet skulle deltaga i handläggningen av ärenden enligt den nya butikstängningslagen. Då under nästa budgetår arvoden till dessa ledamöter finge beräknas för helår, erfordrades för ändamålet ett belopp av 3,000 kronor. Med hänsyn härtill har rådet föreslagit en höjning av arvodesposten med 750 kronor till 34,650 kronor.

Rörande utgifterna för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal framhåller rådet, att i det belopp av 27,000 kronor, som anvisats för löpande budgetår, inginge ett belopp av 4,200 kronor, som avsetts för avlöning till en extra tjänsteman med månadsarvode. Detta belopp behövde numera icke tagas i anspråk. Med hänsyn till vanskligheten att bedöma i vad mån den nyligen företagna utvidgningen av tillämpningsområdet för arbetstidslagen för detaljhandeln ävensom rådets befattning med den nya butikstängningslagen komme att påverka rådets behov av icke-ordinarie personal, har rådet även för nästa budgetår upptagit ifrågavarande anslagspost till 27,000 kronor.

Även posten till rörligt tillägg har av rådet beräknats till samma belopp, vartill den upptagits i gällande avlöningsstat, eller alltså till 10,000 kronor.

Tillhoppa har således medelsbehovet för nästa budgetår uppskattats till (40,000 + 34,650 + 27,000 + 10,000) 111,650 kronor.

Departements-  
chefen.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde även för nästa budgetår böra upptagas till 40,000 kronor.

Under posten till arvoden och särskilda ersättningar har man, på sätt arbetsrådet framhållit, att räkna med en merkostnad av 750 kronor såsom följd därav, att butikstängningslagen kommer att vara i tillämpning under hela nästa budgetår. Å andra sidan torde det belopp, som under



denna post avsetts för ersättningar till på rådets föranstaltande vid allmän underrätt hörda vittnen och sakkunniga, kunna nedsättas med 50 kronor. Posten synes därför böra för nästa budgetår upptagas till (33,900 + 750 — 50) 34,600 kronor.

Vad beträffar posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föreligga med hänsyn till den utvidgning av rådets arbetsområde, som nyligen ägt rum, vissa svårigheter att beräkna hithörande utgifter. Då emellertid denna post, som även för budgetåret 1941/42 varit upptagen till 27,000 kronor, under sagda budgetår varit icke oväsentligt underbelastad, anser jag mig böra förorda, att densamma nedsättes till 23,000 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg uppskattar jag till 9,000 kronor.

Sammanlagt skulle enligt dessa beräkningar medelsbehovet bliva (40,000 + 34,600 + 23,000 + 9,000) 106,600 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för arbetsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                           |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 40,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 34,600      |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal » .....                                  | 23,000        |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 9,000       |
| <hr/>                                                                                     |               |
| Summa förslagsanslag kronor 106,600;                                                      |               |

*dels* ock till Arbetsrådet: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 106,600

#### [12.] 10. Arbetsrådet: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 18,700 | 14,874        |
| 1942/43 .....                    | 17,700 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 16,000 | —             |

För användningen av det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 fastställt följande stat:

#### Omkostnadsstat.

|                                               |            |
|-----------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | kronor 200 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | » 8,500    |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | » 9,000    |
| <hr/>                                         |            |
| Summa kronor 17,700                           |            |

Av det för expenser upptagna beloppet hava 400 kronor avsetts för lyse och 8,600 kronor för övriga expenser.

I skrivelse den 25 augusti 1942 har *arbetsrådet* föreslagit, att samtliga i gällande omkostnadsstat upptagna poster måtte för nästa budgetår beräknas till oförändrade belopp. Beträffande posten till reseersättningar, som under sistförflutna budgetår varit underbelastad, framhåller rådet särskilt, att till följd av utvidgningen av rådets verksamhet en ökning av resorna vore att förvänta och att därför någon nedsättning av posten icke borde äga rum. Rådet föreslår följaktligen, att anslaget i sin helhet upptages till 17,700 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot arbetsrådets förslag synes mig icke vara annat att erinra, än att posten till reseersättningar torde kunna nedsättas till 6,800 kronor. Anslaget synes därför kunna bestämmas till 16,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsrådet*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 16,000

[13.] 11. **Mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 6,500,000 | 7,374,015     |
| 1941/42 .....                    | 6,500,000 | 9,473,396     |
| 1942/43 .....                    | 7,500,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 9,500,000 | —             |

[Förordning den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp, ändrad genom förordning nr 786/40; kungörelse den 22 oktober 1937 (nr 848) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp, ändrad genom kungörelse nr 790/40; instruktion den 22 oktober 1937 (nr 847) för mödrahjälp snämnderna, ändrad genom kungörelse nr 792/40.]

Enligt förordningen om mödrahjälp kan kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd är i uppenbart behov av understöd, tillerkännas mödrahjälp av statsmedel. Hjälpen lämnas i den form, som för varje särskilt fall finnes lämpligast, i en eller flera poster, dock högst till ett sammanlagt värde av trehundra kronor. Då anledning därtill finnes, må mödrahjälp helt eller delvis lämnas såsom räntefritt lån.

För behandling av frågor rörande mödrahjälp skall i varje landstingsområde och i varje stad, som icke deltagar i landsting, finnas en mödrahjälp snämnd, bestående av ordförande och två ledamöter. Utbetalning av beviljad mödrahjälp sker genom vederbörande barnavårdsnämnd, som jämväl skall övervaka, att hjälpen kommer till användning i enlighet med givna föreskrifter.

I instruktionen för mödrahjälp snämnderna föreskrives, bland annat, att mödrahjälp snämnd skall sammanträda minst en gång i månaden samt att sådan nämnd må efter medgivande av socialstyrelsen antaga sekreterare. Enligt stadgande i instruktionen bestämmer vidare socialstyrelsen, efter

framställning av mödrahjälsnämnd, det belopp, som nämnden må för viss tid använda till expenser.

Till ordförande, ledamot och sekreterare i mödrahjälsnämnd utgå ersättningar enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

Kostnaderna för mödrahjälsverksamheten bestridas från två olika anslag, därav det ena rubricerats mödrahjälp i form av understöd utan återbetalnings-skyldighet m. m. och det andra benämnts avsättning till fonden för lån till mödrahjälp. Båda anslagen äro förslagsanslag. Medan det senare anslaget är avsett för understöd, vilka lämnas såsom lån, bestridas från det förra anslaget de understöd, som utlämnas utan skyldighet till återbetalning, samt därutöver samtliga de med mödrahjälsverksamheten förenade organisationskostnaderna.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* framlagt förslag till beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår till mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet m. m.

I skrivelsen har styrelsen anfört bland annat följande:

Antalet ansökningar om mödrahjälp utan återbetalningsskyldighet ävensom antalet beviljade ansökningar om dylik hjälp hade under det sistförflutna budgetåret stigit betydligt. Medan under budgetåret 1940/41 beviljats 45,994 ansökningar, hade motsvarande siffra under budgetåret 1941/42 varit 53,119. Detta hade främst sin grund däri, att antalet födda barn avsevärt ökats, men sammanhänge ock med den allmänna prisstegringen och det ekonomiska tryck, som under krisförhållandena drabbat vissa befolkningsgrupper, särskilt genom inkallelserna till militärtjänstgöring. Sistnämnda omständigheter hade också medfört en höjning av det genomsnittliga understödsbeloppet. Detta belopp, som under budgetåret 1940/41 utgjort 167 kronor, hade under budgetåret 1941/42 stigit till 181 kronor.

I propositionen den 15 maj 1942, nr 308, angående anslag till mödrahjälsverksamheten m. m. hade föredragande departementschefen anfört, att han räknade med att mödrahjälsnämnderna vid bestämmande av understödsbeloppen i de särskilda fallen skulle taga vederbörlig hänsyn till den ökning i levnads-kostnaderna, som ägt rum. Socialstyrelsen hade fäst mödrahjälsnämndernas uppmärksamhet på detta yttrande.

I betraktande av levnadskostnadernas stegring syntes man kunna antaga, att under nästa budgetår det genomsnittliga understödsbeloppet skulle komma att stiga ytterligare.

Även utgifterna för mödrahjälsnämndernas expenser, som för löpande budgetår uppskattats till 35,000 kronor, kunde beräknas komma att stiga. För detta ändamål borde därför avses ett belopp av 40,000 kronor.

Under hänvisning till det anförda har socialstyrelsen uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till i runt tal 10,000,000 kronor.

Med hänsyn till de omständigheter, som återopats av socialstyrelsen, är jag i likhet med styrelsen av den uppfattningen, att förevarande anslag måste för nästa budgetår höjas avsevärt. Anslagsbeloppet synes mig dock kunna begränsas till 9,500,000 kronor. Jag förutsätter härvid, att mödrahjälsnämnderna komma att underkasta föreliggande ansökningar en noggrann behovsprövning. En dylik prövning är givetvis alltid påkallad, men dess betydelse framträder i nuvarande ekonomiska situation med särskild styrka.

Departements-  
chefen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjäl*p i form av understöd utan återbetalnings-  
skyldighet m. m. för budgetåret 1943/44 anvisa  
ett *förslagsanslag* av ..... kronor 9,500,000

[14.] 12. **Avsättning till fonden för lån till mödrahjäl**p, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1939/40 .....                    | 150,000 | 111,252       |
| 1940/41 .....                    | 120,000 | 102,415       |
| 1941/42 .....                    | 100,000 | 47,120        |
| 1942/43 .....                    | 80,000  | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 40,000  | —             |

Beträffande gällande bestämmelser rörande lån till mödrahjäl

får jag hänvisa till vad jag anför

t under nästföregående punkt.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* hemställt, att ifråga-  
varande anslag måtte för nästa budgetår beräknas till 50,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mödrahjäl

har under de senaste åren i allt mindre utsträckning lämnats  
i form av lån. Till följd härav hava utgifterna under ifrågavarande anslag  
visat en stadigt sjunkande tendens. Då det är att förutse, att denna utveck-  
ling skall fortsätta, torde anslaget för nästa budgetår kunna nedsättas till  
40,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för lån till mödrahjäl*p för budget-  
året 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 40,000

[15.] 13. **Bidrag till erkända arbetslöshetskassor**, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag     | Nettoutgifter |
|----------------------------------|------------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 1,800,000  | 2,717,063     |
| 1941/42 .....                    | 5,620,000  | 5,076,656     |
| 1942/43 .....                    | 10,000,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 8,000,000  | —             |

[Förordning den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor,  
ändrad genom förordningar nr 151/1936, 227/1937, 99/1938 och 494/1941;  
förordning den 28 juni 1941 (nr 496) angående beloppet av barntillägg och  
hustrutillägg enligt förordningen om erkända arbetslöshetskassor; förordning  
den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor,  
ändrad genom förordningar nr 228/1937 och 495/1941; kungörelse den 23  
november 1934 (nr 555) angående handläggningen av frågor om statsbidrag  
till erkända arbetslöshetskassor.]

Efter de år 1941 vidtagna författningsändringarna på ifrågavarande område,  
vilka ändringar trädde i kraft den 1 juli 1941 och avsevärt vidgade stats-  
bidragsmöjligheterna, utgår statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa såsom

daghjälpsbidrag, barntilläggsbidrag och förvaltningsbidrag samt, där kassan beslutat, att hustrutillägg skall utgå, jämväl såsom hustrutilläggsbidrag.

Daghjälpsbidraget utgår för kalenderår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för understöd vid arbetslöshet under tid av året, då antagande till erkänd arbetslöshetskassa varit gällande. Barntilläggs- och hustrutilläggsbidragen utgå för kalenderår med belopp motsvarande sjuttiofem procent av kassans sammanlagda utgifter för barntillägg och hustrutillägg under året. Barntillägget utgör 60 öre per dag och hustrutillägget en krona om dagen. Förvaltningsbidraget utgår för kalenderår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan under året beräknat belopp (medlemsbidrag), dels med belopp motsvarande vad under året utgivits i arvode till styrelseledamot och revisor, som utsetts av tillsynsmyndigheten över kassorna (socialstyrelsen). Medlemsbidrag utgår med fyra kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som icke överstiger 3,000, med tre kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 3,000 men icke 25,000, och med två kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 25,000. Statsbidrag utbetalas årsvis i efterskott efter ansökan; dock att kassa må kunna efter varje kvartals slut erhålla utbetalning intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* hemställt om anslag till bidrag till erkända arbetslöshetskassor för nästa budgetår. Däri har styrelsen anfört i huvudsak följande.

För närvarande vore 22 erkända arbetslöshetskassor i verksamhet med i runt tal en halv miljon medlemmar. Med hänsyn till de beslut om bildandet av erkänd arbetslöshetskassa, vilka fattats av ytterligare några organisationer, kunde antalet dylika kassor vid början av budgetåret 1943/44 uppskattas till 28—30 med ett medlemsantal av omkring 650,000.

I fråga om arbetslöshetens omfattning under den tid, för vilken statsbidrag komme att utbetalas under budgetåret 1943/44, vore det under rådande förhållanden ej möjligt att göra förhandsberäkningar med någon större grad av tillförlitlighet. Styrelsen ansåge sig emellertid böra vid sina beräkningar antaga, att arbetslösheten under ifrågavarande tid komme att bli av ungefär samma omfattning som under år 1941. Styrelsen utginge alltså från en arbetslöshet, som vore betydligt lägre än vad som betraktats som arbetslöshetens genomsnittsomfattning i de kostnadsberäkningar, som verkställts i samband med de vid 1941 års riksdag vidtagna författningsändringarna beträffande statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Styrelsen beräknade med angivna utgångspunkter, att medelsbehovet för nästa budgetår skulle komma att uppgå till 11,600,000 kronor. Därav skulle erfordras för förvaltningsbidrag 1,800,000 kronor, för daghjälpbidrag 8,000,000 kronor, för barntilläggsbidrag 900,000 kronor och för hustrutilläggsbidrag 900,000 kronor.

*Statskontoret*, som yttrat sig i ämnet den 5 oktober 1942, har under hänvisning till den nedgång i arbetslösheten, som ägt rum under 1942, förordnat, att anslaget måtte för nästa budgetår väsentligt nedsättas eller åtminstone icke höjas.

I skrivelse den 26 november 1942 har *socialstyrelsen* framhållit, att en

väsentlig del av de starkt ökade kostnaderna för de erkända arbetslöshetskassorna vållas av den inom vissa industrier förekommande korttidsarbetslösheten, och föreslagit, att åtgärder borde vidtagas i syfte att bereda möjligheter för de anställda till sysselsättning i längre sammanhängande perioder.

Departements-  
chefen.

Till en början vill jag påpeka, att inom den närmaste tiden proposition torde komma att framläggas innefattande förslag till vissa ändringar dels i arbetslöshetskasseförordningen och dels i fråga om grunderna för statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor. Ett bifall till dessa förslag lär emellertid icke i nämnvärd mån komma att påverka statens utgifter för ifrågavarande ändamål. Anslagsbehovet för nästa budgetår kan därför beräknas utan hänsyn till sagda förslag.

Såsom framgår av socialstyrelsens nyssnämnda skrivelse den 26 november 1942 förekommer för närvarande korttidsarbete i betydande utsträckning inom vissa industrier, framförallt sådana där råvarubrist lägger hinder i vägen för kontinuerlig drift. Att ett betydande antal arbetare sysselsättes allenast 3 eller 4 dagar i veckan innebär uppenbarligen ett i hög grad otillfredsställande förhållande. Härigenom bindes ett onödigt stort antal arbetare vid ifrågavarande industrier samtidigt som svår brist på arbetskraft råder inom andra näringsgrenar. Vidare belastas arbetslöshetskassorna med onormalt stora utgifter för understöd. Socialstyrelsens framställning är för närvarande föremål för överväganden inom statens arbetsmarknadskommission. Sedan dessa slutförts, har jag för avsikt att till prövning upptaga frågan genom vilka åtgärder ett bättre sakernas tillstånd än det nuvarande kan åvägbringas. Utgifterna för bidrag till erkända arbetslöshetskassor skulle säkerligen genom de ifrågasatta åtgärderna kunna avsevärt nedbringas. Vidare torde ingen särskild anledning föreligga att till grund för beräkningarna lägga arbetslösheten under år 1941, då arbetslösheten under år 1942 visat väsentligt lägre siffror. För närvarande synes man kunna utgå från att arbetslöshetsläget kan väntas bli oförändrat. Med hänsyn till nu angivna omständigheter synes det icke påkallat att beräkna medelsbehovet till högre belopp än 8 miljoner kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 8,000,000

### **Bekämpande av arbetslösheten.**

[16.] 14. **Statens arbetsmarknadskommission m. m.:** *Avlöningar, förslagsanslag.* För den genom statens arbetsmarknadskommission och densamma underställda organ bedrivna verksamheten hava för budgetåret 1942/43 anvisats till statens arbetsmarknadskommission m. m.: avlöningar ett förslagsanslag av 4,600,000 kronor, till statens arbetsmarknadskommission m. m.: omkostnader ett förslagsanslag av 2,250,000 kronor samt till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av 14,000,000 kronor. Vid beräkningen av sistnämnda anslag förutsattes, att vid ingången av budgetåret skulle föreligga en betydande anslagsreservation.

I skrivelse den 1 oktober 1942 har *statens arbetsmarknadskommission* framlagt vissa beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1943/44.

I skrivelsen har kommissionen beträffande anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. anfört bland annat.

Under budgetåret 1941/42 hade till åtgärder för arbetsmarknadens reglering förbrukats 42,200,000 kronor, varav under budgetårets tre första månader 9,500,000 kronor. Under de tre första månaderna av budgetåret 1942/43 hade förbrukats 12,600,000 kronor. Uppenbart vore, att de medel, som stode till förfogande för sistnämnda budgetår, icke komme att förslå för ändamålet. Man kunde därför utgå från att vid ingången av nästa budgetår icke — såsom varit fallet vid löpande budgetårs början — någon reservation å anslaget skulle förefinnas.

Kommissionen saknade av förklarliga skäl möjlighet att på detta tidiga stadium göra någon säker kalkyl rörande medelsbehovet för nästa budgetår. Skulle nu rådande ovissa förhållanden fortfa, syntes det mest sannolikt, att alltjämt ökade krav på arbetsmarknadsreglerande åtgärder av olika slag komme att ställas, och skulle stormaktskriget upphöra, syntes en avsevärd tid komma att förflyta, innan näringslivet hunne omställas från krigs- till fredsproduktion. Även i det senare fallet — och då måhända i än högre grad — torde medelsbehovet för kommissionens verksamhet komma att stiga. Anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering syntes för nästa budgetår preliminärt kunna uppskattas till 50,000,000 kronor.

Vad angår anslagen till statens arbetsmarknadskommission m. m.: avlöningar och till statens arbetsmarknadskommission m. m.: omkostnader beräknar kommissionen för nästa budgetår utgifterna under dessa anslag till respektive 6,000,000 kronor och 3,000,000 kronor. Kommissionen framhåller, att de åtgärder, som på senaste tid vidtagits eller förberetts i arbetsmarknadsreglerande syfte, nödvändiggjorde en väsentlig utökning av den organisatoriska apparaten.

Arbetsmarknadskommissionens huvuduppgift har sedan åtskillig tid varit att söka tillgodose livsviktiga näringsområdets behov av arbetskraft. En rad åtgärder ha sålunda vidtagits för att i berörda avseende säkerställa skogsbruket och jordbruket. Kostnaderna för dessa åtgärder hava hittills bestritts från reservationsanslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., varifrån emellertid även utgifter, som vållats av åtgärder föranledda av föreliggande arbetslöshet gäldats. Läget på arbetsmarknaden är nu sådant, att kostnaderna för regleringsåtgärderna helt dominera. Det synes lämpligt, att i fortsättningen utgifterna för de arbetsreglerande åtgärderna hållas skilda från utgifterna för arbetslöshetsändamål och i motsats till dessa redovisas å förskottsstaten. I enlighet med vad chefen för finansdepartementet denna dag anför vid behandling under inkomsterna å driftbudgeten av riksstatsförslaget, bör för de nya regleringsåtgärderna på arbetsmarknaden uppföras ett förskottsanslag å 50,000,000 kronor, medan anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. får kvarstå oförändrat under riksstatens femte huvudtitel.

Departements-  
chefen.

Från sistnämnda anslag böra i överensstämmelse med det anförda för nästa budgetår i huvudsak bestridas utgifter för åtgärder, som mera direkt

betingas av föreliggande arbetslöshet. Arbetsmarknadskommissionen har för löpande budgetår uppskattat dessa utgifter till 10,000,000 kronor, därvid beräknats för statliga beredskapsarbeten 3,000,000 kronor, för statskommunala beredskaps- och reservarbeten 2,000,000 kronor, för kontantunderstödsverksamhet 2,000,000 kronor, för arkivarbeten 1,150,000 kronor, för statliga stenbeställningar 1,500,000 kronor och för hjälpverksamhet i övrigt 350,000 kronor. Med hänsyn härtill anser jag mig kunna uppskatta motsvarande utgifter för nästa budgetår till 10,000,000 kronor. Härutöver torde liksom hittills böra från anslaget gäldas kostnaderna för vissa försvarsarbeten. Det gäller här arbeten, vilka visserligen icke vidtagas i syfte att bekämpa arbetslöshet men vid vilka dock arbetskraften utväljes med hänsyn till nödvändigheten av att bereda sysselsättning åt visst klientel. För sistnämnda ändamål beräknar jag ett belopp av 4,000,000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså bli 14,000,000 kronor. Beräkningen är givetvis helt preliminär. Med definitivt förslag i ämnet måste anstå till en senare tidpunkt.

Även kommissionens avlönings- och omkostnadsanslag böra tills vidare beräknas preliminärt. I anledning av vad arbetsmarknadskommissionen anført uppskattar jag därvid utgifterna till 6,000,000 kronor respektive 3,000,000 kronor.

Beträffande anslagen till statens arbetsmarknadskommission m. m.: omkostnader och till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. gör jag hemställan i det följande.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 6,000,000

[17.] 15. **Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3,000,000

[18.] 16. **Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., reservationsanslag.** Hänvisande till vad jag förut anført under punkten 16 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 14,000,000

### **Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.**

[19.] 17. **Statens byggnadslånebyrå: Avlöningar, förslagsanslag.** För bestridande av utgifterna för statens byggnadslånebyrå hava för budgetåret 1942/43 anvisats två förslagsanslag, nämligen ett anslag å 391,800 kronor under rubriken statens byggnadslånebyrå: avlöningar och ett anslag å 91,000 kronor rubricerat statens byggnadslånebyrå: omkostnader.



I skrivelse den 31 augusti 1942 har *statens byggnadslånebyrå* hemställt, att för budgetåret 1943/44 avlöningsanslaget måtte upptagas till 404,800 kronor och omkostnadsanslaget till 105,000 kronor.

Såsom framgår av vad jag anför under punkten 21 är jag av den uppfattningen, att de för budgetåret 1943/44 erforderliga anslagen till främjande av bostadsbyggande och bostadsförbättringsverksamhet böra tills vidare allenast preliminärt beräknas. Då omfattningen av byggnadslånebyråns arbete bestämmes av utformningen och storleksordningen av det stöd, som staten genom byggnadsanslagen kommer att giva bostadsbyggandet, synes det mig lämpligt att även uppskjuta ett ställningstagande till byråns föreliggande anslagskrav. Anslagen till byrån böra därför tills vidare blott upptagas med beräknade belopp. Preliminärt torde beloppen kunna bestämmas till 391,800 respektive 91,000 kronor eller alltså till samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Departements-  
chefen.

Beträffande anslaget till statens byggnadslånebyrå: omkostnader gör jag hemställan under nästföljande punkt.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens byggnadslånebyrå: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 391,800

[20.] 18. **Statens byggnadslånebyrå: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anför under nästföregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens byggnadslånebyrå: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 91,000

[21.] 19. **Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag.** För förbättrande av bostadsförhållandena hava för budgetåret 1942/43 anvisats anslag dels under driftbudgeten, femte huvudtiteln, dels ock under kapitalbudgeten, statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd. De anslag, som sålunda anvisats, framgå av följande uppställning.

#### A n s l a g.

Belopp kr.

##### a) Under femte huvudtiteln:

|                                                                                               |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag ..... | 4,500,000 |
| Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag .....             | 5,000,000 |
| Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag .....                             | 3,000,000 |

##### b) Under statens utlåningsfonder:

|                                                                                                     |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, reservationsanslag ..... | 17,500,000 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|

##### c) Under fonden för låneunderstöd:

|                                                                    |            |
|--------------------------------------------------------------------|------------|
| Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, reservationsanslag | 25,000,000 |
| Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, reservationsanslag | 15,000,000 |

Summa kronor 70,000,000

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *statens byggnadslånebyrå* framlagt förslag rörande bostadsanslag för nästa budgetår avseende byggnadslånebyråns verksamhetsområde. Byrån har däri hemställt, att under femte huvudtiteln måtte anvisas dels till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer ett anslag av 6,000,000 kronor, dels ock till bidrag till inrättande av pensionärshem ett anslag av 3,000,000 kronor. Därjämte har byggnadslånebyrån beträffande kapitalbudgeten föreslagit, att till lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer måtte anvisas ett anslag av 25,000,000 kronor, till tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ett anslag av 60,000,000 kronor och till tilläggslån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ett anslag av 43,000,000 kronor.

Vidare har *egnahemsstyrelsen* i skrivelse den 24 augusti 1942 beträffande medelsbehovet för nästa budgetår till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden anført, att om anslag liksom dittills ansåges böra anvisas med samma belopp, som beräknades skola disponeras under respektive budgetår, borde för ändamålet anvisas ett anslag av 15,000,000 kronor. Då emellertid en icke oväsentlig eftersläpning i fråga om utbetalningen av beviljade bidrag förekomme, vore det möjligt att för nästa budgetår begränsa eller eventuellt helt utesluta anslagsanvisningen, utan att för den skull bidragsverksamheten behövde inskränkas.

Egnahemsstyrelsen har vidare ifrågasatt, att under femte huvudtiteln skulle för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag till familjebidrag till innehavare av nybyggnads- och förbättringslån. Egnahemsstyrelsen, som förklarat sig längre fram vilja inkomma med förslag till närmare bestämmelser rörande användningen av detta anslag, har beräknat medelsbehovet för detta ändamål till 300,000 kronor.

Departements-  
chefen.

En beräkning av de anslag, som lämpligen böra för nästa budgetår anvisas för förbättrande av bostadsförhållandena, låter sig för närvarande knappast verkställa. Å ena sidan är det klart, att ett synnerligen stort behov av en ökad, av staten understödd bostadsproduktion gör sig gällande. Å andra sidan försvåras emellertid denna produktion i hög grad av brist på arbetskraft och material ävensom av otillräcklig tillgång på erforderliga transportmedel. Då den kommande utvecklingen på förevarande område icke nu kan bedömas, anser jag det påkallat, att de anslag för bostadsändamål, vilka synas behövliga för nästa budgetår, tills vidare allenast preliminärt beräknas. Såvitt jag nu kan finna, böra för nästa budgetår beräknas följande belopp.

#### A n s l a g.

Belopp kr.

##### a) Under femte huvudtiteln:

|                                                                                              |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag..... | 6,000,000 |
| Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag .....                            | 2,000,000 |

##### b) Under statens utlåningsfonder:

|                                                                                                     |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, investeringsanslag ..... | 25,000,000 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|

## A n s l a g

Belopp kr.

c) *Under fonden för låneunderstöd:*

|                                                                     |            |
|---------------------------------------------------------------------|------------|
| Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, investeringsanslag  | 40,000,000 |
| Tilläggslån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, investeringsanslag | 30,000,000 |

Med hänsyn till vad egnahemsstyrelsen anfört torde det ej vara behöfligt att för nästa budgetår anvisa några nya anslagsmedel för bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden.

Medan jag under nästföljande punkt och under kapitalbudgeten gör framställning om beräkning av de övriga anslag för bostadsändamål, vilka jag finner påkallade för nästa budgetår, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *föreslagningsanslag* av ..... kronor 6,000,000

[22.] 20. **Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 2,000,000

**Statens bosättningslån.**

[23.] 21. **Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud, förslagsanslag.** För budgetåret 1942/43 hava under femte huvudtiteln anvisats dels ett förslagsanslag till statens bosättningslån: ersättning åt ortsombud å 27,000 kronor, dels ett förslagsanslag till statens bosättningslån: ersättning åt riksbanken å 60,000 kronor, dels ock ett obetecknat anslag till statens bosättningslån: viss upplysningsverksamhet å 15,000 kronor. Medan från det första av nämnda tre anslag gäldas ersättningar åt de av kommunerna utsedda ortsombud, som hava att avgiva yttranden över ansökningar om bosättningslån, bestrides från det andra av anslagen den ersättning, som utgår till riksbanken för dess bestyr med lånen. Från det tredje anslaget bekostas vissa åtgärder i syfte att sprida upplysning rörande ifrågavarande lån.

I skrivelse den 29 oktober 1942 hava *fullmäktige i riksbanken* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår för ersättning åt ortsombuden till 45,000 kronor och för ersättning åt riksbanken till 75,000 kronor. Däremot hava fullmäktige icke företagit någon uppskattning av utgifterna för nästa budgetår för åtgärderna i upplysande syfte.

Vid behandlingen denna dag under kapitalbudgeten av frågan om anslag för nästa budgetår till statens bosättningslänefond förordar jag, att sådant anslag i riksstatsförslaget allenast beräknas preliminärt. Med hänsyn härtill

Departements-  
chefen.

synes det lämpligt, att tills vidare får anstå med en definitiv uppskattning även av här ifrågasvarande tre anslag. Preliminärt torde anslagen till ersättning åt ortsombuden och till ersättning åt riksbanken böra upptagas till de belopp, som föreslagits av fullmäktige i riksbanken, medan det för upplysningsåtgärder avsedda anslaget tills vidare bör beräknas till oförändrat belopp.

Beträffande anslagen till ersättning åt riksbanken och till viss upplysningsverksamhet gör jag hemställa i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 45,000

[24.] 22. **Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag under nästföregående punkt anført, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 75,000

[25.] 23. **Statens bosättningslån: Viss upplysningsverksamhet.** Under åberopande av vad jag under punkten 23 anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens bosättningslån: Viss upplysningsverksamhet* för budgetåret 1943/44 beräkna ett anslag av ..... kronor 15,000

### **Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd.**

[26.] 24. **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar, förslagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår har förslagsanslaget till riksförsäkringsanstalten: avlöningar upptagits till 2,648,000 kronor, medan förslagsanslaget till riksförsäkringsanstalten: omkostnader upptagits till 230,000 kronor.

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *riksförsäkringsanstalten* uppskattat utgifterna för avlöningar till anstalten under nästa budgetår till 2,790,200 kronor. Vidare har anstalten i särskild skrivelse samma dag beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under anstaltens omkostnadsanslag till 282,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Besparingsberedningen har med skrivelse den 19 december 1942 överlämnat ett av beredningens delegation för organisationsundersökningar avgivet förslag rörande kontorsorganisationen inom anstalten m. m. Då jag ännu icke varit i tillfälle att pröva detta förslag, förordar jag, att med ett slutligt ställningstagande till anstaltens föreliggande anslagsäskanden får tills vidare anstå. Preliminärt beräknar jag för nästa budgetår utgifterna under avlöningsanslaget till 2,648,000 kronor och utgifterna under omkostnadsanslaget till 230,000 kronor.

Beträffande sistnämnda anslag gör jag framställning under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Riksförsäkringsanstalten*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2,648,000

[27.] 25. **Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag under nästföregående punkt anført, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Riksförsäkringsanstalten*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 230,000

[28.] 26. **Riksförsäkringsanstalten: Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoavgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 325,000 | 320,661       |
| 1942/43 .....                    | 325,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 325,000 | —             |

Ifrågavarande anslag är avsett dels för ersättning till anstaltens ortsombud och ombuden för den särskilda fiskarförsäkringen, dels ock för ersättning till mantalsombuden, vilka hava till uppgift att upprätta de arbetsgivarförteckningar, som skola ligga till grund för premiedebiteringen för mindre arbetsgivare.

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för nästa budgetår. I fråga om medelsbehovet för ersättningar till ortsombuden har anstalten därvid anført följande.

Anstalten hade för närvarande 950 ortsombud, vilka under budgetåret 1941/42 i arvode samt i obetydlig omfattning i reseersättning sammanlagt uppburit i runt tal 200,900 kronor. Någon ökning av detta belopp måste förutses för nästkommande budgetår, enär anstalten torde bli nödsakad att med hänsyn till den alltjämt fortgående dyrtiden företaga höjning av en del låga ombudsarvoden. Med hänsyn därtill torde anslagsbehovet för ortsombuden böra beräknas till omkring 204,000 kronor.

Ortsombuden åtnjöte utöver nämnda arvoden särskild ersättning med 2 kronor för varje genom deras försorg tecknad frivillig försäkring för olycksfall i arbete för hemmavarande barn eller föräldrar. Kostnaderna härfor hade under budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 650 kronor. För budgetåret 1943/44 torde för samma ändamål böra beräknas 1,000 kronor.

Kostnaderna för ersättning åt ortsombuden kunde alltså uppskattas till 205,000 kronor.

Beträffande ombuden för den särskilda fiskarförsäkringen upplyser anstalten, att de vore 292 till antalet samt att de, som tidigare i allmänhet i arvoden uppburit 1 krona 50 öre för år för varje genom dem försäkrad fiskare, från och med den 1 maj 1942 i regel fått dessa årsarvoden höjda

till 2 kronor. Då antalet försäkrade fiskare, som vid slutet av år 1941 utgjort 8,135, sedan dess stigit till 9,200, har anstalten uppskattat utgifterna för dessa arvoden till 20,000 kronor.

Vad slutligen angår mantalsombuden meddelar anstalten, att dessa vore 209 till antalet samt att de åtnjöte arvoden, som vore beroende av antalet i arbetsgivarförteckningarna uppförda arbetsgivare. Anstalten anför vidare, att i arvoden till mantalsombuden under budgetåret 1941/42 utbetalats 105,416 kronor samt att för ändamålet komme att under löpande budgetår åtgå omkring 100,000 kronor. Då antalet arbetsgivare i förteckningarna år 1941 uppgått till omkring 743,000 mot omkring 727,000 under år 1940, ansåge sig anstalten med hänsyn till ytterligare ökning i antalet arbetsgivare böra beräkna medelsbehovet för ersättningar åt mantalsombuden till 105,000 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har sålunda beräknat de sammanlagda ombudskostnaderna till (205,000 + 20,000 + 105,000) 330,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot riksförsäkringsanstaltens beräkningar har jag i huvudsak icke något att erinra. I motsats till anstalten räknar jag emellertid med att någon höjning av arvoden till ortsombud icke skall äga rum. Vid sådant förhållande torde anslaget för nästa budgetår kunna upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksförsäkringsanstalten: Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m. för budgetåret 1943/44 anvisa ett  
förslagsanslag av ..... kronor 325,000

[29.] 27. **Försäkringsrådet: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                | Anslag  | Nettoutgifter |
|-------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....           | 265,500 | 262,878       |
| 1942/43 .....           | 271,500 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 273,000 | —             |

Den 12 juni 1942 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43. Förteckningen, som finnes intagen i statsliggaren för nämnda budgetår, s. 203, upptager bland annat 3 försäkringsråd i lönegraden A 30 och 2 försäkringsråd i lönegraden Eo 30.

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                           |        |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor | 96,000  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 37,800  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | »      | 108,500 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | »      | 29,200  |
| Summa förslagsanslag kronor                                                               |        | 271,500 |

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall enligt Kungl. Maj:ts beslut disponeras på följande sätt:

|                                                                                                                                                                                                                            |               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Arvoden å 3,500 kronor till en var av två representanter för arbetsgivarna och två representanter för arbetarna.....                                                                                                       | kronor 14,000 |
| Arvoden å 7,200 och 3,600 kronor till två läkare, vilka såsom tillfälliga ledamöter av försäkringsrådet deltaga i handläggningen av ärenden, i vilka försäkringsrådet eljest skulle hava inhämtat sakkunnigutlåtande ..... | » 10,800      |
| Ersättningar till sakkunniga samt till suppleanter för ledamöter, som representera arbetsgivarna eller arbetarna m. m., <i>förlagsvis</i> .....                                                                            | » 13,000      |
| <hr/> Summa kronor 37,800                                                                                                                                                                                                  |               |

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *försäkringsrådet* gjort framställning rörande rådets avlöningsanslag för nästa budgetår.

Däri har rådet till en början förnyat en tidigare gjord hemställan, att de två icke-ordinarie försäkringsrådstjänsterna måtte överföras till ordinarie stat. Rådet beräknar, att vid bifall till denna hemställan anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör höjas till 119,600 kronor.

Beträffande anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anför rådet i huvudsak följande.

I sitt den 18 juni 1942 avgivna betänkande angående revision av tjänsteförteckningen, i vad avser allmänna civilförvaltningen, del II, hade 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagit, att det försäkringsråd, som jämte rådets chef tjänstgjorde såsom gruppordförande, skulle tillerkännas ett årligt arvode av 1,200 kronor. I ett över detta betänkande avgivet yttrande hade rådet föreslagit, att detta arvode skulle bestämmas till 2,500 kronor för år. På grund därav borde under arvodesposten från och med nästa budgetår för sagda ändamål beräknas ett belopp av 2,500 kronor.

Utgifterna för arvoden till rådets två läkare kunde — liksom för närvarande — uppskattas till sammanlagt 10,800 kronor. Enär för nästa budgetår läkarnas inbördes tjänstgöring kunde antagas bli ungefär lika stor, syntes emellertid vardera läkarens arvode böra bestämmas till 5,400 kronor.

Då övriga utgifter under arvodesposten kunde beräknas på samma sätt som för innevarande budgetår, syntes posten böra höjas med 2,500 kronor till 40,300 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föreslås av rådet nedsatt från 108,500 kronor till 89,900 kronor. Nedsättningen sammanhänger med rådets förslag om överflyttning till ordinarie stat av de två försäkringsråden i lönegraden Eo 30. Å andra sidan har rådet på grund av sannolika inkallelser av personal till militärtjänstgöring ansett sig böra räkna med ett ökat medelsbehov för vikariatsersättningar, tillfälliga biträden och övertidsersättningar av omkring 4,300 kronor, varjämte räknats med någon kostnadsökning på grund av löneklassuppflyttningar.

För rörligt tillägg har rådet upptagit ett belopp av 29,600 kronor.

Enligt rådets uppskattning skulle således det totala medelsbehovet uppgå till (119,600 + 40,300 + 89,900 + 29,600) 279,400 kronor.

I ärendet har *statskontoret* den 14 september 1942 avgivit utlåtande.

Ämbetsverket har icke ansett sig kunna tillstyrka förslaget om uppförande å ordinarie stat av de två extraordinarie befattningarna såsom försäkringsråd.

I anslutning till 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förslag har statskontoret förordat ett årsarvode av 1,200 kronor till den befattningshavare, som jämte försäkringsrådets chef tjänstgör såsom gruppordförande.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot den av rådet förordade ändringen med avseende å arvoden till rådets läkare.

Beträffande posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anför statskontoret, att några särskilda medelsbelopp icke torde böra beräknas för de merkostnader, som kunde förväntas uppstå till följd av ledigheter för militärtjänst. Jämlikt riksdagens bemyndigande torde Kungl. Maj:t, därest det av dylika ledigheter befunes påkallat, kunna medgiva, att anslagsposten finge överskridas med erforderligt belopp. Posten syntes därför böra uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår med allenast den förhöjning, som påkallades av författningssenliga löneklassuppflyttningar.

Departements-  
chefen.

Vad först angår anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän anser jag mig under nuvarande förhållanden icke kunna tillstyrka någon utökning av antalet ordinarie försäkringsråd. Vid sådant förhållande torde denna post böra för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp eller alltså till 96,000 kronor.

Såsom nämnts hava 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i sitt år 1942 framlagda betänkande berört frågan om särskilt arvode till det försäkringsråd, som jämte rådets chef tjänstgör såsom gruppordförande. Då detta betänkande torde komma att bli föremål för ytterligare granskning, läser icke sagda arvodesfråga nu böra upptagas till behandling. Något arvode till gruppordföranden bör därför icke beräknas för nästa budgetår. Försäkringsrådets förslag rörande arvoden till rådets två läkare biträder jag. Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör — liksom för löpande budgetår — upptagas till 37,800 kronor.

Av vad jag nyss anfört framgår, att jag — i likhet med statskontoret — förutsätter, att under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal även för nästa budgetår böra beräknas medel för avlöande av två extraordinarie försäkringsråd. Också i övrigt ansluter jag mig till statskontorets uppfattning rörande beräkningen av denna post. Då för löneklassuppflyttningar för icke-ordinarie personal torde erfordras en höjning av 1,500 kronor, synes posten böra bestämmas till (108,500 + 1,500) 110,000 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg torde också för nästa budgetår kunna beräknas till 29,200 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för avlöningar till försäkringsrådet för nästa budgetår blir enligt dessa beräkningar (96,000 + 37,800 + 110,000 + 29,200) 273,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att



dels godkänna följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

|                                                                                          |        |         |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i> .....                         | kronor | 96,000  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förlagsvis</i> ..... | »      | 37,800  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                   | »      | 110,000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i> .....                                              | »      | 29,200  |

Summa förlagsanslag kronor 273,000;

dels ock till Försäkringsrådet: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag* av ..... kronor 273,000

[30.] 28. Försäkringsrådet: Omkostnader, *förlagsanslag*.

| Budgetår                        | Anslag | Nettoutgifter |
|---------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                   | 11,500 | 12,251        |
| 1942/43 .....                   | 11,600 | —             |
| 1943/44 ( <i>förlag</i> ) ..... | 13,400 | —             |

Den 12 juni 1942 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget:

Omkostnadsstat.

|                                              |        |                     |
|----------------------------------------------|--------|---------------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förlagsvis</i> .....   | kronor | 900                 |
| 2. Reseersättningar, <i>förlagsvis</i> ..... | »      | 200                 |
| 3. Expenser, <i>förlagsvis</i> .....         | »      | 10,500              |
|                                              |        | Summa kronor 11,600 |

Av det för expenser upptagna beloppet hava 700 kronor avsetts för lyse och 9,800 kronor för övriga expenser.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *försäkringsrådet* gjort framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Utgifterna för sjukvård m. m. och för reseersättningar uppskattar rådet även för nästa budgetår till 900 respektive 200 kronor.

Icke heller med avseende å kostnaderna för lyse ifrågasätter rådet någon ändring. Däremot räknar rådet med ett stegrat medelsbehov för övriga expenser. Rådet upptager för ändamålet ett belopp av 11,600 kronor. Rådet framhåller bland annat, att kostnaderna för städning kunde beräknas stiga med 600 kronor samt att jämväl övriga lithörande utgifter stigit. För anskaffande av fasta skåp i rådets arkiv i enlighet med av riksarkivet meddelade anvisningar har rådet dessutom räknat med en engångsutgift av 800 kronor. För expenser har alltså upptagits ett belopp av (700 + 11,600) 12,300 kronor.

De totala omkostnaderna hava i enlighet härmed uppskattats till (900 + 200 + 12,300) 13,400 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot försäkringsrådets beräkningar har jag icke något att erinra. Jag uppskattar alltså anslagsbehovet för nästa budgetår till 13,400 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till Försäkringsrådet: Omkostnader för budgetåret 1943/44  
anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 13,400

[31.] 29. Yrkesinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.

| Budgetår                | Anslag  | Nettoutgifter |
|-------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....           | 700,000 | 664,058       |
| 1942/43 .....           | 700,000 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 667,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för yrkesinspektionen, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1942/43.

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för inspektionen, att tillämpas tills vidare från och med sistnämnda budgetår:

Avlöningsstat.

|                                                                   |                |
|-------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 480,000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | » 129,000      |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 91,000       |
| <hr/> Summa förslagsanslag kronor 700,000                         |                |

I skrivelse den 29 augusti 1942 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt förslag rörande avlöningsanslag till yrkesinspektionen för budgetåret 1943/44.

Anstalten har däri föreslagit, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle upptagas till 480,400 kronor.

Beträffande medelsbehovet för avlöningar till icke-ordinarie personal har anstalten anført i huvudsak följande.

Kostnaderna för lön enligt löneplan till extra ordinarie och extra tjänstemän kunde för budgetåret 1943/44 beräknas till 114,600 kronor. Därvid hade anstalten — liksom vid beräkningen av motsvarande post för innevarande budgetår — räknat med att fyra nu vakanta extra ordinarie yrkesunderinspektörsbefattningar fortfarande skulle lämnas obesatta. Anstalten hade vidare förutsatt, att den för viss tid beviljade förstärkningen av arbetskrafterna med 6 befattningshavare i lönegraden Ex 21 för bättre tillsyn av arbetsställen, där risk för gengasförgiftning kunde föreligga, icke skulle bli behöflig under nästa budgetår.

För arvode till en biträdande assistent under sex månader hos skogs- och flottledsinspektören upptogs anstalten ett belopp av 3,300 kronor.

För kallortstillägg erfordrades 300 kronor och för vikariatsersättningar 1,000 kronor.

Med hänsyn till ökat arbete samt lönenivåns stegring vore någon förstärkning erfordrig av det belopp, som avsåges för tillfällig skrivhjälp. Detta belopp, som av anstalten för innevarande budgetår uppskattats till 6,000 kronor, borde höjas till 7,000 kronor.

På grund av tjänstledigheter för icke-ordinarie personal kunde antagas uppkomma en besparing av 600 kronor.

I enlighet med det anförda har anstalten uppskattat ifrågavarande anslagspost till (114,600 + 3,300 + 300 + 1,000 + 7,000 — 600) 125,600 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknar anstalten till 89,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har alltså av anstalten uppskattats till (480,400 + 125,600 + 89,000) 695,000 kronor.

Vad först beträffar posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde densamma, som under sistförflutna budgetår varit lågt belastad, kunna nedsättas till 470,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Vidkommande posten för avlöningar till icke-ordinarie personal är till en början att märka, att riksförsäkringsanstalten vid sin uppskattning av densamma utgått från att vid yrkesinspektionen, varest sedan något år finnes anställd en distriktsingenjör i lönegraden Eo 20, skulle få anställas ytterligare en sådan ingenjör, varom anstalten i skrivelse den 29 juli 1942 gjort särskild framställning. Av sparsamhetsskäl anser jag mig emellertid icke böra för närvarande tillstyrka detta förslag.

Vidare får jag framhålla, att utgifterna under sagda post — därest kostnaderna för avlöning under viss tid till nyssnämnda tillfälligt anställda befattningshavare i lönegraden Ex 21 frånräknas — för innevarande budgetår blott uppskattats till 109,000 kronor. Med hänsyn härtill får jag förorda, att posten för nästa budgetår nedsättes till sagda belopp. Härvid har jag icke ansett nödvändigt att räkna med ökade kostnader för tillfällig skrivhjälp.

För rörligt tillägg torde kunna beräknas 88,000 kronor.

Det totala medelsbehovet för avlöningar till yrkesinspektionens befattningshavare skulle enligt dessa beräkningar bli (470,000 + 109,000 + 88,000) 667,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Avlöningsstat.

|                                                                   |                |
|-------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 470,000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....                   | » 109,000      |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 88,000       |

Summa förslagsanslag kronor 667,000;

*dels* ock till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 667,000

[32.] 30. Yrkesinspektionen: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 182,000 | 177,901       |
| 1942/43 .....                    | 177,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 178,000 | —             |

Av anslaget för innevarande budgetår hava 3,000 kronor beräknats för sjukvård m. m., 140,000 kronor för reseersättningar och 34,000 kronor för expenser.

I skrivelse den 29 augusti 1942 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål under budgetåret 1943/44.

Under hänvisning till att utgifterna för sjukvård m. m. under budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 5,300 kronor, har anstalten beräknat denna post till 5,500 kronor.

Beträffande utgifterna för reseersättningar anför anstalten, att dessamma för sistförflutna budgetår utgjort omkring 134,000 kronor. Därvid vore emellertid att märka, att resefrekvensen till följd av bland annat inkallelser till militärtjänstgöring samt längre sjukledigheter för vissa inspekterande befattningshavare varit lägre än som kunde anses normalt. Med hänsyn till den höjning, som ägt rum av vissa ersättningar jämlikt allmänna resereglementet, ävensom resekostnadernas fördyring förordar anstalten, att berörda utgifter uppskattas till 150,000 kronor.

Posten till expenser beräknar anstalten till 37,000 kronor. Därvid har anstalten räknat för bränsle, lyse och vatten 2,000 kronor och för övriga expenser 35,000 kronor. Sistnämnda belopp, som med 3,000 kronor överstiger den summa, vilken för ändamålet avsetts för löpande budgetår, har motiverats med den alltjämt fortgående prisstegringen.

Anstalten har alltså uppskattat det föreliggande medelsbehovet till (5,500 + 150,000 + 37,000) 192,500 kronor.

Departements-  
chefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. synes lämpligen kunna upptagas till 4,000 kronor.

Vad angår posten till reseersättningar torde anledning till höjning av densamma icke föreligga. Det är att märka ej blott att den senaste belastningssiffran varit tämligen låg utan ock att denna siffra inrymmer vissa utgifter av tillfällig natur, med vilka under nästa budgetår icke är att räkna. Posten bör därför upptagas till 140,000 kronor.

För expenser lärers liksom för innevarande budgetår få avses ett sammanlagt belopp av 34,000 kronor, varav 2,000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 32,000 kronor för övriga expenser.

Jag uppskattar således yrkesinspektionens omkostnader för nästa budgetår på följande sätt:

|                                               |        |         |
|-----------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | kronor | 4,000   |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 140,000 |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | »      | 34,000  |

Summa kronor 178,000

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Yrkesinspektionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 178,000

[33.] 31. **Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 350,000 | 497,756       |
| 1941/42 .....                    | 500,000 | 27,302        |
| 1942/43 .....                    | 500,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 200,000 | —             |

[Förordning den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, ändrad genom förordningar nr 48/1930, 144/1933 och 232/1937; kungörelse den 31 mars 1922 (nr 132) med närmare bestämmelser om inbetalning och redovisning av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, ändrad genom kungörelser nr 49/1930 och 233/1937.]

I 19 § olycksfallsförsäkringslagen stadgas, att avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten, vilka icke på föreskrivet sätt blivit erlagda, skola förskjutas av statsverket och indrivs i den ordning, som för indrivning av resterande kronoutskylder är stadgat. I nyss omförmälda författningar meddelas närmare föreskrifter i ämnet. De icke erlagda avgifterna förskjutas från förevarande anslag, varefter länsstyrelserna ombesörja, att de resterande beloppen indrivs och tillgodoföras anslaget.

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt beräkningar angående medelsbehovet för nästkommande budgetår.

För att belysa utvecklingen på förevarande område har riksförsäkringsanstalten i sin skrivelse lämnat uppgifter angående bruttoutgifter och inkomster för anslaget samt skillnaden mellan dessa belopp för de sistförflutna fem budgetåren. Uppgifterna, som i vad de avse budgetåret 1941/42 äro preliminära, hava sammanfattats i en tablå av följande utseende.

| Budgetår      | Utgifter<br>kr. | Inkomster |                   | Nettoutgifter<br>kr. |
|---------------|-----------------|-----------|-------------------|----------------------|
|               |                 | kr.       | i % av utgifterna |                      |
| 1937/38 ..... | 1,190,556       | 872,931   | 73                | 317,625              |
| 1938/39 ..... | 1,268,345       | 907,257   | 72                | 361,088              |
| 1939/40 ..... | 1,397,402       | 894,474   | 64                | 502,928              |
| 1940/41 ..... | 1,466,857       | 969,100   | 66                | 497,757              |
| 1941/42 ..... | 970,004         | 942,702   | 97                | 27,302               |

I anslutning till de sålunda lämnade uppgifterna anføres i skrivelsen följande.

Genom lag den 19 december 1941, nr 940, angående ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete hade maximum för den årliga arbetsförtjänstens beräkande höjts från 3,000 till 3,900 kronor. Med hänsyn till denna lagändring, som trätt i kraft den 1 januari 1942, kunde det under budgetåret 1943/44 inflytande premiebeloppet inklusive

tilläggsavgifter för de större arbetsgivarna beräknas till omkring 15.0 miljoner kronor oberäknat tilläggspremier för krigsolycksfallsförsäkring. Vid denna uppskattning hade hänsyn jämväl tagits till en från och med år 1942 genomförd ytterligare sänkning av premienivån. För de mindre arbetsgivarna kunde premiebeloppet för budgetåret 1943/44 beräknas till omkring 6.0 miljoner kronor.

Restantierna, beräknade i procent av de inflytande premiebeloppen, hade under budgetåret 1940/41 uppgått för större arbetsgivare till 4.6 procent av premiebeloppet och för mindre arbetsgivare till 14.6 procent. Under budgetåret 1941/42 hade motsvarande procenttal varit avsevärt lägre, nämligen 2.6 procent och 10.7 procent. Med hänsyn till osäkerheten i den framtida utvecklingen torde dessa procenttal för budgetåret 1943/44 icke böra antagas bli lägre än 3.0 procent för större och 12.0 procent för mindre arbetsgivare.

Bruttoutgifterna för anslaget kunde med ledning av ovanstående antaganden för budgetåret 1943/44 uppskattas till omkring 1,170,000 kronor.

Anslagets inkomster (indrivna försäkringsavgifter) hade under budgetåret 1940/41 uppgått till omkring 66 procent av årets bruttoutgifter och under budgetåret 1941/42 till omkring 97 procent därav. Då storleken av anslagets inkomster under ett visst budgetår i betydande utsträckning vore beroende av anslagets utgifter under föregående budgetår, måste sistnämnda procenttal bedömas med hänsyn till den avsevärda nedgången i utgifterna under budgetåret 1941/42 i jämförelse med utgifterna under budgetåret 1940/41. Det vore givetvis förenat med betydande vanskligheter att nu beräkna huru stor del av restantierna, som kunde väntas inflyta under budgetåret 1943/44. Med ledning av utvecklingen under föregående krigsperioder syntes det indrivna beloppet emellertid möjligen kunna uppskattas till 70 procent av bruttoutgifterna eller till omkring 820,000 kronor. Det erforderliga anslagsbeloppet skulle i så fall uppgå till 350,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Till en början vill jag framhålla, att inom socialdepartementet pågår undersökning rörande möjligheterna att överflytta här ifrågavarande kostnader från statsverket till arbetsgivarna genom att i en eller annan form taga hänsyn till dessa kostnader redan vid bestämmandet av försäkringspremierna. Därest undersökningen skulle giva vid handen, att en dylik omläggning lämpligen kan äga rum, torde jag senare få för Kungl. Maj:t framlägga förslag till de åtgärder i ämnet, som må finnas påkallade. Förvarande anslag lär emellertid böra här uppskattas med utgångspunkt från nu gällande bestämmelser.

Uppenbarligen möter det under rådande förhållanden betydande svårigheter att verkställa en riktig uppskattning av föreliggande medelsbehov. Bland annat med hänsyn därtill att restantieprocenten torde kunna beräknas bli lägre än riksförsäkringsanstalten antagit, synes mig emellertid anslaget böra nedsättas väsentligt under det av anstalten föreslagna beloppet. Anslaget torde kunna upptagas till 200,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 200,000

[34.] 32. **Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1939/40 .....                    | 500,000 | 358,845       |
| 1940/41 .....                    | 350,000 | 343,523       |
| 1941/42 .....                    | 325,000 | 336,571       |
| 1942/43 .....                    | 365,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 345,000 | —             |

Enligt förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete äger under vissa förutsättningar den, som är berättigad till livränta enligt nämnda lag, att erhålla ett årligt livräntetillägg, motsvarande 125 procent av livräntan. Jämlikt förordningen den 19 december 1941 (nr 942) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., vilken förordning gäller från och med den 1 januari 1942 till och med den 31 december 1943, utgå å här berörda livräntetillägg dyrtidstillägg med 15 procent av livräntetilläggens belopp.

Såväl livräntetilläggen som därå belöpande dyrtidstillägg bestridas av ifrågavarande anslag.

I skrivelse den 22 augusti 1942 har *riksförsäkringsanstalten* med hänsyn till avgången bland livräntetagarna på grund av inträffande dödsfall för nästa budgetår beräknat utgifterna under ifrågavarande anslag till 320,000 kronor. Därvid har emellertid hänsyn icke tagits till utgifterna för dyrtidstillägg, vilka av anstalten för tiden 1 juli—31 december 1943 uppskattats till 25,000 kronor. Anstalten har hemställt, att anslaget måtte för sagda budgetår upptagas till 345,000 kronor.

I likhet med riks-försäkringsanstalten anser jag anslaget kunna beräknas till 345,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 345,000

[35.] 33. **Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m., förslagsanslag.** Under riksstatens tolfte huvudtitel har sedan åtskilliga år tillbaka varit uppfört ett förslagsanslag, rubricerat statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. Anslaget, som för budgetåret 1941/42 var upptaget till 670,000 kronor, höjdes för innevarande budgetår till 2,200,000 kronor. Ökningen sammanhänger till väsentlig del med de bestämmelser, som utfärdades genom förordningen den 19 december 1941

(nr 942) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Jämlikt förordningen, som gäller från och med den 1 januari 1942 till och med den 31 december 1943, utgår under vissa förutsättningar dyrtidstillägg med 15 procent å livräntor, beviljade med stöd av ett flertal i 2 § förordningen uppräknade lagar och författningar. Enligt förordningen utgående dyrtidstillägg belasta nu ifrågavarande anslag dels i de fall, då själva livräntan utgår från anslaget, dels ock i de fall, då själva livräntan icke utgår av statsmedel.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *riksförsäkringsanstalten* för nästa budgetår beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 1,800,000 kronor. Anstalten har däri beräknat kostnaderna för dyrtidstillägg enligt omförmälda förordning för tiden 1 juli—31 december 1943 till omkring 700,000 kronor, men däremot icke räknat något belopp för dyrtidstillägg för tiden 1 januari—30 juni 1944.

Departements-  
chefen.

En slutlig beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag synes mig icke böra äga rum, förrän ställning tagits till frågan rörande dyrtidstillägg åt berörda livräntetagare för tiden efter 1943 års utgång. Detta har ännu icke skett. Preliminärt torde anslaget böra uppskattas till 2,400,000 kronor.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet denna dag förordar vid anmälan av frågorna om anslag för nästa budgetår under tolfte huvudtiteln, bör anslaget från och med budgetåret 1943/44 upptagas under femte huvudtiteln.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av..... kronor 2,400,000

[36.] 34. **Bidrag till fiskares försäkring, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 110,000 | 18,400        |
| 1941/42 .....                    | 150,000 | 223,240       |
| 1942/43 .....                    | 150,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 150,000 | —             |

Enligt bestämmelserna i förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, sådan denna förordning lyder efter däri vid flera tillfällen vidtagna ändringar, skall den försäkrade erlægga en viss årlig avgift, under det att staten betalar det belopp, som ytterligare erfordras för täckande av den risk, försäkringen avser, ävensom förvaltningskostnaderna. Genom kungörelse den 27 oktober 1939 (nr 755), ersatt med ny kungörelse den 30 april 1942 (nr 218), har föreskrivits, att till ersättning, som på grund av försäkring enligt 1918 års



förordning utgår såsom sjukpenning, livränta eller begravningshjälp, skall, där olycksfallet förorsakats av krigsätgård, av statsmedel utgivas ett tillägg motsvarande 50 procent av ersättningen. Statens kostnader för omförmälda försäkring gäldas från förevarande anslag.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt förslag rörande behovet av anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Anstalten har däri till en början lämnat följande uppgifter om antalet försäkrade fiskare samt om försäkringsavgifter och statsbidrag.

| År   | Antal försäkrade fiskare vid årets slut | Försäkringsavgifter | Erforderligt bidrag av statsmedel |
|------|-----------------------------------------|---------------------|-----------------------------------|
|      |                                         | kr.                 | kr.                               |
| 1937 | 8,084                                   | 80,370              | 96,230                            |
| 1938 | 8,125                                   | 80,772              | 62,286                            |
| 1939 | 8,029                                   | 79,824              | 18,044                            |
| 1940 | 7,661                                   | 76,405              | 218,983                           |
| 1941 | 8,135                                   | 80,982              | 65,242                            |

I anslutning härtill har *riksförsäkringsanstalten* därefter anført i huvudsak följande.

Antalet försäkrade fiskare utgjorde för närvarande omkring 9,200.

Att det erforderliga statsbidraget för år 1940 blivit så stort berodde därpå, att ej mindre än 33 i *riksförsäkringsanstalten* försäkrade fiskare under året omkommit på grund av krigsätgård. Motsvarande antal hade för år 1941 utgjort 2. Under år 1942 hade, såvitt för anstalten vore känt, dittills intet dylikt dödsfall inträffat.

Förevarande förordning hade genom en den 27 mars 1942 utfärdad förordning (nr 120), som trätt i kraft den 1 juli 1942, ändrats därhän att försäkringen utbyggt med fyra nya försäkringsklasser, medförande rätt till högre ersättningsförmåner än som tidigare kunnat utgå.

Storleken av den kostnadsökning, som kunde väntas uppkomma till följd av försäkringens utvidgning, läte sig icke på förhand beräkna, enär det icke kunde förutses, i vilken utsträckning densamma komme att medföra en övergång från de redan befintliga till de nya försäkringsklasserna. Med hänsyn därtill ävensom till den av krigsförhållandena föranledda osäkerheten kunde någon tillförlitlig beräkning av medelsbehovet icke göras. Anslaget syntes för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp.

Då utgifterna för ifrågavarande ändamål under nuvarande förhållanden förete synnerligen starka växlingar och en närmare förhandsberäkning icke kan äga rum, måste anslagsuppskattningen nödvändigtvis bliva synnerligen approximativ. Lämpligast synes vara att anslaget — i överensstämmelse med *riksförsäkringsanstaltens* förslag — jämväl för nästa budgetår upptages till 150,000 kronor.

Departements-  
chefen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till fiskares försäkring* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 150,000

[37.] 35. **Bidrag till föreningen för arbetarskydd.** Den av föreningen för arbetarskydd bedrivna verksamheten är väsentligen inriktad på att väcka och vidmakthålla intresse för vidtagande av åtgärder till skydd mot olycksfall och ohälsa i arbete samt att sprida kännedom om anordningar, som i sådant syfte kunna vidtagas. För främjande av detta ändamål är av föreningen i Stockholm anordnad en permanent utställning av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbete. Föreningen förevisar skioptikonbilder och skyddsfilmer samt tillhandahåller anslag, skyddsbilder och andra trycksaker, ombudsmärken, skyddsglasögon m. m. Vidare lämnar föreningen råd, anvisningar och förslag i arbetarskyddsspörsmål. Föreningen utger även tidskriften *Arbetarskyddet*.

Föreningen har under en längre tid såsom bidrag till sin verksamhet åtnjutit statsbidrag. För ändamålet har i allmänhet anvisats ett anslag av 3,000 kronor för år. Så har ock skett för innevarande budgetår.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *föreningen för arbetarskydd* hemställt att för fullföljande av sin verksamhet även under budgetåret 1943/44 komma i åtnjutande av ett statsbidrag å 3,000 kronor.

Av framställningen och en därvid fogad redogörelse för föreningens verksamhet under år 1941 framgår, att denna verksamhet under sagda år fortgått efter i stort sett samma riktlinjer som tidigare. Föreningen har under året varit representerad med särskilda avdelningar för arbetarskydd vid utställningar i Stockholm och Malmö.

För år 1941 har föreningen — förutom ett bidrag från Stockholms stad å 500 kronor — av enskilda sammanslutningar och försäkringsbolag erhållit bidrag å tillhopa 5,500 kronor, varav 2,000 kronor från envar av svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen i Sverige samt 1,500 kronor från vissa försäkringsbolag.

Departements-  
chefen.

Då jag icke har något att erinra mot föreningens framställning, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till föreningen för arbetarskydd* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av ..... kronor 3,000

### Folkpensionering.

[38.] 36. **Pensionsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** För budgetåret 1942/43 har förslagsanslaget till pensionsstyrelsen: avlöningar upptagits till 1,977,800 kronor. Förslagsanslaget till pensionsstyrelsen: omkostnader har för samma budgetår bestämts till 281,800 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* för nästa budgetår uppskattat styrelsens utgifter för avlöningar till 1,983,800 kronor och dess utgifter för omkostnader till 319,800 kronor.

Departements-  
chefen.

Enligt vad jag inhämtat är inom den närmaste tiden från besparingsberedningens sida att vänta ett förslag rörande möjligheterna att i olika

hänseenden nedbringa utgifterna för pensionsstyrelsens verksamhet. Då beredningens förslag kan antagas komma att påverka anslagsbehovet för nästa budgetår, synes ett definitivt ståndpunktstagande till styrelsens beräkningar böra uppskjutas, intill dess sagda förslag avgivits och prövats. Preliminärt uppskattar jag för nästa budgetår styrelsens avlöningskostnader till 1,977,800 kronor och styrelsens omkostnader till 300,000 kronor.

Med avseende å omkostnadsanslaget gör jag framställning under näst följande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Pensionsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,977,800

[39.] 37. **Pensionsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** I överensstämmelse med vad jag under nästföregående punkt anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Pensionsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 300,000

[40.] 38. **Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 235,000 | 243,038       |
| 1942/43 .....                    | 245,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 255,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt stat rörande ortsombuden, att gälla från och med budgetåret 1942/43. Denna stat upptager en post till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, å 130,000 kronor samt en post till reseersättningar å 115,000 kronor. Från den förra posten bestridas ortsombudens arvoden och från den senare till ombuden utgående reseersättningar.

Enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter bestämmas ombudsarvodena av pensionsstyrelsen, dock att därvid skall iakttagas dels att den å staten upptagna anslagsposten till arvoden icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, dels att ombudsarvode icke i något fall må utan Kungl. Maj:ts medgivande bestämmas till högre belopp än 1,800 kronor för år. Reseersättning utgår enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* föreslagit, att posten till arvoden och särskilda ersättningar måtte jämväl för nästa budgetår beräknas till 130,000 kronor.

Beträffande posten till reseersättningar framhåller styrelsen, att utgifterna under densamma för budgetåret 1941/42 överstigit 116,000 kronor samt att på grund av ökade resekostnader och höjda traktamentsersättningar en höjning av posten torde vara ofrånkomlig. Styrelsen har därför för nästa

budgetår uppskattat även medelsbehovet för reseersättningar till 130,000 kronor.

Anslagsbehovet har alltså sammanlagt beräknats till (130,000 + 130,000) 260,000 kronor.

I häröver den 24 september 1942 avgivet utlåtande har *statskontoret* anfört, att anledning icke syntes föreligga att uppräknas posten till reseersättningar till högre belopp än 125,000 kronor.

Departements-  
chefen.

I likhet med pensionsstyrelsen anser jag, att posten till arvoden och särskilda ersättningar bör även för nästa budgetår upptagas till 130,000 kronor.

Beträffande posten till reseersättningar torde en viss ökning vara påkallad. Densamma synes dock kunna begränsas till 10,000 kronor, varför jag föreslår, att posten upptages till 125,000 kronor.

Med dessa beräkningar skulle således medelsbehovet kunna uppskattas till (130,000 + 125,000) 255,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionsstyrelsen*: *Pensionsstyrelsens* *ortsombud* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 255,000

[41.] 39. **Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag      | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-------------|---------------|
| 1938/39 .....                    | 138,500,000 | 126,321,202   |
| 1939/40 .....                    | 136,000,000 | 127,870,337   |
| 1940/41 .....                    | 136,000,000 | 139,660,055   |
| 1941/42 .....                    | 145,000,000 | 171,889,995   |
| 1942/43 .....                    | 133,000,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 146,000,000 | —             |

Lagen om folkpensionering den 28 juni 1935 (nr 434) och förordningen om invalidunderstöd samma dag (nr 435) hava genom lagen den 23 april 1937 (nr 163), innebärande dyrortsgradering av tilläggspensioner och invalidunderstöd, och lagen den 30 juni 1942 (nr 482), innebärande nya grunder för tilläggspensionernas och invalidunderstödens beräkning, erhållit en avsevärt ökad såväl effektivitet som räckvidd.

Till kostnaderna för de enligt lagen om folkpensionering och förordningen om invalidunderstöd utgående förmånerna skola kommuner och landsting bidra på sätt i nyssnämnda författningar närmare angives. Återstående kostnader för nämnda förmåner, däribland hela kostnaden för i folkpensionerna ingående grund- eller avgiftspensioner, bestridas av staten, som årligen erhåller visst bidrag från folkpensioneringsfonden.

Jämlikt beslut av 1941 och 1942 års riksdagar har vidare den, som åtnjuter folkpension, däri ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd, för nämnda år

och första halvåret 1943 tillerkänts dyrtidstillägg å folkpensionen respektive invalidunderstödet.

Statens kostnader för folkpensioner och invalidunderstöd bestridas från förslagsanslaget till bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. Från detta anslag hava under budgetåren 1940/41 och 1941/42 jämväl gäldats statens utgifter för omförmälda dyrtidstillägg, medan sistnämnda utgifter för innevarande budgetår bestridas från ett särskilt förslagsanslag till bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd. Nämnda förhållande är huvudorsaken till att nettoutgifterna å nu förevarande anslag under de sistförflutna två budgetåren stigit så kraftigt ävensom till att anslaget för löpande budgetår kunnat så avsevärt nedsättas. Enligt vad inom pensionsstyrelsen verkställda beräkningar givit vid handen, uppgå nettoutgifterna å ifrågavarande anslag — frånsett dyrtidstilläggen — till omkring 130,130,000 kronor för budgetåret 1940/41 och omkring 132,650,000 kronor för budgetåret 1941/42.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* framlagt förslag rörande beräknande av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår, därvid styrelsen förutsatt, att dyrtidstilläggen liksom för budgetåret 1942/43 borde bestridas från särskilt anslag. Styrelsen anför i huvudsak följande.

Av postverket verkställda pensionsutbetalningar, inklusive dyrtidstillägg och exklusive frivilliga pensioner, hade under budgetåren 1940/41 och 1941/42 uppgått till inalles 171,840,000 respektive 211,350,000 kronor. I dessa belopp ingående dyrtidstillägg kunde uppskattas till 12,000,000 respektive 49,000,000 kronor, varför folkpensionerna och invalidunderstöden kunde beräknas hava under nämnda budgetår uppgått till omkring 159,800,000 respektive 162,300,000 kronor, utvisande en årlig ökning av cirka 2,500,000 kronor. Under förutsättning att pensionerna i fortsättningen skulle hava utgått enligt oförändrade grunder, borde man sålunda — om man räknat med nämnda årliga kostnadsstegring — för budgetåret 1943/44 hava lagt en totalutgift av 167,300,000 kronor till grund för beräkningen av här ifrågavarande anslag.

Totalkostnaderna bleve emellertid betydligt större på grund av år 1942 beslutad lagändring, vilken trädde i kraft den 1 januari 1943. Enligt de beräkningar, som legat till grund för statsmakternas beslut, skulle ökningen av den totala årskostnaden för själva folkpensionerna och invalidunderstöden uppgå till omkring 11,500,000 kronor, varav omkring 10,000,000 kronor skulle belöpa på de redan tidigare tilläggs pensionsberättigade. Den av pensionsstyrelsen i dagarna slutförda omräkningen av utgående pensioner hade enligt vad en omfattande stickprovsundersökning givit vid handen medfört en ökning av den totala årskostnaden för redan tilläggs pensionsberättigade med omkring 10,700,000 kronor. Nyssnämnda belopp 11,500,000 kronor torde därför böra ökas med 700,000 kronor till 12,200,000 kronor. Den totala kostnad, som borde läggas till grund för beräkning av statsanslaget till folkpensioner och invalidunderstöd för budgetåret 1943/44, bleve då 179,500,000 kronor.

I nämnda belopp inginge grund- och avgiftspensioner med cirka 28,000,000 kronor, varför tilläggs pensioner och invalidunderstöd skulle uppgå till omkring 151,500,000 kronor. Beräknades därav 20.5 procent belöpa på landsting och kommuner, skulle det erforderliga statsanslaget bliva 28,000,000 kronor + 79.5 procent av 151,500,000 kronor eller, avrundat nedåt, 148,000,000 kronor.

I här beräknade kostnader torde få anses ingå såväl den ersättning, varom förmäldes i 6 § 3 mom. tredje stycket lagen om folkpensionering, som

ock kostnaderna för undersökningar jämlikt föreskrifterna i 31 § fjärde stycket samma lag. Dessa kostnader hade under budgetåret 1941/42 uppgått till 66,288 respektive 36,584 kronor, eller inalles till 102,872 kronor.

Från anslaget torde vidare i likhet med vad tidigare skett få bestridas även det relativt obetydliga statsbidraget till den frivilliga pensionsförsäkringen. Genom detta statsbidrag ökades det pensionsbelopp, som svarade mot före 1936 års ingång erlagda avgifter, i den mån de icke överstege 30 kronor under ett och samma kalenderår, med  $\frac{1}{8}$ . Statsbidraget hade för år 1941 utgjort 6,048 kronor.

Pensionsstyrelsen har således uppskattat det föreliggande medelsbehovet för nästa budgetår till 148,000,000 kronor.

Departement-  
chefen.

I likhet med pensionsstyrelsen förutsätter jag, att dyrtidstilläggen å folkpensioner och invalidunderstöd skola även för nästa budgetår bestridas från särskilt anslag. I övrigt anser jag, att man vid uppskattningen av förevarande anslag har att utgå från den verkliga utgiftssiffran för budgetåret 1941/42, sedan kostnaderna för dyrtidstillägg frånräknats. Sagda siffra utgjorde, såsom nämnts, omkring 132,650,000 kronor. Till detta belopp bör till en början läggas ett belopp av omkring 10,000,000 kronor, motsvarande statens merkostnad i anledning av de ändringar i folkpensioneringslagen, vilka beslutats genom lagen den 30 juni 1942 (nr 482). En ytterligare ökning torde bli nödvändig till följd av den tendens till årlig utgiftsstegring, som anslagsbelastningen för de senast förflutna fyra budgetåren utvisar, även om man för budgetåren 1940/41 och 1941/42 gör avdrag för de i nettoutgifterna för dessa budgetår ingående dyrtidstilläggen. Utgiftsstegringen torde få beräknas till 2,000,000 kronor för varje budgetår. Vid sådant förhållande torde anslaget för nästa budgetår kunna i runt tal uppskattas till 146,000,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 146,000,000

[42.] 40. **Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd, förslagsanslag.** De för innevarande budgetår fastställda grunderna för nämnda dyrtidstillägg äro angivna i lagen den 30 juni 1942 (nr 484) om dyrtidstillägg under budgetåret 1942/43 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag. Enligt denna lag skulle dyrtidstillägg under tiden 1 juli — 31 december 1942 utgå med belopp motsvarande en tredjedel av folkpensionens respektive invalidunderstödet belopp, medan dyrtidstillägget för tiden 1 januari — 30 juni 1943 skulle, för kvartal räknat, utgå med 35 kronor, dock med minst en tredjedel av folkpensionens respektive understödet belopp. Viss del av dyrtidstilläggen skulle gäldas av landsting och kommuner, men huvuddelen skulle betalas av staten. Statens kostnad för dyrtidstilläggen bestrides från förslagsanslaget till bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd, vilket anslag för budgetåret 1942/43 upptagits till 48,400,000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* erinrat, att vid beräkningen av nämnda anslag statens kostnader för dyrtidstillägg uppskattades

till 20,700,000 kronor för andra halvåret 1942 och till 27,700,000 kronor för första halvåret 1943. Styrelsen har härefter preliminärt beräknat ifrågavarande medelsbehov för nästa budgetår till 55,400,000 kronor eller dubbla summan av det belopp, som beräknats för sistnämnda halvår.

Det synes lämpligt, att förevarande anslag — på sätt pensionsstyrelsen tänkt sig — tills vidare blott beräknas preliminärt. Anslaget torde därvid böra upptagas till av styrelsen föreslaget belopp.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av .... kronor 55,400,000

Departements-  
chefen.

[43.] 41. **Barnbidrag, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag     | Nettoutgifter |
|----------------------------------|------------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 12,000,000 | 11,466,753    |
| 1941/42 .....                    | 13,000,000 | 13,368,988    |
| 1942/43 .....                    | 10,500,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 10,400,000 | —             |

Enligt lag den 18 juni 1937 (nr 382), vilken trädde i kraft den 1 januari 1938, utgår i de fall, som i lagen angivas, visst bidrag av allmänna medel — barnbidrag — till uppehälle och uppfostran åt barn, vars föräldrar, adoptivföräldrar, fader, adoptant eller adoptants make avlidit, eller vars fader, styvfader, moder, adoptant eller adoptants make är arbetsförmögen. Barnbidragen hava i likhet med folkpensionerna graderats efter dyrtor. Kostnaderna för bidragen hava fördelats å stat och kommun enligt samma grunder, som gälla för de i folkpensionerna ingående tilläggs-pensionerna.

Jämlikt lag den 30 juni 1942 (nr 483) beräknas barnbidragen från och med den 1 januari 1943 efter något andra grunder än vad tidigare varit fallet.

I överensstämmelse med vid 1941 och 1942 års riksdagar fattade beslut utgå från och med 1941 års ingång dyrtidstillägg å barnbidragen. Dessa tillägg hava för första halvåret 1941 och budgetåret 1941/42 gäldats från nu förevarande anslag men bestridas från och med den 1 juli 1942 från ett särskilt anslag till dyrtidstillägg å barnbidrag.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande utgifterna för barnbidrag under nästa budgetår, därvid styrelsen utgått från att kostnaderna för dyrtidstillägg jämväl i fortsättningen skulle bestridas från särskilt anslag.

Styrelsen anför i huvudsak följande.

Antalet ikraftvarande barnbidrag hade beständigt legat avsevärt under den siffra, som beräknats av 1934 års barnpensioneringssakkunniga. Under de senaste åren hade dessutom en viss tendens till nedgång i belastningen kunnat konstateras. Inalles hade sålunda utbetalningarna i fråga, bortsett från dyrtidstillägg, utgjort för budgetåret 1940/41 12,647,000 och för bud-

getåret 1941/42 12,020,000 kronor. Med hänsyn till den ökade nativiteten syntes man dock, även om barnbidragen i fortsättningen skulle hava utgått enligt oförändrade grunder, ha bort räkna med åtminstone samma kostnader för budgetåret 1943/44 som för budgetåret 1941/42 eller omkring 12,000,000 kronor.

De år 1942 beslutade lagändringarna torde kunna beräknas medföra en ökning av den årliga totalkostnaden för barnbidrag med omkring 300,000 kronor. Man skulle alltså för budgetåret 1943/44 kunna räkna med en totalkostnad — bortsett från dyrtidstillägg — av 12,300,000 kronor.

Då kommunernas andel i totalkostnaden hade visat sig utgöra nära 15 <sup>3</sup>/<sub>4</sub> procent, syntes man sålunda kunna beräkna det för budgetåret i fråga till barnbidrag erforderliga statsanslaget till i runt tal 10,400,000 kronor.

I de beräknade kostnaderna torde få ingå såväl ersättning, varom förändrades i 5 § 3 mom. lagen om barnbidrag, som ock statens andel i kostnaderna för s. k. barntillägg enligt 43 § folkpensioneringslagen. Dessa statens kostnader hade under budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 1,800 respektive 6,300 kronor.

Departements-  
chefen.

Enligt vad jag från pensionsstyrelsen inhämtat har nettobelastningen å ifrågavarande anslag, därest utgifterna för dyrtidstillägg frånräknas, för budgetåret 1940/41 uppgått till omkring 10,630,000 kronor och för budgetåret 1941/42 till omkring 10,160,000 kronor. Då medelsbehovet för nästa budgetår synes böra beräknas med utgångspunkt från sistnämnda belopp, vartill bör läggas ett belopp av omkring 250,000 kronor för de merkostnader, som uppkomma å anslaget i anledning av 1942 års lagändringar, anser jag mig böra i likhet med pensionsstyrelsen förorda, att anslaget upptages till 10,400,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnbidrag* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 10,400,000

[44.] 42. **Dyrtidstillägg å barnbidrag, förslagsanslag.** I lagen den 30 juni 1942 (nr 484) om dyrtidstillägg under budgetåret 1942/43 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag har föreskrivits, att dyrtidstillägg å barnbidrag skulle under andra halvåret 1942 utgå med belopp motsvarande en tredjedel av barnbidragets belopp ävensom att dylikt dyrtidstillägg skulle under första halvåret 1943, för kvartal räknat, utgå beträffande barnbidrag för ett barn med 25 kronor, beträffande barnbidrag för två barn med 44 kronor, beträffande barnbidrag för tre barn med 62 kronor 50 öre samt beträffande barnbidrag för varje barn därutöver med ytterligare 12 kronor 50 öre, dock i samtliga fall med minst en tredjedel av barnbidragets belopp. Viss mindre del av dyrtidstilläggen skulle gäldas av vederbörande kommun, medan återstoden skulle betalas av statsverket. För gäldande av statens kostnad för dyrtidstillägg å barnbidragen har för nämnda budgetår under här angivna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 3,820,000 kronor.



I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* anfört, att vid uppskattningen av berörda anslag ett belopp av 1,750,000 kronor beräknats för dyrtidstillägg under andra halvåret 1942 och ett belopp av 2,070,000 kronor för första halvåret 1943. Styrelsen har preliminärt uppskattat medelsbehovet för budgetåret 1943/44 till två gånger det för första halvåret 1943 beräknade beloppet. Styrelsen har alltså tills vidare beräknat anslaget till 4,140,000 kronor.

Lika med pensionsstyrelsen anser jag, att ifrågavarande anslag nu allenast bör preliminärt beräknas. Mot det föreslagna anslagsbeloppet har jag icke något att erinra. Jag förordar för den skull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Dyrtids-  
tillägg å barnbidrag* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslags-  
anslag* av..... kronor 4,140,000

[45.] 43. **Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet, reservationsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 3,000,000 | 3,170,409     |
| 1942/43 .....                    | 3,550,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 3,400,000 | —             |

Den 1 juli 1942 förefanns å anslaget en reservation av omkring 440,000 kronor.

Till förebyggande och hävande av invaliditet bedrives av pensionsstyrelsen sedan många år en betydande sjukvårdande verksamhet, omfattande dels individuell verksamhet, d. v. s. vård, yrkesutbildning m. m. åt personer, vilka kunna väntas genom dylika åtgärder återvinna eller bibehålla arbetsförmågan, dels ock annan verksamhet, som avser att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsförmåga eller befordra folkhälsan.

Kostnaderna för styrelsens sjukvårdande verksamhet, vilka tidigare gäldats delvis från under femte huvudtiteln uppförda anslag och delvis från ur pensionsförsäkringsfonden anvisade medel, bestridas från och med budgetåret 1936/37 helt från reservationsanslaget till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* gjort framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1943/44.

Styrelsen har till en början lämnat dels vissa närmare uppgifter om utgifterna för styrelsens sjukvårdande verksamhet under budgetåret 1941/42, dels ock uppgifter rörande de av styrelsen beräknade kostnaderna för verksamheten under nästa budgetår. Uppgifterna framgå av följande tablå.

| Ä n d a m å l                                      | Utgifter            |                      |
|----------------------------------------------------|---------------------|----------------------|
|                                                    | Verkliga<br>1941/42 | Beräknade<br>1943/44 |
| <i>Individuell verksamhet.</i>                     |                     |                      |
| Vård å:                                            |                     |                      |
| kuranstalt                                         | 2,535,889           | 3,520,000            |
| lasarett och lupushem                              | 29,466              | 15,000               |
| Yrkesutbildning:                                   |                     |                      |
| i hantverks- eller handelsskola                    | 62,196              | 300,000              |
| hos enskilda                                       | 201,813             |                      |
| Maskiner, igångsättande av självständig verksamhet | 8,281               | 15,000               |
| Läkarundersökning och observation                  | 120,289             | 160,000              |
| Resor                                              | 150,475             | 170,000              |
|                                                    | 3,108,409           | 4,180,000            |
| <i>Annan verksamhet.</i>                           |                     |                      |
| Bidrag till mindre badanläggningar å landsbygden   | 41,800              | 150,000              |
| Bidrag till konvalescent- och vilohem              | 7,500               |                      |
| Annan verksamhet i övrigt                          | 12,700              |                      |
| Summa kronor                                       | 3,170,409           | 4,330,000            |

Rörande utgifterna för den individuella verksamheten har styrelsen i anslutning härtill anfört i huvudsak följande.

För budgetåret 1942/43 hade styrelsen beräknat utgifterna för *vård å kuranstalt* till 3,440,000 kronor, därav för vårdavgifter å kuranstalterna 3,279,000 kronor, för bidrag till vård å sommarkurort 10,000 kronor, för bidrag till tandvård 126,000 kronor och för bidrag till hälftotsinlägg, ortopediska bandage m. m. 25,000 kronor. Styrelsen hade därvid utgått från att antalet disponibla vårdplatser utgjorde 1,154. Från och med våren 1942 utgjorde platsantalet för styrelsens patienter vid vanföreanstalten i Göteborg endast 12 mot tidigare 30. Platsantalet kunde därför nu uppskattas till 1,136. Med hänsyn till det minskade platsantalet skulle vårdkostnaderna komma att minskas med omkring 50,000 kronor. Enligt från kuranstalterna inkomna uppgifter torde emellertid med hänsyn till ökade löneutgifter samt höjda priser å livsmedel och andra förbrukningsartiklar vid flertalet av dem en viss höjning av medelkostnaden per vård dag vara att emotse. Därest man utginge ifrån att styrelsens kuranstalter komme att beläggas i normal omfattning, torde denna höjning av vårdkostnaden medföra en ökad belastning av anslaget av omkring 95,000 kronor. Antalet vård sökande hade under våren och sommaren år 1942 varit betydande. Styrelsen hade därför ansett lämpligt att hänvisa cirka 150 personer till vård å sommarkurort. Därest för budgetåret 1943/44 motsvarande antal personer ansåges böra hänvisas till sommarkurort, torde detta medföra en merkostnad av 35,000 kronor.

Styrelsen uppskattade för nästa budgetår kostnaderna för kurortsvården till sammanlagt 3,520,000 kronor, därav 3,324,000 kronor för vårdavgifter å kuranstalterna, 45,000 kronor för bidrag till vård å sommarkurort, 126,000 kronor för bidrag till tandvård och 25,000 kronor till bidrag till hälftotsinlägg, ortopediska bandage m. m.

*Övriga utgifter för den individuella vården* hade av styrelsen för budgetåret 1942/43 beräknats till sammanlagt 660,000 kronor och uppskattades jämväl för nästa budgetår till enahanda belopp.

De totala utgifterna för den individuella vården hade i enlighet härmed beräknats till (3,520,000 + 660,000) 4,180,000 kronor.

Beträffande kostnaderna för annan verksamhet än den individuella har styrelsen uttalat sig sålunda.

För ifrågasvarande verksamhet hade för budgetåret 1942/43 avsetts ett belopp av 100,000 kronor. Härifrån utginge bidrag, förutom till vissa föreningar, till upprättande eller utvidgning av konvalescenthem samt till anordnande av mindre badanläggningar å landsbygden. Av sistnämnda belopp hade dittills bidrag med tillhoppa 45,000 kronor beviljats. Därjämte föreläge ett antal ännu icke avgjorda ansökningar om bidrag. Skulle samtliga dessa nu beviljas, torde de för budgetåret 1942/43 anslagna medlen bliva i det närmaste förbrukade. Då antalet ansökningar om bidrag till badanläggningar visade en tendens till ökning, syntes ett anslag för annan verksamhet av minst 150,000 kronor vara erforderligt.

Styrelsen har därför uppskattat de sammanlagda utgifterna för nästa budgetår till (4,180,000 + 150,000) 4,330,000 kronor.

Emellertid beräknar styrelsen, att vid ingången av budgetåret 1943/44 skola föreligga vissa reservationer. Härom gör styrelsen följande uttalande.

Styrelsen hade i skrivelse den 30 augusti 1941 beräknat utgifterna för den individuella invaliditetsförebyggande verksamheten för budgetåret 1942/43 till 4,100,000 kronor. Därest — såsom för närvarande vore fallet — kuranstalterna i Boden och Malmö under hela budgetåret skulle komma att disponeras av de militära myndigheterna, kunde dock detta belopp minskas med omkring 500,000 kronor. Såsom tidigare anförts disponerade styrelsen under budgetåret 1942/43 vid vanförestalten i Göteborg endast 12 platser mot förut beräknade 30. Därigenom torde en besparing å anslaget med omkring 50,000 kronor komma att uppstå. Med hänsyn till att styrelsen hänvisat ett större antal personer till vård å sommarkurort än som tidigare beräknats, uppkomme å andra sidan en ökad belastning av omkring 35,000 kronor. Sagda utgifter kunde därför beräknas till (4,100,000 — 500,000 — 50,000 + 35,000) 3,585,000 kronor. Det för annan verksamhet avsedda beloppet av 100,000 kronor kunde såsom nämnts beräknas helt bliva taget i anspråk. Till styrelsens disposition för budgetåret 1942/43 stode dels det av riksdagen anvisade anslaget å 3,550,000 kronor, dels ock ett från budgetåret 1941/42 reserverat belopp av 441,468 kronor eller alltså tillhoppa 3,991,468 kronor. Med hänsyn härtill kunde vid ingången av budgetåret 1943/44 beräknas å anslaget förefinnas en reservation av (3,991,468 — 3,585,000 — 100,000) 306,468 kronor eller i avrundat tal 300,000 kronor.

Då enligt styrelsens beräkningar de sammanlagda utgifterna under anslaget för budgetåret 1943/44 skulle uppgå till 4,330,000 kronor och från detta belopp kunde avdragas en ingångsreservation av 300,000 kronor, skulle det erforderliga anslagsbeloppet bliva 4,030,000 kronor. Detta belopp har emellertid av styrelsen avrundats till 4,000,000 kronor. Styrelsen framhåller till sist, att styrelsen vid denna beräkning icke tagit hänsyn till att vissa styrelsens anstalter under sagda budgetår till äventyrs kunde vara tagna i anspråk av militär myndighet. Blev så fallet i ungefär samma omfattning som för det dåvarande, syntes — anför styrelsen — en besparing å anslaget av omkring 550,000 kronor kunna beräknas uppstå.

Såsom framgår av det föregående har pensionsstyrelsen — under förut- Departements-  
sättning att de militära myndigheterna icke skulle under budgetåret 1942/43 chefen.

behöva disponera någon av styrelsens kuranstalter — uppskattat styrelsens utgifter för den individuella sjukvårdande verksamheten under nämnda budgetår till 4,180,000 kronor. I vad mån denna förutsättning kommer att föreligga är givetvis för närvarande omöjligt att bedöma. Det synes dock sannolikt, att styrelsen skall även under nästa budgetår bli nödsakad att av hänsyn till militära dispositioner till en viss grad inskränka sin ifrågavarande verksamhet. Jag anser mig därför icke böra uppskatta kostnaderna till högre belopp än 3,600,000 kronor.

I likhet med pensionsstyrelsen finner jag vidare, att medel för annan verksamhet än den individuella böra beräknas även för nästa budgetår. För ändamålet torde dock icke böra avses högre belopp än 100,000 kronor.

Sammanlagt kunna alltså ifrågavarande utgifter beräknas till (3,600,000 + 100,000) 3,700,000 kronor. Från detta belopp bör dragas den reservation, som kan antagas föreligga vid ingången av nästa budgetår och som torde kunna beräknas till 300,000 kronor. Medelsbehovet torde alltså få uppskattas till 3,400,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet*  
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 3,400,000

[46.] 44. **Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag har för budgetåret 1942/43 upptagits till 1,450,000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* — under erinran att ersättningsbeloppet vore beroende av det sätt, varpå dyrtidstilläggen till folkpensionerna komme att utgå under nästa budgetår — framhållit, att ifrågavarande anslag tills vidare allenast borde beräknas preliminärt, därvid detsamma syntes kunna upptagas till 1,420,000 kronor.

Departements-  
chefen.

I likhet med pensionsstyrelsen är jag av den uppfattningen, att förevarande anslag för närvarande bör blott preliminärt beräknas. Anslaget lär därvid kunna upptagas till det av styrelsen föreslagna beloppet. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning*  
*till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1943/44  
beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,420,000

[47.] 45. **Ersättning till häradskrivarna för pensionsavgiftsförteckningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag  | Nettoutgifter |
|---------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42.....                    | 108,000 | 111,415       |
| 1942/43.....                    | 110,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> )..... | 110,000 | —             |

Jämlikt 1 § kungörelsen den 29 januari 1937 (nr 28) angående påföring, debitering, uppbörd och redovisning av pensionsavgifter enligt lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering åligger det vederbörande mantalsskrivningsförrättare att årligen uppgöra förteckning (pensionsavgiftsförteckning) enligt fastställt formulär över de i mantalslängden upptagna personer, som vid årets början uppnått 17 men icke 65 års ålder. Jämlikt 3 § samma kungörelse skall enligt de i 1 och 4 §§ lagen om folkpensionering angivna grunderna den, som har att debitera kronoutsyld, verkställa påföring av pensionsavgifter genom anteckning i avgiftsförteckningen. Samtliga nu berörda anteckningar i avgiftsförteckningen skola sålunda på landet och i de städer, där magistrat ej finnes, göras av häradsskrivarna.

Ersättning till häradsskrivarna för upprättande av pensionsavgiftsförteckningar utgår sedan åtskilliga år med 4 öre för varje i sådan förteckning upptagen person. Förevarande anslag är avsett för gäldande av berörda ersättning.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för omförmälda ändamål under budgetåret 1943/44. Styrelsen förutsätter därvid, att ersättning skall utgå enligt oförändrade grunder. Antalet i 1943 års avgiftsförteckningar upptagna personer, för vilka ersättning bör utbetalas, uppskattar styrelsen till omkring 2,750,000. Det erforderliga anslaget skulle med dessa utgångspunkter även för nästa budgetår få beräknas till 110,000 kronor.

Pensionsstyrelsens förslag föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Ersättning till häradsskrivarna för pensionsavgiftsförteckningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 110,000

### Sjukförsäkring.

[48.] 46. **Bidrag till sjukkassor, förslagsanslag.** För budgetåret 1942/43 hava anvisats under rubriken bidrag till sjukkassor ett förslagsanslag av 20,000,000 kronor, under rubriken kristillägg till sjukkassor ett förslagsanslag av 1,000,000 kronor och under rubriken moderskapspenning ett förslagsanslag av 4,000,000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* hemställt, att för nästa budgetår anslaget för bidrag till sjukkassor måtte upptagas till 24,200,000 kronor, anslaget för kristillägg till sjukkassor till 2,500,000 kronor samt anslaget för moderskapspenning till 3,700,000 kronor.

Med skrivelse den 17 december 1942 har besparingsberedningen överlämnat betänkande med utredning rörande besparingsmöjligheter och rationaliseringsåtgärder inom det statsunderstödda sjukkasseväsendet. Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling. Då ett bifall — helt eller

Departements-  
chefen.

delvis — till de förslag, som framlagts i betänkandet, kan tänkas komma att påverka medelsbehovet under omförmälda anslag, böra dessa anslag i riksstatsförslaget blott preliminärt beräknas. Härvid torde anslaget till bidrag till sjukkassor böra upptagas till 23,000,000 kronor samt de övriga anslagen till de belopp, som föreslagits av pensionsstyrelsen.

Beträffande anslaget till kristillägg till sjukkassor och anslaget till moderskapspenning gör jag hemställan under nästföljande punkter.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till sjukkassor* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av..... kronor 23,000,000

[49.] 47. **Kristillägg till sjukkassor, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anför, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kristillägg till sjukkassor* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2,500,000

[50.] 48. **Moderskapspenning, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anför under punkt 48, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Moderskapspenning* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3,700,000

### Blindvård.

[51.] 49. **Ersättning åt blindas m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 1,650,000 | 1,762,309     |
| 1941/42 .....                    | 1,900,000 | 2,151,889     |
| 1942/43 .....                    | 1,600,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1,600,000 | —             |

Enligt förordningen den 20 april 1934 (nr 105) om blindhetsersättning äro vissa blindas berättigade till ersättning av statsmedel. Ersättningen utgår med ett belopp av 500 kronor för år och bestrides från nu ifrågasättande anslag.

Jämlikt vid 1941 och 1942 års riksdagar fattade beslut har den, som åtnjuter blindhetsersättning, tillerkänts dyrtidstillägg å ersättningen från och med ingången av år 1941. Dyrtidstilläggen bestredos under första halvåret 1941 och budgetåret 1941/42 från nu förevarande anslag. För innevarande budgetår har däremot för dyrtidstilläggen anvisats ett särskilt anslag, rubricerat dyrtidstillägg å ersättning åt blindas.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* framhållit, att belastningen å förevarande anslag under sistförflutna två budgetår — fränsett utgifterna för dyrtidstillägg — uppgått till 1,627,535 respektive 1,617,458 kronor. Vidare meddelar styrelsen, att antalet till blindhetsersättning berättigade personer under budgetåret 1941/42 nedgått från 3,191 vid budgetårets början till 3,181 vid dess slut.

Under hänvisning härtill har styrelsen, som förutsatt, att särskilt anslag till dyrtidstillägg å blindhetsersättning skulle beviljas också för budgetåret 1943/44, uppskattat medelsbehovet för nämnda budgetår under nu ifrågavarande anslag till 1,600,000 kronor eller samma belopp, vartill anslaget upptagits för löpande budgetår.

Mot den av pensionsstyrelsen gjorda uppskattningen av föreliggande medelsbehov har jag icke något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Ersättning åt blinda m. m.* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,600,000

[52.] 50. **Dyrtidstillägg å ersättning åt blinda, förslagsanslag.** För nämnda ändamål har för budgetåret 1942/43 anvisats ett förslagsanslag av 530,000 kronor. Enligt förordningen den 30 juni 1942 (nr 486) om dyrtidstillägg under nämnda budgetår å blindhetsersättningar skall den, som åtnjuter blindhetsersättning, under budgetåret av statsmedel erhålla dyrtidstillägg därå med belopp, motsvarande en tredjedel av blindhetsersättningens belopp.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *pensionsstyrelsen* preliminärt beräknat anslagsbehovet till oförändrat belopp.

Jag delar styrelsens åsikt, att med beräkningen av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål tills vidare bör anstå. Preliminärt torde anslaget få upptagas till samma belopp, vartill det beräknats för löpande budgetår, eller alltså till 530,000 kronor.

Departements-  
chefen.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Dyrtids-  
tillägg å ersättning åt blinda* för budgetåret 1943/44 beräkna ett  
*förslagsanslag* av ..... kronor 530,000

[53.] 51. **Driften av centraldepån för blindas arbeten.** Till uppförande av en centraldepå för blindas arbeten har för budgetåret 1939/40 under femte huvudtiteln anvisats ett reservationsanslag av 285,000 kronor. Vidare har för vart och ett av budgetåren 1941/42 och 1942/43 för driften av denna depå anvisats ett obetecknat anslag av 95,000 kronor, rubricerat driften av centraldepån för blindas arbeten.

Genom beslut den 28 juni 1941 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att från och med den 1 juli 1941 en centraldepå för blindas arbeten skulle inrättas i huvudsaklig överensstämmelse med av statsmakterna godkända grunder samt att verksamheten vid depån skulle stå under ledning av en nämnd kallad statens blinddepånämnd.

Med uppförandet av byggnader för centraldepån har emellertid tills vidare fått anstå. Begränsad verksamhet av åsyftat slag har dock med bidrag från anslaget till driften av centraldepån för blindas arbeten kunnat bedrivas av den materialdepå för blindas arbeten, som varit anordnad av de blindas förening men som varit avsedd att nedläggas efter tillkomsten av centraldepån. Vidare är att märka, att statens blinddepånämnd dels sedan den 1 juli 1941 såsom en filial omhänderhaft verksamheten vid materialdepån vid hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män, dels ock från och med den 1 januari 1942 övertagit verksamheten vid materialdepån för blinda kvinnor i Stockholm.

Den 30 juni 1942 har Kungl. Maj:t meddelat vissa bestämmelser rörande användningen av det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget till driften av centraldepån för blindas arbeten. Därvid har föreskrivits, att anslaget skulle disponeras dels för upprätthållande av verksamheten vid de blindas förenings materialdepå, dels för avlöning åt personalen vid centraldepåns filial i Kristinehamn, för upprätthållande av verksamheten vid materialdepån för blinda kvinnor i Stockholm, för beredande av fria frakter för arbetsmaterialier, som från sistnämnda båda depåer sändas blinda hantverkare, ävensom för bestridande av blinddepånämndens omkostnader, dels ock i enlighet med de särskilda föreskrifter, som på särskild framställning av blinddepånämnden framdeles kunde varda av Kungl. Maj:t meddelade. Av anslaget skulle högst 35,000 kronor få användas för bidrag till de blindas förening och högst 10,000 kronor för upprätthållande av verksamheten vid materialdepån för blinda kvinnor.

I skrivelse den 5 september 1942 har *statens blinddepånämnd* hemställt, att anslaget till driften av centraldepån för blindas arbeten måtte även för nästa budgetår upptagas till 95,000 kronor. Nämnden uttalar den förhoppningen, att byggnader för centraldepån skola utan alltför stort dröjsmål kunna uppföras och att det därigenom skall bliva möjligt för nämnden att i full utsträckning upptaga sin verksamhet. För den händelse sagda byggnader icke skulle komma till stånd, räknar nämnden med att det begärda anslaget till driften skall få användas på i huvudsak samma sätt, som bestämts för löpande budgetår. Dock anser nämnden, att verksamheten vid filialen i Kristinehamn — såsom oförenlig med affärsmässiga principer — bör nedläggas med utgången av budgetåret 1942/43.

Departements-  
chefen.

Orsaken till att uppförandet av byggnaderna för centraldepån för blindas arbeten uppskjutits har i första hand varit den, att bristen på för dylika arbeten behövt material försvårat möjligheterna att driva depåns verksamhet i avsedd utsträckning och att därför behovet av lokaler för central-



depån framstått såsom mindre angeläget än tidigare. Därtill har senare även kommit den omständigheten, att bristen på arbetskraft nödvändiggjort en stark begränsning av byggnadsverksamheten i allmänhet. I likhet med blinddepånämnden hoppas jag, att de svårigheter, som föranlett uppskovet med inrättandet av den planerade centraldepån, efter hand skola kunna undanröjas. Tills vidare torde emellertid blinddepåverksamheten få fullföljas i samma former, under vilka verksamheten för närvarande bedrivs. Med hänsyn till den ståndpunkt riksdagen vid upprepade tillfällen intagit i denna fråga, utgår jag — i motsats till blinddepånämnden — från att även verksamheten vid filialen i Kristinehamn skall tills vidare upprätthållas. Anslaget till driften av centraldepån för blindas arbeten torde också för nästa budgetår böra upptagas till 95,000 kronor. Härav bör — intill dess byggnaderna för centraldepån uppförts och tagits i bruk — ett belopp av högst 35,000 kronor för år räknat kunna få användas såsom ersättning till de blindas förening för den av föreningen bedrivna materialdepåverksamheten.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driften av centraldepån för blindas arbeten* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av ..... kronor 95,000

[54.] 52. **Bidrag till de blindas förening.** Ifrågavarande anslag har för budgetåret 1942/43 upptagits till 65,000 kronor. Kungl. Maj:t har beträffande anslaget föreskrivit, att detsamma skulle i första hand användas för understödsverksamheten till förmån för behövande arbetsföra blindas samt för utgivande på samma sätt som tidigare av De blindas veckoblad. Såsom framgår av vad anförts under nästföregående punkt har Kungl. Maj:t vidare av det för löpande budgetår anvisade anslaget till driften av centraldepån för blindas arbeten ställt ett belopp av högst 35,000 kronor till föreningens förfogande för upprätthållande av verksamheten vid föreningens materialdepå.

*De blindas förening* har, med överlämnande av berättelse för föreningens verksamhet under år 1941, anhållit om statsbidrag för nästa budgetår med 65,000 kronor.

Berättelsen utvisar, bland annat, att under år 1941 för understödsverksamheten åtgått 143,133 kronor, medan kostnaderna för utgivande av De blindas veckoblad uppgått till 20,541 kronor.

Föreningen anför, att till följd av brist på arbetsmaterial en mycket kännbar arbetslöshet inträtt bland de blindas samt att därför föreningen under de gångna månaderna av år 1942 nödgats utgiva avsevärt större belopp i understöd än tidigare. Med någon förbättring i berörda förhållanden vore knappast att räkna för de närmaste åren. Vidare framhåller föreningen, att stegrade materialpriser m. m. medfört en ökning i kostnaderna för utgivande av oförmälda tidning.

Över framställningen hava utlåtanden avgivits av *pensionsstyrelsen* den 29 juni 1942 och av *skolöverstyrelsen*, efter hörande av *inspektören för blindundervisningen*, den 24 juli 1942. Framställningen har därvid enhälligt tillstyrkts.

Departements-  
chefen.

Lika med de hörda myndigheterna är jag av den uppfattningen, att föreningen bör för nästa budgetår erhålla ett bidrag till sin verksamhet av 65,000 kronor. För detta ändamål bör ett särskilt anslag anvisas. Av vad jag yttrat under föregående punkt framgår därjämte, att jag räknar med att Kungl. Maj:t skall under vissa omständigheter kunna tilldela föreningen ytterligare bidrag från anslaget till driften av centraldepån för blindas arbeten.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de blindas förening* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett anslag av ..... kronor 65,000

### **Tvångsarbetsanstalter, alkoholistanstalter m. m.**

[55.] 53. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: *Avlöningar, förslagsanslag*. I riksstaten för budgetåret 1942/43 har under denna rubrik upptagits ett förslagsanslag av 268,000 kronor. För samma budgetår har under rubriken statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: *omkostnader* upptagits ett förslagsanslag av 209,000 kronor.

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *anstaltsstyrelsen* hemställt, att för nästa budgetår ifrågavarande två anslag måtte höjas, avlöningsanslaget till 296,400 kronor och omkostnadsanslaget till 248,000 kronor.

I anledning av förevarande framställning hava utlåtanden avgivits av socialstyrelsen och medicinalstyrelsen, varefter anstaltsstyrelsen ånyo yttrat sig i ärendet.

Departements-  
chefen.

Då jag ännu icke varit i tillfälle att taga ståndpunkt till de i framställningen berörda spörsmålen, torde med den definitiva beräkningen av ifrågavarande två anslag få tills vidare anstå. Preliminärt torde anslagen därvid kunna uppskattas till samma belopp, vartill de upptagits i riksstaten för löpande budgetår.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag framställning under nästföljande punkt.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 268,000

[56.] 54. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: *Omkostnader, förslagsanslag*. Hänvisande till vad jag under nästföregående punkt anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 209,000

[57.] 55. **Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 49,000 | 53,789        |
| 1942/43 .....                    | 34,500 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 18,400 | —             |

Genom beslut den 3 maj 1940 medgav Kungl. Maj:t, att statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes med tillhörande byggnader och område — dock med undantag bland annat för den där anordnade tvättinrättningen — finge tills vidare upplätas för krigsmaktens behov. I följd därav har alltsedan våren 1940 den tidigare verksamheten vid anstalterna i Landskrona i huvudsak varit inskränkt till tvättinrättningen. Styrelsen för anstalterna omhänderhar driften av tvättinrättningen samt förvaltningen av anstalternas byggnader och område, i den mån dessa ej övertagits av vederbörande militära myndighet. Anstalternas personal har till största delen överförs till andra anstalter, och den personal, som alltjämt kvarstår där, är uppförd å övergångsstat.

Kungl. Maj:t har den 19 juni 1942 fastställt följande av riksdagen godkända personalförteckning för ifrågavarande anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

#### Personalförteckning.

| Befattning                         | Lönegrad |
|------------------------------------|----------|
| <b>Tjänstemän å övergångsstat.</b> |          |
| 1 direktör .....                   | A 24     |
| 1 assistent av 4:e klass .....     | A 12     |
| 2 förmän .....                     | A 6      |
| 1 första vaktfru .....             | A 6      |
| 1 sjuksköterska .....              | A 6      |
| 1 kontorsbiträde .....             | A 4      |
| 3 vaktfruar .....                  | A 1      |

Vidare har Kungl. Maj:t sistnämnda dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalterna, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

#### Avlöningsstat.

|                                                                   |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 30,000 |
| 2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 4,500       |
| <hr/> Summa förslagsanslag kronor 34,500                          |               |

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning angående anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har däri anfört, att direktören vid anstalten avlidit men att styrelsen det oaktat ansett sig böra räkna med avlöning till en direktör i lönegraden A 24. Styrelsen har ock förutsatt, att assistenten av 4:e klass, som uppnått stadgad pensionsålder, skulle få kvarstå i tjänst. Vidare har styrelsen — under hänvisning till att de ordinarie vaktfruarna vid fängelserna och vissa tvångsarbetsanstalter från och med innevarande budgetår uppflyttats från lönegraden A 1 till lönegraden A 3 — hemställt, att även en av vaktfruarna i Landskrona måtte uppflyttas på enahanda sätt. Styrelsen meddelar ock, att en av vaktfruarna kan beräknas komma att avgå med pension med utgången av december månad 1943.

Styrelsen har med angivna utgångspunkter uppskattat medelsbehovet för avlöningar till ordinarie tjänstemän till 30,708 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg beräknar styrelsen till 4,600 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna för nästa budgetår hava alltså upptagits till  $(30,708 + 4,600)$  35,308 kronor.

Departements-  
chefen.

I motsats till anstaltsstyrelsen anser jag mig icke böra för nästa budgetår räkna med befattningarna såsom direktör och såsom assistent av 4:e klass. Dessa befattningar böra därför uteslutas ur anstalternas personalförteckning. Då den i förteckningen upptagna första vaktfrun, enligt vad jag inhämtat, under våren 1943 kommer att avgå med pension, bör även denna tjänst utgå ur förteckningen. Anstaltsstyrelsens förslag om uppflyttning av en vaktfru från lönegraden A 1 till lönegraden A 3 finner jag mig icke kunna biträda. Kontorsbiträdet upprätthåller för närvarande tjänst inom fångvården. I enlighet med vad chefen för justitiedepartementet denna dag föreslår bör kontorsbiträdestjänsten från och med nästa budgetår överföras till fångvårdens övergångsstat. Personalförteckningen för anstalterna bör vid sådant förhållande från och med nästa budgetår allenast upptaga följande befattningar å övergångsstat, nämligen 2 förmän (A 6), 1 sjuksköterska (A 6) och 3 vaktfruar (A 1).

Vid beräkningen av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän är vidare att iakttaga, att sjuksköterskan för närvarande tjänstgör utom anstalterna och icke kan antagas komma att återgå dit. Med hänsyn till det anförda torde sagda anslagspost kunna för nästa budgetår ned sättas till 14,000 kronor.

Jag får härnäst erinra, att Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 uppdragit åt anstaltsstyrelsens ordförande att tills vidare såsom verkställande ledamot av styrelsen fullgöra de åligganden, vilka tidigare ankommit på direktören, med rätt för ordföranden att såsom ersättning för uppdragets fullgörande uppbära ett arvode av 200 kronor för månad räknat. Sagda arvode, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut för närvarande bestrides från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, torde böra utgå jämväl under nästa budgetår men bör då lämpligen gäldas från en särskild i avlöningsstaten uppförd anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Posten bör upptagas till 2,400 kronor.

För rörligt tillägg torde få beräknas 2,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle således enligt mina beräkningar komma att uppgå till (14,000 + 2,400 + 2,000) 18,400 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes:

| Personalförteckning.  |                             | Lönegrad |
|-----------------------|-----------------------------|----------|
| Befattning            | Tjänstemän å övergångsstat. |          |
| 2 förmän .....        |                             | A 6      |
| 1 sjuksköterska ..... |                             | A 6      |
| 3 vaktfruar .....     |                             | A 1;     |

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Avlöningsstat.

|                                                                       |               |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....     | kronor 14,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | » 2,400       |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | » 2,000       |
| Summa förslagsanslag kronor 18,400;                                   |               |

*dels* ock till Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av..... kronor 18,400

[58.] 56. Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 9,000  | 4,000         |
| 1942/43 .....                    | 9,000  | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 2,700  | —             |

Beträffande användningen av ifrågavarande anslag har Kungl. Maj:t den 19 juni 1942 fastställt omkostnadsstat, upptagande följande huvudposter:

|                                               |            |
|-----------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | kronor 600 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | » 300      |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | » 6,500    |
| 4. Övriga utgifter, <i>högst</i> .....        | » 1,600    |
| Summa kronor 9,000                            |            |

Av det för expenser upptagna beloppet hava 6,000 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 500 kronor för övriga expenser, medan av det för övriga utgifter upptagna beloppet 1,000 kronor beräknats för underhåll av byggnader och 600 kronor för diverse utgifter.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag till beräknande av förevarande anslag för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upptagit posterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar till oförändrade belopp.

Posten till expenser föreslås nedsatt till 4,000 kronor. Av detta belopp hava 2,500 kronor avsetts till bränsle, lyse och vatten samt 1,500 kronor till övriga expenser.

Slutligen ha för övriga utgifter beräknats 2,600 kronor, därav 1,000 kronor avsetts för underhåll av byggnader och 1,600 kronor för diverse utgifter.

Medelsbehovet har alltså sammanlagt beräknats till (600 + 300 + 4,000 + 2,600) 7,500 kronor.

Departements-  
chefen.

I likhet med *anstaltsstyrelsen* anser jag, att posterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar kunna liksom för löpande budgetår beräknas till 600 respektive 300 kronor.

Utgifterna för bränsle, lyse och vatten, vilka under sistförflutna budgetår avsevärt understigit de beräknade, torde icke behöva uppskattas till högre belopp än 700 kronor. Då för övriga expenser alltjämt torde få avses 500 kronor, lär posten till expenser kunna upptagas till 1,200 kronor.

Posten till övriga utgifter beräknar jag med ledning av senaste belastnings-siffror till 600 kronor, därav 400 kronor för underhåll av byggnader och 200 kronor för diverse utgifter.

Omkostnadsanslaget har alltså beräknats på följande sätt:

|                                               |        |       |
|-----------------------------------------------|--------|-------|
| 1. Sjukvård m. m. <i>förslagsvis</i> .....    | kronor | 600   |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 300   |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | »      | 1,200 |
| 4. Övriga utgifter, <i>högst</i> .....        | »      | 600   |
| Summa kronor                                  |        | 2,700 |

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2,700

[59.] 57. **Statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar, *förslagsanslag*.** Såsom omnämnts under punkt 57, medgav Kungl. Maj:t den 3 maj 1940, att statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes med tillhörande byggnader och område finge, med visst undantag, upplåtas för krigsmaktens behov. Samtidigt

föreskrevs, bland annat, att allmän tvångsarbetsanstalt för kvinnor skulle — till ersättande av tvångsarbetsanstalten i Landskrona — anordnas vid centralfängelset i Växjö. I mån av behov skulle fängvårdsstyrelsen äga anordna sådan tvångsarbetsanstalt jämväl vid annan fängvårdsanstalt. Från och med budgetåret 1941/42 anordnades i anslutning till tvångsarbetsanstalten i Växjö även en alkoholistanstalt, avsedd för vissa kvinnliga alkoholister, som av disciplinära skäl måste vårdas å en sluten anstalt.

Jämlikt beslut av fängvårdsstyrelsen anordnades vidare under hösten 1941 ytterligare en tvångsarbetsanstalt för kvinnor, vilken förlades till straffängelset i Karlstad och till vilken omedelbart överflyttades en del av de i tvångsarbetsanstalten i Växjö intagna kvinnorna.

För bestridande av avlöningskostnaderna för personalen vid berörda tvångsarbets- och alkoholistanstalter har för budgetåret 1942/43 under rubriken statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: avlöningar anvisats ett förslagsanslag av 32,200 kronor.

Den 19 juni 1942 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter upptagande 1 första vaktfru i lönegraden A 6 och 7 vaktfruar i lönegraden A 3.

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för ifrågavarande anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

#### Avlöningsstat.

|                                                                      |               |
|----------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....    | kronor 22,700 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..... | » 5,500       |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                         | » 4,000       |
| <hr/>                                                                |               |
| Summa förslagsanslag kronor 32,200                                   |               |

Sedermåra har Kungl. Maj:t den 17 juli 1942 efter framställning av fängvårdsstyrelsen förordnat, att i anslutning till tvångsarbetsanstalten i Karlstad skulle vara inrättad en alkoholistanstalt för kvinnor, avsedd för samma slag av alkoholister som alkoholistanstalten i Växjö, därvid kostnaderna för alkoholistanstalten i Karlstad skulle bestridas på enahanda sätt som utgifterna för alkoholistanstalten i Växjö.

I skrivelse den 5 september 1942 har *fängvårdsstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkning för nästa budgetår av anslaget till statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: avlöningar.

I skrivelsen anför styrelsen beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän följande.

Sedan Kungl. Maj:t den 17 juli 1942 bestämt, att i anslutning till tvångsarbetsanstalten i Karlstad därstädes skulle vara inrättad en alkoholistanstalt, hade de kvinnliga tvångsarbetarna och alkoholisterna till övervägande del överförs från Växjö till Karlstad. I följd därav hade också de i förenämnda personalförteckning upptagna befattningshavarna — med undantag tills vidare av en vaktfru — överflyttats till Karlstad. Såvitt nu kunde bedömas, komme nu angivna placering av de kvinnliga tvångsarbetarna och alkoholisterna att bestå även under budgetåret 1943/44. Detta påverkade i viss mån beräkningen

av posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Vid uppskattningen av denna post för innevarande budgetår hade man nämligen utgått från att lönerna till personalen borde beräknas efter ortsgruppen C, till vilken ortsgrupp Växjö hörde. För budgetåret 1943/44 borde man däremot beräkna lönerna efter ortsgruppen F, enär Karlstad tillhörde denna grupp. Med hänsyn därtill borde posten höjas från 22,700 kronor till 24,700 kronor.

Utgifterna för avlöningar till icke-ordinarie personal och för rörligt tillägg beräknar styrelsen till 5,500 kronor respektive 4,000 kronor eller samma belopp, som för dessa ändamål avsetts för innevarande budgetår.

Medelsbehovet har alltså för nästa budgetår uppskattats till sammanlagt (24,700 + 5,500 + 4,000) 34,200 kronor.

Departements-  
chefen.

Till fängvårdsstyrelsens anslagsberäkningar anser jag mig kunna helt avsluta mig. Jag tillstyrker därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Avlöningsstat.

|                                                                      |               |
|----------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....    | kronor 24,700 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..... | » 5,500       |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                         | » 4,000       |
| <hr/>                                                                |               |
| Summa förslagsanslag kronor 34,200;                                  |               |

*dels* ock till Statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 34,200

[60.] 58. **Statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Omkostnader, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för budgetåret 1942/43 upptagits ett förslagsanslag av 51,200 kronor. Kungl. Maj:t har den 19 juni 1942 fastställt omkostnadsstat för ifrågavarande anstalter, upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |            |
|------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 300 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | » 900      |
| 3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | » 50,000   |
| <hr/>                                                            |            |
| Summa kronor 51,200                                              |            |

I skrivelse den 5 september 1942 har *fängvårdsstyrelsen* hemställt, att ifrågavarande anslag måtte jämväl för nästa budgetår upptagas till 51,200 kronor. Därvid har styrelsen beräknat de olika i omkostnadsstaten ingående huvudposterna till oförändrade belopp.



Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar torde även för nästa budgetår böra upptagas till 300 respektive 900 kronor.

Departements-  
chefen.

Vad angår posten till övriga utgifter har jag inhämtat, att motsvarande kostnader under sistförflutna budgetår — vilka kostnader då bestredos från ett under femte huvudtiteln upptaget förslagsanslag med rubriken statens tvångsarbetsanstalt i Växjö och statens alkoholistanstalt därstädes: omkostnader — avsevärt understigit det för budgetåret till 45,000 kronor beräknade beloppet. Med hänsyn härtill anser jag mig kunna förorda, att posten till övriga utgifter för nästa budgetår nedsättes till 35,000 kronor.

Ifrågavarande omkostnader skulle således för budgetåret 1943/44 kunna beräknas i enlighet med följande sammanställning:

|                                                                  |        |        |
|------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 300    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 900    |
| 3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 35,000 |
| Summa kronor                                                     |        | 36,200 |

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 36,200

[61.] 59. **Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42.....                     | 150,000 | 153,419       |
| 1942/43.....                     | 150,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 152,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens alkoholistanstalt å Venngarn, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1942/43. Förteckningen finnes intagen i statsliggaren för nämnda budgetår s. 218.

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att lända till efterrättelse tills vidare från och med nämnda budgetår:

**Avlöningsstat.**

|                                                                      |        |         |
|----------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....    | kronor | 68,000  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t..... | »      | 5,900   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....               | »      | 59,000  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                         | »      | 17,100  |
| Summa förslagsanslag kronor                                          |        | 150,000 |

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anstaltsens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Beträffande posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän erinrar styrelsen, att under sagda post icke för budgetåret 1942/43 beräknats medel för avlöning till anstaltens ordinarie assistent. Innehavaren av denna tjänst uppehölle nämligen sedan flera år en befattning i socialstyrelsen, och avlöningen till vikarien å assistenttjänsten hade därför beräknats komma att belasta anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Sedan Kungl. Maj:t numera medgivit, att vikarien å assistenttjänsten finge uppbära vikariatslön, komme emellertid lönekostnaden att belasta posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Sistnämnda post har därför föreslagits höjd från 68,000 kronor till 72,500 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptages av anstaltsstyrelsen jämväl för nästa budgetår till 5,900 kronor.

Vad angår posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal framhåller anstaltsstyrelsen till en början följande:

Medan medelbeläggningen vid anstalten under kalenderåren 1940 och 1941 uppgått till 128 respektive 119, hade motsvarande siffra för tiden 1 januari—25 augusti 1942 varit 112. Beläggningssiffrorna för de senaste åren visade sålunda en nedåtgående tendens. Denna nedgång hade emellertid icke medfört någon minskning i anstaltens personalbehov. Sedan socialstyrelsen numera i varje särskilt fall lämnade anvisning å den alkoholistanstalt, varest intagning skulle ske, hade Venngarmsanstalten under de senaste åren tillförts ett alltmer svårbehandlat och besvärligt klientel. I anledning därav föreläge oundgängligt behov av utökning av den personal, som hade tillsyn över ordningen å anstalten, särskilt under den arbetsfria tiden. Ehuru det vore önskvärt att för denna tillsyn erhålla mera kvalificerade arbetskrafter, ville styrelsen dock för närvarande blott föreslå en förstärkning av personalen med två tillfälliga arbetskrafter, i lönehänseende likställda med extra förmän.

De ledande anstaltstjänstemännens arbetsbörda hade under de senaste åren ökats alltmera. För skrivhjälp å direktörens expedition funnes anställt ett extra ordinarie kontorsbiträde, som förutom registreringsarbete även hade att i mån av tid utföra skrivarbete. Den sociala kurator, som sedan år 1940 vore anställd hos anstalten, hade fått en allt större arbetsbörda med en omfattande korrespondens för ordnande av de intagnas personliga angelägenheter. Kuratorn hade att biträda med övervakning av permittierade samt arbetsanskaffning, vilket arbete visat sig vara både välbehövligt och värdefullt. Med god framgång hade det varit möjligt att i samarbete med den offentliga arbetsförmedlingen efter en relativt kort vårdtid försökspermittera de intagna till skogs- eller lantarbete. Den ökade sociala omvårdnaden av klientelet hade emellertid medfört ökat expeditiönsarbete. Övertidsarbetet å anstaltens expedition hade därför tagit allt större omfattning, utan att någon kompensation därför kunnat lämnas. Styrelsen föreslog därför, att medel beräknades för anställande av ett tillfälligt skrivbiträde med avlöning motsvarande den, som tillkomme ett skrivbiträde i lönegraden Ex 2.

Med hänsyn till behovet av nämnda tre befattningshavare har styrelsen räknat med en kostnadsökning å förevarande anslagspost av 5,000 kronor.

Styrelsen har vidare hemställt, att 9 vid anstalten stadigvarande anställda jordbruksarbetare, vilka för närvarande avlönas från utgiftspost under den för anstalten fastställda specialstaten för jordbruket, måtte från och med

nästa budgetår erhålla anställning såsom manliga ekonomister av 1:a klass och därvid hänföras till lönegraden Eo 5. Utgifterna för avlöning till dessa befattningshavare hava av styrelsen beräknats till 22,000 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har av styrelsen med utgångspunkt från det nuvarande beloppet beräknats till (59,000 + 5,000 + 22,000) 86,000 kronor.

Slutligen uppskattar styrelsen kostnaderna för rörligt tillägg till 22,600 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har alltså beräknats till (72,500 + 5,900 + 86,000 + 22,600) 187,000 kronor.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av statskontoret den 23 september 1942 och av socialstyrelsen den 4 november 1942.

*Statskontoret* har avstyrkt förslaget om anställande av två tillfälliga arbetskrafter för utövande av tillsynen över ordningen å anstalten. Ämbetsverket hänvisar bland annat till den nedgång i beläggningen å anstalten, som ägt rum, och framhåller därjämte, att statsfinansiella skäl syntes tala mot ett bifall till förslaget.

Däremot har statskontoret ansett sig icke böra motsätta sig, att medel anvisades för anställande — i den mån den ökade korrespondensen så påkallade — av tillfälligt skrivbiträde å anstaltens expedition.

Styrelsens hemställan om överflyttande från jordbrukets specialstat till avlöningsstaten av 9 jordbruksarbetare har statskontoret icke ansett sig kunna biträda. Ämbetsverket anför, att tillräckliga skäl för bifall till en dylik åtgärd icke anförts samt att betänkligheter av principiell art kunde anföras mot överflyttningen.

*Socialstyrelsen* framhåller, att styrelsen för omkring tre år sedan funnit sig föranlåten att vidtaga vissa åtgärder för att åstadkomma en mera ändamålsenlig fördelning av klientelet på alkoholistanstalerna och ett bättre utnyttjande av dessa anstalter. Dessa åtgärder hade medfört, att varje anstalt fått ett mera enhetligt klientel och ett klientel, lämpat efter dess resurser. Venngarnsanstalten hade vid denna differentiering fått sig tilldelat ett i stor utsträckning psykopatbetonat och besvärligt klientel, som ej lämpligen kunde vårdas på de mindre, erkända alkoholistanstalerna. Detta hade medfört större krav på anstaltens personal och även påverkat personalbehovet, eftersom direkt tillsyn måste vara anordnad i större utsträckning än när fråga vore om ett mera godartat klientel.

Under påpekande av att antalet internerade vid anstalten den 31 oktober 1942 stigit till 131 samt att det vore troligt, att medelbeläggningen under innevarande budgetår komme att bliva högre än under det sistförflutna, har socialstyrelsen härefter tillstyrkt anstaltsstyrelsens förslag om anställande av 2 nya tillfälliga arbetskrafter i och för vakthållningen vid anstalten.

Socialstyrelsen har även förordat anvisande av medel för anställande av ett skrivbiträde. Styrelsen understryker, att den stora omfattning, vari försökspermissionsinstitutet användes vid Venngarnsanstalten, nödvändiggör en betydande korrespondens samt att för förande av densamma anstaltens

ledande personal är i behov av mera skrivhjälp än som för närvarande står till buds.

Även anstaltsstyrelsens hemställan om överförande till ordinarie stat av 9 vid anstaltens jordbruk anställda arbetare tillstyrkes av socialstyrelsen, som påpekar, att dessa arbetare sedan flera år tillbaka fungerat såsom biträdande arbetsledare och därför böra tillförsäkras en fastare ställning än den de nu intaga.

Departements-  
chefen.

Till en början vill jag framhålla, att en i lönegraden A 6 placerad förmänstjänst å övergångsstat, vilken i enlighet med statsmakternas beslut från och med den 1 oktober 1942 ersatts med en tjänst såsom yrkesmästare i lönegraden Eo 8, från och med nästa budgetår bör uteslutas ur anstaltens personalförteckning.

Med hänsyn till vad anstaltsstyrelsen anfört är en höjning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän erforderlig. Posten synes dock icke behöva upptagas till högre belopp än 72,000 kronor. Härvid har jag bland annat beaktat, att för nästa budgetår icke är att räkna med någon kostnad för avlöning till nyssnämnde förman å övergångsstat.

Utgifterna under posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, kunna även för nästa budgetår beräknas till 5,900 kronor.

Vad angår posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är jag icke beredd tillstyrka anstaltsstyrelsens hemställan om en utökning av anstaltens bevakningspersonal. Ej heller finner jag mig kunna förorda förslaget om beredande av extra ordinarie anställning åt vissa av anstaltens jordbruksarbetare. Däremot anser jag mig böra förorda, att ytterligare ett biträde får anställas å anstaltens expedition. Detsamma torde därvid böra placeras såsom skrivbiträde i lönegraden Ex 2. Vid bifall till vad jag föreslagit uppkommer å förevarande post en merkostnad av omkring 1,800 kronor. Vidare uppkommer någon merutgift som följd därav, att avlöningen till innehavaren av den från och med den 1 oktober 1942 inrättade tjänsten såsom yrkesmästare i lönegraden Eo 8 i fortsättningen måste beräknas för helt budgetår, medan för innevarande budgetår blott räknats med avlöning för tre kvartal. Sagda merkostnader uppgå emellertid sammanlagt till ett mindre belopp än den besparing å posten, vilken uppstår därigenom att, vikarien å assistenttjänsten — såsom nämnts — numera uppbär sin avlöning från annan anslagspost. Nu behandlade post torde därför kunna nedsättas till 57,000 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg torde liksom för löpande budgetår kunna beräknas till 17,100 kronor.

Sammanlagt uppskattar jag alltså medelsbehovet till (72,000 + 5,900 + 57,000 + 17,100) 152,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för statens alkoholanstalt å Venngarn:

## Personalförteckning.

| Befattning                                                  | Lönegrad |
|-------------------------------------------------------------|----------|
| Tjänstemän å ordinarie stat.                                |          |
| 1 direktör .....                                            | A 26     |
| 1 assistent .....                                           | A 18     |
| 1 räkenskapsförare och redogörare .....                     | A 17     |
| 1 lantbruksinspektör .....                                  | A 17     |
| 1 husfader .....                                            | A 15     |
| 1 uppsyningsman .....                                       | A 10     |
| 1 värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass.... | A 8      |
| 3 förste förmän .....                                       | A 8      |
| 9 förmän .....                                              | A 6      |
| 1 husmoder .....                                            | A 6;     |

*dels* godkänna följande avlöningsstat för berörda anstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

## Avlöningsstat.

|                                                                       |        |        |
|-----------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....     | kronor | 72,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | »      | 5,900  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | »      | 57,000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | »      | 17,100 |
| <hr/>                                                                 |        |        |
| Summa förslagsanslag kronor 152,000;                                  |        |        |

*dels ock* till Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 152,000

[62.] 60. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 168,000 | 190,972       |
| 1942/43 .....                    | 190,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 190,000 | —             |

Den 24 april 1942 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för anstalten, upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |        |         |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 200     |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 2,200   |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 50,000  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 137,600 |
| <hr/>                                                            |        |         |
| Summa kronor 190,000                                             |        |         |

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på en rad delposter. Beträffande denna fördelning får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 219. Av det för expenser upptagna beloppet

hava 45,500 kronor beräknats för bränsle, lyse och vatten samt 4,500 kronor för övriga expenser.

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår. Styrelsen har däri — under hänvisning till de under nästföregående punkt angivna beläggningssiffrorna — ansett sig böra utgå från en genomsnittsbeläggning å anstalten av 120, medan i omkostnadsstaten för löpande budgetår räknats med ett antal av 130 internerade.

Anstaltsstyrelsen föreslår, att posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare med hänsyn till ökad belastning höjes från 200 till 400 kronor.

Däremot anser styrelsen, att utgifterna till reseersättningar, vilka under budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 1,800 kronor, icke behöva beräknas till högre belopp än 2,000 kronor.

Kostnaderna för bränsle, lyse och vatten hava för sistförflutna budgetår uppgått till omkring 42,300 kronor. Under hänvisning härtill har styrelsen beräknat hithörande utgifter för nästa budgetår till 42,500 kronor. För övriga expenser har upptagits samma belopp, som beräknats i gällande stat, eller 4,500 kronor. Sammanlagda medelsbehovet för expenser har alltså uppskattats till 47,000 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter har av styrelsen upptagits till 156,600 kronor, medan motsvarande utgifter under budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 142,000 kronor. Höjningen sammanhänger väsentligen därmed, att styrelsen ansett sig böra på grund av fortgående prisstegringar föreslå en rätt avsevärd ökning av delposten till utspisning. En jämförelsevis stor ökning föreslås också å delposten till underhåll av byggnader.

Styrelsen har alltså hemställt, att anstaltens omkostnadsanslag måtte för nästa budgetår uppskattas till  $(400 + 2,000 + 47,000 + 156,600)$  206,000 kronor.

*Statskontoret*, som yttrat sig i ärendet den 23 september 1942, har framhållit, att arbeten för underhåll av byggnader under nuvarande förhållanden blott borde utföras i den mån så befunnas oundgängligen nödvändigt, och för den skull motsatt sig en höjning av den för sagda ändamål avsedda delposten.

Departements-  
chefen.

I likhet med anstaltsstyrelsen räknar jag för nästa budgetår med en medelbeläggning å anstalten av 120 internerade.

Mot anstaltsstyrelsens förslag till beräkning av anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till expenser har jag icke något att erinra.

Däremot synes mig posten till övriga utgifter hava av anstaltsstyrelsen beräknats alltför högt. I betraktande av vad statskontoret anfört torde någon höjning icke böra äga rum av delposten till underhåll av byggnader. Övriga delposter — däribland även posten till utspisning — torde böra uppskattas med ledning av de faktiska utgifterna under sistförflutna budgetår. För övriga utgifter torde med dessa utgångspunkter böra avses ett belopp av 140,600 kronor.

Anstaltens omkostnader skulle sålunda för nästa budgetår kunna beräknas enligt följande sammanställning:

|                                                                  |        |         |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 400     |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 2,000   |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 47,000  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 140,600 |
| Summa kronor                                                     |        | 190,000 |

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 190,000

[63.] 61. **Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 15,100 | 15,116        |
| 1942/43 .....                    | 15,600 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 15,600 | —             |

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1941 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42. Vidare har Kungl. Maj:t den 24 april 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

|                                                                       |        |        |
|-----------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> .....    | kronor | 4,100  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | »      | 2,650  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | »      | 7,250  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | »      | 1,600  |
| Summa förslagsanslag kronor                                           |        | 15,600 |

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning rörande avlöningsanslag för anstalten för budgetåret 1943/44.

Anslagsposterna till avlöning till en ordinarie tjänsteman och till arvoden och särskilda ersättningar hava därvid upptagits till oförändrade belopp eller alltså till 4,100 kronor respektive 2,650 kronor.

Beträffande posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föreslår styrelsen en höjning av 500 kronor. Härvid har styrelsen utgått från att de två sköterskor, som sedan hösten 1940 finnas vid anstalten och som tjänstgöra den ena såsom arbetsledarinna och den andra såsom husmoder, skulle uppflyttas från lönegraden Ex 3 till lönegraden Eo 3. Vidare har styrelsen ansett, att för ersättning till vikarier och tillfällig personal borde beräknas ett något högre belopp än som för ändamålet avsetts för löpande budgetår. Posten har alltså av styrelsen upptagits till 7,750 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg uppskattar styrelsen till 1,700 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna för nästa budgetår hava alltså beräknats till (4,100 + 2,650 + 7,750 + 1,700) 16,200 kronor.

Departements-  
chefen.

I likhet med anstaltsstyrelsen förordar jag, att posterna till avlöning till en ordinarie tjänsteman och till arvoden och särskilda ersättningar för nästa budgetår beräknas till oförändrade belopp.

Däremot kan jag icke för närvarande tillstyrka förslaget om förbättrad löneställning för omförmälda två sköterskor. Det synes icke heller påkallat att räkna med ökade medel för vikariatsersättningar och avlöning till tillfällig personal. Vid sådant förhållande torde även posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bära bibehållas vid sitt nuvarande belopp.

Någon anledning att jämka på det för närvarande för rörligt tillägg upptagna beloppet synes heller icke föreligga.

Jag ifrågasätter alltså icke någon ändring beträffande avlöningsstaten och uppskattar i enlighet härmed det erforderliga anslaget till samma belopp, som anvisats för löpande budgetår, eller alltså till 15,600 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 15,600

[64.] 62. **Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 19,500 | 16,619        |
| 1942/43 .....                    | 18,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 18,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt omkostnadsstat för innevarande budgetår upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |        |        |
|------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 100    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 500    |
| 3. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....                            | »      | 3,400  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 14,000 |

Summa kronor 18,000

Av det för *expenser* upptagna beloppet hava 3,000 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 400 kronor för övriga *expenser*.

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för anstaltens omkostnader under nästa budgetår.

Styrelsen anför till en början, att medeltalet vid anstalten internerade under år 1941 varit 14 och under tiden 1 januari—20 augusti 1942 något mer än 12 ävensom att sistnämnda dag 15 personer varit intagna vid anstalten. Med hänsyn härtill har styrelsen vid anslagsberäkningen ansett sig böra utgå från en medelbeläggning av 14 vårdtagare.

Styrelsen uppskattar utgifterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till *expenser* till oförändrade belopp.



Beträffande posten till övriga utgifter föreslår däremot styrelsen en höjning till 15,000 kronor. Höjningen är väsentligen föranledd därav, att styrelsen räknat med en stegring av utspisningskostnaderna.

Det sammanlagda medelsbehovet har således av anstaltsstyrelsen uppskattats till (100 + 500 + 3,400 + 15,000) 19,000 kronor.

Anslagsposterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till expenser torde i överensstämmelse med anstaltsstyrelsens beräkningar bära upptagas till samma belopp som för löpande budgetår. Departements-  
chefen.

Med hänsyn därtill att belastningen å posten till övriga utgifter under sistförflutna budgetår varit jämförelsevis låg, synes vidare ej föreligga någon anledning att höja denna post. Jag förordar alltså, att även sagda post beräknas till oförändrat belopp.

Anslaget torde således även för nästa budgetår kunna bestämmas till 18,000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 18,000

[65.] 63. **Bidrag till frälsningsarméns räddningshem.** Alltsedan år 1921 har anslag anvisats till frälsningsarméns räddningshem. Anslaget har för vart och ett av de senaste budgetåren varit upptaget till 6,000 kronor. Av räddningshemmen, som äro fem till antalet, äro två belägna i Stockholm, ett i Sundbyberg, ett i Göteborg och ett i Malmö. Hemmen stå under tillsyn av vederbörande länsstyrelse, och en av chefen för socialdepartementet för varje hem utsedd revisor deltagar i granskningen av hemmets förvaltning och räkenskaper. Angående de föreskrifter i övrigt, som meddelats rörande statsbidragets åtnjutande, se statsliggaren för innevarande budgetår s. 221.

I skrivelse den 15 juli 1942 har *frälsningsarméns ledare i Sverige* — under hänvisning till de på grund av inträdda prisstegringar ökade kostnaderna för räddningshemmens drift ävensom till uppkommande utgifter för nödvändiga reparationer av hemmen — anhållit, att statsbidraget för hemmen måtte för nästa budgetår höjas till 10,000 kronor.

Av ingivna redogörelser för de olika hemmen framgår, att den sammanlagda kassabehållningen vid hemmen den 31 december 1941 utgjorde 24,368 kronor. Vid utgången av åren 1938, 1939 och 1940 uppgick motsvarande siffra till respektive 25,380, 20,321 och 26,016. Samtliga hem ägde vid 1941 års utgång dessutom vissa fonderade medel. Hemmen hava år 1941 åtnjutit kommunala understöd med tillhopa 8,700 kronor, vartill kommer värdet av vissa förmåner med 1,200 kronor. Åren 1938—1940 uppburo hemmen dylika understöd med sammanlagt respektive 10,500, 10,625 och 8,100 kronor. De största posterna å inkomstsidan hava år 1941 liksom tidigare utgjorts av bruttoinkomsten av arbete, som utförts vid hemmen. Dessa inkomster uppgingo år 1941 till ett sammanlagt belopp av 241,612 kronor mot 205,943 kronor år 1940, 197,376 kronor år 1939 och 199,779 kronor år 1938.

I utlåtande den 15 augusti 1942 har *socialstyrelsen* anfört, att styrelsen med hänsyn till rådande statsfinansiella läge icke kunde tillstyrka högre anslag för räddningshemmen än 6,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Jämväl för nästa budgetår torde anslag till räddningshemmen böra beviljas frälsningsarmén, därvid anslaget synes böra bestämmas till samma belopp, som för närvarande utgår, eller 6,000 kronor. För anslagets åtnjutande torde böra lända till efterrättelse i huvudsak samma föreskrifter, som tidigare meddelats.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till frälsningsarméns räddningshem* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av ..... kronor 6,000

[66.] 64. **Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag    | Nettoutgifter |
|---------------------------------|-----------|---------------|
| 1940/41.....                    | 900,000   | 988,090       |
| 1941/42.....                    | 900,000   | 1,169,126     |
| 1942/43.....                    | 1,150,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> )..... | 1,100,000 | —             |

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 218), ändrad genom kungörelser nr 210/1939 och nr 279/1942.]

Statsbidrag till alkoholistanstalterna utgår dels med visst belopp för dag och vårdplats, s. k. garantibidrag, dels med visst belopp för dag och vårdad person, s. k. belägningsbidrag. Enligt de intill utgången av år 1941 gällande bestämmelserna utgick till erkänd alkoholistanstalt ett garantibidrag av högst 2 kronor och ett belägningsbidrag av högst 2 kronor 25 öre, medan till enskild alkoholistanstalt utgick ett garantibidrag av högst 2 kronor samt ett belägningsbidrag av högst 1 krona 75 öre. Såväl garantibidraget som belägningsbidraget utbetalades tidigare kvartalsvis i efterskott. Från och med den 1 januari 1942 betalas emellertid garantibidraget i förskott. Vidare har belägningsbidragets maximibelopp höjts till 3 kronor för erkänd och 2 kronor 50 öre för enskild alkoholistanstalt. Övergången från efterskottsbetalning till förskottsbetalning av garantibidragen beräknades för budgetåret 1941/42 komma att medföra en tillfällig merkostnad av omkring 125,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för berörda ändamål för budgetåret 1943/44, därvid styrelsen anfört i huvudsak följande.

Medan antalet vård dagar å de erkända och enskilda alkoholistanstalterna under budgetåret 1940/41 utgjort 212,700, hade motsvarande antal för budgetåret 1941/42 uppgått till 214,183. Det totala antalet vård dagar hade sålunda stigit något. Ökningen fölle emellertid uteslutande på den förra hälften av budgetåret, under det att den senare hälften av budgetåret förededde lägre siffror. Nedgången hade fortsatt under början av budgetåret 1942/43. Styrelsen, som antoge, att nedgången vore av tillfällig natur, uppskattade för nästa budget-

år antalet vård dagar till 215,000. Beträffande beläggningsbidragen räknade styrelsen med att dessa — som för närvarande delvis något understège de i författningen bestämda maximibeloppen — måste för nästa budgetår för samtliga anstalter utgå med högsta möjliga belopp.

Vidare räknade styrelsen med i stort sett det vårdplatsantal, som för närvarande förefunnes, samt med samma garantibidrag, som nu utbetalades.

Med dessa utgångspunkter uppskattade styrelsen utgifterna för beläggningsbidrag till 632,000 kronor och för garantibidrag till 468,000 kronor eller tillhoppa 1,100,000 kronor.

Förutom dessa bidrag vore att räkna med den ytterligare ersättning, som statsverket hade att utgiva för vården å ifrågavarande anstalter av de s. k. farliga alkoholisterna och andra, för vilka vårdkostnaderna helt och hållet bestredes av staten. Kostnaderna för dylik ersättning, som för budgetåret 1941/42 uppgått till 61,637 kronor, syntes för nästa budgetår kunna uppskattas till 65,000 kronor.

Under hänvisning till det anförda har socialstyrelsen beräknat medelsbehovet till sammanlagt (1,100,000 + 65,000) 1,165,000 kronor eller i avrundat tal 1,150,000 kronor.

Häröver har *statskontoret* den 5 oktober 1942 avgivit utlåtande. Ämbetsverket framhåller, att, därest ett allmänt prisstopp skulle kunna åvägbringas, det till alkoholistanstalterna utgående beläggningsbidraget liksom under innevarande budgetår torde kunna hållas något lägre än vid de författningsenligt medgivna maximibeloppen.

För min del anser jag det icke påkallat att vid anslagsuppskattningen räkna med att beläggningsbidragen till alkoholistanstalterna skola behöva för nästa budgetår genomgående utgå med högsta möjliga belopp. Att med någon större grad av säkerhet beräkna anslagsbehovet låter sig icke göra, framför allt på grund av de starka växlingarna i vårdfrekvensen å anstalterna på senare tid. Jag anser emellertid icke, att anslaget bör upptagas till högre belopp än 1,100,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 1,100,000

Departements-  
chefen.

[67.] 65. Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m., *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1939/40 .....                    | 35,000 | 59,760        |
| 1940/41 .....                    | 50,000 | 67,243        |
| 1941/42 .....                    | 60,000 | 65,325        |
| 1942/43 .....                    | 70,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 65,000 | —             |

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 221).]

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* hemställt, att förevarande anslag måtte jämväl för nästa budgetår upptagas till 70,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Då utgifterna för ifrågavarande ändamål under de senaste tre budgetåren i genomsnitt hållit sig omkring 64,000 kronor, torde anslaget icke behöva upptagas till högre belopp än 65,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 65,000

[68.] 66. **Resor vid tvångsinternering av alkoholister, *förslagsanslag*.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 15,000 | 15,016        |
| 1941/42 .....                    | 13,000 | 18,616        |
| 1942/43 .....                    | 13,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 18,000 | —             |

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 220), ändrad genom kungörelse nr 146/1936.]

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* till en början föreslagit viss ändring beträffande den enligt gällande kungörelse utgående ersättningen. Styrelsen anför härom.

Enligt för närvarande gällande bestämmelser kunde kommun i vissa fall tillerkännas ersättning för kostnader för transport av alkoholister. Bland annat kunde vid resa, som toge mer än sex timmar i anspråk, utgå traktamentsersättning för alkoholisten med högst två kronor för dygn. I skrivelse till styrelsen hade Malmö stads nykterhetsnämnd framhållit, att denna ersättning numera vore för låg samt att därför nämnden sedan flera år tillbaka i dylika fall utbetalade en ersättning av fyra kronor för dygn, därvid nämnden dock allenast kunde av statsmedel erhålla gottgörelse för halva beloppet. Även enligt socialstyrelsens uppfattning vore det i kungörelsen föreskrivna ersättningsbeloppet numera otillräckligt. Beloppet borde därför höjas från högst två kronor till högst fyra kronor för dygn.

Medelsbehovet för nästa budgetår har socialstyrelsen med utgångspunkt från den senaste belastningssiffran samt med hänsyn till den nyligen genomförda höjningen av priserna på järnvägsbiljetter uppskattat till 20,000 kronor.

I ett den 5 oktober 1942 avgivet utlåtande har *statskontoret* föreslagit en höjning av ifrågavarande traktamentsersättning till 2 kronor 50 öre för dygn.

Departements-  
chefen.

Även om vissa skäl kunna anföras för höjning av berörda dagtraktamente, anser jag mig icke för närvarande böra föreslå en dylik åtgärd. Jag utgår alltså från att grunderna för anslagets användning skola lämnas orubbade.

Däremot är det tydligt, att anslagets belopp för nästa budgetår måste höjas. Jag tillstyrker, att anslaget beräknas till 18,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resor vid tvångsinternering av alkoholister* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .....kronor 18,000

[69.] 67. **Interneringskostnader i vissa fall, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 8,000  | 4,312         |
| 1941/42 .....                    | 7,000  | 8,535         |
| 1942/43 .....                    | 5,000  | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 5,000  | —             |

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 219), ändrad genom kungörelse nr 206/1937.]

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* med hänsyn till belastningen å ifrågavarande anslag under de tre senaste budgetåren hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår beräknas till 7,000 kronor.

På grund av nedgång i belastningen blev anslaget för budgetåret 1942/43 reducerat från 7,000 kronor till 5,000 kronor. På grund härav synes ytterligare erfarenhet angående medelsbehovet böra avvaktas, innan anslaget ånyo ändras. Fördenskull hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Interneringskostnader i vissa fall* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 5,000

[70.] 68. **Länsnykterhetsnämnderna, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 152,000 | 141,100       |
| 1942/43 .....                    | 136,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 136,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 5 juni 1942 fastställt följande stat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas under budgetåret 1942/43:

**A. Avlöningar.**

1. Årsarvoden till ordförande och vissa andra ledamöter, *förslagsvis* ..... kronor 14,000
2. Dagrarvoden till ordförande och andra ledamöter samt suppleanter för dem, *förslagsvis* » 6,400
3. Avlöning till personal, *förslagsvis* ..... » 67,600 kronor 88,000

**B. Omkostnader.**

1. Reseersättningar ..... kronor 18,000
  2. Expenser, hyror m. m. .... » 30,000 kronor 48,000
- Summa kronor 136,000

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* hemställt, att anslaget till länsnykterhetsnämnderna måtte också för nästa budgetår upptagas till 136,000 kronor.

I överensstämmelse med *socialstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Länsnykterhetsnämnderna* för budgetåret 1943/44 anvisa  
ett *förslagsanslag* av ..... kronor 136,000

[71.] 69. **Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 137,000 | 136,999       |
| 1942/43 .....                    | 137,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 142,000 | —             |

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 216).]

Den 5 juni 1942 har Kungl. Maj:t meddelat beslut rörande användningen av det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget. Därvid har anslaget disponerats på sätt framgår av följande tablå:

| Ändamål.                                                                                    | Belopp kr.                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| Understöd åt nykterhetsnämnder, <i>förslagsvis</i> .....                                    | 125,000                    |
| Konferenser och kurser m. m., <i>högst</i> .....                                            | 5,000                      |
| Understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder, <i>högst</i> .....                      | 5,000                      |
| Understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna»<br>m. m., <i>högst</i> ..... | 2,000                      |
|                                                                                             | <hr/> Summa kronor 137,000 |

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1943/44.

Styrelsen behandlar först frågan om understöd åt nykterhetsnämnder och anför i detta hänseende huvudsakligen följande.

Statsunderstöd till nykterhetsnämnder avsåge kalenderår och utginge i efterskott. Understöd kunde utgå med högst 1,000 kronor eller, då särskilda omständigheter därtill föranledde, högst 1,500 kronor. Understödet finge dock ej överstiga tre fjärdedelar av nämndens utgifter under nästföregående år.

Under budgetåret 1941/42 hade för ändamålet disponerats ett belopp av 125,935 kronor. Ansökningar om understöd hade under våren 1942 inkommit från 780 nykterhetsnämnder. Motsvarande antal hade åren 1939, 1940 och 1941 varit respektive 541, 632 och 743. De sökande nykterhetsnämnderna hade, med hänsyn till sina utgifter för verksamheten under år 1941 och i enlighet med nyss nämnda bestämmelser, kunnat göra anspråk på tillhoppa omkring 200,000 kronor. Det sammanlagda ansökningsbeloppet hade emellertid stannat vid omkring 180,000 kronor.

Antalet kommuner, som under år 1944 komme att söka understöd, kunde uppskattas till omkring 850. Därest man utginge från att de 780 kommuner, som sökt understöd år 1942, enligt författningen då kunnat i understöd erhålla omkring 200,000 kronor, kunde anslagsbehovet för budgetåret 1943/44 uppskattas till omkring 210,000 kronor. Då syftet med understöden allvarligt äventyrades, om kommunerna icke kunde påräkna ersättning för sina kostnader för nykterhetsnämndernas verksamhet, ansåge styrelsen, att sist-nämnda belopp nu borde för ändamålet anvisas.

Posterna till konferenser och kurser m. m. och till sammanslutningar av nykterhetsnämnder hava båda av styrelsen upptagits till 5,000 kronor eller således till samma belopp, vartill posterna beräknats för innevarande budgetår.

Även posten till understöd för utgivande av tidskrift för nykterhetsnämnderna och vissa andra publikationer, som utgivas av föreningen för främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet, har av styrelsen upptagits till oförändrat belopp eller alltså till 2,000 kronor.

Slutligen har styrelsen förnyat ett i fjol framställt förslag att under anslaget måtte upptagas en post å 5,000 kronor för en ny handbok för nykterhetsnämnderna innehållande råd och anvisningar i nykterhetsfrågor. Styrelsen framhåller, att då den senast utgivna handboken i ämnet, som blivit färdig år 1933, numera vore helt föråldrad, ett trängande behov av ny handbok föreläge samt att meningen vore, att handboken skulle utan kostnad för statsverket utarbetas av föreningen för främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet. Genom anvisande av det föreslagna beloppet skulle möjliggöras inköp av ett erforderligt antal exemplar av handboken, som skulle kostnadsfritt tillställas samtliga nykterhetsnämnder ävensom fattigvårdsstyrelserna i de kommuner, där särskilda nykterhetsnämnder icke funnes.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle enligt dessa beräkningar uppgå till  $(210,000 + 5,000 + 5,000 + 2,000 + 5,000)$  227,000 kronor.

I ärendet har *statskontoret* den 5 oktober 1942 avgivit utlåtande. Under erinran att anslagsposten till understöd åt nykterhetsnämnder, som för budgetåret 1939/40 varit upptagen till 135,000 kronor, enligt beslut vid 1940 års lagtima riksdag för budgetåret 1940/41 av sparsamhetsskäl nedsatts till 125,000 kronor, till vilket belopp posten även därefter upptagits, har statskontoret icke ansett sig kunna tillstyrka, att posten åter höjdes. Ej heller har statskontoret förordat förslaget om anvisande av medel för ny handbok för nykterhetsnämnderna.

I likhet med statskontoret ser jag mig nödsakad att motsätta mig en höjning av posten till understöd åt nykterhetsnämnderna. Jag beräknar alltså för ändamålet ett belopp av 125,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Utgifterna till konferenser och kurser m. m. till understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder och till tidskriften för nykterhetsnämnderna hava av styrelsen beräknats till oförändrade belopp. Här emot har jag icke något att erinra. Utgifterna böra alltså uppskattas till respektive 5,000, 5,000 och 2,000 kronor.

Då vidare ett starkt behov av en ny handbok för nykterhetsnämnderna otvivelaktigt föreligger, får jag tillstyrka, att ett belopp av 5,000 kronor anvisas för möjliggörande av att en sådan handbok, därest densamma — på sätt avsetts — kommer till stånd, kostnadsfritt kan tillställas vederbörande kommunala organ.

Enligt dessa beräkningar skulle förevarande anslag för nästa budgetår få upptagas till  $(125,000 + 5,000 + 5,000 + 2,000 + 5,000)$  142,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av .... kronor 142,000

**Fattigvård och barnavård.**

[72.] 70. Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Avlöningar, förslagsanslag.

| Budgetår                | Anslag | Nettoutgifter |
|-------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....           | 66,800 | 64,377        |
| 1942/43 .....           | 66,800 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 66,800 | —             |

Gällande, av riksdagen godkända och av Kungl. Maj:t fastställda avlöningsstat för fattigvårds- och barnavårdskonsulenterna finnes återgiven i statslögaren för budgetåret 1942/43 s. 224.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* hemställt, att förevarande anslag måtte även för nästa budgetår upptagas till 66,800 kronor. Styrelsen har i skrivelsen anført, att de i de olika länen fungerande barnavårdsombuden från och med den 1 juli 1942 anknutits till styrelsen samt att i följd därav konsulenterna kunde i viss utsträckning påräkna hjälp av dessa ombud i ärenden, som rörde barna- och ungdomsvård samt mödrahjälp.

Departements-  
chefen.

Lika med *socialstyrelsen* uppskattar jag utgifterna under förevarande anslag för nästa budgetår till 66,800 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av..... kronor 66,800

[73.] 71. Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Omkostnader, förslagsanslag.

| Budgetår                | Anslag | Nettoutgifter |
|-------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....           | 29,500 | 31,942        |
| 1942/43 .....           | 30,000 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 40,000 | —             |

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t genom beslut den 24 april 1942 fastställt omkostnadsstat, upptagande en post till reseersättningar å 25,000 kronor och en post till expenser å 5,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* framlagt förslag rörande anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Beträffande utgifterna för reseersättningar anför styrelsen följande.

Posten till reseersättningar, som tidigare varit upptagen till 30,000 kronor, hade för budgetåret 1940/41 nedsatts till 25,000 kronor, till vilket belopp den sedan dess beräknats. Nedsättningen av posten ävensom de ej obetydliga höjningar av resekostnaderna, som ägt rum under de senaste åren, hade



medfört, att konsulenterna måst i avsevärd omfattning begränsa sina tjänsteresor. Därigenom hade konsulenternas möjligheter att fullgöra dem åvilande inspektionsverksamhet starkt minskats.

De höjningar, som från och med den 1 juli 1942 vidtagits i de till konsulenterna utgående traktamentsersättningarna, komme att medföra en ytterligare stegring av utgifterna för ifrågavarande ändamål.

Då det för åstadkommande av större effektivitet i konsulenternas övervakande och rådgivande verksamhet vore nödvändigt, att konsulenterna finge tillfälle att i avsevärt större utsträckning företaga resor, ansåge sig styrelsen böra förorda, att posten till reseersättningar höjdes till 36,000 kronor. Därvid hade styrelsen — i överensstämmelse med vad som i annat sammanhang föreslagits — beräknat 1,000 kronor för de tjänsteresor, vilka företoges av konsumenten i Gotlands län och vilka för närvarande bekostades från socialstyrelsens omkostnadsanslag.

Med avseende å utgiftsbehovet för expenser framhåller styrelsen, att i konsulenternas uppgifter inginge ett omfattande expeditiönsarbete med därtill hörande diarieföring, maskinskrivning m. m. Detta arbete, som icke kunde eftersättas, minskade i hög grad konsulenternas möjligheter att ägna sig åt mera kvalificerade göromål. Efter erinran att enligt Kungl. Maj:ts medgivande konsumenten i åttonde distriktet av expensmedlen erhöle ersättning för kostnader, som han vederbörligen styrkt sig hava haft för anlitande av biträde vid fullgörande av honom i tjänsten åvilande skriv- och expeditiönsarbete, dock högst 1,800 kronor för år, föreslår styrelsen — under framhållande av att samtliga konsulenters skriv- och expeditiöns-göromål numera vore mycket omfattande — att motsvarande anordning måtte genomföras beträffande övriga åtta distrikt. Då därigenom skulle uppkomma en merkostnad av  $(8 \times 1,800)$  14,400 kronor, har styrelsen beräknat posten till expenser till  $(5,000 + 14,400)$  19,400 kronor.

Styrelsen har därför uppskattat omkostnadsanslaget till  $(36,000 + 19,400)$  55,400 kronor.

Statskontoret, som yttrat sig i ärendet den 5 oktober 1942, har avstyrkt styrelsens förslag i vad detsamma avser höjning av anslaget.

Vad först angår posten till reseersättningar vill jag påpeka, att jag i annat sammanhang förordat, att kostnaderna för tjänsteresor, som företagas av konsumenten i Gotlands län, skola framdeles bestridas från nu förvarande anslagspost. För ändamålet torde få beräknas 1,000 kronor. Med hänsyn till vidtagna ändringar i resereglementet ävensom till den höjning av biljettpiserna, som ägt rum, synes mig en viss ytterligare ökning av posten påkallad. Posten torde lämpligen böra upptagas till 30,000 kronor.

Det synes vidare nödvändigt, att hädanefter konsulenterna i samtliga distrikt i viss utsträckning beredas möjligheter till ersättning för kostnader för biträde med skrivgöromål och därmed jämförligt arbete, i den mån de visa sig hava haft kostnader av sådant slag. Härmed följande merutgifter torde emellertid icke för nästa budgetår behöva uppskattas till högre belopp än 5,000 kronor. Jag tillstyrker därför, att posten till expenser upptages till 10,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Det totala medelsbehovet skulle enligt mitt förslag få uppskattas till (30,000 + 10,000) 40,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 40,000

[74.] 72. **Fattigvård i allmänhet, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1938/39 .....                    | 1,800,000 | 1,882,030     |
| 1939/40 .....                    | 1,750,000 | 1,136,102     |
| 1940/41 .....                    | 1,750,000 | 1,749,963     |
| 1941/42 .....                    | 1,650,000 | 1,456,945     |
| 1942/43 .....                    | 1,650,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1,550,000 | —             |

Från anslaget bestridas i huvudsak dels statsverkets kostnader enligt lagen den 14 juni 1918 om fattigvården för fattigvård åt icke svenska medborgare, med undantag av danskar, finnar och norrmän, samt åt personer, som längre tid vistats utom sin hemortskommun eller vilkas hemorts rätt ej kunnat utrönas, dels ock ett antal sedan lång tid tillbaka utgående bestämda belopp till vissa fattigvårdsändamål i Stockholm och några landsortskommuner, vilka belopp tillhopa utgöra omkring 9,500 kronor för år.

I fall, där så befinnes vara av särskilda omständigheter motiverat, kan vidare Kungl. Maj:t av anslaget tillerkänna kommun gottgörelse för kostnader för vård, som jämlikt 2 § fattigvårdslagen lämnats åt utländska flyktingar.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen framhåller, att anslagsbelastningen under de senast förflutna budgetåren varit starkt växlande, huvudsakligen beroende på att ersättningar från anslaget till städerna Stockholm och Göteborg utbetalats å tämligen oregelbundna tider. Styrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår beräknas till 1,700,000 kronor.

Departements-  
chefen.

I likhet med vad tidigare plägat ske, torde ifrågavarande medelsbehov främst böra beräknas med hänsyn till de genomsnittliga nettoutgifterna under en följd av år. Då den årliga belastningen under budgetåren 1938/39—1941/42 i medeltal uppgått till omkring 1,555,000 kronor, synes anslaget kunna för nästa budgetår nedsättas till 1,550,000 kronor.

På grund av det anförda får jag anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård i allmänhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,550,000

[75.] 73. Barnavård i allmänhet, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1938/39 .....                    | 190,000 | 226,564       |
| 1939/40 .....                    | 190,000 | 163,007       |
| 1940/41 .....                    | 190,000 | 208,467       |
| 1941/42 .....                    | 190,000 | 157,834       |
| 1942/43 .....                    | 190,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 190,000 | —             |

Från detta anslag bestrides sådan ersättning av statsmedel, som enligt 63 § första stycket lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd skall lämnas kommun för utgift för omhändertaget barn i fall motsvarande dem, då enligt fattigvårdslagen ersättning utgår från statsverket, dock med undantag av utgift för barn av dansk, finsk eller norsk nationalitet.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* framhållit, att ifrågasvarande anslag företedde en påfallande oregelbundenhet beträffande belastningen men att medelsbehovet syntes även för nästa budgetår kunna uppskattas till 190,000 kronor.

Då förevarande anslag lämpligen bör uppskattas med ledning av föreliggande belastningssiffror för ett flertal budgetår och det nuvarande anslagsbeloppet ungefär motsvarar den genomsnittliga belastningssiffran för de fyra senast förflutna budgetåren, är jag i likhet med *socialstyrelsen* av den uppfattningen, att anslaget nu bör beräknas till oförändrat belopp.

Departements-  
chefen.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnavård i allmänhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 190,000

[76.] 74. Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m., *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 800,000 | 761,522       |
| 1941/42 .....                    | 800,000 | 1,014,454     |
| 1942/43 .....                    | 800,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 800,000 | —             |

[Fattigvårdskonventionen den 25 oktober 1928 med Danmark, Finland och Norge; kungörelse den 24 november 1928 (nr 447) med bestämmelser i anledning av nämnda konvention, ändrad genom kungörelse nr 85/1931; förordning den 14 juni 1918 (nr 456) om vad iakttagas bör med avseende å nödställda svenska medborgare, vilka från utländsk ort överlämnas till hemlandet, ändrad genom kungörelse nr 86/1931.]

Från detta anslag gäldas statsverkets kostnader enligt den nordiska fattigvårdskonventionen och den i anslutning därtill utfärdade kungörelsen den 24 november 1928 (nr 447), nämligen dels utgifter för fattigvård och samhällsvård här i riket åt dansk, finsk eller norsk medborgare samt utgifter för sådan medborgares hemsändande, dels ock ersättning för fattigvård, som

i Danmark, Finland eller Norge lämnats svensk medborgare. Å andra sidan tillgodoföras anslaget de ersättningar, som enligt fattigvårdskonventionen inflyta från nämnda länder. Från anslaget bestridas vidare dels kostnader enligt förordningen den 14 juni 1918 (nr 456), dels kostnader för hemsändande från Sverige av utländska medborgare, vilka icke äro av dansk, finsk eller norsk nationalitet och vilka fallit fattigvården till last eller omhändertagits jämlikt barnavårdslagen, dels ock vissa understöd, som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut utgå till nödställda svenskar i utlandet.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* hemställt, att ifrågasvarande anslag måtte jämväl för budgetåret 1943/44 beräknas till 800,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Belastningen å förevarande anslag är mycket växlande, beroende främst därpå att tillfälliga omständigheter bliva avgörande för huruvida vissa större poster komma att regleras under det ena eller det andra året. Medelsbehovet måste därför alltid beräknas med hänsyn till utgifterna under ett flertal budgetår. Den genomsnittliga belastningen under de fem sistförflutna budgetåren har utgjort ungefär 800,000 kronor. Med hänsyn därtill biträder jag socialstyrelsens förslag.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 800,000

[77.] 75. **Fattigvård och barnavård för lappar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 90,000 | 87,512        |
| 1942/43 .....                    | 90,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 90,000 | —             |

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 277) med tillägg och ändringar genom kungörelser nr 133/1928, 238/1933 och 1018/1937.]

Beträffande gällande bestämmelser angående statsbidrag till fattigvård och barnavård för lappar — vårdbidrag samt byggnadsbidrag — får jag hänvisa till den redogörelse, som lämnats i 1935 års statsverksproposition (V s. 143 — 144).

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* för nästa budgetår beräknat medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål till 90,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Socialstyrelsens förslag anser jag mig böra biträda. Jag hemställer för den skull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård och barnavård för lappar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 90,000

[78.] 76. **Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.** Ifrågasvarande anslag har för vart och ett av de senaste budgetåren varit upptaget till 12,000 kronor. För åtnjutande av anslaget hava meddelats vissa bestämmelser, som återfinnas i statsliggaren för löpande budgetår s. 227.

I skrivelse den 29 augusti 1942 har *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* anhållit om anslag för budgetåret 1943/44 med 12,000 kronor. Vid framställningen hava fogats en redogörelse för förbundets verksamhet och ekonomiska ställning under år 1941 ävensom ett av förbundets styrelse godkänt förslag till stat för år 1942. Enligt dessa handlingar utvisade förbundets räkenskaper vid utgången av åren 1940 och 1941 en brist av 1,889 respektive 3,694 kronor, medan förbundet beräknade, att underskottet vid 1942 års slut skulle stiga till 8,855 kronor.

I sin framställning påpekar förbundet, att anledningen till ökningen i bristen främst finge sökas i av kristiden föranledda prisförhöjningar, därvid utgående dyrtidstillägg å löner till förbundets personal spelade en icke oväsentlig roll. För täckande av den brist, som uppkommit, komme till nästa förbundsmöte förslag att framläggas om höjning av avgifterna för förbundets medlemmar, men denna höjning kunde icke göras stor, enär eljest risk föreläge, att antalet medlemmar avsevärt minskades. Huruvida förbundets verksamhet skulle kunna fortgå i någorlunda oförändrad omfattning, komme därför liksom tidigare att bliva beroende av huruvida och till vilket belopp statsbidrag till verksamheten kunde erhållas.

Förbundets hemställan anser jag mig kunna biträda. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa de särskilda villkor och bestämmelser i fråga om statsbidragets åtnjutande, vilka må anses påkallade. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av .... kronor 12,000

[79.] 77. **Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 100,000 | 98,661        |
| 1942/43 .....                    | 100,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 100,000 | —             |

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 607), ändrad genom kungörelser nr 213/1927 och 1017/1937.]

Statsbidrag utgår halvårsvis med 250 kronor för envar av det antal understödstagare eller försörjningspliktiga, som i medeltal för dag under nästföregående halvår varit intagna å arbetshemmet.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* hemställt, att ifrågasvarande anslag måtte för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp.

*Bihang till riksdagens protokoll 1943. 1 saml. Nr 1 Del 8.*

2131 42 7

Departements-  
chefen.

Mot socialstyrelsens förslag har jag icke något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 100,000

[80.] 78. **Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott, förslagsanslag.** Jämlikt lagen den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn äger barn, vars fader är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, att, sedan förfallodag för bidraget förflutit, utan att bidraget guldits, under vissa villkor av allmänna medel erhålla förskott å bidraget, s. k. bidragsförskott.

Bidragsförskotten beviljas och utbetalas av barnavårdsnämnden. Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader under visst kalenderår, skall i regel göras före utgången av kalenderåret näst efter det, då förskott utgivits.

Länsstyrelsen meddelar efter verkställd prövning beslut i ärendet samt utanordnar beviljat belopp.

Statens ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott bestrides från förevarande anslag, som för innevarande budgetår upptagits till 3,000,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* under förutsättning av oförändrade bestämmelser i ämnet uppskattat medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål för nästa budgetår till oförändrat belopp.

Departements-  
chefen.

Den 26 maj 1942 har socialvårdskommittén avgivit förslag till ändrad bidragsförskottslag m. m. (statens off. utredn. 1942: 29). Sedan förslaget varit i vederbörlig ordning remitterat, är detsamma numera föremål för övervägande inom socialdepartementet. Jag anser mig böra räkna med att en på kommittéförslaget grundad proposition skall kunna föreläggas årets riksdag. Ett bifall till detta förslag kan antagas komma att medföra en icke oväsentlig merbelastning å här behandlade anslag, men sannolikt kommer merkostnaden icke att inträda förrän ett år efter det de nya bestämmelserna trätt i kraft. Vid sådant förhållande kan anslaget, som i statsverkspropositionen blott bör beräknas preliminärt, nu upptagas till 3,000,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3,000,000

[81.] 79. **Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår               | Anslag  | Nettoutgifter |
|------------------------|---------|---------------|
| 1941/42.....           | 145,000 | 129,913       |
| 1942/43.....           | 140,000 | —             |
| 1943/44 (förslag)..... | 130,000 | —             |

[Kungörelse den 24 september 1937 (nr 862) om statsbidrag till vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m., ändrad genom kungörelse nr 130/1938.]

Från förevarande anslag gäldas framför allt bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa barn, som av nämnderna överlämnats till enskilda hem eller barnhem. Från anslaget utgår därjämte till barnavårdsnämnderna bidrag för arvoden, som av nämnderna utbetalats till vissa övervakare, ävensom ersättning för utgifter för skyddsuppfostran av personer i åldern 18—21 år, i de fall då dessa personer icke intagits å skyddshem.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslaget måtte jämväl för nästa budgetår upptagas till 140,000 kronor.

Med hänsyn till den senaste belastningssiffran synes anslaget kunna nedsättas till 130,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av..... kronor 130,000

[82.] 80. **Bidrag till barnhusen.** Ifrågavarande anslag har under en följd av år varit upptaget till 115,900 kronor. Beträffande anslagets användning får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 229.

För berörda ändamål torde även för nästa budgetår böra upptagas ett anslag av 115,900 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till barnhusen* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av ..... kronor 115,900

[83.] 81. **Statens skyddshem: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                | Anslag  | Nettoutgifter |
|-------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....           | 658,000 | 642,244       |
| 1942/43 .....           | 668,000 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 710,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 2 maj 1941 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens skyddshem. Förteckningen finnes intagen i statsliggaren för budgetåret 1942/43 s. 229—230.

Vidare har Kungl. Maj:t den 24 april 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat, att lända till efterrättelse tills vidare från och med nyssnämnda budgetår:

## Avlöningsstat.

|                                                                       |                |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....     | kronor 280,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | » 8,000        |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | » 294,000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | » 86,000       |

Summa förslagsanslag kronor 668,000

Det har beräknats, att under budgetåret 1942/43 skulle vara i verksamhet inalles 16 statliga skyddshem. Skyddshemmens namn och art framgå av följande sammanställning:

## I. Skyddshem för gossar.

|                    |                                  |
|--------------------|----------------------------------|
| Ljungaskog .....   | yrkeshem                         |
| Forsane .....      | »                                |
| Sundbo .....       | »                                |
| Hammargården ..... | skolhem                          |
| Folåsa .....       | »                                |
| Östra Spång .....  | »                                |
| Gräskärr .....     | »                                |
| Akerby .....       | »                                |
| Engesberg .....    | »                                |
| Vemyra .....       | skol- och yrkeshem               |
| Johannisberg ..... | »                                |
| Långanäs .....     | yrkes- och ungdomshem            |
| Lövstahemmet ..... | anstalt för själsligt<br>abnorma |

## II. Skyddshem för flickor.

|                    |          |
|--------------------|----------|
| Sonestorp .....    | hemskola |
| Broby .....        | skolhem  |
| Brättegården ..... | »        |

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* gjort framställning rörande avlöningsanslag till statens skyddshem för budgetåret 1943/44. Styrelsen har däri räknat med att samtliga nyss omnämnda skyddshem skulle vara i verksamhet jämväl under berörda budgetår.

Styrelsen förnyar ett tidigare flera gånger framfört förslag om överförande till ordinarie stat av samtliga föreståndarbefattningar vid skyddshemmen med undantag av befattningen såsom föreståndare vid Östra Spånga skolhem, därvid föreståndartjänsterna vid de tre yrkeshemmen samt vid skol- och yrkeshemmet Vemyra, vilka tjänster för närvarande äro placerade i lönegraden Eo 25, skulle hänföras till lönegraden A 25, medan föreståndartjänsterna vid skolhemmen för gossar, vid skol- och yrkeshemmet Johannisberg och vid yrkes- och ungdomshemmet Långanäs, vilka tjänster hänförs till lönegraden Eo 23, skulle placeras i lönegraden A 23. I sammanhang därmed har styrelsen — under hänvisning till att skyddshemmen numera vore anstalter, vid vilka den pedagogiska verksamheten vore förhärskande — föreslagit, att såväl föreståndarna vid goss hemmen som föreståndarinnorna vid de för flickor avsedda hemmen måtte erhålla benämningen rektorer.



Vidare har styrelsen föreslagit inrättande av ett flertal nya tjänster vid Lövstahemmet, därav vissa skulle bli ordinarie och andra icke-ordinarie. Styrelsen anför härom i huvudsak följande.

På förslag av Kungl. Maj:t hade 1942 års riksdag under femte huvudtiteln för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 350,000 kronor till vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl., därav 270,000 kronor beräknats för arbeten vid Lövstahemmet.

Enligt det byggnadsprogram, som framlagts, skulle skolhemsavdelningen vid hemmet utökas med en paviljong för 7 elever samt arbetshemsavdelningen därstädes utvidgas med dels en sluten paviljong för 12 elever, dels en öppen paviljong för 8 elever. I följd därav komme att från och med nästa budgetår föreligga behov av ökad personal vid hemmet, vilket redan framhållits i samband med framläggande av byggnadsförslaget.

Styrelsen för skyddshemmet hade i skrivelse till socialstyrelsen den 15 augusti 1941 angående hemmets utvidgning beräknat, att personalen i anledning av utvidgningen skulle behöva förstärkas med 1 tillsyningsman i lönegraden A 12, 1 vårdare i lönegraden A 8, 2 skötare i lönegraden A 6 och 2 köksbiträden. I skrivelse till socialstyrelsen den 23 juli 1942 hade skyddshemsstyrelsen i viss mån frångått sin tidigare uppfattning rörande personalbehovet, i det skyddshemsstyrelsen däri påyrkat inrättandet av följande nya tjänster, nämligen för skolhemmet 1 folkskollärare i lönegraden A 19, 1 vårdare i lönegraden A 8 och 1 köksbiträde samt för arbetshemmet 1 tillsyningsman i lönegraden A 12, 2 vårdare i lönegraden A 8 och 1 köksbiträde. Samtidigt hade skyddshemsstyrelsen föreslagit, att en tidigare inrättad tjänst som skötare vid arbetshemmet med placering i lönegraden A 6 måtte förändras till en vårdartjänst i lönegraden A 8. Skyddshemsstyrelsen hade anført, bland annat, att det ökade elevantalet vid skolhemmet nödvändiggjorde elevernas fördelning på tre undervisningsavdelningar, vilket medförde behov av ytterligare en lärarkraft. Med hänsyn till den stora arbetsbörda, som redan nu åvilade avdelningsföreståndaren vid arbetshemmet, hade det vidare ansetts nödvändigt, att denne vid arbetshemmets utvidgning erhöle en kvalificerad medhjälpare. För detta ändamål hade föreslagits inrättandet av en tjänst såsom tillsyningsman. Orsaken till att vårdartjänster i lönegraden A 8 föreslagits i stället för — såsom tidigare — skötartjänster i lönegraden A 6 vore den, att erfarenheten visat, att det vore svårt att besätta skötartjänster med tillräckligt kvalificerad personal.

Enligt socialstyrelsens mening vore inrättandet av en ny folkskollärartjänst å Lövstahemmet oundgängligen nödvändigt, om ett tillfredsställande resultat skulle kunna ernås i uppfostringsarbetet. Då elevantalet vid skolhemmet efter tillkomsten av den nya paviljongen komme att uppgå till omkring 40, skulle läraravdelningarna med den nuvarande personaltillgången bli för stora, än vad skolöverstyrelsen förordat skola gälla vid vanliga skyddshem. Därtill komme, att eleverna vid Lövstahemmet på grund av psykopati och andra allvarliga uppfostringsbesvär vore mera svårskötta än vid andra hem. Folkskollärartjänsten syntes emellertid tills vidare böra placeras i lönegraden Eo 19. För den nya skolhempaviljongen behövdes vidare 1 vårdare i lönegraden A 8 och 1 köksbiträde.

Vad arbetshemmet beträffade komme detta genom utvidgningen att erhålla 4 paviljonger emot tidigare 2 ävensom plats för 20 nya elever. Den ifrågasatta tjänsten såsom tillsyningsman syntes därför vara synnerligen nödvändig för arbetshemmets behöriga skötsel. Socialstyrelsen delade vidare skyddshemsstyrelsens uppfattning, att tjänsterna som skötare vid Lövstahemmet i lönehänseende placerats för lågt. Arbetsuppgifterna vore nämligen i huvudsak

desamma som för arbetsledare vid skolhem, vilka placerats i lönegraden A 10. Socialstyrelsen tillstyrkte därför förslaget om inrättande av 2 nya vårdartjänster i lönegraden A 8 vid arbetshemmet. Däremot ansåge sig socialstyrelsen ej för närvarande böra förorda förslaget om förändring av 1 tjänst såsom skötare i lönegrad A 6 till tjänst såsom vårdare i lönegrad A 8.

Socialstyrelsen föreslår även, att vissa extra tjänster vid Lövstahemmet måtte omändras till extra ordinarie tjänster. Styrelsen anför härom.

Styrelsen hade under hösten 1941 föreslagit, att vid Lövstahemmet måtte från och med budgetåret 1942/43 inrättas 1 tjänst såsom rättare och 1 tjänst såsom trädgårdsmästare, båda med placering i lönegraden Eo 10, ävensom 1 befattning såsom ladugårdsförmän med placering i lönegraden Eo 5. Statskontoret hade i däröver avgivet yttrande tillstyrkt förslaget, i vad detsamma avsåge rättaren och ladugårdsförmannen, men beträffande trädgårdsmästartjänsten ansett, att den tills vidare borde placeras i lönegraden Ex 10.

I 1942 års statsverksproposition hade sedermera föreslagits, att samtliga tre befattningar skulle placeras såsom extra i respektive lönegrader, och detta förslag hade även vunnit riksdagens bifall. En följd härav hade emellertid blivit, att rättaren och ladugårdsförmannen erhållit en lön, som understeg den eljest i trakten för motsvarande personer gällande. Ladugårdsförmannen, som tidigare avlönats medelst arvode, hade dessutom erhållit löneminskning. Då Lövstahemmet hade ett synnerligen svårskött klientel, för vilket trädgårds-, jordbruks- och ladugårdsarbete vore mycket lämpligt, hade de befattningshavare, som undervisade i dylikt arbete, särdeles viktiga uppgifter att fylla. Ifrågavarande tre tjänster borde därför nu ombildas till extra ordinarie tjänster.

Vid skolhemmet Hammargården finnes alltsedan hösten 1940 anställd en folkskollärare, som för närvarande är placerad i lönegraden Ex 19. Socialstyrelsen har tidigare hemställt, att folkskollärartjänsten måtte uppföras å ordinarie stat. Detta förslag har dock icke bifallits. Styrelsen föreslår nu, att befattningen måtte placeras i lönegraden Eo 19. Till stöd för förslaget anför styrelsen bland annat.

Vid vart och ett av övriga skolhem för gossar, där beläggningssiffrorna vore jämförbara med Hammargårdens, finnes minst en folkskollärare. Med undantag för Östra Spång, där av särskilda skäl samtliga tjänster vore av icke-ordinarie natur, vore vid de övriga hemmen åtminstone en av folkskollärartjänsterna ordinarie. Vidare vore att märka att socialstyrelsen i skrivelse den 14 augusti 1942 hemställt om medel för utvidgning av Hammargårdens skollokaler för att därigenom kunna bereda plats vid hemmet för ett avsevärt utökat antal elever. Med hänsyn dels till den i allmänhet ökade tillströmningen av skolhemselever och dels till Hammargårdens stora upptagningsområde torde det för framtiden bliva ofrånkomligt att vid detta hem hava minst en folkskollärartjänst. Den vid hemmet för närvarande anställde extra folkskolläraren hade sedan den 21 oktober 1940 uppehållit tjänsten och hade av skyddshemsstyrelsen vitsordats som en för arbetet mycket lämplig person. Socialstyrelsen ansåge det därför vara av största betydelse för verksamheten vid Hammargården, att nämnde lärare kvarstannade vid hemmet och där erhöle extra ordinarie anställning.

Vidare föreslår socialstyrelsen inrättande av en ny folkskollärartjänst vid Folåsa skolhem. Styrelsen anför i denna del följande.

Redan för ett år sedan hade styrelsen för skolhemmet gjort framställning om inrättande vid hemmet av 1 folkskollärartjänst i lönegraden Ex 19.

Socialstyrelsen hade emellertid icke då funnit lämpligt att tillstyrka densamma, enär det med hänsyn till förestående återupptagande av verksamheten vid det icke-statliga skolhemmet Norrgård då kunnat tänkas, att en avlastning av elever till sistnämnda hem skulle kunna komma till stånd.

Styrelsen för Folåsa skolhem hade nu förnyat sin framställning i ämnet. Numera hade skolhemmet Norrgård — under den nya benämningen Gudmundsgården — tagits i bruk och blivit till fullo utnyttjat. Trots detta vore elevbeläggningen vid Folåsa så stor, att det vore nödvändigt att uppdelade eleverna där på två läraravdelningar. Någon anledning att antaga, att elevantalet komme att minska under den närmaste framtiden, syntes icke finnas. Socialstyrelsen hade därför för avsikt att hemställa om anställande av en extra lärarkraft vid hemmet redan under innevarande budgetår, därest behovet därav bleve trängande. Med anledning av det anförda anslöte sig socialstyrelsen till skolstyrelsens förslag om inrättande vid Folåsa av en folkskollärartjänst i lönegraden Ex 19 från och med nästa budgetår.

Socialstyrelsen meddelar vidare, att vid skol- och yrkeshemmet Vemyra för närvarande finnes 1 rättare, vilken avlönas av inkomsterna från hemmets jordbruk. Styrelsen föreslår, att rättaren måtte inordnas i det statliga lönesystemet och därvid placeras i lönegraden Eo 10. Till stöd för förslaget åberopas bland annat att rättartjänster i denna lönegrad inrättats såväl vid de tre yrkeshemmen som vid yrkes- och ungdomshemmet Långanäs.

Styrelsen erinrar härefter, att styrelsen i ett den 24 augusti 1942 avgivet yttrande beträffande ifrågasatt centralisering till styrelsen av den ekonomiska förvaltningen vid statens skyddshem avstyrkt en sådan åtgärd men samtidigt — i syfte att bereda de ledande befattningshavarna vid dessa skyddshem möjlighet att i större utsträckning än hittills ägna sig åt det egentliga uppfostringsarbetet samt den eftervårdande verksamheten — föreslagit, att kontorsbiträdestjänster i lönegraden Ex 4 skulle inrättas vid vart och ett av skyddshemmen Ljungaskog, Forsane, Sundbo, Vemyra och Johannisberg samt att för avlöning till tillfällig skrivhjälp vid de återstående elva skyddshemmen skulle avses ett belopp av 900 kronor för år och skyddshem räknat. Styrelsen hemställer, att styrelsens berörda förslag måtte genomföras från och med nästa budgetår.

Socialstyrelsen har härefter övergått till en beräkning av de särskilda avlöningsposterna för nästa budgetår.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen därvid anfört i huvudsak följande.

Utgifterna under denna post hade för vart och ett av budgetåren 1941/42 och 1942/43 uppskattats till 280,000 kronor. Vid beräkningarna hade emellertid hänsyn icke tagits till den omständigheten, att ett flertal ordinarie tjänster vid skyddshemmen uppehölles på förordnande, därför att befattningarna vore vakanta och vederbörande vikarier fullgjorde provtjänstgöring. Detta hade för budgetåret 1941/42 fört med sig, att utgifterna under ifrågavarande post allenast kommit att uppgå till omkring 170,000 kronor, medan i stället en motsvarande överbelastning uppkommit å anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Även för budgetåren 1942/43 och 1943/44 hade man av angivna skäl att räkna med en avsevärd förskjutning av utgifterna från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. En omräkning av posterna så att de mera anslöte sig till de faktiska förhållandena borde därför äga rum.

Styrelsen uppskattade för nästa budgetår utgifterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 248,000 kronor, därav ett belopp av 56,000 kronor utgjorde merkostnader i anledning av styrelsens förslag om uppförande å ordinarie stat av flertalet föreståndartjänster och vissa andra befattningar.

Beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar ifrågasätter styrelsen icke någon förändring. Posten har alltså beräknats till 8,000 kronor.

Rörande anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal framlägger styrelsen följande beräkningar.

Utgifterna under denna post hade på grund av förut antydda omständigheter för budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 394,000 kronor och kunde för innevarande budgetår — fränsett kostnader för avlöningar till vikarier vid sjukdom och i anledning av militärinkallelser — uppskattas till omkring 382,000 kronor. Kostnaderna för nästa budgetår kunde beräknas med utgångspunkt från sistnämnda belopp. Till detsamma finge läggas merkostnaderna i anledning av de föreslagna nya tjänsterna ävensom den föreslagna tillfälliga skrivhjälpens m. m. Dessa merkostnader kunde uppskattas till omkring 58,000 kronor. Vidare måste för vikariatsersättningar vid sjukdom och i anledning av inkallelser vid militärtjänstgöring beräknas 10,000 kronor, varjämte för löneklassuppflyttningar och befordringar av viss extra personal till extra ordinarie borde avses 11,000 kronor. Å andra sidan avginge vid överflyttning av föreståndartjänsterna till ordinarie stat omkring 56,000 kronor.

Socialstyrelsen har alltså uppskattat förevarande anslagspost till (382,000 + 58,000 + 10,000 + 11,000 — 56,000) 405,000 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg hava av styrelsen beräknats till 100,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle således enligt styrelsens beräkningar utgöra (248,000 + 8,000 + 405,000 + 100,000) 761,000 kronor.

I detta ärende har *statskontoret* den 5 oktober 1942 avgivit utlåtande.

Med anledning av socialstyrelsens förslag rörande överförande till ordinarie stat av föreståndartjänsterna erinrar statskontoret, att ämbetsverket i ett år 1941 avgivet utlåtande tillstyrkt en dylik åtgärd, därvid emellertid förordats, att föreståndarna skulle såsom ordinarie tjänstemän placeras en lönegrad lägre än den, till vilken de hänförts såsom extra ordinarie befattningshavare.

Beträffande frågan om nya tjänster vid Lövstahemmet såsom följd av hemmets utvidgning uttalar statskontoret, att tillräckliga skäl icke syntes vara anförda för inrättande av en tillsyningsmannatjänst samt att folkskolläraren tills vidare syntes böra placeras i lönegraden Ex 19. Ämbetsverket anför vidare, att — i överensstämmelse med vad som förutsatts vid tillkomsten av Lövstahemmet — arbetshemsavdelningen icke borde utrustas med personal i vårdares tjänsteställning utan i stället förses med skötarebefattningar i 6:e lönegraden ävensom att för såväl vårdare som skötare vid hemmet till en början borde avses anställning såsom icke-ordinarie tjänstemän.

Statskontoret framhåller härefter, att ämbetsverket tidigare förordat extra ordinarie anställning såväl för rättaren och ladugårdsförmannen vid Lövstahemmet som även för folkskolläraren vid Hammargården.

I följd av förslaget om inrättande av ytterligare en folkskollärartjänst vid

Folåsa skolhem ifrågasätter statskontoret, huruvida icke därstädes skulle kunna genomföras samma anordning som vid det till storlek jämförliga skolhemmet Hammargården, där för undervisningen anlitas — förutom föreståndaren och en extra folkskollärare — en biträdande lärarinna och husmoder i lönegrad A 11. I händelse av bifall därtill skulle — tillägger statskontoret — vid lägligt tillfälle den vid Folåsa inrättade befattningen såsom husmoder och biträdande lärarinna i lönegrad A 6 utbytas mot en till 11:e lönegraden hänförd tjänst, vars innehavare skulle äga småskolläraryrkeskompetens.

Med avseende å rättaren vid Vemyra skol- och yrkeshem förordar statskontoret, att denne tills vidare placeras i lönegraden Ex 10.

Med anledning av socialstyrelsens förslag om inrättande vid vissa skyddshem av extra kontorsbiträdestjänster samt om anvisande av medel för extra skrivhjälp vid övriga skyddshem erinrar statskontoret, att Kungl. Maj:t genom beslut den 10 april 1942 medgivit, att föreståndarna för statens skyddshem finge — i den utsträckning socialstyrelsen ansåge erforderligt för att bereda föreståndarna tid till ökad verksamhet i samband med skyddshemselevernas eftervård — tills vidare intill den 1 juli 1943 anlita biträde för utförande av föreståndarna eljest åvilande skrivarbete. I brevet hade tillika föreskrivits, bland annat, att kostnaderna för denna skrivbiträdeshjälp icke finge överstiga 1,000 kronor i månaden. Då det enligt statskontorets mening näppeligen vore erforderligt att för utförande av skrivgöromål vid skyddshemmen inrätta särskilda heltidstjänster, föreslår ämbetsverket, att för mötande av tillfälliga behov av extra skrivhjälp ett belopp å högst 12,000 kronor måtte inräknas i anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för nästa budgetår.

Till sist framhåller statskontoret, att statsmakterna vid beräkning för innevarande budgetår av sistnämnda anslagspost endast avsett 3,000 kronor för vikariatsersättningar samt att för detta ändamål icke syntes böra anslås högre belopp för budgetåret 1943/44.

I en den 23 oktober 1942 dagtecknad skrift har vidare *Sveriges allmänna lantbrukstjänstemannaförbund* hemställt, att befattningen såsom ladugårdsförman vid Lövstahemmet måtte förändras från en tjänst i lönegraden Ex 5 till en tjänst i lönegraden Eo 5 samt att vid bifall härtill den nuvarande ladugårdsförmannen vid hemmet måtte för placering i löneklass få tillgodoräkna sig viss tidigare tjänstgöring.

I häröver den 25 november 1942 avgivet utlåtande har *socialstyrelsen* bland annat hänvisat till vad styrelsen beträffande tjänsten såsom ladugårdsförman föreslagit i sin skrivelse den 31 augusti 1942 rörande avlöningsanslag till skyddshemmen för nästa budgetår.

Vad först beträffar socialstyrelsens förslag om överflyttning till ordinarie stat av flertalet föreståndartjänster vid de statliga skyddshemmen anser jag mig icke för närvarande kunna biträda detsamma. Däremot förordar jag, att — på sätt styrelsen föreslagit — tjänstebenämningarna föreståndare och föreståndarinna utbytas mot benämningen rektor. Jag anser mig böra påpeka att mitt ställningstagande i denna fråga helt och hållet dikteras av pedagogiska

Departements-  
chefen.

skäl. Den ifrågasatta ändrade benämningen för föreståndarna bör därför icke utöva något inflytande på frågan om dessa befattningshavares slutliga placering i lönehänseende.

Den beslutade utvidgningen av de olika avdelningarna vid Lövstahemmet nödvändiggör uppenbarligen en utökning av personalen vid detta hem. Beträffande den utsträckning, i vilken personal vid hemmet bör nyanställas, avsluter jag mig i huvudsak till statskontorets förslag, därvid jag dock förordar, att den personal, som av statskontoret upptagits såsom extra ordinarie, i stället erhåller extra anställning. Jag tillstyrker alltså, att vid hemmet nyanställas 1 folkskollärare i lönegraden Ex 19, 1 vårdare i lönegraden Ex 8, 2 skötare i lönegraden Ex 6 och 2 köksbiträden.

Förslagen rörande ombildning från extra till extra ordinarie av dels de tre tjänsterna såsom rättare, trädgårdsmästare och ladugårdsförman vid Lövstahemmet, dels ock tjänsten såsom folkskollärare vid skolhemmet Hammargården finner jag mig under nuvarande förhållanden icke kunna biträda.

Likaledes ser jag mig nödsakad att motsätta mig inrättande vid skolhemmet Folåsa av ytterligare en folkskollärartjänst.

Såsom av socialstyrelsen föreslagits, bör den hittills av jordbrukets inkomster avlönade rättaren vid Vemyra skol- och yrkeshem lämpligen från och med nästa budgetår avlönas från nu förevarande anslag och därvid lönegradsplaceras enligt bestämmelserna i civila icke-ordinariereglementet. Befattningen bör emellertid icke omedelbart göras till extra ordinarie utan bör tills vidare — på sätt skett med rättaren vid Lövstahemmet — hänföras till lönegraden Ex 10.

I likhet med socialstyrelsen anser jag det önskligt, att skyddshemmens ledande personal i viss utsträckning erhåller biträdeshjälp för utförande av skrivarbeten och därmed jämförliga göromål. Jag har emellertid icke blivit övertygad om att biträdeshjälp är påkallad i den omfattning styrelsen ifrågasatt. Tills vidare torde det vara tillräckligt, om för ersättande av havda kostnader för dylik hjälp får användas ett belopp av 1,000 kronor i månaden. För ändamålet bör därför för nästa budgetår beräknas ett belopp av 12,000 kronor.

Jag övergår härefter till en beräkning av de olika i avlöningsstaten för de statliga skyddshemmen förekommande anslagsposterna.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde med hänsyn till vad socialstyrelsen anfört och under förutsättning att någon överflyttning av föreståndartjänster till ordinarie stat icke äger rum kunna upptagas till 192,000 kronor.

För arvoden och särskilda ersättningar torde även för nästa budgetår böra beräknas 8,000 kronor.

Utgifterna för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde kunna beräknas med utgångspunkt från den av socialstyrelsen angivna siffran av 382,000 kronor. Härtill är att lägga dels kostnaden för de föreslagna nya tjänsterna, vilken kan uppskattas till 17,000 kronor, dels ock ett belopp av 12,000 kronor för bestridande av kostnaderna för skrivhjälp. Ytterligare torde böra beräknas 3,000 kronor för vikariatsersättningar och 6,000 kronor för löneklassuppflyttningar m. m. Jag förordar därför, att posten för nästa

budgetår upptages till (382,000 + 17,000 + 12,000 + 3,000 + 6,000) 420,000 kronor.

Posten till rörligt tillägg torde böra höjas till 90,000 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna skulle enligt dessa beräkningar för nästa budgetår uppgå till (192,000 + 8,000 + 420,000 + 90,000) 710,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för statens skyddshem:

| Personalförteckning.                               |                              | Lönegrad |
|----------------------------------------------------|------------------------------|----------|
| Befattning                                         | Tjänstemän å ordinarie stat. |          |
| 1 chef, tillika läkare .....                       |                              | A 28     |
| 1 avdelningsföreståndare, tillika redogörare ..... |                              | A 20     |
| 1 avdelningsföreståndare, tillika lärare .....     |                              | A 20     |
| 10 assistenter .....                               |                              | A 19     |
| 3 folkskollärare .....                             |                              | A 19     |
| 3 rektorer .....                                   |                              | A 19     |
| 3 folkskollärarynnor .....                         |                              | A 18     |
| 1 avdelningsföreståndarinna .....                  |                              | A 17     |
| 4 lärarinnor i hushållsgöromål .....               |                              | A 15     |
| 4 lärarinnor i kvinnlig slöjd .....                |                              | A 15     |
| 12 lärare i yrkesämne .....                        |                              | A 12     |
| 4 biträdande lärarinnor, tillika husmödrar .....   |                              | A 11     |
| 6 arbetsledare .....                               |                              | A 10     |
| 1 arbetsledare, tillika vårdare .....              |                              | A 10     |
| 4 trädgårdsmästare .....                           |                              | A 10     |
| 1 avdelningssköterska .....                        |                              | A 8      |
| 4 vårdare .....                                    |                              | A 8      |
| 6 husmödrar och biträdande lärarinnor .....        |                              | A 6      |
| 3 husmödrar .....                                  |                              | A 6      |
| 3 skötare .....                                    |                              | A 6      |
| 1 tvättförestånderska .....                        |                              | A 2      |

**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.**

|                  |        |
|------------------|--------|
| 4 rektorer ..... | Eo 25  |
| 8 rektorer ..... | Eo 23; |

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens skyddshem, att tillämpas från och med budgetåret 1943/44:

**Avlöningsstat.**

|                                                                       |                |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....     | kronor 192,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | » 8,000        |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | » 420,000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | » 90,000       |

Summa förslagsanslag kronor 710,000;

*dels ock till Statens skyddshem: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 710,000*

[84.] 82. **Statens skyddshem: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 700,000 | 809,260       |
| 1942/43 .....                    | 725,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 875,000 | —             |

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 24 april 1942 fastställt omkostnadsstat, upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |        |                            |
|------------------------------------------------------------------|--------|----------------------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 2,000                      |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 13,000                     |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 155,000                    |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 555,000                    |
|                                                                  |        | <hr/> Summa kronor 725,000 |

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för budgetåret 1942/43 s. 231.

För bränsle, lyse och vatten hava beräknats 135,000 kronor samt för övriga expenser 20,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Inledningsvis anför *socialstyrelsen*, att styrelsen vid anslagsberäkningarna utgått från att medelbeläggningen vid skyddshemmen under budgetåret 1943/44 skulle komma att uppgå till omkring 700 elever. Därvid har räknats med att genom de beslutade utvidgningarna vid Lövstahemmet skulle tillkomma omkring 30 elevplatser samt att genom vissa ifrågasatta anordningar vid Hammargårdens skolhem och Vemyra skol- och yrkeshem möjlighet skulle uppkomma att vid dessa hem mottaga ytterligare sammanlagt omkring 25 elever.

Styrelsen föreslår härefter, att posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare upptages till oförändrat belopp eller 2,000 kronor.

För reseersättningar hava under det senaste budgetåret åtgått omkring 12,900 kronor. Med hänsyn till höjda biljettpreiser och ökade traktamentsersättningar beräknar styrelsen motsvarande utgifter för nästa budgetår till 14,000 kronor.

Beträffande utgifterna till bränsle, lyse och vatten upplyser styrelsen, att desamma under budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 153,000 kronor. Styrelsen har för nästa budgetår ansett sig böra för ändamålet räkna med ett belopp av 152,000 kronor. För övriga expenser upptager styrelsen ett belopp av 21,000 kronor. Höjningen motiveras med den kostnadsökning för porto, telefon och korrespondens, som beräknas bliva en följd av utökad eftervårdande verksamhet. Sammanlagt hava alltså expenserna uppskattats till 173,000 kronor.



Posten till övriga utgifter beräknar styrelsen till 861,100 kronor. Härvid hava höjningar föreslagits beträffande det stora flertalet under posten ingående delposter, främst för delposterna till underhåll av byggnader, till inköp och underhåll av inventarier, till utspisning, till beklädnad samt till eftervård och utackordering.

Sälunda hava delposterna till *underhåll av byggnader* och till *inköp och underhåll av inventarier*, som för innevarande budgetår beräknats den förra till 50,000 och den senare till 35,000 kronor, upptagits till 111,900 respektive 81,200 kronor. Höjningarna bero i dessa fall väsentligen på att under posterna inräknats betydande belopp för byggnadsarbeten och inventarieanskaffning av det slag, som i vanliga fall icke bestrides från förevarande anslag utan från särskilt anslag för utförande av byggnadsarbeten.

Delposterna till *utspisning* och till *beklädnad* — för närvarande upptagna till 246,000 kronor och 87,000 kronor — föreslås höjda till 365,000 kronor respektive 150,000 kronor. Vid beräkningen av dessa belopp har hänsyn tagits dels till de avsevärt stegrade utgifterna för dessa ändamål under budgetåret 1941/42 — utgifterna hava för nämnda budgetår uppgått till 292,500 kronor för utspisning och 107,500 kronor för beklädnad — dels ock till den ytterligare kostnadsökning, varmed är att räkna såsom följd av den förutsatta ökningen i elevantalet.

Vid uppskattningen av delposten till *eftervård och utackordering* vilken post föreslås höjd från 40,000 till 50,000, kronor har styrelsen utgått från att den eftervårdande verksamheten med hänsyn till betydelsen av denna verksamhet borde erhålla större omfattning än tidigare. Utgifterna för detta ändamål hava för budgetåret 1941/42 blott uppgått till något över 32,000 kronor.

Styrelsen har hemställt, att ifrågavarande anslag måtte i sin helhet upptagas till (2,000 + 14,000 + 173,000 + 861,100) 1,050,100 kronor.

Häröver har *statskontoret* den 5 oktober 1942 avgivit utlåtande. Ämbetsverket förordar däri, att posten till reseersättningar upptages till oförändrat belopp samt föreslår vidare, att under posten till *expenser* det för övriga *expenser* avsedda beloppet beräknas på samma sätt som i gällande omkostnadsstat.

Vad angår posten till övriga utgifter motsätter sig statskontoret av sparsamhetsskäl någon höjning av delposterna till underhåll av byggnader och till inköp och underhåll av inventarier samt anser med hänsyn till den senaste belastningssiffran någon ökning icke påkallad av delposten till eftervård och utackordering. Utgifterna för utspisning samt för beklädnad uppskattar statskontoret med ledning av de senaste förbrukningssiffrorna till 300,000 respektive 110,000 kronor. Statskontoret, som jämväl föreslagit någon jämkning beträffande delposten till undervisning m. m., har sammanlagt beräknat posten till övriga utgifter till 635,000 kronor.

Till en början får jag framhålla, att, enligt vad jag inhämtat, medelbe-  
läggningsen vid de statliga skyddshemmen under sistförflutna budgetår

Departements-  
chefen.

utgjorde 600 elever samt att antalet elever vid dessa hem den 31 oktober 1942 uppgått till 641. För nästa budgetår är av de skäl, som socialstyrelsen angivit, att räkna med en ökning av beläggningen med 50 à 60 elever. I likhet med styrelsen anser jag därför, att man vid uppskattningen av nu förevarande anslag bör utgå från ett beräknat elevantal av 700.

Anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare synes även för nästa budgetår kunna upptagas till 2,000 kronor.

Däremot torde posten till reseersättningar i överensstämmelse med socialstyrelsens förslag böra höjas till 14,000 kronor.

Vad beträffar utgifterna för bränsle, lyse och vatten torde desamma icke behöva uppskattas till högre belopp än 138,000 kronor, medan för övriga expenser torde få avses 21,000 kronor. Det sammanlagda beloppet för expenser skulle alltså bli 159,000 kronor.

Vidkommande posten till övriga utgifter kan jag icke tillstyrka, att delposten till underhåll av byggnader upptages till mer än 55,000 kronor, medan för inköp och underhåll av inventarier torde få avses samma belopp, som beräknats i gällande omkostnadsstat. Däremot torde det bli nödvändigt att avsevärt höja delposterna till utspisning och till beklädnad, detta såväl med hänsyn till de faktiska utgifterna som ock på grund den ökade beläggning, varmed är att räkna. Jag uppskattar utgifterna för utspisning till 340,000 kronor och för beklädnad till 125,000 kronor. Delposten till eftervård och utackordering synes, på sätt statskontoret föreslagit, kunna upptagas till oförändrat belopp. Beträffande övriga delposter godtager jag i huvudsak socialstyrelsens beräkningar. I följd härav uppskattar jag posten till övriga utgifter till sammanlagt 700,000 kronor.

Omkostnaderna torde således kunna beräknas på sätt framgår av följande sammanställning:

|                                                                  |        |                |
|------------------------------------------------------------------|--------|----------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 2,000          |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 14,000         |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 159,000        |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 700,000        |
| <b>Summa kronor</b>                                              |        | <b>875,000</b> |

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skyddshem*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 875,000

[85.] 83. **Bidrag till driften av icke statliga skyddshem, *förslagsanslag*.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 715,000   | 651,460       |
| 1942/43 .....                    | 820,000   | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1,000,000 | —             |

Vid 1936 års riksdag beslöts, att ansvaret för skyddshemsverksamheten skulle från och med den 1 januari 1938 i princip övertagas av staten. Därvid

avsågs dock icke att helt förstatliga verksamheten. Tvärtom förutsattes, att vissa skyddshem skulle, liksom tidigare varit fallet, drivas av enskilda sammanslutningar och stiftelser. Vidare räknades med att städerna Stockholm och Göteborg själva skulle anordna för dem erforderliga skyddshem. I den mån skyddshemsverksamheten icke komme att på antytt sätt drivas av sammanslutningar, stiftelser eller nämnda städer, skulle emellertid verksamheten helt omhänderhavas av statliga organ.

De *skyddshem, vilka anordnats av städerna Stockholm och Göteborg*, äro inalles fem till antalet. Av dessa hava tre anordnats av Stockholms stad, nämligen det för gossar avsedda skyddshemmet *Skrubba* i Stockholm samt de för flickor avsedda skyddshemmen *Johannelund* i Stockholms län och *Eknäs* i Uppsala län, medan två anordnats av Göteborgs stad, nämligen skyddshemmet *Fagared*, som är beläget i Hallands län och avsett för gossar, och skyddshemmet *Lingatan*, som är beläget i Göteborgs och Bohus län och avsett för flickor.

De *skyddshem, som anordnats av enskilda sammanslutningar och stiftelser*, äro inalles tolv, därav tre avsedda för gossar och nio för flickor. Dessa skyddshem äro följande:

*A. Skyddshem för gossar.*

- 1) Fröbergiska stiftelsens skyddshem å *Norrgård*, numera benämnt *Gudmundsgården*, i Kalmar län,
- 2) Råby räddningsinstituts skyddshem *Råby* i Malmöhus län samt
- 3) det stiftelsen Anna Lisa Lidbeck tillhöriga skyddshemmet *Margreterlund* i Skaraborgs län.

*B. Skyddshem för flickor.*

- 1)—3) Diakonissanstalten Samariterhemmets skyddshem å *Morängen*, Stockholms stadsmissions skyddshem *Skarvik-Tallåsen* och svenska diakonissällskapets skyddshem *Sjötorp*, samtliga i Stockholms län,
- 4)—5) Stockholms kyrkliga skyddshemsförenings skyddshem *Hornö* och stiftelsen Drottning Sophias skyddshem *Bistaborg*, båda i Uppsala län,
- 6) Vita Bandets skyddshem *Håkanstorp* i Södermanlands län,
- 7) Svenska diakoniss-sällskapets skyddshem *Mossebo* i Jönköpings län,
- 8) Göteborgs diakoniss-sällskaps skyddshem *Härsjögården* i Älvsborgs län, samt
- 9) Vårsta diakonissanstalts skyddshem *Gälegården* i Västernorrlands län.

Grundlinjerna för statsbidrag till driften av de icke statliga skyddshemmen uppdrogos i stort sett vid 1936 års riksdag men hava härefter i åtskilliga avseenden ändrats. Från och med den 1 januari 1943 skola i huvudsak tillämpas följande grunder.

Statsbidrag till icke statligt skyddshem utgår såsom regel med 900 kronor för plats och år, dock att, därest medeltalet i vederbörande skyddshem fosterade elever överstiger platsantalet, för det överskjutande elevantalet utgår ett bidrag av 900 kronor för år och elev. Vid skyddshemmet *Sjötorp* utgår emellertid ett platsbidrag av 1,100 kronor för plats och år. Vidare utgår

vid skyddshemmet Hornö ett platsbidrag av 1,200 kronor för år för envar av 15 platser, avsedda för unga mödrar och barn. Därjämte utgår vid det för själsligt abnorma flickor avsedda skyddshemmet Skarvik-Tallåsen ett platsbidrag av 1,200 kronor för år, dock att för sammanlagt 16 platser vid en till hemmet hörande intagnings- och observationsavdelning platsbidraget bestämts till 1,500 kronor för år.

För skyddshemmet Bistaborg — avsett som ungdomshem för flickor — har platsbidraget fixerats till 1,200 kronor för år. Härutöver utgår vid detta hem av statsmedel dels ett årligt bidrag av 300 kronor för varje i hemmet fostrad elev samt ett beklädnadsbidrag av 200 kronor för varje å hemmet nyintagen elev.

För vissa skyddshem utbetalas extra bidrag för år räknat. Sådant bidrag utgår med 1,200 kronor för skyddshemmet Mossebo, med 11,500 kronor för skyddshemmet Skrubba och med 6,500 kronor för skyddshemmet Johannelund.

Förutom omförmälda bidrag utgår till vederbörande skyddshem ersättning för anlåtande av psykiatriskt särskilt skolad läkare, därvid ersättningen bestämts till det belopp, som utbetalats till läkaren, dock högst 900 kronor för år vid skol- och yrkeshem i Stockholm, högst 600 kronor vid övriga skol- och yrkeshem samt vid skyddshemmet Lingatan ävensom högst 400 kronor vid andra skyddshem.

Därjämte utgår ersättning för vissa kostnader för från skyddshemmen utackorderade eller villkorligt utskrivna elever.

Vidare utbetalas för vart och ett av skyddshemmen för underhåll av skyddshemsbyggnaderna ett årligt statsbidrag av två procent å byggnadernas värde.

Rörande skyddshemmet Gudmundsgården har stadgats, att, om den stiftelse, som äger hemmet, under viss tid för skyddshemsverksamhetens bedrivande av egna medel utgivit mer än i genomsnitt 10,000 kronor för år, stiftelsen av statsmedel erhåller ersättning för det överskjutande beloppet.

Beträffande samtliga skyddshem utom Gudmundsgården gäller att Kungl. Maj:t bemyndigats att årsvis tillerkänna skyddshemmen ett procentuellt tillägg till platsbidraget bestämt med hänsyn till den genomsnittliga prisstegringen under det sistförflutna året på så sätt, att bidraget höjes med 3 procent för varje ökning med 5 enheter, som levnadskostnadsindex i genomsnitt visat i förhållande till läget år 1935.

Statsbidraget utbetalas i allmänhet halvårsvis i efterskott, men vissa av bidragen utbetalas i annan ordning. Sålunda skall det procentuella rörliga tillägget till platsbidraget som regel utbetalas årsvis i efterskott, dock med möjlighet för vederbörande att, där så finnes av omständigheterna påkallat, preliminärt erhålla förskott å bidragsbeloppet.

Till sist är att nämna, att Kungl. Maj:t enligt medgivande av 1942 års riksdag äger möjlighet att, där så finnes vara av omständigheterna påkallat, efter särskild framställning av ägare till icke statligt skyddshem ersätta underskott i skyddshemsverksamheten, som uppkommit intill utgången

av år 1940. Underskottet skall i varje särskilt fall vara bestyrkt genom utdrag av vederbörande hems räkenskaper.

Frånsett möjligheten till ersättning för driftsförlust, vilken icke har tidigare motsvarighet, skilja sig de sålunda angivna statsbidragsgrunderna från äldre bestämmelser i ämnet framför allt i följande hänseenden. 1) Bestämmelserna om rörligt procentuellt tillägg till platsbidraget, vilka bestämmelser skola gälla från och med den 1 januari 1943, utgöra i denna form en nyhet. För tiden 1 juli 1941—31 december 1942 skulle emellertid för samtliga de skyddshem, som ägdes av enskilda sammanslutningar eller stiftelser, med undantag av skyddshemmet Norrgård, utgå ett tilläggsbidrag motsvarande för budgetåret 1941/42 15 procent och för andra halvåret 1942 25 procent av platsbidragets belopp. 2) Skyddshemmen Råby och Margretelund voro före den 1 juli 1942 icke berättigade till statsbidrag för underhåll av skyddshemmens byggnader. 3) Före den 1 januari 1943 utgick statsbidrag till Stockholms och Göteborgs skyddshem med 900 kronor för år och elev. För dessa skyddshem utgick vidare före år 1943 icke något procentuellt tillägg till bidragsbeloppet. Ej heller förekom för dessa städers del något statsbidrag till underhåll av skyddshemmens byggnader. 4) Intill utgången av år 1942 var platsbidraget för skyddshemmet Sjötorp detsamma som för flertalet andra skyddshem, det vill säga 900 kronor för år. 5) De förut angivna extra bidragen för skyddshemmen Mossebo, Skrubba och Johannelund hava tillkommit först från och med ingången av år 1943.

De ändringar i bidragsgrunderna, som beslutats att gälla från och med år 1943, hava beräknats medföra mycket betydande merkostnader för statsverket. Då emellertid statsbidragen som regel utbetalas i efterskott, utgick man vid beräkningen av förevarande anslag för budgetåret 1942/43 från att ändringarna blott obetydligt skulle komma att påverka anslagsbelastningen för sagda budgetår.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår för bidrag till driften av de icke statliga skyddshemmen.

Kostnaderna för platsbidrag uppskattar styrelsen till 626,600 kronor. Därvid har räknats med sammanlagt 638 platser, varav 237 vid skyddshem tillhörande städerna Stockholm eller Göteborg samt 401 vid skyddshem tillhörande sammanslutningar eller stiftelser.

Under hänvisning till att senaste levnadskostnadsindex i förhållande till läget år 1935 utgjort 152, har styrelsen vidare ansett sig böra beräkna det rörliga tillägget å platsbidragen till 30 procent av dessa bidrag. För rörligt tillägg å platsbidragen har därför upptagits ett belopp av 187,980 kronor.

Utgifterna för det särskilda elevbidrag av 300 kronor per elev, som utgår vid skyddshemmet Bistaborg, samt det beklädnadsbidrag, som jämväl utgår vid nämnda skyddshem, beräknar styrelsen till sammanlagt 14,400 kronor.

För beslutade extra årliga bidrag till skyddshemmen Mossebo,

Skrubba och Johannelund har sammanlagt beräknats ett belopp av (1,200 + 11,500 + 6,500) 19,200 kronor.

För ersättning för anlåtande av biträde av psykiatriskt särskilt skolad läkare beräknas 8,300 kronor, medan för ersättningar för utackorderade eller villkorligt utskrivna elever upptagits ett belopp av 50,000 kronor.

Kostnaderna för underhåll av byggnader uppskattas till sammanlagt 109,956 kronor.

Styrelsen har vidare räknat med vissa utgifter för ersättning för driftförlust vid vissa skyddshem. Styrelsen anför härom följande.

Jämlikt statsmakternas beslut finge i vissa fall av statsmedel utgå ersättning till icke-statliga skyddshem för förlust å skyddshemsverksamheten intill utgången av år 1940.

Till följd av dyrtiden hade vid åtskilliga hem även för tiden därefter uppkommit förlust å verksamheten. Då för första halvåret 1941 icke av statsmedel utgått någon kompensation för de stegrade driftkostnaderna och då den kompensation av 15 procent å platsbidragen, som i sådant hänseende utgått för budgetåret 1941/42, icke varit tillfyllest, syntes det nödvändigt, att möjlighet bereddades för hemmen att erhålla täckning även för de underskott, som uppkommit under år 1941 och under första halvåret 1942. Enligt de framställningar i ämnet, som inkommit till styrelsen från ett flertal skyddshem, hade dessa underskott uppgått för år 1941 till sammanlagt 29,898 kronor och för första halvåret 1942 till 9,643 kronor eller tillhopa i avrundat tal till 40,000 kronor. Statens utgifter för berörda ändamål syntes därför böra beräknas till sistnämnda belopp.

Styrelsen erinrar vidare, att Hornö skyddshem jämlikt statsmakternas beslut erhållit lån av statsmedel å sammanlagt 8,700 kronor för utförande och utvidgning av en vattenanläggning vid skyddshemmet samt anför därefter följande.

Ifrågavarande anläggning hade kommit till stånd och till en början fungerat tillfredsställande. Genom sänkning av vattenståndet hade emellertid skada uppkommit å anläggningens pump. Vid hemmet hade därför måst inredas en djupvattenspump. Denna hade dragit en kostnad av 1,150 kronor. Då den förening, som ägde skyddshemmet — Stockholms kyrkliga skyddshemsförening — saknade kapitaltillgångar och det statsbidrag, som utginge för hemmets drift, icke vore tillräckligt för gäldande av denna kostnad, hade styrelsen för skyddshemmet hemställt, att kostnaden måtte bestridas av statsmedel. Socialstyrelsen ansåge sig böra förorda denna hemställan. För ändamålet syntes därför under förevarande anslag böra beräknas ett belopp av 1,150 kronor.

Medelsbehovet har alltså av socialstyrelsen beräknats till sammanlagt (626,600 + 187,980 + 14,400 + 19,200 + 8,300 + 50,000 + 109,956 + 40,000 + 1,150) 1,057,586 kronor eller i avrundat tal 1,058,000 kronor.

I anledning av socialstyrelsens förslag har *statskontoret* den 5 oktober 1942 avgivit utlåtande. Statskontoret uttalar däri, att någon ersättning av statsmedel för sådana underskott å skyddshemsverksamheten, som uppkommit under tiden 1 januari 1941—30 juni 1942, icke syntes böra ifrågakomma. Säsom skäl för denna sin ståndpunkt anför ämbetsverket, bland annat, att

sagda underskott i allmänhet icke vore av större storleksordning samt att desamma kunde tänkas bliva täckta genom den skyddshemmen i form av procentuella tillägg till platsbidragen tillförsäkrade dyrtidskompensationen.

Socialstyrelsens förslag om ersättning av statsmedel för underskott i de enskilda skyddshemmens verksamhet anser jag mig kunna förorda, i vad förslaget avser år 1941, enär under detta år statlig kompensation för de stegrade driftkostnaderna i form av tillägg till platsbidragen blott delvis utgick. Däremot kan jag icke tillstyrka förslaget, i vad det avser rätt till ersättning för underskott under första halvåret 1942. Som skäl för denna min ståndpunkt får jag framhålla, att en dylik ersättning icke synes erforderlig, enär skyddshemmen för år 1942 tillerkänts avsevärt högre dyrtidskompensation än för år 1941.

Departements-  
chefen.

Endast underskott i skyddshemsverksamheten för år 1941, som kan be styrkas genom utdrag ur vederbörande hemsräkenskaper, torde böra ersättas. Ersättningen bör vidare utbetalas allenast, där så befinnes vara av omständigheterna påkallat. Då tillräckliga uppgifter för ett exakt bedömande av de ersättningsbelopp, som med angivna utgångspunkter böra utgå, icke för närvarande stå till buds, förutsätter jag, att Kungl. Maj:t skall hava att efter ytterligare utredning i ärendet besluta beträffande berörda ersättningar.

I likhet med socialstyrelsen anser jag skäligt, att till Hornö skyddshem får utgå en ersättning av 1,150 kronor för de kostnader, som åsamkats skyddshemmet för den vid hemmet anordnade djupvattenspumpen.

Till socialstyrelsens kalkyler rörande medelsbehovet i övrigt för nästa budgetår kan jag i stort sett ansluta mig. Med hänsyn till vad jag nyss anfört beträffande ersättningar för underskott av skyddshemmens verksamhet, kan det av styrelsen för dylika ersättningar beräknade beloppet av 40,000 kronor reduceras med 10,000 kronor. Vidare är att märka, att en exakt uppskattning av medelsbehovet av förevarande anslag knappast kan företagas. Detta framgår bland annat därav, att anslaget för budgetåret 1941/42 var avsevärt underbelastat. Med hänsyn till berörda omständigheter synes det mig befogat, att det av socialstyrelsen äskade beloppet — 1,058,000 kronor — avrundas nedåt till 1,000,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av icke statliga skyddshem* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000,000

[86.] 84. **Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl., reservationsanslag.** Under denna rubrik har för budgetåret 1942/43 anvisats ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *socialstyrelsen* vid uppskattningen av anslagsbehovet för nästa budgetår av förslagsanslaget till statens skyddshem: omkostnader bland annat räknat med utförande av byggnadsarbeten m. m. vid vissa skyddshem av sådan beskaffenhet, att kostnaderna för arbe-

tena i allmänhet icke pläga gäldas från skyddshemmens omkostnadsanslag utan i stället från särskilt anslag till byggnadsarbeten.

Då utredningen i ämnet ännu icke är avslutad, har det icke varit mig möjligt att taga slutlig ställning till styrelsens förslag. Såvitt nu kan bedömas, synes det emellertid påkallat, att vissa av de ifrågasatta byggnadsarbetena komma till stånd under nästa budgetår. För ändamålet torde lämpligen böra beräknas ett reservationsanslag till vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl. Anslaget kan preliminärt uppskattas till 65,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl. för budgetåret 1943/44 beräkna ett reservationsanslag av* ..... kronor 65,000

[87.] 85. **Åtgärder till främjande av sommarvistelse på landet för barn från städer och andra tätbebyggda samhällen, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för budgetåret 1942/43 anvisats ett förslagsanslag av 500,000 kronor. Anslaget har främst haft till syfte att underlätta en utplacering under sommaren 1942 av barn i enskilda hem på landet, men även en utvidgning under samma tid av sommarkoloniverksamheten har åsyftats. Enligt de grunder för anslagets användning, som godkänts av statsmakterna, har statens hjälp i huvudsak lämnats i den formen, att de barn, som därav varit i behov, erhållit fria resor vid färd till landet och åter, därvid fria resor jämväl i viss utsträckning medgivits även för mödrar eller andra vårdare, som medföljt barnen. Verksamheten har varit anförtrodd åt en delegation bestående av representanter för socialstyrelsen och statens utrymningskommission. Verksamhetens kansli har varit förlagt till utrymningskommissionen.

I skrivelse den 29 december 1942 har 1941 års befolkningsutredning framlagt förslag rörande fortsatta åtgärder för ifrågavarande ändamål. Statens årliga kostnader för denna verksamhet hava däri uppskattats till 1,100,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Jag har ännu icke varit i tillfälle att taga närmare ställning till det av 1941 års befolkningsutredning framlagda förslaget. Emellertid utgår jag från att anslag för omförmälda verksamhet bör anvisas även för nästa budgetår. Preliminärt torde statens utgifter för ändamålet kunna för nästa budgetår uppskattas till 1,000,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Åtgärder till främjande av sommarvistelse på landet för barn från städer och andra tätbebyggda samhällen* för budgetåret 1943/44 beräkna ett förslagsanslag av ..... kronor 1,000,000



## C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

### Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

[88.] 1. Medicinalstyrelsen: *Avlöningar, förslagsanslag*. För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 705,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* beräknat anslagsbehovet för samma ändamål under budgetåret 1943/44 till 730,000 kronor, innefattande bland annat viss förstärkning av tandvårdsavdelningens arbetskrafter.

Därefter har styrelsen i skrivelse den 7 november 1942 anmält, att styrelsen hade för avsikt att snarast framlägga förslag till viss decentralisering av det statliga kastsjukebekämpandet och att styrelsen, därest detta förslag vunne statsmakternas bifall, ansåge lämpligt, att handläggningen av dithörande ärenden överflyttades från statens veterinärbakteriologiska anstalt till medicinalstyrelsen. För ändamålet erfordrades en höjning av medicinalstyrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår till 744,000 kronor.

Vidare får jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1942 uppdragit åt *medicinalstyrelseutredningen* att verkställa utredning och avgiva förslag rörande de lämpligaste anordningarna för kontrollen av de s. k. farmaceutiska specialiteterna. Enligt vad jag inhämtat torde utredningen i denna del kunna slutföras i så god tid, att eventuellt förslag i ämnet kan föreläggas innevarande års riksdag. Ett dylikt förslag kan tänkas påverka beräkningen av såväl förevarande anslag som anslagen till statens farmaceutiska laboratorium.

Härjämte vill jag nämna, att under medverkan av besparingsberedningens delegation för organisationsundersökningar verkstälts en undersökning rörande möjligheterna att genom rationalisering av kontorsarbetet inom medicinalstyrelsen nedbringa utgifterna för detsamma. Resultatet av denna undersökning, som framlagts i en den 8 oktober 1942 dagtecknad promemoria, är för närvarande föremål för övervägande inom medicinalstyrelsen och nämnda delegation.

Med hänsyn till nu berörda förhållanden torde förevarande anslag allenast böra upptagas med ett preliminärt beräknat belopp. Detsamma gäller anslaget till medicinalstyrelsens omkostnader, som i gällande riksstat är uppfört med 120,000 kronor. Anslagen torde därvid böra beräknas till samma belopp som upptagits för innevarande budgetår.

Beträffande anslaget till medicinalstyrelsens omkostnader gör jag hemställa under nästa punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Medicinalstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 705,000

[89.] 2. **Medicinalstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag under föregående punkt anförde hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Medicinalstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av..... kronor 120,000

[90.] 3. **Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 265,000 kronor.

Ifrågavarande anslag är väsentligen avsett att täcka personalkostnaderna för dels en inom medicinalstyrelsen anordnad särskild avdelning för ärenden, som sammanhånga med krigsberedskapen, dels en under styrelsen sorterande sakkunnig nämnd med uppgift att biträda styrelsen vid utredning och handläggning av ärenden rörande rikets försörjning med läkemedel och sjukvårdsmateriel, den s. k. materielnämnden, dels viss förstärkning av kameralbyrå, dels ock vissa sakkunniga för beredskapssjukhusens planläggning, upprättande och drift.

*Medicinalstyrelsen* har i skrivelse den 31 augusti 1942 anmält, att styrelsens materielnämnd vid uppskattning av nämndens medelsbehov under nästa budgetår räknat med att dess verksamhet komme att i huvudsak fortsätta som hittills.

Enligt styrelsens uppfattning torde man böra utgå från att behov av medel för den verksamhet, som med anslaget avsåges, komme att föreligga jämväl under nästa budgetår. Då emellertid verksamheten alltefter beredskapsarbetets fortskridande och läget i övrigt förändrades till sitt innehåll och omfattning, vore styrelsen för sin del icke beredd att nu framlägga definitivt förslag rörande anslagets storlek för nästa budgetår utan hade för avsikt att återkomma därtill senare.

I avvidan härå föreslår styrelsen, att anslaget preliminärt upptages med oförändrat belopp eller 265,000 kronor.

Departements-  
chefen.

På grunder som angivits i medicinalstyrelsens skrivelse är jag ej beredd att nu taga definitiv ställning till frågan om anslag för nästa budgetår till medicinalstyrelsens beredskapsorganisation. Jag förordar därför, att anslag för ändamålet preliminärt upptages med samma belopp som det för innevarande budgetår anvisade eller 265,000 kronor.

Under återopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan å den proposition, som kan varda riksdagen förelagd, till *Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av .. kronor 265,000

[91.] 4. Sinnessjuknämnden: Avlöningar, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 21,300 | 21,151        |
| 1942/43 .....                    | 21,900 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 23,400 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

## Avlöningsstat.

|                                                                                           |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 17,000 |
| 2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 4,300       |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 600         |
| <hr/> Summa förslagsanslag kronor 21,900                                                  |               |

Beträffande grunderna för ersättning till nämndens ledamöter och sekreterare m. m. tillåter jag mig hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 239.

För skriv- och expeditionsgöromål disponerar nämnden för närvarande ett e. o. kanslibitråde, som avlönas från icke-ordinarie posten. Därjämte har Kungl. Maj:t genom brev den 10 juli 1942 medgivit, att av den i avlöningsstaten för sinnessjuknämnden upptagna posten till arvoden och särskilda ersättningar för budgetåret 1942/43 ett belopp av 1,500 kronor må disponeras till ersättning åt ett skrivbiträde med halvtidstjänstgöring hos nämnden.

I skrivelse den 1 augusti 1942 har *sinnessjuknämnden* gjort framställning om anslag till nämnden för nästa budgetår. Nämnden har därvid ej påkallat annan förändring i den för innevarande budgetår fastställda avlöningsstaten än som betingas av fortsatt anlitande av förenämnda extra skrivbiträde jämväl under budgetåret 1943/44. I anslutning härtill har nämnden beräknat anslaget för nästa budgetår till (18,500 + 4,300 + 600) 23,400 kronor.

Emot sinnessjuknämndens beräkning av anslagsbehovet har jag i och för sig intet att invända. Emellertid bör avlöningen åt förenämnda extra skrivbiträde bestridas från posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken alltså bör höjas med 1,500 kronor. Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör härvid upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår. Jag beräknar alltså anslaget till (17,000 + 5,800 + 600) 23,400 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Departements-  
chefen.

## Femte huvudtiteln.

## Avlöningsstat.

|                                                                                             |               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda<br>av Kungl Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 17,000 |
| 2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal » .....                                    | 5,800         |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                | » 600         |

Summa förslagsanslag kronor 23,400;

*dels ock till Sinnessjuknämnden: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 23,400*

[92.] 5. Sinnessjuknämnden: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                        | Anslag | Nettoutgifter |
|---------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42.....                    | 2,500  | 2,406         |
| 1942/43.....                    | 2,000  | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> )..... | 2,300  | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande omkostnadsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas under budgetåret 1942/43:

## Omkostnadsstat.

|                                                                        |            |
|------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....                            | kronor 100 |
| 2. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | » 900      |
| 3. Expenser.....                                                       | » 1,000    |
| Summa kronor 2,000                                                     |            |

I skrivelse den 1 augusti 1942 har *sinnessjuknämnden* framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår.

Posten till sjukvård m. m. har nämnden därvid upptagit med oförändrat belopp.

I fråga om posten till resekostnads- och traktamentsersättningar har nämnden erinrat om att densamma till och med budgetåret 1940/41 upptagits till 1,800 kronor. Budgetåret 1941/42 hade posten fastställts till 1,200 kronor, och under hänvisning till belastningen de senaste åren hade den för innevarande budgetår sänkts till 900 kronor. På grund av tidsförhållandena hade sinnessjuknämnden iakttagit den allra största sparsamhet och under åren 1940/41 endast besökt sjukhus i Stockholms omedelbara närhet. En sådan inskränkning i nämndens möjligheter till direkt kontakt med sinnessjukhusen kunde utan olägenhet endast genomföras under kortare tid. Nämnden hemställde därför, att anslaget till resekostnads- och traktamentsersättningar höjdes åtminstone till 1,200 kronor.

Beträffande posten till expenser har nämnden anført, att belastningen å posten under budgetåret 1941/42 med yttersta sparsamhet stannat vid 1,066 kronor. Med hänsyn till den ständigt ökade arbetsbördan i nämnden och den fortskridande prisstegringen å materiel har nämnden föreslagit posten höjd till 1,200 kronor.

Nämnden har sålunda beräknat anslaget i dess helhet till (100 + 1,200 + 1,200) 2,500 kronor.

Posten till sjukvård m. m. torde kunna upptagas till oförändrat belopp. Departements-  
chefen.

Utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättningar ha under sistförflutna budgetår uppgått till 1,340 kronor. Med hänsyn härtill och till vad sinnessjuknämnden anfört torde för ändamålet böra beräknas ett belopp av 1,200 kronor för nästa budgetår.

För expenser anser jag mig icke kunna räkna med ett högre belopp än det för innevarande budgetår anvisade eller 1,000 kronor.

Vid bifall härtill skulle omkostnadsstaten för sinnessjuknämnden för nästa budgetår beräknas sålunda.

|                                                                        |        |       |
|------------------------------------------------------------------------|--------|-------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....                            | kronor | 100   |
| 2. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 1,200 |
| 3. Expenser .....                                                      | »      | 1,000 |
| Summa kronor                                                           |        | 2,300 |

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sinnessjuknämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2,300

[93.] 6. **Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar, *förslagsanslag*.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 330,000 | 343,053       |
| 1942/43 .....                    | 332,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 335,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens bakteriologiska laboratorium. Förteckningen återfinnes i statsliggaren för innevarande budgetår, s. 240.

Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                           |        |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor | 109,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 63,100  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..                   | »      | 127,000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | »      | 32,900  |
| Summa förslagsanslag kronor                                                               |        | 332,000 |

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle tills vidare från och med budgetåret 1942/43 disponeras sålunda:

|                                                             |        |        |
|-------------------------------------------------------------|--------|--------|
| Arvoden till 2 assistenter à 8,500 kronor, tillhopa .....   | kronor | 17,000 |
| » » 5 » » 5,900 » , » .....                                 | »      | 29,500 |
| Arvode » 1 vetenskapligt biträde för syfilisdiagnostik .... | »      | 5,600  |
| » » 1 » » .....                                             | »      | 3,500  |
| » » 1 kontrollant .....                                     | »      | 4,500  |
| » » 1 veterinärbiträde .....                                | »      | 3,000  |
| Summa kronor                                                |        | 63,100 |

Beträffande övriga bestämmelser, som meddelats för ifrågavarande anslags användning, får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 240—241.

Innan jag ingår på frågan om medelsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår, vill jag anmäla en av *besparingsberedningen* med skrivelse den 26 juni 1942 överlämnad, av särskild sakkunnig utarbetad promemoria rörande statens bakteriologiska laboratorium. Däri upptagas till behandling tvenne spörsmål, som beröra ifrågavarande anslag.

Den sakkunnige konstaterar i första hand såsom en brist i laboratoriets organisation, att någon garanti icke finnes för att driften skötes så ekonomiskt och rationellt som möjligt. Såsom biträde i ekonomiska angelägenheter hade nämligen föreståndaren, som skulle vara vetenskapligt utbildad i bakteriologi och epidemiologi, endast att tillgå en e. o. kassör i 21 lönegraden, vilket icke kunde anses tillfyllest. För avhjälpande av denna brist skulle enligt den sakkunniges uppfattning egentligen erfordras en kemisk-teknisk driftledare. Då emellertid ett förslag av denna innebörd icke syntes realiserbart under nuvarande förhållanden, förordar den sakkunnige i stället, att en person med erfarenhet och erkänd kapacitet på det ekonomiska området (»ett ekonomiskt råd») tills vidare ställes som rådgivare vid föreståndarens sida mot åtnjutande av något honorar.

Den sakkunnige fäster vidare uppmärksamheten på att laboratoriet i stor utsträckning använder sig av medicinskt utbildad arbetskraft. Sålunda vore, utom föreståndaren, två avdelningsföreståndare, två e. o. laboratorer och sju assistenter läkare. Vad särskilt assistenterna anginge, finge dessa i avlöningshänseende anses väsentligt sämre ställda än de underläkare, som med avseende å utbildning, ålder och ansvar i tjänsten vore med assistenterna jämförbara. Det kunde därför befaras, att rekryteringen till assistenttjänsterna bleve mindre god till men för laboratoriets verksamhet, därest icke en höjning av deras avlöningsförmåner komme till stånd. För att i möjligaste mån undvika den stegring av lönekontot, som måste följa av en dylik lönereglering, ifrågasätter den sakkunnige, huruvida icke den medicinskt utbildade arbetskraften skulle i viss utsträckning kunna ersättas med farmaceuter i likhet med vad fallet vore vid danska statens seruminstitut. Den sakkunnige framhåller härvid, att en stor del av det manuella arbetet med framställning av sera och ympämnen samt vid utförandet av diagnostiska undersökningar låge farmaceutens yrke lika nära som läkarens. Erfarenheten hade även ådagalagt, att vetenskapligt intresse och anlag för

forskning icke saknades inom farmaceutikåren. Genom att medgiva farmaceuten rätt till tjänsteårsberäkning för arbete vid laboratoriet kunde man för övrigt göra en anställning där mera lockande. Under rådande farmaceutbrist kunde dock något ekonomiskt resultat av det nu ifrågasatta utbytet icke väntas. I den mån lönesättningen efter hand komme att anpassas efter kostnaden för utbildningen, torde man emellertid kunna förvänta, att farmacevter med ekonomisk fördel för laboratoriet skulle kunna användas på platser, som för närvarande vore besatta med läkare.

Över promemorian har utlåtande den 28 september 1942 avgivits av medicinalstyrelsen, som därvid bifogat yttrande av föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium, professorn C. Kling.

Beträffande frågan om laboratoriets ekonomiska förvaltning åberopar *föreståndaren* en av medicinalstyrelsen tidigare gjord framställning om uppflyttning av den nuvarande kassörsbefattningen i lönegrad Eo 21 till kamrer i lönegrad A 24 och förmenar, att därest en sådan befattning komme till stånd, innehavaren av densamma borde kunna omhänderhava de uppgifter, som skulle tillkomma en kemisk-teknisk driftledare. En förutsättning härför vore dock, att kamreraren till biträde erhöle en kassör i förslagsvis 11 lönegraden. Mot den föreslagna anordningen med ett ekonomiskt råd vid föreståndarens sida ställer sig föreståndaren betänksam, särskilt med hänsyn till svårigheten att finna en person, som vore lämplig och samtidigt villig att mot ett relativt blygsamt honorar sätta sig in i de speciella förhållanden, som kännetecknade laboratoriets verksamhet. I allt fall borde ett sådant råd hava anknytning till vederbörande departement. Föreståndaren är emellertid för närvarande icke beredd att taga definitiv ställning till detta förslag.

I fråga om utbytet av läkare mot farmacevter bestrider föreståndaren den sakkunniges uppfattning, att en farmacevt skulle vara lika väl ägnad för assistentens arbete som en läkare. Det diagnostiska arbetet innefattade sålunda ofta ett bedömande av kliniska upplysningar, som icke vore lämpat för farmaceuten. Samtliga assistenter å såväl den diagnostiska som den serologiska avdelningen utnyttjades vidare för epidemiologiska fältundersökningar vid inträffade epidemier, vilket icke heller kunde anförtros åt farmacevter. Tänkbart vore dock enligt föreståndaren, att en assistentbefattning å serologiska avdelningen skulle med fördel kunna besättas med en apotekare. Föreståndaren vidhåller likväl sitt vid tidigare tillfälle framförda krav å en ordinarie befattning såsom laborator och kemist i lägst 26 lönegraden, detta icke minst med hänsyn till det i promemorian i annat sammanhang framförda önskemålet om avvägbringande av renade och koncentrerade sera, vilket hittills icke kunnat tillgodoses, enär sakkunnig personal icke stått till förfogande för ändamålet.

*Medicinalstyrelsen* har för egen del kraftigt understrukit behovet av en förstärkning beträffande den ekonomiska sidan av laboratoriets förvaltning. Styrelsen är emellertid tveksam om, huruvida ett arvodesavlönat ekonomiskt råd med de befogenheter promemorian angäve skulle medföra avsedd verkan. Ett oefftergivligt villkor härför vore i så fall, att det ekonomiska rådet gjordes medansvarigt för laboratoriets beslut i ekonomiska och administrativa frågor.

Anordningen torde därjämte erfordra en förändring av den nuvarande kamerala personalen inom laboratoriet i enlighet med vad föreståndaren förordat. Då emellertid frågan om såväl detta som övriga laboratoriers administrativa och ekonomiska förvaltning kunde förväntas bli föremål för övervägande i ett sammanhang genom medicinalstyrelseutredningens försorg, syntes det styrelsen lämpligast, att med ett ställningstagande till det i promemorian berörda spörsmålet tills vidare anstode.

Rörande den ifrågasatta användningen av farmaceutiskt utbildad arbetskraft för assistenttjänst i stället för läkarutbildad anser medicinalstyrelsen, att både de av den sakkunnige och föreståndaren framförda synpunkterna ägde sitt berättigande. Även om en assistentbefattning besattes med en farmaceut, kunde sålunda en tillfredsställande lösning av serumfrågan icke vinnas med mindre än att en särskild kemistbefattning inrättades vid laboratoriet.

Med skrivelse den 6 oktober 1942 har medicinalstyrelsen överlämnat av *laboratoriets föreståndare* gjord framställning angående medelsbehovet för avlöningar vid laboratoriet under nästa budgetår.

Föreståndaren har till en början erinrat om att laboratoriet sedan tre år tillbaka varit sysselsatt med tillverkning i forcerad takt av sera och ympämnen för krigsmaktens räkning och att för ändamålet erforderlig personal anställt inom ramen för laboratoriets mobiliseringsplan samt avlönats från visst förskottsanslag under fjärde huvudtiteln. Under innevarande budgetår kunde enligt föreståndaren avsedda beredskapslager beräknas bli färdigställda, varefter allenast erfordrades en förnyelse av dessa lager, allteftersom giltighetstiden för de olika preparaten utginge. Då sistnämnda uppgift vore av fredsmässig art, har föreståndaren på föranledande av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse räknat med att laboratoriets mobiliseringstillstånd skulle kunna upphöra från och med den 1 juli 1943 och i samband därmed vissa mobiliseringsbefattningar överföras å laboratoriets fredsstat. Samtidigt föreslås indragning av en assistentbefattning å laboratoriets nuvarande fredsstat. Rörande den närmare innebörden av föreståndarens förslag torde jag få hänvisa till handlingarna.

Vidare har föreståndaren under hänvisning till sitt yttrande över besparingsberedningens promemoria hemställt, att kassörstjänsten i lönegrad Eo 21 måtte förändras till en kamrersbefattning i lönegrad A 24 samt att därjämte måtte inrättas en kassörsbefattning i lönegrad Ex 11 för handhavandet av rena kassagöromål, bokföring m. m. Sistnämnda göromål hava i realiteten sedan oktober 1941 på den ordinarie kassörens ansvar ombesörjts av innehavaren av en mobiliseringsbefattning, vilken nu föreslås indragen.

Härjämte har föreståndaren föreslagit, att ett deltidсанställt vetenskapligt biträde med ett arvode av 3,500 kronor för år utbytes mot en heltidsanställd kemist i lönegrad A 27 samt att till dennes förfogande ställes ett kvinnligt laboratoriebiträde i lönegrad Ex 6. Till stöd härför anför föreståndaren bland annat:



Besparingsberedningens sakkunnige hade i sin promemoria berört frågan om kvaliteten hos laboratoriets sera och påpekat, att vissa utländska preparat överträffade de svenska med hänsyn till varans koncentrerings och befriande från onödig äggvita. Åstadkommandet av koncentrerade sera vore en mycket viktig arbetsuppgift, och det hade sedan länge stått klart för föreståndaren, att koncentrerings- och reningsmetoder borde införas å laboratoriet. Vissa förförsök hade också utförts. Att dessa metoder ännu icke blivit införda i rutinen, berodde väsentligen på att laboratoriet, trots upprepade framställningar, icke fått kemiskt utbildad personal till sitt förfogande i erforderlig utsträckning. För kemiska arbeten förfogade laboratoriet för närvarande blott över ett deltidsanställt vetenskapligt biträde (läkare med kemisk utbildning) med ett arvode av 3,500 kronor per år räknat. I sina anslagsäskanden till budgetåret 1939/40 hade föreståndaren hemställt, att i stället en tjänst som laborator och kemist i lönegrad A 26 borde inrättas. Medicinalstyrelsen hade tillstyrkt detta förslag, men Kungl. Maj:t hade på grund av sedermera inträtt tidsläge icke ansett sig kunna upptaga frågan till behandling. Även i sitt förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår hade han upptagit denna befattning men med samma negativa resultat. Med hänsyn till det påpekande, som gjorts i förenämnda promemoria beträffande kvaliteten hos laboratoriets sera, syntes det i hög grad påkallat, att sådan förstärkning av laboratoriets personal genomfördes, att hinder icke mötte för rättelse i berörda avseende. Samtidigt borde möjlighet beredas att tillgodose andra kemiska arbetsuppgifter, som alltmåra talrikt erbjudit sig inom serologien under senare år. Då en kompetent kemist med heltidstjänstgöring icke kunde påräknas, om icke tjänsten erhöles tillräckligt hög löneplacering, vore det nödvändigt att räkna med en laboratorstjänst i lönegrad A 27, vilken placering av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga ansetts vara den riktiga för denna kategori av tjänster. För att denne befattningshavare effektivt skulle kunna utnyttjas, vore det vidare nödvändigt att räkna med ett kvinnligt laboratoriebiträde i lönegrad Ex 6 till dennes förfogande. Det tidigare arvodet å 3,500 kronor till ett vetenskapligt biträde kunde i stället indragas.

Under erinran om tidigare förslag att förbättra assistenternas löneställning genom inrättande av extra tjänster i lönegraderna Ex 22 och Ex 23 föreslår föreståndaren vidare såsom en mera provisorisk lösning av denna fråga under rådande förhållanden, att arvoden för två assistenttjänster höjes från 5,900 till 8,500 kronor. Föreståndaren betonar därvid, att laboratoriet i förhållande till andra laboratorier vore missgynnat beträffande relationen mellan antalet assistenttjänster med högre respektive lägre arvode. För närvarande hade laboratoriet endast tre assistenttjänster med det högre arvodet, varav en avlönades med militära medel, mot fem med det lägre arvodet, medan förhållandet vid exempelvis veterinärbakteriologiska anstalten vore omvänt.

Slutligen har, under förutsättning av bifall till en av medicinalstyrelsen i skrivelse den 3 augusti 1942 gjord framställning angående införande av odlingsförfarande vid diagnostisering av gonorré, räknats med avlöning åt två laboratoriebiträden i lönegraden Ex 6 och två laboratoriebiträden i lönegraden Ex 2 för detta ändamål.

I anslutning härtill har föreståndaren beräknat posten till avlöningar till ordinare tjänstemän till 130,400 kronor, posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 67,400 kronor, posten till av-

löningar till övrig icke-ordinarie personal till 228,550 kronor, posten till rörligt tillägg till 50,650 kronor samt anslaget i dess helhet alltså till 477,000 kronor.

*Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse*, som beretts tillfälle att yttra sig över framställningen, har i skrivelse den 3 september 1942 förklarat sig intet hava att erinra mot de däri gjorda kostnadsberäkningarna.

För egen del har *medicinalstyrelsen* intet att i princip erinra emot den föreslagna omläggningen av laboratoriets verksamhet för krigsmaktens räkning. Enligt styrelsens uppfattning vore förslaget i denna del att föredraga framför den nuvarande ordningen, som i hög grad försvårade kontrollen över laboratoriets verksamhet och för densamma anvisade medels användning. Såvitt styrelsen kunde bedöma, syntes även föreståndarens uppskattning av personalbehovet för den begränsade verksamheten vara godtagbar. Styrelsen anser sig därför böra tillstyrka föreståndarens förslag i förevarande avseende.

Beträffande frågan om förstärkning av den kamerala personalen har styrelsen hänvisat till sitt förut återgivna yttrande över besparingsberedningens promemoria. Detsamma gäller frågan om utbytet av arvodesbefattningen såsom vetenskapligt biträde mot en befattning som laborator och kemist i lönegraden A 27. I anslutning härtill förordar styrelsen inrättandet av en dylik befattning, vilken tills vidare enligt styrelsens mening dock borde kunna givas karaktären av extra ordinarie med placering i lönegrad Eo 27. Med anställande av ett särskilt laboratoriebiträde åt innehavaren av denna befattning anser styrelsen kunna anstå.

Styrelsen finner vidare bärande skäl hava anförts för en höjning av arvodet för två assistentbefattningar från 5,900 till 8,500 kronor. Skulle inrättandet av förenämnda kemistbefattning icke låta sig genomföra i nuvarande läge, anser styrelsen behovet av den påyrkade uppflyttningen bliva än mer angeläget, enär därigenom en provisorisk lösning av serumfrågan sannolikt skulle kunna befrämmas. Därvid bleve det dock erforderligt att bibehålla den till indragning föreslagna assistentbefattningen med lägre arvode.

Med utgångspunkt från vad sålunda förordats och under förutsättning av bifall till medicinalstyrelsens framställning den 3 augusti 1942 angående vissa gonorréundersökningar har styrelsen uppskattat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 112,000 kronor, anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 67,400 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 240,000 kronor samt utgifterna för rörligt tillägg till 50,600 kronor. Anslaget i dess helhet skulle alltså enligt dessa beräkningar uppgå till 470,000 kronor.

*Statskontoret* har i utlåtande den 21 oktober 1942 anfört följande.

Frågan i vilken omfattning beredskapslagren av sera och ympämnen böra bibehållas för framtiden lärer för närvarande undandraga sig bedömande. Med hänsyn härtill kan statskontoret icke tillstyrka, att en organisatorisk utvidgning av laboratoriet på de av föreståndaren angivna skälen nu kommer till stånd. Så länge nuvarande beredskapstillstånd råder, bör således enligt statskontorets mening erforderlig personal för fullgörandet av de till försvars-

väsendet hänförliga arbetsuppgifterna tillhandahållas på sätt hittills skett, därvid dock bör iakttagas, att de i mobiliseringsplanen upptagna mobiliseringsbefattningarna besättas allenast i den utsträckning, som betingas av arbetet med förnyelse av beredskapslagren. Erinras må, att de svårigheter, som kunna uppkomma för laboratoriet, för den händelse beredskapstillståndet skulle upphöra och mobiliseringsbefattningarna icke bliva att tillgå, beaktats av riksdagen, i det att Kungl. Maj:t bemyndigats att i så fall med anlitande av laboratoriets anslag till avlöningar besluta om den förstärkning av laboratoriets icke-ordinarie personal, som för upprätthållande av nödig beredskap på ifrågavarande område kan visa sig vara oundgängligen erforderlig.

I anledning av förslaget om höjning av arvudet för två assistenter från 5,900 kronor till 8,500 kronor får statskontoret framhålla, att vid den av 1937 års riksdag beslutade omorganisationen av laboratoriet en assistent med det högre arvudet avsågs för vardera av den diagnostiska avdelningen och den serologiska avdelningen samt att därutöver beräknades sammanlagt fem assistenter med det lägre arvudet. De skäl, som föranlett denna löneavvägning, synas enligt statskontorets mening alltså vara bärande, varför ämbetsverket icke kan biträda framställningen i denna del.

Styrelsens förslag om anställande av en kemist med placering i lönegraden Eo 27 i stället för det nuvarande vetenskapliga biträdet med arvode å 3,500 kronor kan statskontoret ej heller tillstyrka. En tillfredsställande förstärkning av laboratoriets personal i berörda hänseende synes ämbetsverket kunna ernås genom att arvudet till det vetenskapliga biträdet sättes till samma belopp som det högre assistentarvudet eller 8,500 kronor.

Beträffande frågan om anslag för fyra laboratoriebiträden för verkställande av vissa gonorréundersökningar får statskontoret hänvisa till sitt utlåtande den 9 september 1942 angående införande vid statens bakteriologiska laboratorium av odlingsförfarande för diagnos av gonorré m. m.

Medicinalstyrelsens framställning i övrigt har icke föranlett något uttalande från statskontorets sida.

Vad först angår frågan om överförande av vissa mobiliseringsbefattningar till fredsstat, torde i princip intet vara att erinra mot att å femte huvudtiteln upptaga en fredsorganisation för laboratoriet, som kan anses motsvara den godkända försvarsorganisationens behov. Så länge nuvarande allmänna beredskapstillstånd fortfar, synes dock någon ändring i laboratoriets organisation icke böra vidtagas, helst som frågan om beredskapslagrens omfattning beträffande vissa sera och ympämnen ännu icke är definitivt klarlagd. På sätt statskontoret framhållit bör alltså erforderlig personal för de till försvarsväsendet hänförliga uppgifterna tillhandahållas i samma ordning som hittills med iakttagande av den begränsning, som möjliggöres genom den forcerade tillverkningens upphörande. Jag förutsätter härvid, att för den händelse en ändring i nuvarande beredskapstillstånd skulle inträda, Kungl. Maj:t skall fortsättningsvis äga befogenhet att med anlitande av förevarande avlöningsanslag besluta om den förstärkning av laboratoriets icke-ordinarie personal, som för upprätthållande av nödig beredskap på ifrågavarande område kan visa sig nödvändig.

Frågan om förstärkning av laboratoriets ekonomiska förvaltning finner jag, i likhet med medicinalstyrelsen, böra anstå i avvaktan på det resultat, var-

Departements-  
chefen.

till den pågående utredningen rörande medicinal- och veterinärväsendets centrala ledning kan leda.

Vad härefter angår förslaget om utbyte av en deltidslönad befattning som vetenskapligt biträde mot en heltidstjänst, synas mig de anförda skälen härför så starka, att en ändring härutinnan icke torde böra uppskjutas. Tills vidare torde man dock kunna begränsa sig till att för ändamålet inrätta en laboratorsbefattning i lönegraden Eo 26.

Däremot anser jag mig i rådande läge förhindrad att tillstyrka den föreslagna höjningen av arvodet till två assistenter från 5,900 till 8,500 kronor. I detta sammanhang vill jag rikta uppmärksamheten på vad i besparingsberedningens promemoria anförts rörande möjligheten av att i viss utsträckning ersätta läkarutbildad personal med farmaceuter. Givetvis bör denna möjlighet prövas, så snart detta låter sig göra med ekonomisk fördel för laboratoriet.

Erforderliga medel till de begärda laboratoriebiträdena för verkställande av vissa gonorréundersökningar torde böra äskas under anslaget till åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. Jag återkommer härtill under nämnda anslagspunkt.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde anslaget till laboratoriets avlöningar böra uppskattas sålunda.

Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde med hänsyn till förekommande löneklassuppflyttningar böra uppräknas till 110,000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör sänkas med dels 3,500 kronor, motsvarande arvodet till förenämnda vetenskapliga biträde, dels 5,900 kronor motsvarande arvodet till den till indragning föreslagne assistenten. Posten torde alltså böra upptagas med (63,100 — 3,500 — 5,900) 53,700 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör med hänsyn till den nya laboratorstjänsten samt väntade löneklassuppflyttningar höjas med i runt tal 10,000 kronor till 137,000 kronor.

Slutligen bör posten till rörligt tillägg upptagas till 34,300 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså bli (110,000 + 53,700 + 137,000 + 34,300) 335,000 kronor.

Inrättandet av den nya laboratorstjänsten föranleder tillika viss ändring i personalförteckningen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att i gällande personalförteckning för statens bakteriologiska laboratorium må upptagas en befattning som laborator i lönegrad Eo 26;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

## Avlöningsstat.

|                                                                                           |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 110,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 53,700       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | » 137,000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 34,300       |
| <hr/>                                                                                     |                |
| Summa förslagsanslag kronor 335,000;                                                      |                |

*dels ock till Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 335,000*

[94.] 7. Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 385,000 | 371,990       |
| 1942/43 .....                    | 425,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 336,000 | —             |

Den 24 april 1942 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens bakteriologiska laboratorium, upptagande följande huvudposter:

|                                                |              |
|------------------------------------------------|--------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....    | kronor 1,000 |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | » 95,000     |
| 3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | » 600        |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....   | » 328,400    |
| <hr/>                                          |              |
| Summa kronor 425,000                           |              |

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 241.

Med skrivelse den 6 oktober 1942 har medicinalstyrelsen överlämnat ett av *föreståndaren för laboratoriet, professorn C. Kling*, uppgjort förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Föreståndaren har till en början erinrat om att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 maj 1940 — utöver i omkostnadsstaten anvisade belopp — för bestridande av kostnader, som hade samband med den genom leveranser till krigsmakten utökade verksamheten, anvisat medel från ett å förskottsstaten för försvarsväsendet upptaget anslag.

I anslutning till sitt förslag beträffande avlöningsanslaget förordar föreståndaren nu, att samtliga omkostnader för laboratoriets verksamhet från och med nästa budgetår beräknas under förevarande anslag och att alltså nuvarande anordning med militära förskottsmedel upphör.

Vid bedömandet av medelsbehovet för nästa budgetår har föreståndaren vidare ansett sig böra räkna med en fortsatt prisstegring av flertalet av laboratoriets förnödenheter, vilka i regel måste inköpas i utlandet. Även om viss minskning av verksamheten komme att inträda under budgetåret

1943/44, kunde därför en motsvarande minskning av omkostnaderna icke påräknas. Från dessa utgångspunkter har föreståndaren beräknat de olika anslagsposterna sålunda.

Posten till sjukvård m. m. föreslås höjd från 1,000 kronor till 2 500 kronor. Föreståndaren uppgiver, att belastningen å posten för budgetåret 1941/42 utgjort 1,440 kronor. En ytterligare ökad belastning förväntades uppstå till följd av förslaget om överförandet av viss mobiliseringspersonal vid anstalten till fredsstat.

Till expenser har beräknats ett belopp av förslagsvis 105,600 kronor. Kostnaderna för bränsle, lyse, gas och vatten hava beräknats till 85,600 kronor innebärande en höjning med 10,600 kronor. Nettoutgifterna för sistnämnda ändamål uppgingo under budgetåret 1941/42 till 86,350 kronor. Till övriga expenser har räknats med ett oförändrat belopp av 20,000 kronor.

Posten till publikationstryck har höjts med 200 kronor till 800 kronor. Ökningen har motiverats med ifrågasatt höjning av priserna på bakteriologiska preparat, vilken, därest den genomfördes, skulle medföra behov av nytryckning av laboratoriets prislista.

Anslagsposten till övriga utgifter har föreståndaren beräknat till sammanlagt 347,900 kronor, d. v. s. till ett belopp, som med 19,500 kronor överstiger det för innevarande budgetår anvisade. Vad föreståndaren beträffande sistnämnda anslagspost anført kan sammanfattas sålunda:

Delposten till *inköp av bakteriologiska preparat* har föreslagits sänkt med 50,000 kronor till 60,000 kronor med hänsyn till de försvarade importmöjligheterna. Belastningen å posten uppgick för budgetåret 1941/42 till 62,426 kronor.

Till *inköp och underhåll av inventarier och instrument* har beräknats ett med 2,500 kronor till 12,500 kronor förhöjt belopp. Nettoutgifterna å posten för sistförflutna budgetår utgjorde 12,467 kronor, varav 2,472 kronor bestritts av militära medel. Den föreslagna höjningen är avsedd att disponeras för inköp av en s. k. kombinationssnickerimaskin, varigenom vissa snickeriarbeten vid anstalten, som nu utlämnas till entreprenörer, skulle kunna utföras av anstaltens egen personal.

Delposten till *inköp och underhåll av djur* har föreståndaren upptagit till 130,000 kronor, innebärande en höjning med 30,000 kronor. Nettoutgifterna för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1941/42 utgjorde 165,614 kronor, varav 85,862 kronor bestritts av militära medel. Föreståndaren framhåller, att de av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse bestridda utgifterna till största delen representerade kostnaderna för inköp och underhåll av hästar för framställning av för krigsmakten erforderligt behov av stelkramps- och gasbrandssera. Dessa hästar hade i genomsnitt uppgått till cirka 60 procent av hästbeståndet, som under budgetåret i genomsnitt hållit sig vid cirka 93 stycken. Genom en under året praktiserad effektivare immuniserings- och tappningsmetod samt genom inskränkning av serumberedningen hade emellertid antalet hästar nu kunnat nedbringas till endast 70, vilket bestånd torde komma att bibehållas under nästa budgetår. Härigenom komme givetvis kostnaderna för inköp och underhåll av djur att minskas, men huru mycket vore svårt att avgöra, då man icke på förhand kunde beräkna priser på foder och djur. Det vore dock osäkert, om nu gällande foderpriser kunde komma att minskas. Man torde därför böra räkna med samma underhållskostnad per häst och med ökade priser å hästar och andra laboratoriedjur.

Till *inköp av förbrukningsartiklar* har föreståndaren, under framhållande att priserna på hithörande varor under sista tiden undergått en icke oväsentlig förhöjning och att man hade att räkna med ytterligare prisstegringar, beräknat ett belopp av 100,000 kronor eller 31,000 kronor mer än som anvisats för innevarande budgetår. Nettoutgifterna för budgetåret 1941/42 utgjorde 104,065 kronor, varav 33,874 kronor bestritts av anslag till militära ändamål.

Delposten till *kostnader för vetenskapliga arbeten* har upptagits till oförändrat belopp.

Till *tjänstedräkt m. m.* har föreståndaren räknat med ett belopp av 4,700 kronor eller 1,500 kronor mer än som anvisats för innevarande budgetår. Nettoutgifterna under posten utgjorde för budgetåret 1941/42 4,872 kronor varav 1,675 kronor bestritts av militära medel.

Delposten till *tvätt och inre renhållning* har föreslagits höjd med 4,500 kronor till 27,500 kronor. Nettoutgifterna för budgetåret 1941/42 utgjorde 25,267 kronor, av vilket belopp 3,300 kronor utgått av militära medel. Föreståndaren har räknat med förhöjd dyrtidskompensation till anstaltens städerskor för nästa budgetår. Utgifterna under delposten hava vidare beräknats komma att stiga på grund av höjt pris å tvätt.

Slutligen hava delposterna till *yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. samt diverse utgifter* föreslagits böra utgå med oförändrade belopp, 1,200 respektive 6,000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts har föreståndaren hemställt, att till bestridande av laboratoriets omkostnader för nästa budgetår måtte anvisas (2,500 + 105,600 + 800 + 347,900) 456,800 kronor.

*Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse*, som beretts tillfälle att yttra sig över föreståndarens förslag, har förklarat sig intet hava att erinra mot detsamma.

För egen del har *medicinalstyrelsen* i huvudsak godtagit föreståndarens förslag. I fråga om beräkningen av vissa poster har styrelsen dock framställt erinringar. Styrelsen har sålunda ansett posten till publikationstryck kunna tills vidare upptagas med oförändrat belopp. I fråga om posten till övriga utgifter har styrelsen såvitt angår delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument anført, att med inköp av den föreslagna s. k. kombinationssnickerimaskinen kunde tills vidare anstå, varför delposten syntes kunna upptagas med oförändrat belopp eller 10,000 kronor. Delposten till inköp och underhåll av djur har styrelsen med utgångspunkt från nettoutgifterna för budgetåret 1941/42 och i betraktande av det minskade hästantalet ansett kunna sänkas till 125,000 kronor. Delposten till inköp av förbrukningsartiklar har styrelsen, med hänsyn till att förbrukningen av ifrågavarande förnödenheter kunde antagas nedgå till följd av den beräknade minskningen av laboratoriets personal, föreslagit böra upptagas med allenast 90,000 kronor. Slutligen har styrelsen ansett delposten till tvätt och inre renhållning kunna i anslutning till utgifterna för hithörande ändamål under sistförflutna budgetår beräknas till 25,000 kronor.

I enlighet med det anförda har medicinalstyrelsen uppskattat medelsbehovet för laboratoriets omkostnader för nästa budgetår till 436,600 kronor.

Av skäl, som jag under föregående punkt anført, torde man vid bedömandet av medelsbehovet för nästa budgetår böra utgå från att de utgifter, som

Departements-  
chefen.

hänföra sig till verksamheten för krigsmaktens behov, alltså skola väsentligen bestridas av militära medel på sätt hittills skett. Med denna utgångspunkt blir medelsbehovet under förevarande anslagspunkt väsentligt mindre än medicinalstyrelsen beräknat. För egen del har jag uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår på följande sätt.

Posten till sjukvård m. m. torde i avbidan å ytterligare erfarenhet böra upptagas med oförändrat belopp, 1,000 kronor.

Vid beräkningen av posten till expenser har föreståndaren för laboratoriet, såvitt angår utgifterna för bränsle, lyse, gas och vatten, utgått från belastningen för sistförflutna budgetår. På grund av den stränga vintern var emellertid bränsleåtgången då osedvanligt stor. Uppskattningen av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår synes mig i princip böra verkställas med utgångspunkt från en mera normal bränsleförbrukning. Sker detta, torde det föreslagna beloppet kunna begränsas till samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår, eller 75,000 kronor. Mot uppskattningen av det för övriga expenser erforderliga beloppet synes intet vara att erinra. Till expenser bör sålunda beräknas ett belopp av (75,000 + 20,000) 95,000 kronor.

I likhet med innevarande budgetår torde för publikationstryck ett belopp av 600 kronor vara tillfyllest.

Vad angår posten till övriga utgifter torde till inköp av bakteriologiska preparat i enlighet med föreståndarens förslag böra beräknas ett belopp av 60,000 kronor. Delposten till inköp och underhåll av djur torde på förut angivna skäl kunna nedsättas till ungefär hälften av det av medicinalstyrelsen beräknade beloppet eller 60,000 kronor. Av enahanda skäl lär delposten till inköp av förbrukningsartiklar böra begränsas till i runt tal 70,000 kronor. För övrigt synas utgifterna under förevarande anslagspost böra upptagas med oförändrade belopp. I förhållande till motsvarande anslagspost för innevarande budgetår innebär detta en sammanlagd minskning med 89,000 kronor. Posten bör i enlighet härmed upptagas med 239,400 kronor.

Vid bifall till vad här föreslagits skulle omkostnadsstaten för laboratoriet komma att för nästa budgetår upptaga följande huvudposter:

|                                                |        |         |
|------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....    | kronor | 1,000   |
| 2. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....          | »      | 95,000  |
| 3. <i>Publikationstryck, förslagsvis</i> ..... | »      | 600     |
| 4. <i>Övriga utgifter, förslagsvis</i> .....   | »      | 239,400 |
| Summa kronor                                   |        | 336,000 |

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 336,000



## [95.] 8. Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 63,000 | 62,893        |
| 1942/43 .....                    | 63,300 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 64,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

## Avlöningsstat.

|                                                                   |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 16,900 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....      | » 8,600       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....            | » 32,100      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 5,700       |
| <hr/>                                                             |               |
| Summa förslagsanslag kronor 63,300                                |               |

Med skrivelse den 31 augusti 1942 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *laboratoriets föreståndare, professorn E. Wolff*, gjord framställning angående medelsbehovet för nästa budgetår. Föreståndaren har däri icke föreslagit annan ändring av laboratoriets avlöningsstat än den, som betingas av uppflyttning i högre löneklass av två extra ordinarie tjänstemän, vilket beräknats medföra en merkostnad av 800 kronor.

*Medicinalstyrelsen* har i sin skrivelse godtagit föreståndarens förslag allenast med den jämkningen, att den av löneklassuppflyttningarna föranledda höjningen med hänsyn till de numera höjda pensionsavdragen begränsats till 700 kronor. I enlighet härmed har posten till avlöningar till icke-ordinarie personal höjts till 32,800 kronor och anslaget i dess helhet till 64,000 kronor.

Till komplettering av medicinalstyrelsens framställning kan jag nämna, att besparingsberedningen med skrivelse den 12 juni 1942 överlämnat en av särskild utredningsman inom beredningen utarbetad promemoria rörande statens rättskemiska laboratorium. I denna promemoria, vars innehåll besparingsberedningen för egen del godkänt, har utredningsmannen kommit till det resultatet, att en minskning av personalen vid laboratoriet icke kan anses välbetänkt. Departements-  
chefen.

Vid sådant förhållande föranleder medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

## Femte huvudtiteln.

## Avlöningsstat.

|                                                             |               |
|-------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> | kronor 16,900 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .. » | 8,600         |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal »          | 32,800        |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                | » 5,700       |

Summa förslagsanslag kronor 64,000;

*dels ock till Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av .. kronor 64,000*

[96.] 9. Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 22,500 | 20,516        |
| 1942/43 .....                    | 23,500 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 20,600 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt omkostnadsstat för laboratoriet, upptagande följande huvudposter:

|                                              |            |
|----------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....  | kronor 500 |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....        | » 7,000    |
| 3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> ..... | » 16,000   |
| Summa kronor 23,500                          |            |

Av posten till expenser avses 2,000 kronor till bränsle, lyse, gas och vatten samt 5,000 kronor till övriga expenser. Posten till övriga utgifter fördelar sig med 3,000 kronor å inköp av provtagningsmaterial för alkoholblodprov åt polismyndigheterna, 9,500 kronor å inköp och underhåll av apparater och förbrukningsartiklar m. m. samt 3,500 kronor å städning, diskning och renhållning.

I den under föregående punkt omnämnda, av *besparingsberedningen* överlämnade promemorian hava framlagts vissa förslag till begränsning av laboratoriets omkostnader. Däri föreslås sålunda en sänkning *dels* av posten till övriga expenser med 900 kronor på grund av de minskade möjligheterna att under rådande förhållanden anskaffa eljest erforderlig utländsk litteratur, *dels ock* av posten till inköp av provtagningsmaterial för alkoholblodprov åt polismyndigheterna med 2,000 kronor. I sistnämnda hänseende har utredningsmannen funnit en övertaxering av kostnaderna föreligga.

I promemorian förordas till övervägande även den anordningen, att sistberörda provtagningsmaterial skulle tillhandahållas å apoteken mot viss av medicinalstyrelsen fastställd ersättning i analogi med vad som för närvarande gäller provtagningskärl för likdelar m. m. Polismyndigheterna skulle alltså ha att vid behov rekvirera sådant material från apoteken mot erläggande av den fastställda ersättningen i stället för att såsom nu erhålla det kost-

nadsfritt från rättskemiska laboratoriet. Utredningsmannen anför såsom motiv härför, att anordningen vore ägnad att framkalla större varsamhet från polismyndigheternas sida vid rekvisition och förvaring av detta material samt att apoteken ägde bättre möjligheter och förutsättningar att ändamålsenligt förvara material av hithörande slag. Ett godtagande av förslaget skulle innebära, att ifrågavarande utgiftspost helt försvunne ur laboratoriets stat, ehuru den till en viss grad återkomme bland andra statsutgifter.

I yttrande den 28 juli 1942 har *laboratoriets föreståndare, professorn E. Wolff*, tillstyrkt de i promemorian föreslagna besparingsåtgärderna, dock med viss modifikation beträffande provtagningsmaterialet. I detta avseende ansåge föreståndaren i princip riktigt, att laboratoriet befriades från skyldigheten att tillhandahålla ifrågavarande material men funne olämpligt, att denna skyldighet överflyttades å apoteken, enär kostnaderna därigenom skulle onödigt fördyras.

I anslutning härtill har föreståndaren i skrivelse den 22 augusti 1942 vid uppskattning av medelsbehovet för laboratoriets omkostnader under nästa budgetår räknat med en sänkning av posten till övriga expenser med 900 kronor och av posten till provtagningsmaterial med 2,000 kronor. I övrigt har föreståndaren räknat med oförändrade belopp. På grund härav har föreståndaren uppskattat anslaget i dess helhet till (23,500 — 900 — 2,000) 20,600 kronor.

*Medicinalstyrelsen* har i skrivelser den 31 augusti och 14 oktober 1942 anslutit sig till föreståndarens synpunkter i nu berörda hänseenden. I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till 20,600 kronor.

Mot den föreslagna nedsättningen av posten till övriga expenser har jag Departements-  
intet att erinra. chefen.

Vad angår posten till inköp av provtagningsmaterial för alkoholblodprov åt polismyndigheterna tala även enligt min mening vissa skäl för att befria laboratoriet från skyldigheten att tillhandahålla dylikt material. Å andra sidan är det av utredningsmannen framförda förslaget att överflytta denna skyldighet på apoteken ägnat att fördyra ifrågavarande material. Under sådana förhållanden och då någon utredning icke föreligger rörande möjligheten att på annat sätt ordna denna fråga, är jag för närvarande icke beredd att föreslå en ändring av nuvarande ordning härutinnan utan begränsar mig till att förorda en nedsättning av det för ändamålet avsedda beloppet från 3,000 till 1,000 kronor.

För övriga omkostnader torde böra räknas med oförändrade belopp.

Vid bifall härtill skulle omkostnadsstaten för laboratoriet under nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

|                                              |        |        |
|----------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....  | kronor | 500    |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....        | »      | 6,100  |
| 3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 14,000 |
| Summa kronor                                 |        | 20,600 |

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 20,600

[97.] 10. **Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår hava till avlöningar och omkostnader vid statens farmaceutiska laboratorium såsom förslagsanslag anvisats respektive 99,400 och 30,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att till ifrågasvarande ändamål måtte för nästa budgetår såsom förslagsanslag äskas respektive 104,000 och 37,000 kronor.

Såsom jag under punkten Medicinalstyrelsen: Avlöningar anført, pågår för närvarande en utredning rörande de lämpligaste anordningarna för kontrollen av de s. k. farmaceutiska specialiteterna. Utredningen förväntas kunna slutföras inom sådan tid, att eventuellt förslag i ämnet kan föreläggas årets riksdag. Då ett dylikt förslag kan antagas komma att påverka anslagsbehovet för statens farmaceutiska laboratorium, böra anslagen till laboratoriets avlöningar och omkostnader under nästa budgetår tills vidare uppföras med preliminärt beräknade belopp. I avvaktan på utredningens slutförande torde anslagen böra beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller respektive 99,400 och 30,000 kronor.

Beträffande sistnämnda anslag gör jag hemställan under nästa punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 99,400

[98.] 11. **Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under föregående punkt anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 30,000

### Provinsialläkarstaten.

[99.] 12. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag    | Nettoutgifter |
|---------------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42.....                    | 4,050,000 | 3,972,857     |
| 1942/43.....                    | 4,050,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> )..... | 4,100,000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

|                                                                                                                  |                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 3,200,000  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:                                                 |                   |
| a. Arvoden till biträdande förste provinsialläkare .....                                                         | kronor 11,600     |
| b. Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>förslagsvis</i> .....                                                | » 13,400 » 25,000 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                                       | » 345,000         |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                                     | » 480,000         |
| <hr/>                                                                                                            |                   |
| Summa förslagsanslag kronor 4,050,000                                                                            |                   |

Kungl. Maj:t har samtidigt medgivit, att samtliga i gällande personalförteckning upptagna provinsialläkarbefattningar — 351 stycken — må besättas. Under budgetåret 1941/42 hade fem av ifrågavarande befattningar hållits obesatta.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* anfört, att behovet av fortsatt utökning av antalet provinsialläkare alltjämt vore trängande för tillgodoseende av den öppna sjukvårdens och hälsovårdens krav. Styrelsen hemställde därför om inrättande under budgetåret 1943/44 av fem provinsialläkartjänster utöver de nu befintliga.

Rörande medelsbehovet för nästa budgetår yttrar styrelsen:

Anslagsbehovet för innevarande budgetår har beräknats med utgångspunkt från att fem provinsialläkartjänster icke skulle hinna besättas före den 1 januari 1943. Då de fem av styrelsen nu begärda tjänsterna sannolikt icke hinna besättas före den 1 januari 1944, skulle vid bifall till styrelsens förslag för avlöningar till ordinarie tjänstemän erfordras ett belopp av ytterligare omkring 50,000 kronor. På grund av rådande beredskapstillstånd och därav föranlett inkallande av provinsialläkare i militärtjänst hava emellertid utgifterna för avlöning till ordinarie tjänstemän icke uppgått till beräknade 3,200 000 kronor, medan till avlöning åt icke-ordinarie personal för budgetåret 1941/42 åtgått 386,970 kronor. Då förhållandena kunna antagas bli likartade under budgetåret 1943/44, vill styrelsen föreslå, att posten till avlöningar av ordinarie tjänstemän höjes med allenast 10,000 kronor och posten till avlöningar av icke-ordinarie personal med 40,000 kronor.

Posterna till rörligt tillägg och till arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde kunna upptagas till oförändrade belopp.

Anslaget i dess helhet skulle då för nästkommande budgetår uppgå till (3,210,000 + 25,000 + 385,000 + 480,000) 4,100,000 kronor.

En fortsatt utökning av provinsialläkarkåren är enligt min mening under nuvarande förhållanden av den vikt, att de statsfinansiella betänkligheter, som

Departements-  
chefen.

kunna anföras mot en sådan åtgärd, böra vika. Jag tillstyrker därför medicinalstyrelsens förslag om inrättande av fem nya provinsialläkartjänster från och med den 1 januari 1944.

Medicinalstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår föranleder icke någon annan erinran från min sida än att det synes mig lämpligare, att posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän höjes till 3,250,000 kronor samt att posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptages med oförändrat belopp eller 345,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att antalet i gällande personalförteckning upptagna provinsialläkartjänster må utökas från 351 till 356;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                                                  |                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 3,250,000  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:                                                 |                   |
| a. Arvoden till biträdande förste provinsialläkare..                                                             | kronor 11,600     |
| b. Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>förslagsvis</i> ..                                                   | » 13,400 » 25,000 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                                       | » 345,000         |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                                     | » 480,000         |

Summa förslagsanslag kronor 4,100,000;

*dels* ock till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:  
*Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett  
*förslagsanslag* av ..... kronor 4,100,000

#### [100.] 13. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m., *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 10,000 | 9,748         |
| 1942/43 .....                    | 10,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 10,000 | —             |

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* under hänvisning till belastningen å ifrågavarande anslag under budgetåret 1941/42 hemställt, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Departements-  
Maj:t måtte föreslå riksdagen chefen.

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 10,000

[101.] 14. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 150,000 | 130,209       |
| 1941/42 .....                    | 150,000 | 131,584       |
| 1942/43 .....                    | 175,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 175,000 | —             |

Sedan Kungl. Maj:t med proposition den 10 november 1939, nr 79, till riksdagen överlämnat utredning rörande åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 samt riksdagen i skrivelse den 20 december 1939, nr 97, anmält sina beslut i ärendet, har Kungl Maj:t den 30 december 1939 beträffande förevarande anslag föreskrivit, att visitation av apoteksinrättning genom förste provinsialläkares försorg skall tills vidare ske endast i den omfattning medicinalstyrelsen finner erforderligt samt att annan förste provinsialläkare eller provinsialläkare åliggande inspektionsskyldighet skall, där resor för ändamålet erfordras, tills vidare fullgöras allenast i den mån gällande statsbidragsbestämmelser eller eljest särskilda skäl därtill föranleda.

De sålunda meddelade inskränkningarna hava från och med innevarande budgetår upphävts, i vad de avse förste provinsialläkare, men kvarstå beträffande övriga tjänsteläkare.

Med skrivelse den 31 augusti 1942 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *svenska provinsialläkarföreningen* gjord framställning i syfte att snarast åter få § 26 mom. 6 allmänna läkarinstruktionen bragt i tillämpning.

I nämnda författningsrum föreskrives, att provinsialläkare skall i januari månad vart tredje år till förste provinsialläkaren ingiva till länsstyrelsen ställt förslag till plan för resor till sådana delar av sitt distrikt, där han under de senaste tre åren icke varit i tillfälle att göra iakttagelser rörande de allmänna hälso- och sjukvårdsförhållandena. Sedan länsstyrelsen fastställt plan för de resor, som anses erforderliga, har provinsialläkaren att vid lämplig tidpunkt verkställa dessa resor. Provinsialläkaren har att genom länsstyrelsen till medicinalstyrelsen ingiva rapport över vad under resorna förekommit. Utdrag av rapporten skall tillställas vederbörande hälsovårdsnämnd.

Till stöd för sin framställning, vilken tillkommit i samband med en å föreningens allmänna möte år 1942 hållen diskussion rörande möjligheterna att intensifiera provinsialläkares arbete inom bostadshygienen, anför föreningen i huvudsak följande.

Tillkomsten av § 26 mom. 6 allmänna läkarinstruktionen år 1930 medförde otvivelaktigt en mycket kraftig ökning av provinsialläkarnas bostadsinspektionsverksamhet. En stor del av landets sämsta bostäder torde ha blivit besiktigade vid tjänsteresor i enlighet med denna paragraf. Med hjälp av statens understöd för bostadsförbättringar hade också en sanering av de sämsta bostäderna, reparationer, om- och nybyggnader, förbättrande av brunnar etc. ägt rum i en utsträckning, som väl aldrig förut förekommit. I och med krigets början hade denna lyckliga utveckling hämmats, och för närvarande vore bostadsförbättringsverksamheten å landsbygden synnerligen minimal. Orsakerna härtill vore till största delen av ekonomisk natur, men utan tvivel hade även inställandet av provinsialläkarnas resor enligt § 26 mom. 6 haft en ogynnsam inverkan. Befolkningen och i någon mån även hälsovårdsnämnderna hade därigenom bibringats den uppfattningen, att bostadsinspektionsverksamheten och tillämpningen av hithörande lagar på grund av tidsläget tillfälligt satts ur funktion. Detta vore olyckligt, då det invercade hämmande på hela bostadsförbättringsverksamheten.

I nuvarande tidsläge, då nybyggnadsverksamheten av naturliga skäl vore ringa, borde det vara av stor vikt, att det gamla bostadsbeståndet bleve föremål för en översyn, så att alla mindervärldiga bostäder kunde ägnas uppmärksamhet och genom reparationer eller ombyggnader sättas i tillfredsställande skick. För att åvägabringa en sådan verksamhet i ökad omfattning över hela landet vore det av vikt, att provinsialläkarna bereddес större möjligheter att utföra bostadsinspektioner inom sina distrikt, och detta kunde bäst befordras genom att tjänstereseskyldigheten enligt § 26 mom. 6 åter sattes i funktion.

*Medicinalstyrelsen* har för egen del starkt understrukt angelägenheten av att lättnader i nuvarande begränsning av provinsialläkarnas resor åvägabringades. Uppenbart vore enligt styrelsen, att ju längre ifrågavarande begränsning upprätthölles, desto mera gjorde sig de menliga verkningarna därav gällande. Behovet av inspektion kunde emellertid vara olika i skilda delar av landet. Styrelsen ville därför föreslå, att nuvarande begränsning av provinsialläkarnas resor i princip upphävdes från och med nästa budgetår och att det därefter finge bero på vederbörande provinsialläkares eget bedömande att enligt av medicinalstyrelsen givna allmänna anvisningar avgöra, om och i vad mån de lokala förhållandena medgäve ett fortsatt eftersättande av dem åliggande inspektionsskyldighet.

Vid bifall till vad medicinalstyrelsen sålunda förordat har styrelsen ansett en uppräknig av anslaget till förslagsvis 200,000 kronor böra ske.

Departements-  
chefen.

Jag vill icke bestrida riktigheten av medicinalstyrelsens uppfattning, att ju längre nuvarande begränsning av provinsialläkarnas resor upprätthålles, desto mer göra sig de menliga verkningarna därav gällande. Behovet av en ändring härutinnan måste emellertid vägas mot andra sociala behov och den alltmera skärpta statsfinansiella situationen. Vid detta övervägande har jag kommit till det resultatet, att med ett upphörande av ifrågavarande begränsning torde kunna anstå ännu någon tid.

Vid sådant förhållande torde anslaget böra upptagas med oförändrat belopp.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen



att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 175,000

[102.] 15. **Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 20,000 | 22,967        |
| 1942/43 .....                    | 24,500 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 29,000 | —             |

[Kungörelse den 30 december 1911 (nr 163, s. 35) angående ändrade bestämmelser i fråga om statsbidrag till avlönande av extra provinsialläkare; kungörelse den 29 juni 1917 (nr 465) angående statsbidrag till avlönande av extra provinsialläkare i avlägset belägna, särskilt svårbesättliga distrikt; kungörelse den 8 maj 1925 (nr 206) angående dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.]

Av det för innevarande budgetår beviljade anslaget skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 april 1942 ett belopp av förslagsvis 500 kronor avses för dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet under nästa budgetår.

Styrelsen har däri erinrat om dels att statsbidrag för närvarande utginge till 17 extra provinsialläkares avlönande med sammanlagt högst 24,500 kronor, dels ock att Kungl. Maj:t genom beslut den 6 mars 1942 medgivit inrättandet av ytterligare ett extra provinsialläkardistrikt från och med den 1 april 1942. Kungl. Maj:t hade samtidigt förklarat sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om statsbidrag till avlönande av extra provinsialläkare i distriktet.

Vid bedömande av anslagsbehovet för nästa budgetår har *medicinalstyrelsen* räknat med ett statsbidrag av 1,500 kronor för avlönande av sistnämnda läkare. Då vidare för närvarande föreläge ansökning om inrättande av ett nytt extra provinsialläkardistrikt samt anledning funnes till antagande, att inom den närmaste tiden ytterligare framställningar komme att göras om inrättandet av extra provinsialläkartjänster, har *medicinalstyrelsen* ansett sig jämväl böra räkna med ett statsbidrag av vardera 1,500 kronor för avlönande under budgetåret 1943/44 av ytterligare två extra provinsialläkare. Anslaget har i enlighet härmed upptagits till (24,500 + 4,500) 29,000 kronor, därvid *styrelsen* räknat med oförändrat belopp till dyrtidstillägg.

Då *medicinalstyrelsens* beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 29,000

**Sjukvårdsanstalterna.***Sinnessjukvårdsanstalter.*

[103.] 16. **Statens sinnessjukhus: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 25,840,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att till avlöningar till statens sinnessjukhus under budgetåret 1943/44 måtte anvisas ett förslagsanslag av 26,756,000 kronor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 13 december 1940 givna bemyndigande har jag den 27 i samma månad tillkallat fyra sakkunniga med uppgift att i samråd med 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga verkställa översyn av tjänsteförteckningen för allmänna civildförvaltningen, i vad den avser statens sinnessjukhus, ävensom att taga under omprövning de organisatoriska frågor, som därmed ägde sammanhang.

Enligt vad jag inhämtat beräkna de sakkunniga kunna slutföra sitt uppdrag inom sådan tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1943 års riksdag. Då anslagsbehovet bör prövas i samband därmed, torde förevarande anslag nu allenast böra uppskattas preliminärt. Därvid torde anslaget böra upptagas till 26,530,000 kronor.

Under återopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens sinnessjukhus: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 26,530,000

[104.] 17. **Statens sinnessjukhus: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag     | Nettoutgifter |
|----------------------------------|------------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 11,600,000 | 13,198,994    |
| 1941/42 .....                    | 14,000,000 | 15,035,295    |
| 1942/43 .....                    | 15,130,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 15,700,000 | —             |

Den 30 juni 1942 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens sinnessjukhus, upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |        |            |
|------------------------------------------------------------------|--------|------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 100,000    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 70,000     |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 3,735,000  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 11,225,000 |

Summa kronor 15,130,000

Omkostnadsstaten är i fullständigt skick intagen i statsliggaren för innevarande budgetår s. 255.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen omnämner inledningsvis, att medeltalet vårdade å de statliga sinnessjukhusen under budgetåret 1941/42 utgjort 21,269. Motsvarande antal under budgetåret 1942/43 kunde uppskattas till cirka 21,730, varvid räknats med allenast halv beläggning å Sidsjöns sjukhus, då detta sjukhus förutsatts komma att tagas i bruk omkring den 1 januari 1943. Då antalet vårdplatser å sagda sjukhus komme att utgöra 920 och antalet vårdade vid de övriga sinnessjukhusen med hänsyn till antalet exspektanter kunde beräknas bliva oförändrat, syntes medeltalet å samtliga sinnessjukhus under budgetåret 1943/44 vårdade kunna uppskattas till  $\left(21,730 + \frac{920}{2}\right)$  22,190 patienter.

Styrelsen har härefter ingått på en beräkning av de särskilda posterna.

Till sjukvård m. m. åt befattninghavare har styrelsen räknat med ett från 100,000 kronor till 125,000 kronor förhöjt belopp. Styrelsen har härvid hänvisat dels till att utgifterna för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1941/42 utgjort 119,620 kronor, dels ock till att antalet befattningshavare genom öppnandet av Sidsjöns sjukhus komme att ökas.

Beträffande posten till reseersättningar upplyser styrelsen, att belastningen å posten under budgetåret 1941/42 uppgått till i runt tal 60,000 kronor eller cirka 10,000 kronor mindre än det belopp, varmed posten upptagits. Besparingen å posten hade möjliggjorts genom inskränkning av antalet tjänsteresor. Motsvarande inskränkningar borde i viss utsträckning kunna genomföras jämväl under nästkommande budgetår. På grund av ökningen av antalet befattninghavare och med hänsyn jämväl till de ökade resekostnaderna och förhöjningen av traktamentsersättningarna torde emellertid knappast anses tillrädligt att för närvarande vidtaga någon sänkning av anslagsbeloppet, utan torde detsamma böra uppföras med oförändrat belopp, 70,000 kronor.

I fråga om posten till expenser anför styrelsen följande.

Belastningen å delposten *bränsle, lyse och vatten* utgjorde budgetåret 1941/42 i runt tal 3,784,000 kronor. Av detta belopp belöpte enbart å bränslekostnader ungefärligen 3,020,000 kronor.

Då i likhet med vad som var fallet under budgetåret 1941/42 torde böra förutsättas, att under nästkommande budgetår i stort sett vedeldning kommer att äga rum vid de statliga sinnessjukhusen, synes det lämpligast att för beräkning av här erforderligt medelsbehov taga till utgångspunkt motsvarande kostnader under budgetåret 1941/42. Emellertid torde böra räknas med viss höjning av utgifterna på grund av redan nu inträffade smärre prisförhöjningar och stegringar i fraktkostnader. Enligt vad styrelsen erfarit kan dessutom bliva nödvändigt att övergå till torveldning vid vissa sjukhus, en omständighet som även den kan väntas medföra något högre utgifter för bränsle. Efter samråd med byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning har medicinalstyrelsen uppskattat den utgiftsökning, som kan komma att föräledas av nyssnämnda omständigheter, till cirka tio procent å förenämnda kostnader eller till i runt tal 300,000 kronor. Vid beräkning av erforderliga anslagsmedel för budgetåret 1943/44 tillkomma dessutom bränslekostnader vid Sidsjöns sjukhus, uppskattade till 250,000 kronor. Med förenämnda

utgångspunkter skulle således sammanlagda bränslekostnaderna vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1943/44 kunna beräknas uppgå till (3,020,000 + 300,000 + 250,000) 3,570,000 kronor.

De bokförda utgifterna för lyse och vatten m. m. uppgingo under budgetåret 1941/42 till cirka 760,000 kronor. Härvid är emellertid att märka, att i dessa utgifter ingick ett belopp av 45,000 kronor, avseende vissa kostnader för extra arbetskraft, vilka kostnader från och med innevarande budgetår överflyttats till avlöningsstaten. De verkliga utgifterna för lyse och vatten utgjorde således 715,000 kronor. Med hänsyn till smärre prishöjningar och öppnandet av Sidsjöns sjukhus torde ifrågavarande utgifter för nästkommande budgetår böra beräknas till något högre belopp, förslagsvis 750,000 kronor, varigenom samtliga utgifter för bränsle, lyse och vatten skulle komma att uppgå till (3,570,000 + 750,000) 4,320,000 kronor.

Vad angår delposten till *övriga expenser* utgjorde belastningen å densamma under budgetåret 1941/42 cirka 109,200 kronor. För innevarande budgetår har posten upptagits till 105,000 kronor. Med hänsyn till det sålunda förhållandevis knappt upptagna medelsbehovet och i betraktande av att sinnessjukhusen — på grund av bland annat förhöjda abonnements- och samtalsavgifter för telefon — för innevarande budgetår för ifrågavarande ändamål äskat tillhoppa i runt tal 126,000 kronor, torde delposten böra uppräknas till lägst 120,000 kronor.

Styrelsen har sålunda beräknat anslagsposten expenser till (4,320,000 + 120,000) 4,440,000 kronor.

Beträffande anslagsposten till *övriga utgifter* har styrelsen, såvitt angår delposten *inventarier*, räknat med samma belopp som det för innevarande budgetår anvisade eller 265,000 kronor. Belastningen å denna delpost utgjorde för sistförflutna budgetår 244,302 kronor. Under delposten *tvätt och renhållning* hade, anför styrelsen, för innevarande budgetår anvisats 305,000 kronor, medan belastningen å posten under budgetåret 1941/42 uppgått till 322,717 kronor. I sistnämnda belopp inginge emellertid ett belopp av 15,000 kronor avseende vissa avlöningskostnader, som från och med innevarande budgetår överflyttats till avlöningsstaten. Med hänsyn till prishöjningar och ökad patientbeläggning borde dock delposten uppräknas till 330,000 kronor.

Vad angår delposten *utspisning* åberopar styrelsen till en början en tabell, utvisande att kostnaden för en beräknad normalportion (dagsranson) för patient från juni 1941 till augusti 1942 stigit med 11.1 öre eller med 11.3 procent. Vidare yttrar styrelsen:

Utspisningskostnaderna hava under budgetåret 1941/42 utgjort cirka 8,263,000 kronor, av vilket belopp ungefärligen 1,445,000 kronor hänföra sig till kostnader för personalutspisning. Kostnaderna för patientutspisningen hava således uppgått till i runt tal 6,818,000 kronor. Då i medeltal 21,269 patienter vårdades vid sjukhusen under samma budgetår (7,763,071 vård dagar), utgjorde utspisningskostnaden för patient och dag 87.8 öre. Motsvarande siffra för budgetåret 1940/41 utgjorde 76.8 öre.

På grund av den under budgetåret 1941/42 inträffade prisstegringen bör räknas med att medelkostnaden för patient och dag för innevarande budgetår kommer att överstiga samma kostnad för budgetåret 1941/42. De förändringar med avseende å den utspisade kostens sammansättning, vilka nödvändiggöras till följd av rådande knapphet beträffande vissa slag av livsmedel,

torde endast i begränsad omfattning kunna beräknas inverka återhållande å den fortskridande stegringen av denna kostnad.

Därest i betraktande av motsvarande siffror under de senast förflutna budgetåren och förut angivna förhållanden medelkostnaden per dag och patient uppskattas till lägst 90 öre, skulle sammanlagda kostnaderna för det för budgetåret 1943/44 beräknade patientantalet — 22,190 patienter, motsvarande 8,121,540 vård dagar — utgöra cirka  $(0,90 \times 8,121,540)$  7,300,000 kronor. Då kostnaderna för personalutspisningen böra uppskattas till lägst 1,600,000 kronor, kunna sålunda sammanlagda utspisningskostnaderna beräknas komma att utgöra i runt tal  $(7,300,000 + 1,600,000)$  8,900,000 kronor.

Härvid bör erinras därom, att i förhållande till budgetåret 1941/42 någon minskning av belastningen å anslagsposten, cirka 20,000 kronor, kan beräknas uppkomma genom den överflyttning av vissa utgifter för extra arbetshjälp i kök m. m. till avlöningsstaten, som genomförts från och med innevarande budgetår.

I detta sammanhang må även erinras därom, att vederbörande departementschef vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för budgetåret 1941/42 förutsatte, att en allmän omprövning av utspisningsstaterna vid de statliga sinnessjukhusen skulle komma till stånd. På grund härav anmodade medicinalstyrelsen statens institut för folkhälsan att på grundval av vissa för ifrågavarande sjukhus representativa utspisningsstater verkställa utredning i berörda avseende. I anledning härav har institutet efter verkställd utredning i skrivelse till medicinalstyrelsen den 17 december 1941 framhållit, att en begränsning av utspisningskostnaderna vid de statliga sinnessjukhusen under nuvarande förhållanden knappast ansåges kunna genomföras utan minskning av kostens i vissa avseenden redan nu låga näringsvärde.

Vid nu angivna förhållanden har styrelsen ansett, att delposten bör uppräknas till 8,900,000 kronor.

I fråga om delposten *linne, gång- och sängkläder* framhåller styrelsen, att nettoutgifterna under delposten för budgetåret 1941/42 utgjort i runt tal 770,000 kronor. För innevarande budgetår hade 790,000 kronor anvisats för ändamålet, varvid dock vore att märka, att vissa utgifter för avlöning av extra arbetskraft, tillhoppa 30,000 kronor, från och med sistnämnda budgetår förutsatts överflyttade till avlöningsstaten. Vid bedömande av medelsbehovet för nästa budgetår borde hänsyn tagas till ökad patientbeläggning och prisstegringen. Det härav ökade medelsbehovet motverkades å andra sidan av den genomförda textilransoneringen. Delposten syntes fördenskill kunna uppföras med oförändrat belopp.

Jämväl delposterna *läkemedel m. m., familjevård* samt *automobiler och transporter* har styrelsen ansett kunna uppföras med oförändrade belopp eller respektive 455,000, 500,000 och 120,000 kronor. Därvid har styrelsen beträffande delposten familjevård åberopat framställda krav å högre ersättning för de i familjevård omhändertagna patienterna och beträffande delposten automobiler och transporter meddelat, att vissa ytterligare bilar försetts med gengasaggregat och tagits i bruk under senare tid. Belastningen å sistnämnda delposter utgjorde för budgetåret 1941/42 436,767 respektive 103,032 kronor.

Delposten *patienternas sysselsättning och förströelse* har styrelsen på grund av ökad patientbeläggning och prisstegring föreslagit höjd från 320,000 kronor till 330,000 kronor. Slutligen har delposten *diverse utgifter* med hänsyn till

belastningen å delposten för budgetåret 1941/42 (91,132 kronor) ansetts kunna sänkas med 10,000 kronor till 100,000 kronor.

Styrelsen har i enlighet härmed föreslagit, att posten till övriga utgifter upptages till 11,790,000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså enligt styrelsens beräkningar uppgå till (125,000 + 70,000 + 4,440,000 + 11,790,000) 16,425,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Vid sin uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen utgått från att medeltalet vårdade å statens sinnessjukhus under nämnda budgetår komme att uppgå till 22,190 patienter. Därvid har styrelsen räknat med full beläggning av, förutom samtliga hittillsvarande sjukhus, Sidsjöns sjukhus vid Sundsvall. Mot denna utgångspunkt har jag intet att erinra.

Vad härefter angår de olika anslagsposterna är det givetvis vanskligt att i nuvarande läge rätt uppskatta medelsbehovet för en förvaltning av den omfattning det här gäller. Vid en av förhållandena påkallad sträng bedömning av medelsbehovet för de skilda ändamålen synes det mig dock möjligt att i vissa fall räkna med lägre belopp än medicinalstyrelsen gjort.

Posten till sjukvård m. m. torde, i avbidan å vidare erfarenhet rörande utgifterna för detta ändamål, kunna upptagas till ett belopp av 110,000 kronor.

Posten till reseersättningar lär med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört böra bibehållas vid oförändrat belopp eller 70,000 kronor.

Vid sin uppskattning av posten till expenser har medicinalstyrelsen beträffande medelsbehovet för bränsle, lyse och vatten utgått från belastningen för sistförflutna budgetår och därtill lagt ett belopp motsvarande redan inträffad prisstegring samt beräknad merkostnad för Sidsjöns sjukhus. Bränsleåtgången var emellertid under nämnda budgetår osedvanligt stor på grund av den stränga vintern. Enligt min mening är det i princip riktigare att vid en uppskattning av ifrågavarande utgifter utgå från ett mera normalt bränslebehov. Sker detta, torde det av medicinalstyrelsen beräknade beloppet, 4,320,000 kronor, kunna begränsas till förslagsvis 3,800,000 kronor. För övriga expenser bör med hänsyn till Sidsjöns sjukhus beräknas ett något högre belopp än för innevarande budgetår. Avses för detta ändamål 110,000 kronor, skulle posten till expenser i sin helhet komma att uppgå till (3,800,000 + 110,000) 3,910,000 kronor.

Av de under övriga utgifter upptagna delposterna torde en uppräknig av delposterna till tvätt och renhållning samt utspisning icke kunna undvikas. Med någon jämkning av medicinalstyrelsens förslag beräknar jag härför 320,000 respektive 8,850,000 kronor, varvid jag särskilt beaktat, att från dessa poster hittills bestritts vissa personalkostnader, som från och med innevarande budgetår överflyttats till avlöningsstaten. Beträffande återstående delposter synes ett flertal kunna något nedräknas i anslutning till belastningen för sistförflutna budgetår, även om hänsyn tages till öppnandet av Sidsjöns sjukhus. Jag anser mig sålunda kunna förorda, att delposten till inventarier uppföres med 250,000 kronor, delposten till linne, gång- och sängkläder med 760,000 kronor, delposten till läkemedel med 450,000 kronor,

delposten till familjevård med likaledes 450,000 kronor, delposten till automobiler och transporter med 110,000 kronor, delposten till patienternas sysselsättning och förströelse med 320,000 kronor samt delposten till diverse med 100,000 kronor. Posten till övriga utgifter skulle i enlighet härmed komma att belöpa sig till 11,610,000 kronor. Denna beräkning förutsätter, att största sparsamhet iakttages från medicinalstyrelsens och de lokala myndigheternas sida vid bedömandet av förekommande utgiftsbehov. I förhållande till innevarande budgetår innebär mitt förslag likväl en ökning av posten med 385,000 kronor.

Vid bifall härtill skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår beräknas sålunda:

|                                                                  |        |            |
|------------------------------------------------------------------|--------|------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 110,000    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 70,000     |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 3,910,000  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 11,610,000 |
| Summa kronor                                                     |        | 15,700,000 |

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 15,700,000

[105.] 18. **Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 205,000 | 261,883       |
| 1941/42 .....                    | 235,000 | 290,865       |
| 1942/43 .....                    | 260,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 290,000 | —             |

Enligt ett den 5 september och 24 oktober 1928 mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena sidan samt Malmöhus läns landsting å andra sidan träffat avtal åligger det staten att till landstinget utbetala driftkostnadsersättning för å psykiatriska kliniken i Lund vårdade sjuka. Ersättningen skall för varje underhållsdag utgå med ett belopp motsvarande kostnaden per underhållsdag vid Lunds lasarett för det år, ersättningen avser, dock ej med högre belopp än som motsvarar medelkostnaden per dag för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent. Från det sålunda beräknade ersättningsbeloppet skola avräknas de vårdavgifter, som skola gäldas för på kliniken vårdade sjuka.

Avtalet gäller tills vidare med en uppsägningstid av fem år, dock att avtalet skall äga giltighet under minst tjugu år från avtalstidens början. Önskar någondera parten ändring i avtalet, skola underhandlingar därom utan dröjsmål upptagas mellan parterna. Uppnås därvid enighet, skall den ändrade bestämmelsen, där ej annat överenskommes, omedelbart träda i tillämpning.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* — under hänvisning till att driftkostnaden vid Lunds lasarett ökats på grund av den allmänna prisstegringen och att någon sänkning av nämnda kostnad icke torde vara att förvänta under nästa budgetår — ansett anslaget för nämnda budgetår böra nära anslutas till belastningssiffran för budgetåret 1941/42 och alltså bestämmas till 290,000 kronor.

Departements-  
chefen.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 290,000

[106.] 19. **Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 4,400,000 | 5,079,950     |
| 1941/42 .....                    | 5,000,000 | 5,763,285     |
| 1942/43 .....                    | 5,500,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 6,400,000 | —             |

Genom avtal mellan Kungl. Maj:t och städerna Stockholm, Göteborg och Malmö hava dessa städer förbundit sig att för all framtid omhänderhava vården av sådana sinnessjuka, som hava hemortsrätt därstädes, varvid dock vissa mindre kategorier sinnessjuka undantagits. För den sjukvård, som städerna sálunda skola ombesörja, utgår årligt bidrag av statsverket enligt i avtalen fixerade grunder dels för driftkostnad, dels för s. k. platskostnad. En sammanfattning av dessa avtal återfinnes i 1928 års statsverksproposition (V s. 195—196).

Genom brev den 30 april 1927 och den 31 maj 1929 har Kungl. Maj:t fastställt vissa detaljbestämmelser beträffande statsbidragen i anslutning till de i avtalen meddelade föreskrifterna.

Förevarande anslag är avsett för bestridande av statens kostnader enligt avtalen. Under budgetåret 1943/44 skall statsbidrag utgå för kalenderåret 1943.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår och därvid anført, bland annat, följande:

Belastningen på förevarande anslag har under åren i allmänhet blivit större än vad som på förhand beräknats. Orsaken till överbelastningen är numera till huvudsaklig del att finna i den fortgående stegringen av vårdkostnaden på statens sinnessjukhus.

För att det belopp, vartill anslaget må upptagas i riksstaten för budgetåret 1943/44, skall i möjligaste mån motsvara anslagsbelastningen, har förutsatts, att den folkökning i nämnda städer, som kan hava uppkommit intill den 1 januari 1943, uppgår till cirka 10,000 personer, att antalet underhållsdagar på statens sinnessjukhus på grund av ibruktagandet av 918 nya



vårdplatser (Sidsjöns sjukhus) under 12 månader av år 1943 stigit med omkring 335,000 samt att den på statsverket belöpande kostnaden för underhållsdag på statens sinnessjukhus, som år 1941 uppgick till 3 kronor 29 öre, med hänsyn till fortgående prisstegringar på olika förnödenheter kommer att uppgå till 3 kronor 60 öre. Med utgångspunkt från nämnda förutsättningar har det sammanlagda statsbidraget till ifrågavarande städers sinnessjukvård för budgetåret 1943/44 beräknats till 6,449,542 kronor.

I anslutning härtill anser sig styrelsen böra omnämna, att förhandlingar för närvarande pågå mellan styrelsen och representanter för ifrågavarande städer angående revision av på området gällande avtal. För förhandlingarnas genomförande hava parterna ansett nödvändigt att verkställa vissa, delvis ganska vidlyftiga statistiska undersökningar, vilka ännu icke slutförts. Det synes under sådana förhållanden ovisst, huruvida förhandlingarna kunna avslutas inom sådan tid, att resultatet därav kommer att nämnvärt påverka belastningen å anslaget för budgetåret 1943/44.

Med hänsyn till de delvis osäkra förutsättningar, varå förenämnda beräkningar vila, torde anslagets höjning kunna begränsas till 6,400,000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med 6,400,000 kronor.

Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört och jag under hand inhämtat torde man knappast kunna räkna med att en eventuell revision av ifrågavarande avtal skall komma att påverka anslagsbehovet för nästa budgetår. Vid sådant förhållande och då de av medicinalstyrelsen verkställda beräkningarna synas i allt väsentligt godtagbara, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 6,400,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag* av ..... kronor 6,400,000

[107.] 20. **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka, reservationsanslag.** För innevarande budgetår har till bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka anvisats ett reservationsanslag av 500,000 kronor. För bidrag till driften av dylika hem har för samma budgetår anvisats ett förslagsanslag av 700,000 kronor.

Med skrivelser den 15 och 25 april 1942 har *besparingsberedningen* överlämnat av sakkunniga inom beredningen utarbetade promemorior rörande ifrågavarande båda anslag.

Vidare har *Malmöhus läns fattigvårdsförbund* i skrivelse den 2 november 1942 gjort framställning om ändring av grunderna för hithörande vårdhems anordnande och drift.

Slutligen har *medicinalstyrelsen* med skrivelse den 6 november 1942 framlagt förslag angående medelsbehovet för bidrag till uppförande och drift av vårdhemmen för lättskötta sinnessjuka under nästa budgetår, därvid sty-

relsen uppskattat ifrågavarande behov till respektive 700,000 och 1,000,000 kronor.

Remissbehandlingen av besparingsberedningens promemorior och Malmöhus läns fattigvårdsförbunds framställning har ännu icke helt avslutats, varför jag icke är beredd att nu taga ställning till de däri framförda förslagen och synpunkterna. Anslagen torde därför böra tills vidare upptagas med beräknade belopp. På grundval av en inom departementet verkställd preliminär uppskattning av medelsbehovet får jag härvid förorda, att anslaget till bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka beräknas till 400,000 kronor samt anslaget till bidrag till driften av dylika vårdhem till 900,000 kronor.

Beträffande det sistnämnda anslaget gör jag hemställa under nästa punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 400,000

[108.] 21. **Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under föregående punkt anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan å särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 900,000

[109.] 22. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 83,000 | 82,008        |
| 1942/43 .....                    | 85,500 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 86,800 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, vilken finnes intagen å s. 257 i statsliggaren för innevarande budgetår.

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

#### Avlöningsstat.

|                                                                   |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 41,000 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t .....                          | » 1,200       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....            | » 32,800      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 10,500      |
| <hr/> Summa förslagsanslag kronor 85,500                          |               |

Skolöverstyrelsen har med utlåtande den 31 augusti 1942 överlämnat av *anstaltsstyrelsen* uppgjort förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har däri föreslagit en uppräknig av posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 500 kronor på grund av löneklassuppflyttningar. Anstaltsstyrelsen har vidare, under åberopande av tidigare framställningar och statsutskottets utlåtande nr 5 till 1942 års riksdag (s. 137) i anledning av väckt motion angående föreståndartjänstens vid anstalten lönegradsplacering, föreslagit, att föreståndartjänsten skulle uppflyttas från lönegrad A 22 till A 25 eller till samma lönegrad som fastställts för de e. o. föreståndartjänsterna vid statens yrkeshem, med vilka tjänster enligt styrelsens mening föreståndartjänsten vid anstalten vore att jämställa. Slutligen har styrelsen föreslagit, att en extra ordinarie lärartjänst i lönegraden Eo 19 överföres till ordinarie stat. Till stöd härför har anförts, att ifrågasvarande tjänst för framtiden vore oundgängligen nödvändig. Vid bifall till dessa förslag har styrelsen uppskattat posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 47,400 kronor.

Posten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, har föreslagits utgå med oförändrat belopp, 1,200 kronor.

I fråga om posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har anstaltsstyrelsen räknat med höjning i anledning av löneklassuppflyttningar och ökade utgifter för vikarier med tillhoppa 865 kronor. Genom den föreslagna överflyttningen av en extra ordinarie lärare till ordinarie stat har å andra sidan en nedräkning kunnat ske av posten, vilken föreslås upptagen med 28,900 kronor.

Posten till rörligt tillägg slutligen har uppförts med samma belopp som för innevarande budgetår eller 10,500 kronor.

Enligt anstaltsstyrelsens beräkningar skulle sålunda anslaget för nästa budgetår upptagas med  $(47,400 + 1,200 + 28,900 + 10,500)$  88,000 kronor.

Såväl *den pedagogiske inspektören för sinnesslöundervisningen* som *inspektören för sinnesslövården* hava lämnat anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

*Skolöverstyrelsen* har i fråga om anstaltsstyrelsens förslag att uppflytta föreståndarbefattningen i högre lönegrad och överföra extra ordinarie ämneslärarbefattningen å ordinarie stat anført följande.

I anledning av att Kungl. Maj:t i 1942 års statsverksproposition föreslagit, att föreståndarbefattningen, då extra ordinarie i 23 lönegraden, skulle överföras till ordinarie stat i 22 lönegraden, hade i en motion hemställts, att riksdagen måtte besluta uppföra befattningen i lönegrad A 25. Motionären hade därvid framhållit, att lönereglering för personalen å Salbohedsanstalten genomförts den 1 juli 1939 i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som tillämpats beträffande den statliga skyddshemspersonalen, att föreståndaren därvid jämställts med föreståndare för skolhem men att anstaltens verksamhet därefter utvidgats så, att icke ens yrkeshemmen, vilkas föreståndare av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagits hänföra till 24 lönegraden, för närvarande komme upp till dess storlek. I anledning härav hade statsutskottet anført, att den av motionären anställda jämförelsen mellan ifrågasvarande befattning och motsvarande tjänster vid skyddshemmen

enligt utskottets mening vore värd beaktande. Utskottet ville dock erinra om att med prövningen av tjänsteförteckningssakkunnigas förslag om överförande av sistnämnda tjänster å ordinarie stat fått anstå i avbidan på närmare erfarenhet rörande den lämpligaste formen för skyddshemmens organisation. Då frågan om skyddshemsföreståndarnas lönegradsplacering alltså ställts på framtiden, vore utskottet icke berett att tillstyrka motionen. Dock syntes anledning till uppskov med att uppföra Salbohedsanstaltens föreståndare på ordinarie stat icke föreligga. Under förutsättning att frågan om förbättrad löneställning för denne upptoges till förnyat övervägande i samband med frågan om skyddshemsföreståndarnas slutliga lönegradsplacering, ville utskottet därför förorda Kungl. Maj:ts förslag att placera befattningen i lönegrad A 22.

Med hänsyn till vad statsutskottet sålunda anfört anser sig överstyrelsen vid beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1943/44 böra räkna med att föreståndaren bibehålles vid nuvarande lönegradsplacering. Överstyrelsen förutsätter därvid, att, därest frågan om skyddshemsföreståndarnas slutliga lönegradsplacering före nämnda budgetår upptages till avgörande, föreståndarbefattningen vid Salbohedsanstalten uppflyttas i högre lönegrad och i anledning därav anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän vid anstalten höjes med erforderligt belopp.

Anstaltsstyrelsens förslag om överförande av anstaltens extra ordinarie lärarbefattning till ordinarie stat är överstyrelsen icke beredd att nu tillstyrka. Befattningen inrättades i början av år 1940 i anledning av anstaltens utvidgning genom överflyttning dit av själsligt abnorma manliga skyddshemselever. Samtidigt utökades anstaltens personal med två extra ordinarie arbetsledare och två extra ordinarie vårdare. I detta sammanhang vill överstyrelsen erinra om att styrelsen för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor tidigare hemställt, att extra ordinarie ämneslärarinnan vid denna anstalt måtte erhålla ordinarie anställning. Frågan om samtliga dessa befattningars överförande till ordinarie stat synes enligt överstyrelsens mening böra upptagas till övervägande i ett sammanhang.

Överstyrelsen har i anslutning härtill föreslagit, att posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän höjes med allenast så stort belopp, som påkallas av löneklassuppflyttningar, eller med 500 kronor till 41,500 kronor.

Posten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, har överstyrelsen i likhet med anstaltsstyrelsen upptagit till oförändrat belopp.

Till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har överstyrelsen beräknat 33,700 kronor eller 900 kronor högre än som anvisats för innevarande budgetår.

Posten till rörligt tillägg har överstyrelsen höjt med 200 kronor till 10,700 kronor.

Enligt överstyrelsens förslag skulle alltså anslaget för nästa budgetår beräknas till (41,500 + 1,200 + 33,700 + 10,700) 87,100 kronor.

Departements-  
chefen.

Av vad jag förut denna dag under punkt 83 anfört framgår, att jag ansett mig icke kunna för närvarande upptaga skyddshemsföreståndarnas lönefråga till slutlig prövning. Vid sådant förhållande torde med prövningen av anstaltsstyrelsens förslag om uppflyttning till högre lönegrad av föreståndaren vid denna anstalt ävenledes böra anstå. I likhet med skolöverstyrelsen

är jag icke heller beredd att i nuvarande läge tillstyrka förslaget om överförande till ordinarie stat av anstaltens extra ordinarie lärarbefattning.

Med dessa utgångspunkter torde skolöverstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår kunna i huvudsak godtagas. Dock synes mig posten till avlöningar till icke-ordinarie personal kunna begränsas till 33,500 kronor och posten till rörligt tillägg till 10,600 kronor, varigenom anslaget i sin helhet skulle komma att upptagas till (41,500 + 1,200 + 33,500 + 10,600) 86,800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

#### Avlöningsstat.

|                                                                    |        |
|--------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> kronor | 41,500 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t..... »                          | 1,200  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.. »               | 33,500 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                       | 10,600 |

Summa förslagsanslag kronor 86,800;

*dels* ock till Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 86,800

[110.] 23. Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 76,600 | 94,582        |
| 1942/43 .....                    | 86,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 87,000 | —             |

Den 24 april 1942 har Kungl. Maj:t för tillämpning under innevarande budgetår fastställt omkostnadsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |        |        |
|------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 500    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 1,200  |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 16,200 |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 68,100 |
| Summa kronor                                                     |        | 86,000 |

Omkostnadsstaten är i fullständigt skick intagen i innevarande års statsliggare s. 258.

Med skrivelse den 31 augusti 1942 har skolöverstyrelsen överlämnat förslag av *anstaltsstyrelsen* rörande beräkningen av anstaltens omkostnader för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har häri föreslagit, att posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare samt till reseersättningar upptagas med oförändrade belopp. I fråga om posten till expenser har styrelsen föreslagit, att det till bränsle, lyse och vatten beräknade beloppet i anslutning till de verkliga utgifterna för ifrågavarande ändamål under de två sistförflutna budgetåren höjes med 3,000 kronor till 18,000 kronor. Då för övriga expenser räknats med oförändrat belopp eller 1,200 kronor, skulle alltså till expenser erfordras 19,200 kronor. Vad angår posten till övriga utgifter har styrelsen föreslagit en höjning av delposten till underhåll av byggnader från 2,000 kronor till 2,500 kronor. Till stöd härför anføres, att det tidigare anvisade beloppet varit otillräckligt för de äldre byggnadernas nödvändiga underhåll. Härtill komme, att styrelsen hade att från och med budgetåret 1942/43 jämväl underhålla vissa av byggnadsstyrelsen år 1940 uppförda byggnader. Styrelsen har vidare med hänsyn till en befarad ytterligare höjning av livsmedelspriserna föreslagit en höjning av delposten till utspisning för elever från 32,000 kronor till 35,000 kronor, vilken sistnämnda summa motsvarade ett dagportionspris av 1 krona 20 öre. Övriga delposter har styrelsen upptagit till oförändrade belopp. Styrelsens förslag innebär en förhöjning av posten till övriga utgifter med sammanlagt 3,500 kronor till 71,600 kronor.

Vid bifall till vad styrelsen föreslagit skulle medelsbehovet för nästa budgetår utgöra (500 + 1,200 + 19,200 + 71,600) 92,500 kronor.

*Skolöverstyrelsen, den pedagogiske inspektören för sinnesslöundervisningen och inspektören för sinnesslövärderna* hava förklarat sig icke hava något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Departements-  
chefen.

Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för sjukvård m. m. och reseersättningar synes mig böra godtagas. För dessa ändamål böra alltså avses respektive 500 och 1,200 kronor.

Posten till expenser torde med hänsyn till de verkliga utgifterna för bränsle, lyse och vatten under de två sistförflutna budgetåren böra uppräknas något, förslagsvis till 17,200 kronor.

Mot anstaltsstyrelsens uppskattning av posten till övriga utgifter har jag icke funnit anledning till annan erinran än att delposterna till underhåll av byggnader och utspisning torde böra upptagas med oförändrade belopp. Posten i sin helhet skulle därmed uppgå till 68,100 kronor eller samma belopp som beräknats för innevarande budgetår.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anstaltens omkostnadsstat komma att för nästa budgetår upptaga följande huvudposter:

|                                                                  |        |                     |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 500                 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 1,200               |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 17,200              |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 68,100              |
|                                                                  |        | <hr/>               |
|                                                                  |        | Summa kronor 87,000 |

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag* av ..... kronor 87,000

[111.] 24. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Avlöningar, förlagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 44,400 | 43,561        |
| 1942/43 .....                    | 46,900 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 46,900 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt av riksdagen godkänd avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43. Beträffande innehållet i densamma och i anslutning därtill meddelade bestämmelser får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 259.

Skolöverstyrelsen har med skrivelse den 31 augusti 1942 överlämnat förslag av *anstaltsstyrelsen* rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har däri föreslagit allenast den förändringen i fråga om anstaltens personal, att tjänsten som vaktmästare vid anstalten, vilken för närvarande vore förenad med arvode, måtte från och med den 1 januari 1944 uppföras å extra ordinarie stat med placering i 5:e lönegraden. Den nuvarande innehavaren av tjänsten ämnade vid nämnda tidpunkt av åldersskäl avgå från tjänsten. Ett bifall till styrelsens förslag komme ej att påverka beräkningen av de olika anslagsposterna. Styrelsen har i enlighet härmed hemställt, att avlöningsstaten för anstalten måtte för nästa budgetår bibehållas oförändrad.

*Skolöverstyrelsen, den pedagogiske inspektören för sinnesslöundervisningen och inspektören för sinnesslövärdnaden* hava lämnat anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

Mot anstaltsstyrelsens, av skolöverstyrelsen biträdde förslag har jag icke någon annan erinran att framställa än att den föreslagna vaktmästartjänsten tills vidare torde böra givas karaktären av extra befattning i 5:e lönegraden.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag* av ..... kronor 46,900

[112.] 25. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader, förlagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 22,300 | 25,211        |
| 1941/42 .....                    | 30,300 | 29,792        |
| 1942/43 .....                    | 32,800 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 35,000 | —             |

Den 24 april 1942 har Kungl. Maj:t för tillämpning under budgetåret 1942/43 fastställt omkostnadsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |        |                           |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------------------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 300                       |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 200                       |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 6,150                     |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 26,150                    |
|                                                                  |        | <hr/> Summa kronor 32,800 |

Omkostnadsstaten är i fullständigt skick intagen i innevarande års statsliggare s. 259.

Med skrivelse den 31 augusti 1942 har skolöverstyrelsen överlämnat *anstaltsstyrelsens* beräkningar rörande anstaltens omkostnader för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har härvid föreslagit, att posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare med hänsyn till belastningen sänkes från 300 kronor till 200 kronor. Posterna till reseersättningar och expenser hava upptagits till oförändrade belopp.

I fråga om posten till övriga utgifter har styrelsen föreslagit en höjning av delposten till inköp och underhåll av inventarier med 500 kronor till 1,500 kronor. Till stöd härför har anförts, att möblerna i vissa personalrum, elevernas trädgårdsmöbler, förrådet av servis och husgeråd m. m. vore i stort behov av underhåll och kompletteringar. Delposten till utspisning för elever har styrelsen föreslagit höjd från 12,050 kronor till 13,700 kronor, motsvarande en höjning av dagportionspriset från för innevarande budgetår beräknade 75 öre till 85 öre. Beträffande delposten till beklädnad och sängkläder har styrelsen anført, att anstaltens sängutrustning i väntan på mer normala tider och av brist på anslagsmedel icke i önskvärd mån blivit förnyad, varför nyanskaffning av dylik utrustning måste ske. Styrelsen har vidare räknat med ökade utgifter för beklädnad av elever. Delposten har på grund härav ansetts böra höjas med 1,200 kronor till 3,200 kronor. Slutligen har styrelsen föreslagit en höjning av delposten till hälso- och sjukvård från 700 kronor till 1,200 kronor. Styrelsen framhåller, att det för ifrågavarande ändamål tidigare anvisade beloppet ej visat sig förslå till att bereda eleverna välbehövlig tandvård, ej heller att täcka de kostnader, som uppkomma då elev före försöksutskrivningen skall undergå steriliserande operation. Övriga här ej nämnda delposter har styrelsen ansett kunna bibehållas oförändrade. Posten till övriga utgifter har i enlighet härmed upptagits till 30,000 kronor.

Till bestridande av anstaltens omkostnader skulle sålunda enligt anstaltsstyrelsens beräkningar erfordras (200 + 200 + 6,150 + 30,000) 36,550 kronor.

Såväl *den pedagogiske inspektören för sinnesslövundervisningen* som *inspektören för sinnesslövården* hava lämnat anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

*Skolöverstyrelsen* har förklarat sig intet ha att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag utom såvitt angår den föreslagna höjningen av delposten till



inköp och underhåll av inventarier. Överstyrelsen har funnit en höjning av delposten nödvändig men ansett höjningen kunna begränsas till 250 kronor.

Anstaltsstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för sjukvård m. m., Departements-  
chefen. reseersättningar och expenser föranleder icke någon erinran från min sida. Jag räknar alltså med respektive 200, 200 och 6,150 kronor för dessa ändamål.

Beträffande övriga utgifter anser jag mig för närvarande icke kunna förorda en höjning av posten till inköp och underhåll av inventarier. Jag vill därvid erinra om att delposten för innevarande budgetår höjts med 500 kronor. Däremot finner jag mig böra tillstyrka den föreslagna höjningen av delposten till utspisning för elever till 13,700 kronor. En mindre höjning synes även böra vidtagas av delposterna till beklädnad samt hälso- och sjukvård. Jag förordar, att dessa delposter upptagas med 2,450 och 900 kronor, innebärande en höjning med respektive 450 och 200 kronor. Övriga delposter torde i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag böra uppföras med oförändrade belopp. Posten till övriga utgifter skulle då komma att belöpa sig till 28,450 kronor.

I enlighet med vad sålunda föreslagits böra anstaltens omkostnader för nästa budgetår beräknas på följande sätt:

|                                                                  |        |               |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 200           |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 200           |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 6,150         |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 28,450        |
| <b>Summa kronor</b>                                              |        | <b>35,000</b> |

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 35,000

[113.] 26. **Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa, *förslagsanslag*.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 1,250,000 | 1,333,564     |
| 1942/43 .....                    | 1,640,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1,700,000 | —             |

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 236), ändrad genom kungörelse nr 268/1942.]

Statsbidrag till anstalt för vård av obildbara sinnesslöa utgår halvårsvis i efterskott och utgör från och med den 1 juli 1942 högst 225 kronor för envar av det antal patienter, som i medeltal för dag under det gångna halvåret vårdats på anstalten. Motsvarande belopp utgjorde tidigare 180 kronor per patient och halvår.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* med utgångspunkt från belastningen för budgetåret 1941/42 beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår vid oförändrat platsantal till 1,666,950 kronor. Med beaktande av tillika att antalet vårdplatser kunde väntas öka med omkring 100, föreslår styrelsen, att anslaget upptages till i runt tal 1,700,000 kronor.

Departements-  
chefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 1,700,000

[114.] 27. **Bidrag till anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 1,175,000 | 1,259,242     |
| 1942/43 .....                    | 1,600,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1,600,000 | —             |

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 237), ändrad genom kungörelser nr 381/1940 och 269/1942.]

Från och med den 1 juli 1942 utgår statsbidrag till kommunal anstalt med *dels* 225 kronor för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen å anstalten eller på dess bekostnad åtnjtit underhåll, *dels* 112 kronor 50 öre för vart och ett av det antal andra i anstalten intagna barn, som i medeltal för dag under lästerminen deltagit i undervisningen, *dels* 175 kronor för var och en sinnesslös elev, som icke är fallandesjuk eller blind och som i medeltal för dag under halvåret varit intaget å arbetshem, *dels* ock 225 kronor till blind sinnesslös. Till enskild anstalt utgår statsbidrag med *högst* nu angivna belopp. Till arbetshem, som anordnar kontrollerad familjevård för sinnesslöa, utgår statsbidrag med belopp, motsvarande arbetshemmets kostnad för sålunda under halvåret utackorderade, dock högst 90 kronor för envar av medeltalet utackorderade under halvåret.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* anför, att, enär statsbidraget från och med den 1 juli 1942 höjts med genomsnittligt 25 procent och antalet vårdplatser kunde väntas öka med omkring 100, därav hälften skolplatser och hälften arbetshemsplatser, anslagsbehovet för nästa budgetår kunde beräknas till omkring 1,614,000 kronor. Med hänsyn till ovissheten i dessa beräkningar har styrelsen emellertid ansett anslaget kunna bibehållas vid oförändrat belopp eller 1,600,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Medicinalstyrelsens uppskattning av anslagsbehovet för nästa budgetår har ej givit mig anledning till erinran.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka*, för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,600,000

[115.] 28. **Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 370,200 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* beräknat anslagsbehovet under förevarande punkt för nästa budgetår till 366,000 kronor.

Genom beslut den 26 september 1941 utvidgades den av mig under punkten Statens sinnessjukhus: Avlöningar omförmälda tjänsteförteckningsrevisionen att omfatta även statens anstalt för fallandesjuka. Vid sådant förhållande torde förevarande anslagspunkt tills vidare böra upptagas med allenast beräknat belopp. I avbidan på tjänsteförteckningsrevisionens slutförande torde anslaget därvid böra upptagas med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 370,200

[116.] 29. **Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 145,000 | 206,184       |
| 1941/42 .....                    | 166,000 | 226,807       |
| 1942/43 .....                    | 190,200 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 207,400 | —             |

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1942 fastställt omkostnadsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas under budgetåret 1942/43. Staten upptager följande huvudposter:

|                                                                  |        |         |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 1,500   |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 600     |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 45,000  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 143,100 |
| Summa kronor                                                     |        | 190,200 |

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 264.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid föreslagit en sänkning av posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare från 1,500 kronor till 1,400 kronor. Belastningen å denna post utgjorde för sistförflutna budgetår 1,378 kronor.

Posten till reseersättningar har styrelsen upptagit till oförändrat belopp eller 600 kronor.

Vad angår posten till expenser föreslår styrelsen en höjning av delposten bränsle, lyse och vatten m. m. från 42,000 kronor till 66,000 kronor. Styrelsen uppger, att belastningen å delposten för budgetåret 1941/42 utgjorde cirka

63,900 kronor, varav 45,950 kronor hänförde sig till bränslekostnader. För nästa budgetår borde man räkna med en viss höjning av hithörande utgifter på grund av redan inträffade prisstegringar och höjda fraktkostnader. Därest den i anledning härav föranledda utgiftsökningen uppskattades till 2,000 kronor, komme bränslekostnaderna att stiga till ungefär 48,000 kronor. Då övriga till delposten hänförliga kostnader icke torde komma att understiga beloppet av motsvarande utgifter för budgetåret 1941/42, borde delposten alltså uppräknas till  $(48,000 + 18,000)$  66,000 kronor. Jämväl delposten till övriga expenser har styrelsen, under framhållande av att belastningen å delposten för budgetåret 1941/42 uppgått till 3,500 kronor samt att det för innevarande budgetår anvisade anslaget kunde förväntas bli otillräckligt, föreslagit höjd från 3,000 kronor till 3,300 kronor. Till expenser skulle sålunda erfordras sammanlagt  $(66,000 + 3,300)$  69,300 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter har styrelsen föreslagit en höjning av delposten till inköp och underhåll av inventarier från 1,400 kronor till 2,000 kronor. Styrelsen framhåller, att belastningen å delposten för budgetåret 1941/42 utgjort 1,897 kronor samt att på grund av den erfarenhet, som numera vunnits i fråga om behovet av medel för löpande utgifter för ifrågavarande ändamål, den föreslagna höjningen syntes befogad. Delposten till utspisning har styrelsen, under hänvisning till att utgifterna för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1941/42 uppgått till 119,889 kronor samt att därefter ytterligare prisstegringar ägt rum, uppräknat med 15,000 kronor till 125,000 kronor. Delposten till läkemedel m. m. har styrelsen med hänsyn till belastningen för det sistförflutna budgetåret (9,333 kronor) ansett böra höjas med 300 kronor till 9,000 kronor. Det för patienternas sysselsättning och förströelse erforderliga beloppet har styrelsen däremot ansett kunna sänkas från 3,500 kronor till 3,200 kronor. Belastningen å denna post utgjorde för sistförflutna budgetår 2,984 kronor. Övriga delposter, avseende tvätt- och renhållning, linne, gång- och sängkläder ävensom diverse utgifter har styrelsen upptagit till oförändrade belopp, respektive 5,000, 10,000 och 4,500 kronor. Styrelsen har i enlighet härmed föreslagit, att posten övriga utgifter upptages till 158,700 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså enligt styrelsens beräkningar uppgå till  $(1,400 + 600 + 69,300 + 158,700)$  230,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Emot styrelsens uppskattning av posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare samt till reseersättningar har jag intet att erinra. Posterna böra sålunda upptagas med 1,400 respektive 600 kronor.

Vad angår posten till expenser, torde den höga belastningssiffran å delposten bränsle, lyse och vatten m. m. för föregående budgetår, vilken förorsakades av den ovanligt stränga kylan under sistlidna vinter, knappast böra läggas till grund för uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår. Även om man utgår från ett mera normalt bränslebehov, synes dock en höjning av posten påkallad, förslagsvis med 8,000 kronor till 50,000 kronor. Till övriga expenser torde böra avses samma belopp,

som anvisats för innevarande budgetår, eller 3,000 kronor. För bestridande av expenser böra alltså beräknas sammanlagt (50,000 + 3,000) 53,000 kronor.

I fråga om posten till övriga utgifter anser jag mig för närvarande förhindrad att tillstyrka en höjning av delposten till inköp och underhåll av inventarier. För ändamålet bör alltså beräknas ett oförändrat belopp av 1,400 kronor. Det för tvätt och renhållning erforderliga beloppet torde med hänsyn till belastningen för det senast förflutna budgetåret (4,400 kronor) kunna sänkas till 4,500 kronor. Motsvarande gäller delposten till patienternas sysselsättning och förströelse, vilken post synes böra uppföras med 3,000 kronor. Å andra sidan läser delposten till utspisning böra i nära anslutning till belastningen för budgetåret 1941/42 uppräknas till 120,000 kronor. I fråga om övriga delposter biträder jag styrelsens förslag. Anslagsposten till övriga utgifter bör i enlighet härmed upptagas med 152,400 kronor.

Vid bifall härtill skulle anstaltens omkostnadsanslag komma att för nästa budgetår beräknas sålunda:

|                                                                  |        |         |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 1,400   |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 600     |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 53,000  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 152,400 |
| Summa kronor                                                     |        | 207,400 |

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 207,400

[117.] 30. **Bidrag till epileptikeranstalter, *förslagsanslag*.**

| Budgetår                        | Anslag  | Nettoutgifter |
|---------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42.....                    | 290,000 | 274,156       |
| 1942/43.....                    | 325,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> )..... | 335,000 | —             |

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 237), ändrad genom kungörelser nr 381/1940 och 269/1942.]

Från och med den 1 juli 1942 utgår statsbidrag till kommunal anstalt med 250 kronor och till enskild anstalt med *högst* samma belopp för var och en av det antal patienter, som i medeltal för dag under halvåret varit intaget å uppfostringsanstalt eller arbetshem för fallandesjuka. Vidare utgår från och med den 1 juli 1940 statsbidrag med  $\frac{1}{3}$  av anstalts sammanlagda kostnad för i familjevård utackorderade patienter, dock *högst* 150 kronor för envar av medeltalet utackorderade under halvåret.

Vid sidan härav har på grund av särskilt medgivande av riksdagen för vart och ett av de fyra senaste budgetåren till svenska diakonanstalten utgått ett extra statsbidrag av 8,000 kronor för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anslag för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att nettoutgifterna för hithörande anstalter — efter avdrag av 8,000 kronor för undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem — uppgått till 266,156 kronor. Enär statsbidraget från och med den 1 juli 1942 ökats med cirka 10 procent, har styrelsen ansett sistnämnda belopp böra för nästa budgetår höjas till 292,771 kronor. Härjämte har styrelsen räknat med 25,000 kronor för omkring 50 nytillkommande vårdplatser samt 10,000 kronor för ökade kostnader för i familjevård utackorderade patienter.

För undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem har styrelsen räknat med ett extra bidrag av samma storlek, som beviljats för innevarande budgetår.

I enlighet med det anförda har styrelsen uppskattat medelsbehovet för ifrågavarande anstalter under nästa budgetår till (292,771 + 25,000 + 10,000 + 8,000) 335,771 kronor eller i avrundat belopp 335,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Medicinalstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår synes mig kunna godtagas. Detta innebär bland annat, att för undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem skulle utgå ett extra bidrag med samma belopp som för innevarande budgetår eller 8,000 kronor. Härför torde särskilt medgivande böra utverkas av riksdagen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att till svenska diakonanstalten må — utan hinder av gällande bestämmelser om statsbidrag till epileptikeranstalter — för tiden från och med den 1 juli 1943 till och med den 30 juni 1944 utgå ett extra statsbidrag med högst 8,000 kronor för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning, på villkor att vid densamma mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar, som inspektören för sinnesslövrården må meddela;  
*dels* ock till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 335,000

[118.] 31. **Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 85,000 | 88,492        |
| 1942/43 .....                    | 85,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 90,000 | —             |

[Kungörelse den 4 juni 1937 (nr 303), ändrad genom kungörelse nr 270/1942.]

Statsbidrag utgår till av landsting, stad som ej deltagar i landsting, barnavårdsförbund, förening eller stiftelse drivna anstalter av ifrågavarande slag

med 2 kronor för dag och elev, dock att statsbidraget icke må överstiga hälften av den verkliga driftkostnaden under året. Statsbidrag utgår icke för elev, som vid intagningen överskridit 17 år, ej heller för intagen över 21 år.

För närvarande finnas fyra hem av denna typ, inrymmande sammanlagt omkring 120 elevplatser.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* — med förmålan att en successiv ökning av platsantalet å ifrågavarande anstalter kunde förväntas — hemställt om anvisande av ett till 90,000 kronor förhöjt anslag för budgetåret 1943/44.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t Departements-  
chefen. måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och  
nervösa barn* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 90,000

### *Övriga egentliga sjukvårdsanstalter.*

[119.] 32. **Vissa bidrag till lasarett m. m.** Från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 15,800 kronor, bestridas, i enlighet med särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut, statsbidrag till vissa lasarett och andra anstalter med ett sammanlagt belopp av 15,773 kronor 56 öre. Beträffande anslagets närmare fördelning tillåter jag mig hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 265.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästa budgetår.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t Departements-  
chefen. måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1943/44  
anvisa ett anslag av ..... kronor 15,800

[120.] 33. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m., reservationsanslag.**

[Kungörelse den 20 juli 1939 (nr 537) ändrad genom kungörelse nr 271/1942.]

Statsbidrag utgår till landsting eller stad utanför landsting för uppförande eller inrättande av medicinska barnavdelningar vid eller i anslutning till lasarett eller därmed jämställda sjukvårdsinrättningar. Bidraget utgår som regel med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2,500 kronor för plats, som avdelningen med normal beläggning beräknas inrymma. Då kvoten av antalet barn under femton år i visst sjukvårdsområde samt folk-

mängden i området enligt senast tillgängliga officiella siffror överstiger motsvarande kvot för hela riket, må, därest Kungl. Maj:t med hänsyn till sjukvårdsområdets skatteunderlag, skattebördä eller andra särskilda omständigheter så prövar skäligt, förhöjt statsbidrag enligt vissa grunder kunna utgå. Statsbidrag må sammanlagt utgå för högst 2 vårdplatser på varje tal av 10,000 av sjukvårdsområdes invånare.

Hittills hava för ifrågavarande ändamål anvisats 600,000 kronor, därav 200,000 kronor såsom beredskapsanslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41. Enligt medgivande av 1942 års riksdag får sistnämnda anslag under budgetåret 1942/43 tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förutsättningarna.

I skrivelser den 31 augusti och den 29 oktober 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Av medicinalstyrelsens skrivelser framgår, att, inberäknat förenämnda beredskapsanslag, ett belopp av 387,500 kronor då vore disponibelt för tillgodoseende av nya ansökningar om statsbidrag för anordnande av här avsedda barnavdelningar. På Kungl. Maj:ts prövning vore beroende ansökningar om bidrag till ett sammanlagt belopp av 182,000 kronor. Hos styrelsen inneläge ansökningar å tillhoppa 170,000 kronor. Styrelsen hade från landstingens förvaltningsutskott och från städerna utom landsting infordrat uppgifter ångående de ytterligare framställningar om statsbidrag, vilka vore att förvänta enligt av 1942 års landsting eller stadsfullmäktige fattade beslut. De sålunda infordrade uppgifterna utvisade, att ansökningar om statsbidrag till ett sammanlagt belopp av 157,500 kronor beräknades inkomma.

Från nu angivna utgångspunkter uppskattar styrelsen medelsbehovet för nästa budgetår till  $(182,000 + 170,000 + 157,500 - 387,500)$  122,000 kronor eller i avrundat tal 125,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Medicinalstyrelsens beräkning innebär, att medel avses icke blott för inneliggande ansökningar utan även för väntade sådana. Med hänsyn till det stora behovet av nya vårdplatser för vård av barn finner jag mig, oaktat nuvarande läge påkallar den största återhållsamhet beträffande det allmännas byggnadsverksamhet, böra tillstyrka medicinalstyrelsens förslag.

Styrelsens beräkning förutsätter emellertid, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade beredskapsanslaget fortsättningsvis må tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag gällande villkoren. Då härtill fordras riksdagens medgivande, förordar jag, att sådant medgivande inhämtas.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget (B) till Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.



må fortsättningsvis tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förutsättningar;

dels ock till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 125,000

[121.] 34. **Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 400,000 | 214,004       |
| 1942/43 .....                    | 400,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 325,000 | —             |

[Kungörelse den 20 juli 1939 (nr 538), ändrad genom kungörelser nr 385/1940 och 272/1942.]

Statsbidrag utgår med 2 kronor för dag och barn under 15 år, som vårdas å allmän sal eller därmed likställt rum; dock att för barn, som tillhöra Stockholms stad och intagits för vård å motsvarande platser å den vid Norrtulls sjukhus i Stockholm anordnade pediatrika kliniken, bidraget utgår med 1 krona för dag. Under vissa förutsättningar kan en förhöjning av bidraget med upp till 50 öre för dag och barn utgå. Bidraget utbetalas halvársvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att enligt av styrelsen dittills fattade beslut statsbidrag till driften av hithörande avdelningar kunde beräknas utgå för 373 vårdplatser under hela år 1943, motsvarande ett sammanlagt statsbidragsbelopp av 236,610 kronor. Vidare har styrelsen räknat med driftbidrag dels under hela nämnda år för tre avdelningar om tillhoppa 98 vårdplatser, beträffande vilka ansökan om driftbidrag föreläge eller inom den närmaste tiden kunde förväntas, dels ock under halvt år för tre avdelningar om tillhoppa 70 vårdplatser, beträffande vilka ansökan om byggnadsbidrag föreläge men ej slutligen prövats. Kostnaden för dessa avdelningar har upptagits till respektive 70,125 och 23,600 kronor. Härjämte har styrelsen räknat med ett belopp av 2,640 kronor för ytterligare fyra vårdplatser i Stockholms stad till följd av väntad ökning av stadens befolkning. För vissa barnavdelningar, som varit i bruk redan vid tiden för ifrågavarande statsbidragsbestämmelsers tillkomst, har styrelsen härutöver beräknat ett belopp av 17,000 kronor.

I enlighet med dessa beräkningar har styrelsen uppskattat det totala anslagsbehovet under förevarande anslagspunkt för nästa budgetår till (236,610 + 70,125 + 23,600 + 2,640 + 17,000) 349,975 kronor eller i avrundat tal 350,000 kronor.

I skrivelse den 30 oktober 1942 har *styrelsen för svenska landstingsförbundet* gjort framställning om förhöjt bidrag i form av kristillägg till ifrågavarande anstalter. Framställningen avser även flertalet övriga av landsting drivna

sjukvårdsanstalter, till vilkas drift statsbidrag utgår, nämligen anstalter för lungtuberkulos, epidemisjukhus, hem för kroniskt sjuka, förlossningsanstalter och vårdhem för lättskötta sinnessjuka. Med hänsyn till att motiveringen är gemensam för samtliga dessa anstalter torde det vara lämpligt, att framställningen i sin helhet upptages till prövning under denna punkt.

Innan jag närmare ingår på framställningen, vill jag erinra om att statens driftbidrag till nu ifrågakarande anstalter samt de för desamma fastställda maximibeloppen för patientavgifterna för närvarande som regel uppgå till de belopp per dag och patient, som framgå av följande sammanställning:

| A n s t a l t.                                                                           | Driftbidrag,<br>kronor. | Max.-belopp<br>för patient-<br>avgiften. |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|------------------------------------------|
| Barnsjukhus och barnavdelningar vid lasarett.....                                        | 2: —                    | 1: 50                                    |
| Lungtuberkulosanstalter: A-anstalt .....                                                 | 1: 75                   | 1: 50                                    |
| B-anstalt .....                                                                          | 1: 50                   | 1: 25                                    |
| Epidemisjukhus .....                                                                     | 2: —                    | —                                        |
| Hem för kroniskt sjuka .....                                                             | 0: 90                   | 1: 50                                    |
| Förlossningsanstalter och väntehem:                                                      |                         |                                          |
| barnbördshus, barnbördsavdelning eller förlossnings-<br>hem om minst 6 vårdplatser ..... | 3: —                    | 1: —                                     |
| mindre förlossningshem eller förlossningsrum hos<br>barnmorska .....                     | 2: —                    | 1: —                                     |
| Vårdhem för lättskötta sinnessjuka.....                                                  | 1: 25                   | 0: 75                                    |

Till barnsjukhusen, barnavdelningar vid lasarett samt lungtuberkulosanstalter kunna förhöjda bidrag under vissa förutsättningar utgå.

I framställningen framhålles till en början, att driftkostnaderna vid landstingens anstalter under de senaste åren starkt ökats till följd av den inträdda allmänna prisstegringen. Vad gällde de statsunderstödda sjukvårdsanstalterna hade detta haft till följd, att den princip för fördelningen av driftkostnaderna mellan staten och landstingen, som låge till grund för gällande statsbidragsbestämmelser, icke kunnat upprätthållas. Då de statliga bidragen vore till beloppet fixerade, hade driftkostnadsökningarna kommit att helt falla på landstingen. Dessa hade som regel icke heller möjlighet att genom höjning av legosängsavgifterna erhålla någon kompensation härför, enär dessa vore maximerade i statsbidragsbestämmelserna.

Svenska landstingsförbundets styrelse, som med uppmärksamhet följt utvecklingen på förevarande område, ansåge för sin del, att kostnadsstegringen nu nått en sådan omfattning, att en höjning av statsbidragen vore fullt motiverad. Till belysning härav anfördes följande.

Beträffande *barnavdelningar och förlossningsavdelningar* vid lasarettens föreliggande icke några specificerade dagkostnadsuppgifter. I medeltal uppgingo lasarettens dagkostnader år 1938 till 7 kronor 63 öre och ökade år 1939 till 8 kronor 57 öre, år 1940 till 9 kronor 97 öre och år 1941, enligt av tidsskriften Sjukhuset publicerad statistik, till 10 kronor 69 öre. Någon anledning att antaga, att dagkostnaderna vid de båda omförmälda typerna av avdelningar skulle vara lägre, finnes ej. Sannolikt, och detta gäller särskilt förlossningsavdelningarna, äro kostnaderna för dessa avdelningar ej oväsentligt högre än för lasarettet i dess helhet. För de fristående förlossnings-

anstalterna, även de mindre, äro dagkostnaderna likaledes höga, varierande år 1941 i t. ex. Östergötlands län mellan 7 kronor 32 öre och 18 kronor 42 öre och i genomsnitt uppgående till över 10 kronor.

Vid *tuberkulosanstalterna* var dagkostnaden år 1938 eller året före det, då nuvarande statsbidragsbelopp fastställdes, 5 kronor 23 öre enligt medicinalstyrelsens officiella statistik. Enligt samma källa hade dessa kostnader stigit till 5 kronor 98 öre år 1940, och enligt en av tidskriften Sjukhuset publicerad statistik var dagkostnaden år 1941 6 kronor 24 öre. För år 1942 torde dagkostnaden ytterligare stiga.

Beträffande *epidemisjukhusen* må erinras, att statsbidraget till dessa ursprungligen av medicinalstyrelsen föreslogs skola utgå med hälften av dagkostnaden, dock högst 3 kronor per dag. Statsbidraget fixerades emellertid till endast 2 kronor per dag. Detta bidrag har i genomsnitt under tidigare år täckt omkring 25 procent av epidemisjukhusens driftkostnader. Dagkostnaden vid dessa sjukhus var år 1938 5 kronor 22 öre och steg år 1940 till 6 kronor 34 öre. För år 1941 finnas inga rikssiffror tillgängliga för bedömande av kostnadsstegringen. Endast för några län finnes tillgång till uppgifter härutinnan. Medeltalet för dagkostnaderna vid Älvsborgs läns landstings epidemisjukhus var sålunda år 1941 9 kronor 10 öre mot 6 kronor 10 öre för år 1940. Vid Värmlands läns landstings epidemisjukhus var dagkostnaden år 1941 9 kronor 45 öre, vid Stockholms läns landstings epidemisjukhus 11 kronor 90 öre, vid Södermanlands läns landstings epidemisjukhus 8 kronor 38 öre och vid Östergötlands läns landstings epidemisjukhus 12 kronor 76 öre. Även om man tager i betraktande variationerna i frekvensen av de epidemiska sjukdomarna under olika år, är det av dessa siffror uppenbart, att en väsentlig stegring av driftkostnaderna ägt rum under det senaste året.

Vad angår *hemmen för kroniskt sjuka*, räknade man vid statsbidragets fixerande med en genomsnittlig dagkostnad om 3 kronor och utgick från att staten skulle bestrida  $\frac{1}{3}$ -del av detta belopp. År 1938 hade enligt den officiella statistiken dagkostnaden stigit till 3 kronor 79 öre och år 1940 till 4 kronor 70 öre. För år 1941 finnas tyvärr inga rikssiffror tillgängliga, men med största sannolikhet ligga dagkostnaderna detta år ej oväsentligt högre och torde uppgå till omkring 5 kronor per dag. Vid hemmen för kroniskt sjuka i Stockholms län översteg sålunda dagkostnaden år 1941 i genomsnitt 5 kronor. Den ursprungliga grunden för kostnadsfördelningen har sålunda helt förskjutits.

Genom beslut vid 1936 års riksdag tillerkändes *vårdhemmen för lättskötta sinnessjuka* statsbidrag till driften. I propositionen till riksdagen räknades med att dagkostnaden vid dessa hem skulle utgöra i genomsnitt 2 kronor, och i anslutning här till föreslogs ett statsbidrag om 1 krona per dag. Utgångspunkten var alltså, att staten skulle påtaga sig halva driftkostnaden, under förutsättning att patientavgiften sattes till 50 öre. Riksdagen, som ansåg det föreslagna statsbidraget för lågt, höjde detta till 1 krona 25 öre, motsvarande en dagkostnad om 2 kronor 50 öre. Föregående års riksdag höjde dagavgiften vid dessa hem till 75 öre.

Enligt den officiella statistiken uppgingo dagkostnaderna vid vårdhemmen för lättskötta sinnessjuka år 1938 i medeltal till 2 kronor 59 öre. Påföljande år steg denna kostnad till 3 kronor 15 öre och år 1940 till 3 kronor 24 öre. För år 1941 föreligga ej heller här några rikssiffror. Emellertid har styrelsen haft tillgång till dagkostnadsuppgifter för hithörande hem från några landstingsområden. I Älvsborgs län var sålunda dagkostnaden vid hemmet i Vänersborg detta år 3 kronor 83 öre, i Malmöhus län varierade dagkostnaden vid tre hem mellan 4 kronor 37 öre och 6 kronor 2 öre, i Stockholms län voro dagkostnaderna i genomsnitt 5 kronor 38 öre och i Södermanlands

län 4 kronor 52 öre. Man torde kunna utgå från att medeldagkostnaden år 1941 för dessa hem snarare över- än understiger 4 kronor. Även om man tager i betraktande, att landstingen beretts viss kompensation för den inträdda kostnadsstegringen genom den medgivna avgiftsförhöjningen, är det dock uppenbart, att de fått påtaga sig väsentligt större anpart av kostnaderna för denna vård, än man från början räknade med.

Härefter yttrar styrelsen:

De anförda siffrorna torde ådagalägga, att driftkostnaderna vid de statsunderstödda vårdanstalterna under senare år stegrats högst väsentligt, en stegring som i regel uppgått till mer än 30 procent. Under år 1942 är det att vänta, att kostnaderna komma att ytterligare stiga.

Orsakerna till denna stegring äro i första hand att söka i den allmänna prisförhöjning, som efter krigsutbrottet inträtt, vilken dragit med sig dels indexreglering av befattningshavarnas löner, dels ökade kostnader för uppvärmning och livsmedel samt andra förbrukningsartiklar. Även företagna arbetstidsregleringar torde ha medverkat till kostnadsökningen. Vid dessa regleringar ha landstingen emellertid endast följt av statsmakterna givna direktiv eller sett sig nödsakade att följa de principer, som redan tillämpas vid statliga sjukhus.

De sålunda konstaterade kostnadsökningarna ha landstingen, som tidigare nämnts, ensamma fått bära, då någon höjning av statsbidragen eller de fastställda vårdavgifterna i regel icke företagits. Emellertid ha dessa kostnader nu stegrats i sådan omfattning, att en omprövning av gällande statsbidragsbestämmelser ter sig ofrånkomlig.

Nära till hands synes därvid ligga att höja de vårdavgifter, som författningsenligt få uttagas av de å de statsunderstödda anstalterna vårdade. Emellertid torde denna väg böra beträdas med största försiktighet, då en höjning av avgifterna blir synnerligen kännbar för den enskilde och i många fall endast kan väntas leda därtill, att fattigvården i ökad utsträckning får svara för vårdkostnaderna. Erinras må också, att landstingen av dessa skäl hittills underlåtit att i någon större omfattning höja avgifterna vid de icke statsbidragsberättigade anstalterna.

Styrelsen håller sålunda före, att en skälig höjning av de olika statsbidragsbeloppen är den utväg, som i första hand bör komma ifråga. Två alternativ erbjuda sig härvid: antingen kan statsbidraget till varje särskild anstaltstyp höjas med ett belopp, som ansluter till den konstaterade stegringen av kostnaderna vid anstalter av denna typ, eller ock kan ett procentuellt tillägg till nuvarande statsbidrag, lika för alla statsunderstödda anstalter, fixeras. I valet mellan dessa båda alternativ vill styrelsen förorda det sista såsom det enklaste och smidigaste. Det procentuella tillägget skulle då närmast få karaktären av ett kristillägg, som lätt kan anpassas efter rådande förhållanden och i händelse av återgång till normala förhållanden avvecklas. Vid ett dylikt förfaringssätt synes ej heller nödvändigt att ändra de särskilda statsbidragsförfattningarna, utan bestämmelser om det föreslagna procentuella tillägget torde kunna intagas i en särskild författning.

Vad därefter angår frågan om detta kristilläggs storlek giva, såsom förut anförts, de meddelade statistiska uppgifterna vid handen, att den t. o. m. år 1941 inträdda kostnadsökningen i medeltal uppgår till över 30 procent och innevarande år väntas stiga än ytterligare. Med hänsyn till olikheter mellan skilda anstaltstyper i detta hänseende vill styrelsen förorda, att det föreslagna tillägget beräknas efter en lägre procentsiffra, förslagsvis 25 procent.

Därest detta procentuella tillägg kan beslutas av 1943 års riksdag, torde, enär de statliga driftbidragen till hithörande anstalter utbetalas halvårsvis i efterskott, tilläggen kunna utgå från och med år 1943.

Under åberopande av vad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att å de författningsenliga statliga driftbidragen till förenämnda anstalter måtte från och med år 1943 utgå ett särskilt kristillägg om förslagsvis 25 procent.

Över framställningen hava utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen och statskontoret.

*Medicinalstyrelsen* vitsordar, att sjukvårdsanstalternas driftkostnader för närvarande äro betydligt högre än de driftkostnadsbelopp, som legat till grund för fastställande av gällande statsbidragsbelopp. Under mera normala tider skulle ock framställningen hava av medicinalstyrelsen tillstyrkts såsom mycket rimlig. Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge ställer styrelsen sig emellertid betänksam mot framställningen och yttrar bland annat följande.

I betraktande av de avsevärda ofrånkomliga extraordinära utgifter, som staten måst ikläda sig på grund av krisförhållandena, kan det ifrågasättas, huruvida icke den fördelningsprincip, som följts vid statsbidragens fastställande, temporärt bör frångås och sjukvårdsanstalternas huvudmän i högre grad än staten böra påtaga sig de ökade kostnaderna för deras drift. Det vill nämligen synas, som om de hittillsvarande ökade driftkostnaderna kunnat bäras av landstingen, utan att de belopp, som utdebiterats i landstingsskatt, behövt höjas i någon högre grad. Sålunda har enligt statistisk årsbok för år 1942 utdebiteringen av landstingsskatt per skattekrona i medeltal uppgått, år 1939 till 2 kronor 93 öre, år 1940 till 2 kronor 97 öre och år 1941 till 3 kronor 7 öre. Med hänsyn härtill ifrågasätter styrelsen, huruvida en höjning av statsbidragsbeloppen allenast av den anledning förbundsstyrelsen anført kan anses motiverad, ett spörsmål, till vilket det icke torde ankomma på styrelsen att fatta ställning men vilket styrelsen icke ansett sig böra underlåta att framhålla. Anförda synpunkt utesluter emellertid icke, att andra motiv kunna anses böra kräva ett ökat bidrag från statens sida till någon vårdform.

Därest emellertid det statsfinansiella läget kan anses medgiva ett ökat bidrag till landstingen, förordar styrelsen, att detta sker genom procentuell höjning av nuvarande bidrag i enlighet med förbundsstyrelsens framställning. Undantag från höjning borde dock göras beträffande bidraget till vårdhemmen för lättskötta sinnessjuka, vid vilka vårdavgifterna med hänsyn till driftkostnadernas stegring höjts så sent som år 1941.

*Statskontoret* avstyrker framställningen under framhållande av följande.

De grunder, enligt vilka statsbidrag utgår till ifrågavarande sjukvårdsanstalter, hava fastställts vid skilda tidpunkter med sinsemellan högst betydande olikheter i fråga om det allmänna prisläget. Sålunda var t. ex. den allmänna prisnivån år 1920, då bidragsgrunderna för epidemisjukhusen fastställdes, högre än för närvarande. På grund av vad sålunda anförts kan enligt statskontorets mening en likformig procentuell höjning av bidragen icke ifrågakomma.

Huruvida och i vad mån en ändring av bidragsgrunderna i vissa fall skulle anses böra komma till stånd kan icke bedömas på grundval av den i ärendet nu förebragta utredningen. Därest en justering av statsbidragen

i något eller några fall skulle befinnas vara påkallad, torde jämväl böra tagas under övervägande, huruvida icke en höjning av patienternas vårdavgifter bör vidtagas.

I betraktande av vad sålunda anförts och under hänvisning för övrigt till att det statsfinansiella läget utgör ett bestämt hinder för en utgiftsökning av den storleksordning, varom här är fråga, får statskontoret för sin del uttala, att föreliggande framställning icke bör föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

I ett den 15 december 1942 dagtecknat utlåtande över vissa av besparingsberedningen framlagda promemorior rörande driften av statsunderstödda sjukvårdsanstalter har *styrelsen för svenska stadsförbundet*, under åberopande av ett av förbundets sjukvårdsdelegation avgivet yttrande, framfört liknande synpunkter som svenska landstingsförbundets styrelse och därvid hemställt, att ett kristillägg av 50 procent måtte utgå å statsbidragen till driften av samtliga sjukvårds- och därmed likartade anstalter.

Departements-  
chefen.

Mot bakgrunden av det framlagda siffermaterialet torde det icke kunna bestridas, att landstingens utgifter för ifrågavarande sjukvårdsanstalter ökats i icke ringa omfattning under senare år. Ökningen sammanhänger emellertid i väsentlig grad med den nuvarande krissituationen, vilket även föranlett landstingsförbundets styrelse att utforma sin framställning såsom ett yrkande om kristillägg, vilket i händelse av återgång till normala förhållanden skulle kunna avvecklas. Vid ett bedömande av denna framställning kan man enligt min mening icke bortse från det förhållandet, att staten till följd av krisläget måst påtaga sig ökade utgifter i betydligt större utsträckning än landstingen — för vilka skattehöjningen från år 1939 till 1942 stannat vid i genomsnitt 11 öre per skattekrona — och att det statsfinansiella läget väsentligt skärpts. Under sådana förhållanden och med hänsyn till vad i yttrandena för övrigt anförts måste jag — i likhet med statskontoret och medicinalstyrelsen — ställa mig betänksam mot att i nuvarande läge förorda en åtgärd, som skulle innebära en överflyttning av utgifter från landstingen till staten av i runt tal 2,700,000 kronor för nästa budgetår. Jag anser mig därför icke kunna tillstyrka bifall till landstingsförbundets framställning. Av motsvarande skäl måste jag ställa mig avvisande även mot det av stadsförbundets styrelse framförda yrkandet.

Vid ett godtagande av denna ståndpunkt torde medicinalstyrelsens uppskattning av anslagsbehovet för nästa budgetår kunna i huvudsak godtagas. Med hänsyn till de delvis ovissa förhållanden, varifrån styrelsen vid sina beräkningar utgått, anser jag mig dock böra förorda, att anslaget för nästa budgetår begränsas till förslagsvis 325,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett*  
*m. m. för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslags-*  
*anslag av* ..... kronor 325,000

[122.] **Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 27 juni 1914 (nr 292) angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m., ändrad genom kungörelser nr 385/1921 och 207/1937.]

Enligt nämnda kungörelser, som närmast avse *lungtuberkulosanstalter*, utgår statsbidrag med högst hälften av den verkliga byggnadskostnaden, dock högst 2,000 kronor per vårdplats. Bidrag får uppbäras först sedan anstalten blivit färdig och efter avsyning godkänts av medicinalstyrelsen. I vissa fall har emellertid medgivits avvikelser från de sålunda fastställda grunderna.

Jämlikt de grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården, som godkändes av 1936 års riksdag (prop. nr 206, rd. skriv. nr 267), förutsattes staten skola alltså, i mån av behov, lämna byggnadsbidrag jämväl till kustsanatorierna och därmed jämställda anstalter för vård av *kirurgisk tuberkulos*. Några allmänna bestämmelser rörande statsbidrag till dessa anstalter hava dock icke fastställts, utan vederbörande huvudman har att för varje fall göra den framställning om bidrag, som omständigheterna påkalla.

För budgetåret 1940/41 hava till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter anvisats dels å riksstaten ett reservationsanslag av 30,000 kronor, dels ock å tilläggsstat II ett beredskapsanslag av 422,100 kronor. Av det senare anslaget voro 304,000 kronor avsedda såsom bidrag till uppförande av ett bostadshus för sjuksköterskor vid Apelvikens kustsanatorium samt för anskaffande av inventarier härför. Sistnämnda belopp har ännu ej ställts till huvudmannens förfogande; återstoden av anslaget har däremot disponerats. För budgetåret 1941/42 anvisades intet anslag för här ifrågavarande ändamål. För innevarande budgetår har anvisats ett anslag av 613,600 kronor.

Vid början av innevarande budgetår inestod å anslaget ett belopp av 1,002,634 kronor. För beräkning av disponibla medel bör emellertid härifrån dragas ett sammanlagt belopp av 95,600 kronor, som, ehuru disponerat av Kungl. Maj:t, ännu icke utbetalats vid budgetårets ingång. Därest de föreningen kustsanatoriet Apelviken av riksdagen beviljade medlen därjämte frånräknas, uppgingo de vid sagda tidpunkt tillgängliga medlen till (1,002,634 — 95,600 — 304,000) 603,034 kronor.

Innan jag ingår på frågan om medelsbehovet för nästa budgetår, vill jag anmäla en av *föreningen kustsanatoriet Apelviken* i skrivelse den 15 oktober 1941 gjord framställning i fråga om dispositionen av förutnämnda av riksdagen beviljade medel för uppförande av ett bostadshus för sjuksköterskor vid sanatoriet. En närmare redogörelse för sagda byggnadsarbete har lämnats i propositionen angående den allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1939/40 (prop. 242/1939 s. 46—50). Föreningen har nu hemställt, att berörda medel måtte få disponeras för utförande av en ny operationsbyggnad vid sanatoriet, vilken byggnad jämväl skulle inrymma vissa sjuksköterskebostäder.

Till stöd för framställningen har föreningen till en början hänvisat till en skrivelse den 1 oktober 1937, vari framlagts plan för erforderliga ny- och ombyggnader vid sanatoriet. I sagda skrivelse anförde föreningen bland annat:

Gamla operationsbyggnaden inrymmer dels en samlingssal för patienter, dels lokaler för omläggning och dylikt, expedition för underläkarna samt tandklinik ävensom, i övre våningen, bostadsrum för personal. Byggnaden, som är av trä och uppförd år 1913, är den enda kvarstående delen av dylikt material i det för övrigt numera helt av stenbyggnader bestående huvudkomplexet.

På grund av dess belägenhet mellan andra paviljonger och dess sammanbyggnad med dessa utgör dess tillvaro en allvarlig risk ur brandsynpunkt, något som också framgick vid en eldsvåda, som inträffade därstädes den 6 november 1934. Härtill kommer, att byggnaden är i dåligt skick, och det synes styrelsen då mera ändamålsenligt, att den ersättes med en stenbyggnad, än att kostsamma reparationsarbeten utföras.

I den nu gjorda framställningen anknyter föreningen här till och yttrar följande:

Den ersättningsbyggnad, som då ansågs nödvändig, hade bort komma till stånd inom de närmaste åren, men på grund av mellankommande omständigheter har förslag därutinnan icke kommit att avgivas. Byggnadens beskaffenhet har emellertid under tiden ytterligare försämrats, och det har icke ansetts ekonomiskt försvarligt att på dess underhåll nedlägga några större kostnader. Den är därför nu delvis i sådant skick, att en snar ombyggnad framstår såsom en tvingande nödvändighet, om däri inrymda lokaler längre skola kunna användas. Nämnade lokaler äro emellertid nödvändiga för sjukhusdriften och såsom bostäder.

En av anledningarna till att ombyggnadsförslag icke tidigare framlagts var den, att andra lokaler under tiden för ombyggnaden icke stodo till förfogande, förrän arbetet med paviljong VI slutförts. Med hänsyn till det inträffade krigsläget ansåg sig föreningen icke böra göra någon framställning om förslag till 1941 års riksdag rörande anslag för ändamålet.

Vad angår bostäder för anställda håller föreningen visserligen före, att behov därav alltjämt föreligger. Genom den nu ifrågasatta ombyggnaden skulle också ett antal bostadsrum tillkomma, i det att den nya byggnaden avses komma att innehålla 22 bostadsrum, därav en dubblett, emot endast 9 i det nu befintliga huset. Tillgången på bostäder skulle följaktligen bliva i det närmaste lika stor som efter ett uppförande av det tidigare föreslagna bostadshuset. Det skulle också vara förenat med vissa fördelar, att tillskottet av bostadsrum förlades till operationsbyggnaden och icke till en fristående byggnad. Det må även beaktas, att operationsbyggnaden icke skulle komma att ligga i omedelbar anslutning till någon sjukavdelning, och de med en sådan anordning förenade olägenheterna för de anställda och för patienter skulle alltså här icke komma att förefinnas.

Då vidare, som tidigare anförts, ombyggnad av den gamla operationsbyggnaden med det snaraste bör företagas, skulle det enligt föreningens uppfattning vara lämpligast, att de medel, som nu kunna avses för byggnadsarbeten vid sanatoriet, finge användas därtill, under det att med uppförande av bostadshus finge tills vidare anstå.

För ombyggnad av gamla operationsbyggnaden har i samråd med arkitekten G. Birch-Lindgren uppgjorts ett vid skrivelsen fogat förslag.

Enligt detsamma skulle i källarvåningen anordnas krigsoperationsrum och skyddsrum. I bottenvåningen skulle inrymmas lokaler för tre underläkare och tandläkaren, operationssal för enklare fall samt 2 sjukrum för personal



ävensom samlingslokal för patienter. Genom tillbyggnad med en våning skulle i två övre våningar erhållas sammanlagt 22 bostadsrum jämte ett dagrum.

Den på grundval av förslaget uppgjorda kostnadsberäkningen slutar på en summa av 415,000 kronor med följande uppdelning, nämligen:

|                                                                  |                |
|------------------------------------------------------------------|----------------|
| byggnadsarbeten inklusive skyddsrum med målning och kork-        |                |
| mattor .....                                                     | kronor 237,000 |
| värme, ventilation, sanitets- och steriliseringsanläggningar ... | » 104,500      |
| elektriska installationer .....                                  | » 38,000       |
| ritningar, kontroll, oförutsett m. m. ....                       | » 35,500       |
| <hr/>                                                            |                |
| Summa kronor                                                     | 415,000        |

För erforderlig inredning, utom redan befintlig, beräknas en kostnad av 23,000 kronor, och totalkostnaden skulle följaktligen nu uppgå till 438,000 kronor.

Under åberopande av det anförda har föreningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* medgiva, att de av 1941 års riksdag till uppförande och inredning av ett bostadshus för sköterskor vid kustsanatoriet Apelviken beviljade medlen om 304,000 kronor måtte få tagas i anspråk för utförande av ny operationsbyggnad vid kustsanatoriet, *dels ock* för nämnda byggnadsarbete och för inredning av den nya byggnaden bevilja ytterligare statsbidrag med (438,000—304,000) 134,000 kronor.

Över berörda framställning hava utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen, efter hörande av byggnadsstyrelsen, och 1940 års civila byggnadsutredning.

*Byggnadsstyrelsen* anför i huvudsak följande:

Då den nuvarande operationsbyggnaden är i sådant skick, att nya lokaler för operationsavdelningen i varje fall äro erforderliga, måste det enligt styrelsens mening anses ekonomiskt mera fördelaktigt att i en byggnad sammanföra dessa lokaler med personalbostäderna än att på tidigare beslutat sätt uppföra ett fristående personalbostadshus.

Den nu föreslagna nybyggnaden, som på tre sidor ansluter sig till befintliga byggnader, innehåller i bottenvåningen undersökningsavdelning och operationsrum, rum för tandläkare samt dessutom två sjukrum för personal. I våningen 1 trappa upp inrymmas sju dubbelrum, två bostadsrum för sköterskor samt en dubblett för husmor ävensom ett expeditiionsrum för denna. Våningen 2 trappor upp innehåller elva dubbelrum, ett enkelrum, ett dagrum samt en större loggia.

Den för husmodern avsedda lägenheten synes vara onödigt stort tilltagen, vilket även torde vara fallet med ett av sköterskerummen i samma våning. Vidare finner byggnadsstyrelsen den föreslagna loggiaanordningen i våningen 2 trappor upp olämplig. De båda personalsjukrummen sakna bilokaler.

Styrelsen är icke i tillfälle att närmare bedöma, huruvida det kan anses vara av behovet påkallat att i föreslagen omfattning anordna personalbostäder inom själva sanatorieanläggningen. Emellertid synes det byggnadsstyrelsen i varje fall önskvärt, att en närmare undersökning verkställes rörande möjligheten att något förkorta byggnaden, förslagsvis 2 meter, genom minskning av vissa utrymmen.

De till 415,000 kronor beräknade kostnaderna för ifrågakvarande nybyggnad synas byggnadsstyrelsen skäligen men torde genom den ifrågasatta minskningen av byggnaden kunna nedbringas med 8,000 kronor till 407,000 kronor.

*Medicinalstyrelsen*, som ej har något att erinra mot vad byggnadsstyrelsen föreslagit, anför bland annat:

Medicinalstyrelsen anser sig kunna vitsorda, att den nuvarande operationsbyggnaden vid Apelvikens kustsanatorium är i sådant skick, att det föreligger behov av nya lokaler för den inom densamma inrymda operationsavdelningen. Då det synes vara av behovet påkallat att i föreslagen omfattning anordna personalbostäder inom själva sanatorieanläggningen och då det säkerligen ur ekonomisk synpunkt torde vara fördelaktigare att i en byggnad sammanföra nyssnämnda lokaler med personalbostäderna än att först uppföra ett fristående bostadshus och därefter antingen skaffa nya lokaler för operationsavdelningen eller eventuellt verkställa ombyggnad av operationsbyggnaden, anser medicinalstyrelsen sig kunna tillstyrka, att en ny operations- och personalbyggnad kommer till utförande. Med beaktande av byggnadsstyrelsens erinringar torde kostnaderna för denna byggnad kunna nedbringas till 407,000 kronor.

Mot det beräknade beloppet, 23,000 kronor, till ytterligare inredning av ifrågavarande byggnad har medicinalstyrelsen icke något att erinra.

Med hänsyn till sanatoriets svaga ekonomiska ställning torde ifrågavarande kostnader helt böra bestridas av statsmedel. Byggnadsarbetet synes icke böra påbörjas, förrän vederbörande under iakttagande av de gjorda erinringarna låtit utarbeta nya ritningar till ifrågavarande byggnad samt dessa ritningar godkänts av Kungl. Maj:t. För ändamålet eventuellt beviljat statsbidrag torde böra utgå med styrkta verkliga kostnaden för byggnadens uppförande och inredning, dock högst 430,000 kronor. Då emellertid 1941 års riksdag anvisat ett belopp av 304,000 kronor för anordnande av ett bostadshus för sjuksköterskor vid sanatoriet samt anskaffande av inventarier därtill, torde, under förutsättning att riksdagen medgiver, att nyssnämnda belopp får tagas i anspråk för här ifrågavarande ändamål, ett ytterligare belopp av allenast 126,000 kronor behöva anvisas härför.

1940 års civila byggnadsutredning har förklarat sig biträda medicinalstyrelsens synpunkter i ärendet men ansett, att utöver de ifrågasatta åtgärderna vissa mindre jämkningar böra vidtagas i enlighet med en vid utlåtandet fogad skiss, innebärande bland annat minskning av byggnadskroppens längd genom begränsning av vissa polikliniklokaler, minskning av husmoderns bostad, slopande av vissa altaner samt sänkning av rumshöjderna i våningarna 1 och 2 trappor från 2.7 till 2.6 meter och i bottenvåningen från 3.0 till 2.8 meter. Genom de föreslagna åtgärderna skulle enligt utredningens beräkningar byggnadskostnaden kunna minskas med omkring 15,000 kronor. Enär vidare kostnaderna för ledningar av olika slag enligt utredningens mening vore onödigt högt beräknade, har utredningen ansett de sammanlagda byggnadskostnaderna kunna reduceras till 380,000 kronor.

Med anledning av vad byggnadsstyrelsen och 1940 års civila byggnadsutredning anført har *föreningen kustsanatoriet Apelviken* beretts tillfälle att ånyo yttra sig. Föreningen har därvid såsom eget yttrande åberopat innehållet i en av sanatoriets överläkare medicine doktorn A. Ahlberg i ärendet utarbetad promemoria, vari framställts erinringar mot den föreslagna förkortningen av byggnaden, vilken huvudsakligen skulle gå ut över ett vänt rum för sängliggande patienter, som väntade på sin behandling. Om en minskning av väntrummet komme till stånd, bleve det sannolikt nödvändigt att anordna en hiss från källarvåningen till polikliniken, vilket skulle göra besparingen illusorisk. Även mot den föreslagna minskningen av takhöjden

i behandlingslokalerna från 3.0 till 2.8 meter hava vissa betänkligheter rests i vad angår operations-, punktions- och det stora undersökningsrummet. De olägenheter, som en sänkning av takhöjden skulle medföra, anses emellertid kunna elimineras genom anordnandet av ett fläktsystem.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har *medicinalstyrelsen* i skrivelser den 31 augusti och 29 oktober 1942 till en början erinrat om dels att de vid ingången av budgetåret 1942/43 tillgängliga medlen, efter frånräknande av det för sjuksköterskebostaden vid Apelvikens kustsanatorium avsedda beloppet, uppginge till 603,034 kronor, dels ock att hos Kungl. Maj:t inneläge av medicinalstyrelsen tillstyrkta ansökningar om statsbidrag med belopp om tillhoppa 472,000 kronor, i vilket belopp jämväl inräknats det ytterligare bidrag å 126,000 kronor, som enligt styrelsens förslag skulle erfordras för uppförande av den nya operationsbyggnaden vid Apelviken.

Vidare har styrelsen uppgivit, att hos styrelsen inneläge en ansökning om bidrag till uppförande i anslutning till Söderby sjukhus av en vårdanstalt för kroniskt sjuka tuberkulospatienter om 160 platser, för vilken anstalt ett statsbidrag av 320,000 kronor kunde komma att erfordras. För tillgodoseende av framställningar, vilka enligt till styrelsen inkomna uppgifter från landstingens förvaltningsutskott och i landsting ej deltagande städer kunde förväntas, har styrelsen ansett ett belopp av 230,000 kronor böra beräknas. Å andra sidan har styrelsen räknat med att i anledning av till Kungl. Maj:t ingivna framställningar om medgivande att taga sådana tuberkulosavdelningar, till vilkas anordnande statsbidrag utgått, i bruk för andra ändamål en återbetalning av sammanlagt i runt tal 36,480 kronor komme att ske. Slutligen har styrelsen ansett, att för utförande av de av 1942 års riksdag beslutade byggnadsarbetena vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra, vilka beräknas kosta 270,000 kronor och till vilka för innevarande budgetår anvisats ett särskilt anslag av 135,000 kronor, borde för nästa budgetår anvisas resterande 135,000 kronor, att eventuellt utgå från förevarande anslag.

Anslagsbehovet för nästa budgetår har i enlighet härmed av medicinalstyrelsen uppskattats till  $(472,000 + 320,000 + 230,000 + 135,000 - 603,034 - 36,480)$  517,486 kronor eller i avrundat tal 520,000 kronor.

Vad till en början angår den av föreningen kustsanatoriet Apelviken gjorda framställningen, synes mig utredningen i ärendet giva vid handen, att den nu föreslagna nybyggnaden för operationsavdelningen vid sanatoriet, vilken jämväl skulle inrymma personalbostäder, innebär en lösning av sanatoriets aktuella byggnadsfrågor, som är att föredraga framför det tidigare förslaget, enligt vilket visserligen erforderliga bostäder åt sjuksköterskorna skulle skapas men operationsavdelningen tills vidare skulle bibehållas i ett mindre tillfredsställande skick. Jag tillstyrker därför, att riksdagens medgivande inhämtas till att de medel, som å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisats för uppförande av sjuksköterskebostaden, 304,000 kronor, må i stället disponeras för uppförande av den föreslagna nya byggnaden.

Departements-  
chefen.

Emellertid har föreningen hemställt, att staten skall bidra jämväl till täckande av det belopp, varmed kostnaden för den nu föreslagna nybyggnaden och dess förseende med inventarier beräknas komma att överstiga det för sjuksköterskebostaden anvisade beloppet. Sagda skillnad uppgår enligt föreningens beräkningar till (438,000 — 304,000) 134,000 kronor. Byggnadsstyrelsen och medicinalstyrelsen hava föreslagit vissa förändringar i de uppgjorda byggnadsförslagen, varigenom kostnaden skulle kunna reduceras med 8,000 kronor till 430,000 kronor. 1940 års civila byggnadsutredning har härutöver föreslagit vissa andra åtgärder i syfte att ytterligare begränsa byggnadskostnaderna. Enligt utredningens beräkningar skulle sammanlagda byggnadskostnaderna kunna reduceras till 380,000 kronor, utgifterna för inventarier, 23,000 kronor, dock ej inräknade.

I likhet med medicinalstyrelsen finner jag mig böra förorda, att föreningen tillerkännes statsbidrag för hela kostnaden för den nu föreslagna nya operations- och personalbostadsbyggnaden samt för anskaffande av ytterligare erforderliga inventarier. Innan byggnadsarbetena påbörjas, böra emellertid nya ritningar utarbetas och underställas Kungl. Maj:t för godkännande. Därvid torde de av byggnadsstyrelsen och civila byggnadsutredningen föreslagna åtgärderna i syfte att nedbringa byggnadskostnaderna böra beaktas i den mån så kan ske, utan att byggnadens framtida användbarhet avsevärt försämrats eller driftkostnaderna ökas. Jag tänker härvid närmast på den föreslagna begränsningen av polikliniklokalerna, som lätt kan komma att medföra olägenheter vid en eventuell utvidgning av sanatoriet. Med hänsyn till vad sålunda och i övrigt anförts finner jag en reduktion av byggnadskostnaderna med i runt tal 20,000 kronor till 395,000 kronor rimlig. Härtill skulle komma 23,000 kronor för anskaffande av inventarier. Utöver det förut anvisade beloppet skulle sålunda erfordras (395,000 + 23,000 — 304,000) 114,000 kronor.

Vad härefter angår medelsbehovet för nästa budgetår anser jag mig först böra erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 november 1942 disponerat ytterligare 96,000 kronor av förevarande anslag. Därest vidare framställningen beträffande Apelvikens kustsanatorium bifalles i enlighet med vad jag förordat, skulle för övriga ansökningar återstå ett belopp av i runt tal (603,034 + 36,480 — 96,000 — 114,000) 430,000 kronor. Med hänsyn till det relativt stora belopp, som sålunda står till disposition för andra ansökningar, anser jag mig i nuvarande läge icke böra påkalla ytterligare medel för hithörande ändamål. Jag har dock härvid räknat med att liksom för innevarande budgetår särskilt anslag bör äskas för de av medicinalstyrelsen omförmälda byggnadsarbetena vid kustsanatoriet i Barkåkra. Härtill återkommer jag under nästföljande punkt.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*dels* att av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget (B) till Bidrag till upp-

förande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter ett belopp av 304,000 kronor, vilket avsetts för uppförande av ett bostadshus för sjuksköterskor vid kustsanatoriet Apelviken, må i stället disponeras för uppförande av en byggnad för operationslokaler och personalbostäder vid nämnda sanatorium;

*dels ock* att för samma ändamål av förevarande anslag må disponeras ett belopp av ytterligare kronor 114,000.

[123.] 35. **Vissa byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra, reservationsanslag.** I proposition den 24 april 1942 (nr 265) framlade Kungl. Maj:t för riksdagen frågan om vissa byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra. Enligt det av mig förordade förslaget till ifrågavarande byggnadsarbetens utförande (betecknat alternativ B) skulle kostnaderna härför belöpa sig till 270,000 kronor. Kostnaderna föreslogos bära helt bestridas av statsmedel. På grund av storleken av det för ändamålet erforderliga bidraget ansågs medelsanvisningen bära ske i två etapper. På förslag av Kungl. Maj:t anvisade riksdagen för budgetåret 1942/43 ett reservationsanslag av 135,000 kronor för ändamålet. Med anvisande av det härutöver erforderliga beloppet ansågs bära anstå till ett följande budgetår.

Genom beslut den 2 oktober 1942 har Kungl. Maj:t ställt sagda anslag till medicinalstyrelsens förfogande att disponeras dels för bestridande av kostnaderna för upprättande av entreprenadhandlingar för ifrågavarande byggnadsarbeten, dels ock i enlighet med de beslut, som må varda av Kungl. Maj:t meddelade.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att för utförande av de beslutade byggnadsarbetena vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium måtte för budgetåret 1943/44 anvisas det för arbetena ytterligare erforderliga beloppet eller 135,000 kronor.

De av fjolårets riksdag beslutade byggnadsarbetena vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra bära enligt min mening komma till utförande, så snart detta med hänsyn till läget i fråga om arbetskrafts- och materialtillgången kan ske. Möjlighet bör därför finnas att redan under nästa budgetår ställa hela det för arbetenas utförande erforderliga beloppet till förfogande. Det för ändamålet ytterligare erforderliga beloppet, 135,000 kronor, torde alltså bära anvisas för budgetåret 1943/44.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 135,000

Departements-  
chefen.

[124.] 36. **Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos, förslagsanslag.**

| Budgetår                | Anslag    | Nettoutgifter |
|-------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42 .....           | 5,000,000 | 5,336,056     |
| 1942/43 .....           | 5,400,000 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 5,500,000 | —             |

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 480)].

Statsbidrag utgår till sanatorium och tuberkulosavdelning vid lasarett, där medicinsk avdelning finnes (A-anstalt), med 1 krona 75 öre samt till tuberkulos-sjukstuga eller tuberkulosavdelning vid annat lasarett eller sjukstuga (B-anstalt) med 1 krona 50 öre för dag och patient, på villkor att för inomlänspatient icke uttages högre dagavgift än respektive 1 krona 50 öre och 1 krona 25 öre (3 § 1 mom.). Därest inom landstingsområde eller stad, som ej deltagar i landsting, medeltalet för tuberkulosdödligheten under den senaste femårsperioden med mer än 25 procent överstiger motsvarande medeltal för hela riket, utgår förhöjt statsbidrag enligt särskild beräkningsgrund (3 § 2 mom.). Bidragen utbetalas som regel halvårsvis i efterskott.

Föregående års riksdag har därjämte medgivit landstingen i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Väster-norrlands län ävensom Hälsingborgs stad rätt att från förevarande anslag under innevarande budgetår åtnjuta statsbidrag med belopp, bestämt i enlighet med föreskrifterna i 3 § 1 och 2 mom. statsbidragskungörelsen, för sammanlagt 335 av dem förhyrda vårdplatser å de s. k. folksanatorierna på villkor, bland andra, att för där vårdade patienter icke uttages högre avgift än 1 krona för dag. Jämväl dessa bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

Samma års riksdag har vidare medgivit, att vid tillämpning av berörda kungörelse den vid lasarettet i Värnamo anordnade lungtuberkulosavdelningen må anses såsom A-anstalt.

Med skrivelse den 25 april 1942 har *besparingsberedningen* överlämnat en av sakkunniga inom beredningen utarbetad promemoria angående bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos, däri en granskning ur besparingssynpunkt verkställets rörande driftkostnaderna vid hithörande anstalter.

Vid sin granskning hava de sakkunniga som utgångspunkt valt de redovisade utgifterna för åren 1934 och 1939. Skälet härför har varit, att kollektivavtal och i samband därmed införd arbetstidsreglering i allmänhet genomförts under åren 1935—1939, varför en jämförelse mellan siffrorna för nämnda båda år förutsatts giva vissa hållpunkter vid bedömandet av frågan i vad mån den genomförda arbetstidsregleringen inverkat på driftkostnaderna.

De sakkunniga hava till en början uppehållit sig vid beläggningen å sanatorierna. Av utredningen i denna del framgår enligt de sakkunniga, att en del sanatoriers beläggningskapacitet i viss utsträckning ej utnyttjats och att den outnyttjade kapaciteten visat stegrad tendens från år 1934 till år 1939. Underbeläggningen syntes ej ha haft sin grund i brist på väntande patienter, ehuru antalet väntande i påfallande hög grad nedgått från år 1934 till år 1939.

De sakkunniga framhålla vidare, att — om man bortsåge från de bakslag, som kunde följa på kristid, beredskapsinkallelser m. m. — det icke syntes vara för optimistiskt att räkna med att samhället i sin kamp mot tuberkulosen skulle inom överskådlig tid uppnå det resultatet, att en del sanatorieplatser bleve överflödiga. Det vore angeläget att, om och när denna situation en gång inträdde inom ett eller flera landstingsområden, tillgängliga vårdplatser utan hinder av landstingsgränser kunde utnyttjas till båtnad för andra landsdelar, som fortfarande hade relativt hög tuberkulossjuklighet. I samband härmed påpeka de sakkunniga, att det vore möjligt att i något län beläggning av sanatorieplatser (s. k. A-platser) skedde med asylfall, varvid brist på enklare för asylfall avsedda vårdplatser kunde tänkas medverka.

Sammanfattningsvis uttala de sakkunniga i denna del, att outnyttjade vårdplatser icke förekomme i anmärkningsvärd utsträckning men att förhållandena krävde uppmärksamhet, så att icke vid ytterligare sjunkande tuberkulossjuklighet de stora kapitalvärden, som sanatorierna representerade, på sina håll bleve mindre väl utnyttjade.

De sakkunniga hava även verkställt en undersökning rörande personalkostnaderna vid sanatorierna. Därav inhämtas, att såväl siffran för personalantalet per vårdplats som siffran för antalet personaldagar per underhållsdag växlat starkt vid de olika sanatorierna samt att en ej obetydlig stegring av dessa siffror ägt rum från år 1934 till år 1939. Sålunda fanns vid Sandträskssanatorium under åren 1934 och 1939 endast respektive 0.24 och 0.28 personal per vårdplats, under det att personalen nämnda år vid sanatoriet i Orup, varest också en till 192 timmar för all personal begränsad arbetstid genomförts, uppgick till respektive 0.37 och 0.55 per vårdplats. Antalet personaldagar i förhållande till vård dagar, vilket de sakkunniga anse utgöra en riktigare utgångspunkt för bedömande av effektiviteten av personalens utnyttjande, utgjorde för sagda båda år lägst 0.24 respektive 0.28 samt högst 0.47 respektive 0.55.

Bränslekostnaden per vårdplats samt utspisningskostnaden per underhållsdag förete ävenledes stora variationer mellan olika sjukhus. För år 1939 var bränslekostnaden per vårdplats lägst 49 kronor 3 öre och högst 269 kronor 84 öre, medan för samma år utspisningskostnaden per underhållsdag var lägst 1 krona 30 öre och högst 2 kronor 13 öre. I fråga om detaljerna i övrigt får jag hänvisa till promemorian.

Som helhetsomdöme beträffande den verkställda driftkostnadsutredningen framhålla de sakkunniga, att det torde vara ofrånkomligt, att personalstyrkan i förhållande till antalet vårdplatser och antalet underhållsdagar på olika sanatorier vore växlande och detta delvis på grund av förhållanden, som icke eller endast i ringa grad kunde påverkas av anstaltens ledning. Emellertid syntes variationerna mellan de anstalter, som hade de högsta jämförelsetalen, och dem, som hade de lägsta, vara anmärkningsvärt stora. Även beträffande bränslekostnaderna vore variationerna så stora, att jämväl inom detta område måste finnas utrymme för åtgärder, medförande besparingar på icke obetydliga belopp.

Att med stöd endast av det material, som sålunda införskaffats av de sak-

kunniga, söka bedöma de vid olika sanatorier föreliggande förhållanden, som i ena eller andra riktningen gynnsamt eller ogynnsamt påverkat driftkostnaderna, vore icke möjligt. Icke minst under rådande ekonomiska förhållanden syntes det emellertid vara en alltmer tvingande nödvändighet för sjukhusens huvudmän att ingående undersöka alla de möjligheter, som kunde föreligga för en begränsning av den eljest fortlöpande driftkostnadsstegringen. Därför hade de sakkunniga ansett sig icke utan viss skärpa böra understryka betydelsen av att en fortsatt utredning verkställes med utgångspunkt från det föreliggande utredningsmaterialet och under samverkan mellan olika huvudmannakategorier, t. ex. genom svenska landstingsförbundets och svenska stadsförbundets försorg.

Över besparingsberedningens promemoria hava yttranden avgivits av medicinalstyrelsen samt styrelserna för svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

*Medicinalstyrelsen* har med anledning av vad de sakkunniga anfört rörande beläggningen å sanatorierna meddelat, att styrelsen hädanefter i samband med inspektioner av sanatorierna komme att hava sin uppmärksamhet riktad på berörda förhållanden.

Medicinalstyrelsen anser sig vidare kunna vitsorda, att brist på B-platser gör det nödvändigt att många gånger belägga A-platser med patienter, som utan olägenhet kunnat vårdas å B-platser. Styrelsen, som håller före, att behovet av A-platser inom närmaste tiden kommer att öka — föranlett dels av intensifierad dispensärverksamhet med massundersökningar dels ock av det försämrade livsmedelsläget — anser det önskvärt, att en avlastning från A-platser äger rum av det sanatorieklientel, som utan olägenhet kan vårdas å B-platser. Styrelsen har också nyligen i skrivelse till svenska landstingsförbundet fäst detsammans uppmärksamhet på denna fråga.

Med anledning av vad de sakkunniga anfört beträffande kostnaderna för personal samt för bränsle framhåller styrelsen, att ifrågavarande kostnader så intimt sammanhänge med de speciella förhållandena vid de skilda sjukvårdsinrättningarna, att styrelsen icke ansåge sig kunna ingå på någon närmare behandling av hithörande spörsmål, vilka man hade anledning förutsetta, att den anslagsäskande myndigheten självant beaktade. Slutligen har styrelsen uttalat sig för de sakkunnigas förslag om en fortsatt utredning under samverkan mellan olika huvudmannakategorier av möjligheterna att begränsa driftkostnaderna vid ifrågavarande anstalter.

*Svenska landstingsförbundets styrelse* har i fråga om beläggningskapaciteten å hithörande anstalter varnat för att under rådande förhållanden vidtaga någon avrustning på detta vårdområde. Beträffande driftkostnaderna finner styrelsen troligt, att man genom rationalisering av arbetet och ett bättre tillvaratagande av arbetskraften kan nedbringa kostnaderna å såväl lungtuberkulosanstalterna som andra sjukhus av motsvarande storlek. Styrelsen yttrar härutinnan bland annat:

Vissa undersökningar härutinnan hade gjorts inom centrala sjukhusarkivet, som visade, att betydande olikheter i detta hänseende förefunnos mellan olika



sjukhus. Så företedde exempelvis ett lasarett på varje enhet av kökspersonalen ett antal av 1,200 utspisade portioner per dag, medan vid ett annat av samma storleksordning motsvarande siffra endast uppgått till 600. Antalet vårdade per sjuksköterska och dag hade vid ett odelat lasarett uppgått till 14, medan det vid ett annat stannat vid 6, mot cirka 9 för alla odelade lasarett i genomsnitt.

Exemplen skulle kunna mångfaldigas. Även om man toge i betraktande, att olikheter i lokala förhållanden, sjukhusets mer eller mindre ändamålsenliga karaktär, förekomsten av arbetsbesparande maskiner etc. kunde förklara en del av dessa skillnader, vore det dock uppenbart, att själva organisationen av arbetet spelade en mycket stor roll härvidlag och att avsevärda brister i denna organisation på många håll föreläge. En rationalisering av arbetet inom sjukhusen framstode därför som en betydelsefull uppgift, särskilt i dessa tider.

En undersökning i sådant syfte vore emellertid både tidsödande och kostnadskrävande. Man kunde ej begära, att varje enskild huvudman skulle sätta igång ett dylikt arbete och ej heller vore det lämpligt, att, såsom av de sakkunniga föreslagits, landstingsförbundet ensamt eller i samarbete med stadsförbundet företoge en dylik utredning, då alla sjukhusägare, staten, landstingen, städerna utanför landstingen med flera hade samma problem att brottas med. Naturligast vore därför, att staten påtog sig ansvaret för en dylik utredning, varvid förbundet för sin del vore villigt att efter förmåga biträda. Redan funnes ett visst material samlat inom centrala sjukhusarkivet. Det syntes lämpligt, att detta organ finge biträda med utredningsarbetet.

*Svenska stadsförbundets styrelse* åberopar ett av förbundets sjukvårdsdelegation avgivet yttrande, vari jämväl förordas en sådan rationaliseringsutredning, som besparingsberedningen föreslagit. I likhet med landstingsförbundets styrelse anser sjukvårdsdelegationen, att denna utredning bör verkställas i statlig regi.

Sjukvårdsdelegationen har vidare framställt yrkande om förhöjt driftbidrag till lungtuberkulosanstalterna. Delegationen erinrar om att enligt den av statsmakterna godtagna principen angående fördelning av driftkostnaderna vid ifrågavarande anstalter skulle staten och huvudmännen bestrida hälften vardera av dagkostnaden, sedan patientavgiften avdragits. Vid fastställandet av nuvarande statsbidrag (år 1939) hade man utgått från en dagkostnad av 5 kronor för A-platser och 4 kronor 25 öre för B-platser. För de anstalter, som tillhörde städerna utanför landsting, hade emellertid dagkostnaden vid nämnda tidpunkt varit betydligt högre, med påföljd att dessa städer kommit att erlägga högre del av vårdkostnaden än som svarat emot den godtagna fördelningsprincipen. Den faktiska dagkostnaden under de närmaste åren före krigsutbrottet hade för Stockholms och Göteborgs vidkommande för ifrågavarande anstaltstyper utgjort cirka 6 kronor per plats. Tillika framhålles, att enligt 1937 års statsbidragskungörelse, som sedermera upphävts genom 1939 års regler, ägde städerna för sanatoriernas del uttaga en patientavgift av 2 kronor och ändock erhålla statsbidrag om 1 krona 75 öre. I detta hänseende hade sålunda 1939 års nya regler kommit att medföra en försämring. Om av statsfinansiella skäl ett »dyrtidstillägg» å statsbidragen i den utsträckning sjukvårdsdelegationen i annat sammanhang föreslagit icke kunde förväntas, syntes enligt delegationens uppfattning i varje fall en sådan jämkning av statsbidra-

gens grundbelopp böra ske, att dessa sattes till 2 kronor 50 öre för A-anstalt och till 2 kronor för B-anstalt.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har åberopat en inom styrelsen upprättad tablå, angivande det högsta antal vårdplatser, för vilket statsbidrag kunde förväntas ifrågakomma under år 1943, ävensom de belopp, till vilka driftbidragen enligt gällande bestämmelser kunde beräknas uppgå. Därvid har styrelsen räknat med förhöjt bidrag till anstalter inom sex län, nämligen Gotlands, Blekinge, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Inom nämnda län har nämligen medeltalet för tuberkulosdödligheten under femårsperioden 1936—1940 med mera än 25 procent överstigit medeltalet för riket under samma period; sistnämnda medeltal utgjorde 0.81 på 1,000 invånare (jfr 3 § 2 mom. statsbidragskungörelsen).

Det i tablåen angivna sammanlagda driftbidragsbeloppet uppgår till 5,653,587 kronor.

Till sistnämnda belopp bör enligt medicinalstyrelsen läggas visst belopp, avseende vårdplatser, som av landsting eller stad utanför landsting förhyrts å jubileumsfondens sanatorier. Såsom tidigare nämnts medgav föregående års riksdag, att till vissa landsting ävensom till Hälsingborgs stad finge utgå statsbidrag för sammanlagt 335 av dem förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier. Styrelsen förutsätter, att statsbidrag jämväl för nästa budgetår utgår för samma antal vårdplatser å nyssnämnda sanatorier. Vid tillämpning av oförändrade grunder för statsbidragets utgående skulle härför erfordras ett belopp av 199,458 kronor.

Det för budgetåret 1943/44 till bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos erforderliga medelsbehovet har styrelsen i enlighet med de sålunda gjorda kostnadsberäkningarna uppskattat till ett belopp av (5,653,587 + 199,458) 5,853,045 kronor. Detta belopp anser styrelsen emellertid utgöra en maximisumma, i vilken med hänsyn till vissa av erfarenheten bekräftade omständigheter — framför allt att det högsta för varje anstalt tillåtna patientantalet med sannolikhet ej bleve fyllt under alla dagar av budgetåret — någon minskning kunde ske. Till ledning för bedömandet i vad mån sådan minskning vore möjlig omnämner styrelsen, att skillnaden mellan det beräknade maximibeloppet och det faktiskt utbetalade beloppet uppgått under budgetåret 1940/41 till nära 3 procent och under budgetåret 1941/42 till 2.9 procent. I betraktande härav borde det för budgetåret 1943/44 beräknade maximibeloppet 5,853,045 kronor kunna reduceras med förslagsvis 3 procent, innebärande en minskning med 175,590 kronor till 5,677,455 kronor, vilket belopp borde kunna avrundas till 5,600,000 kronor. I realiteten komme därigenom reduktionen av maximibeloppet att uppgå till omkring 4 procent.

I anslutning härtill har styrelsen hemställt, att till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 5,600,000 kronor.

I särskilda skrivelser hava *Gotlands* och *Västmanlands läns landsting*

hemställt om fortsatt bidrag till av dem förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier.

Slutligen har medicinalstyrelsen med skrivelse den 7 december 1942 överlämnat en av *Kristianstads läns landsting* gjord framställning om bidrag till högst 20 av landstinget förhyrda vårdplatser å Spenshults sanatorium. Vid ansökan var i avskrift fogat ett mellan landstinget och överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond träffat avtal, enligt vilket landstinget på vissa angivna villkor för vård av sjuka, som uppnått en ålder av 15 år samt lede av lungtuberkulos eller lungsäckstuberkulos och tillhörde sagda län, förfogade över minst 10 och högst 20 vårdplatser i allmänt rum å Spenshults sanatorium. Avtalet gäller från och med den 1 januari 1943 tills vidare intill sex månader förflutit från det avtalet av någondera parten skriftligen blivit uppsagt. *Medicinalstyrelsen* har tillstyrkt, att statsbidrag beviljas från och med den 1 januari 1943 till samma belopp och på samma villkor, som gälla för övriga landsting, vilka disponera vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier. Någon höjning av det äskade anslagsbeloppet anser styrelsen icke påkallad i anledning av denna framställning.

Resultatet av den föreliggande genom besparingsberedningens försorg verkställda utredningen rörande beläggningen av lungtuberkulosanstalterna synes icke för närvarande påkalla någon åtgärd från statsmakternas sida. Jag hänvisar härutinnan till vad medicinalstyrelsen anfört. Departements-  
chefen.

Vad åter angår driftkostnaderna, torde utredningen i ämnet få anses hava ådagalagt sådana förhållanden, att en undersökning rörande möjligheterna att genom rationalisering av arbetet begränsa utgifterna för hithörande anstalter är påkallad. En dylik undersökning bör icke begränsas till tuberkulosanstalter av olika slag utan omfatta samtliga av våra mera allmänt förekommande sjukhustyper. Undersökningen bör givetvis bedrivas i samråd med vederbörande huvudmäns organisationer. Hur denna undersökning skall närmare organiseras och kostnaderna för densamma bestridas är jag icke beredd att för närvarande taga ställning till, utan torde frågan härom få upptagas till särskild prövning, sedan förhandlingar i ämnet förts med nyssnämnda organisationer.

Vad härefter angår det av svenska stadsförbundet framförda kravet å förhöjt driftbidrag till lungtuberkulosanstalterna, vill jag icke bestrida, att städerna utanför landsting redan från början kommit att bära en relativt stor andel av driftkostnaderna vid sina hithörande anstalter. Å andra sidan tillhöra dessa städer den kategori av kommuner, som äga den största ekonomiska bärkraften. Under sådana förhållanden och med hänvisning till vad jag i annat sammanhang anfört i anledning av framställda yrkanden om kristillägg å driftbidragen till de statsunderstödda sjukvårdsanstalterna anser jag mig icke kunna förorda bifall till stadsförbundets hemställan i denna del.

Mot den av Kristianstads läns landsting gjorda framställningen om bidrag till högst tjugu av landstinget förhyrda vårdplatser å Spenshults sanatorium

har jag intet att erinra. Bidraget torde böra utgå från och med detta kalenderår. Övriga huvudmän, som för närvarande äga uppbära bidrag för av dem disponerade vårdplatser å folksanatorierna, torde jämväl under nästa budgetår böra komma i åtnjutande av samma förmån.

Med dessa utgångspunkter anser jag medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår i huvudsak godtagbar. Med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår, som uppgått till 5,336,056 kronor, lärer dock anslaget kunna begränsas till i runt tal 5,500,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att till nedannämnda landsting ävensom till Hälsingborgs stad må under tiden 1 juli 1943—30 juni 1944 utgå statsbidrag till belopp, bestämt i enlighet med föreskrifterna i 3 § 1 och 2 mom. kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 480) angående statsbidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos, för följande antal av dem disponerade vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier:

| Landsting eller stad                                                             | Antal<br>vårdplatser |
|----------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| landstinget i Jönköpings län .....                                               | 70                   |
| » » Kronobergs » .....                                                           | 30                   |
| landstingen » Kalmar läns norra och södra landstings-<br>områden, tillhopa ..... | 15                   |
| landstinget i Gotlands län .....                                                 | 55                   |
| Hälsingborgs stad .....                                                          | 35                   |
| landstinget i Örebro län .....                                                   | 25                   |
| » » Västmanlands län .....                                                       | 15                   |
| » » Gävleborgs län .....                                                         | 10                   |
| » » Västernorrlands län .....                                                    | 80                   |

*dels* medgiva, att till Kristianstads läns landsting må under tiden 1 januari 1943—30 juni 1944 utgå statsbidrag efter samma grunder för högst 20 av landstinget disponerade vårdplatser å Spenshult sanatorium;

*dels* föreskriva, att för åtnjutande av bidragen till vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier skall gälla, att för å dessa platser intagen patient icke må uttagas högre dagavgift än 1 krona samt att eljest i tillämpliga delar skola gälla de allmänna bestämmelserna beträffande statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos ävensom de särskilda föreskrifter, som må av Kungl. Maj:t meddelas;

*dels* ock till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 5,500,000

## [125.] 37. Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos, förslagsanslag.

| Budgetår                | Anslag    | Nettoutgifter |
|-------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42 .....           | 1,400,000 | 1,577,432     |
| 1942/43 .....           | 1,500,000 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 1,550,000 | —             |

[Kungörelse den 23 april 1937 (nr 209), ändrad genom kungörelse nr 404/1938.]

Statsbidrag utgår till av förening eller stiftelse drivna anstalter med 3 kronor 25 öre för A-platser och 2 kronor för B-platser samt till landstings- och storstadsanstalter med 1 krona 50 öre för A-platser och 1 krona för B-platser. Bidrag utgår endast för vårdplats, som är öppen under hela året och för vilken icke uttages högre avgift än 1 krona per dag och patient. Driftbidraget till enskild anstalt må i intet fall utgå med högre belopp per år än skillnaden mellan anstaltens verkliga driftkostnader och summan av patientavgifterna och andra från anstaltens drift härflytande inkomster.

Vid sidan härav må till A-anstalt utgå statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage av mera permanent karaktär åt patient, som behandlas vid anstalten, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande huvudman, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande enskilda anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Såsom villkor för rätt för anstalt att komma i åtnjutande av fyllnadsbidrag gäller i fråga om bidrag för år 1943 och efterföljande år, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret skall ha godkänts av medicinalstyrelsen.

Den under nästföregående punkt omförmälda, av *besparingsberedningen* överlämnade promemorian innefattar även en redogörelse för verkställd undersökning rörande beläggningsförhållandena och driftkostnaderna vid hithörande enskilda anstalter, de s. k. kustsanatorierna. De sakkunniga fästa uppmärksamheten vid att antalet outnyttjade vård dagar vid de tre största kustsanatorierna år 1939 uppgått till cirka fyra procent av beläggningskapaciteten, vilket dock anses delvis sammanhånga med driften av särskilda sommarpaviljonger. Vidare hava de sakkunniga i betraktande av de stora kostnader, som kustsanatorierna numera förorsakade statsverket, funnit nödvändigt, att statens inflytande på förvaltningen och driften av dessa anstalter ökades genom införande av förhandskontroll rörande användningen av de till anstalterna anvisade medlen. De sakkunniga ansluta sig härutinnan till det i statsverkspropositionen till 1942 års riksdag framförda förslaget, att såsom villkor för erhållande av statsbidrag skulle gälla, att vederbörande anstalters inkomst- och utgiftsstat godkänts av medicinalstyrelsen.

Över besparingsberedningens promemoria i denna del har, förutom medicinalstyrelsen, svenska kustsanatoriernas samorganisation och svenska stadsförbundets styrelse yttrat sig.

*Medicinalstyrelsen* har i anledning av det konstaterade antalet outnyttjade vård dagar vid kustsanatorierna hänvisat till vad styrelsen i dylikt avseende anfört i fråga om sanatorierna för lungtuberkulos samt tillika framhållit, att kustsanatorierna med hänsyn till de långa resor, som patienterna ofta hade att företaga, måste anses vara tillfredsställande utnyttjade vid en något lägre beläggning än den, som vid de övriga sanatorierna kunde betraktas såsom normal. I fråga om statens inflytande på förvaltningen och driften av hithörande anstalter har styrelsen erinrat om att Kungl. Maj:t genom brev den 24 april 1942 (punkten 98) föreskrivit, att såsom villkor för åtnjutande av fyllnadsbidrag till täckande av uppkommet driftunderskott skall för år 1943 och efterföljande år gälla att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret blivit av medicinalstyrelsen godkänd.

*Svenska kustsanatoriernas samorganisation* yttrar i fråga om de outnyttjade vårdplatserna huvudsakligen följande.

Den för kustsanatoriet Apelviken lämnade beläggningsuppgiften för år 1939 hade blivit skenbart ofördelaktig på grund av att en paviljong då varit nedlagd för ombyggnad samt att krigsförhållandena föranlett viss minskning av patientantalet. Dylika omständigheter hade delvis varit för handen även under år 1940, men år 1941 hade underbeläggningen uppgått till allenast omkring 2.5 procent. Några s. k. sommarplatser hade icke förekommit efter år 1938.

Underbeläggning uppkomme ofta därigenom, att, då en patient hemskreves eller avlede, platsen bleve obelagd en eller annan dag, innan ny patient kunnat infinna sig, något som i sin ordning berodde på patienternas ofta långa resvägar och därmed sammanhängande svårighet att erhålla transportmedel och att riktigt beräkna inställelsedag. Härvid sökte man också undvika överbeläggning, enär statsbidrag icke utginge för ett högre antal vård dagar än som motsvarade godkänt antal vårdplatser. Därest emellertid platsantalet under kortare tidsperioder finge i någon mån överskridas, skulle uppstå en marginal, som vid behov kunde utnyttjas vid inkallelserna. Det maximala antalet vård dagar räknat per år behövde därvid icke överskridas. Enligt vad erfarenheten under år 1942 givit vid handen, skulle nu avsett syfte ernås, om gällande bestämmelser medgäve en tillfällig överbeläggning med tre platser, för vilka statsbidrag finge utgå.

Vad angår driftkostnaderna, erinrar samorganisationen om att summan av statsbidraget för A-plats och vårdavgiften uppgår till 4 kronor 25 öre. Det synes samorganisationen uppenbart, att vårdkostnaden för underhållsdag, även med bortseende från nu rådande förhållanden, icke längre kan hållas vid så lågt belopp. Samorganisationen ifrågasätter därför, huruvida statsbidrag och vårdavgift i fortsättningen borde i författningsväg fastställas. Överskridande av tillgängliga driftanslag gäve lätt det intrycket, att förvaltningen handhades på ett mindre ändamålsenligt sätt. Från samorganisationens sida föreläge det önskemålet, att statsbidraget kunde bestämmas efter sådana grunder, att till direktionernas förfogande för driftutgifter ställdes ett belopp, som motsvarade utgifterna enligt av medicinalstyrelsen för varje år godkänd utgiftsstat.

*Svenska stadsförbundets styrelse* har åberopat ett av förbundets sjukvårdsdelegation avgivet yttrande. Däri erinras till en början om att kostnaderna för de av städerna utanför landsting drivna anstalterna för kirurgisk tuberkulos enligt av statens sjukvårdskommitté på sin tid framlagda och sedermera av statsmakterna godkända grunder skulle fördelas så, att staten och huvudmännen skulle bestrida hälften vardera av dagkostnaden, sedan patientavgiften avdragits. Härefter anför sjukvårdsdelegationen följande.

Vid en tillämpning av denna fördelningsgrund hade visserligen städernas anstalter kommit i ett sämre läge än de enskilda anstalterna, men den av sjukvårdskommittén framförda principen för kostnadsfördelningen syntes dock acceptabel med hänsyn till, bland annat, att huvudmännen helt kunde disponera över sina platser för patienter från det egna sjukvårdsområdet. Vid fastställandet av statsbidragets storlek med utgångspunkt från nyssnämnda fördelningsgrund hade kommittén emellertid utgått från en alldeles för låg driftkostnad per underhållsdag, varför huvudmännen kommit att bli belastade med betydligt högre kostnader än som enligt den fastställda fördelningsprincipen bort falla på huvudmännen. Det kunde för övrigt nämnas, att vid en av departementschefen föranstaltad kompletterande utredning rörande driftkostnaderna vid de enskilda anstalterna framgick, att kostnaderna stigit till 4 kronor 5 öre och 4 kronor 17 öre per vård dag för åren 1933 och 1935 mot av sjukvårdskommittén framräknade medeltal å 3 kronor 79 öre för åren 1927—1931. På den grund hade också föreslagits en höjning av bidragen till de enskilda anstalterna utöver kommitténs förslag, däremot ej för övriga anstalter.

Enär sålunda statsbidragen till städernas anstalter redan från början icke svarat mot den fördelningsgrund, som godtagits, och huvudmännen — med avdrag för patientavgifterna — alltså kommit att få betala betydligt mera än halva driftkostnaden, hade vid den prisstegring, som inträtt under åren 1930—1939 en ytterligare belastning av huvudmännen ägt rum. För Stockholms vidkommande kunde sålunda erinras om att driftkostnaderna vid S:t Görans sjukhus, där en avdelning för kirurgisk tuberkulos funnes inrättad, åren närmast före krigsutbrottet uppgått till cirka 10 kronor per underhållsdag.

Med utgångspunkt härifrån och med avräkning för patientavgiften om 1 krona skulle det sålunda återstå att fördela ett belopp av 9 kronor mellan staten och huvudmännen. För platserna vid S:t Görans sjukhus hade statsbidrag utgått med 1 krona 50 öre. Stockholms stad hade följaktligen fått vidkännas en utgift å 7 kronor 50 öre mot det att vid en tillämpning av den vedertagna principen kommunens bidrag skulle hava stannat vid 4 kronor 50 öre.

Vid sådant förhållande hade sjukvårdsdelegationen ansett sig böra påkalla en revision av statsbidragsbestämmelserna. Enär driftkostnaderna vid de övriga anstalterna måhända läge något lägre än vid S:t Görans sjukhus, föreslog delegationen, att statsbidraget höjdes till förslagsvis 4 kronor 50 öre per dag för A-anstalterna och till 4 kronor för B-anstalterna.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av anslagsbehovet för bidrag till driften av hithörande anstalter under nästa budgetår.

Styrelsen åberopar däri en inom styrelsen uppgjord sammanställning, upptagande de anstalter, till vilka driftbidrag kunna förväntas utgå av nästa budgetårs anslag, ävensom de belopp, till vilka driftbidragen för varje anstalt

beräknas högst uppgå. Tablån, som upptager samma antal platser som för löpande budgetår, avser beläggningen å de enskilda anstalterna under tiden 1 april 1943—31 mars 1944 samt å de övriga anstalterna under kalenderåret 1943. Den enligt tablån beräknade maximisumman uppgår till 1,085,966 kronor 25 öre. Nämda summa bör emellertid enligt styrelsen — särskilt med hänsyn till att det högsta för varje anstalt tillåtna patientantalet med sannolikhet ej blir fyllt under alla dagar av budgetåret — kunna i viss mån reduceras. Under hänvisning till att differensen mellan det beräknade maximibeloppet och nettoutgiften för budgetåret 1941/42 utgjort 8.5 procent finner styrelsen det för nästa budgetår beräknade maximibeloppet kunna minskas med 8 procent och uppskattar i anslutning härtill medelsbehovet för driftbidraget till i avrundat belopp 1,000,000 kronor.

Utgifterna för bidrag till stödjebandage, vilka för budgetåret 1941/42 utgjort 38,269 kronor, uppskattar styrelsen till ungefär samma belopp för nästa budgetår eller till förslagsvis 40,000 kronor.

Vad vidare angår medelsbehovet för täckande av motsedda driftunderskott vid enskilda anstalter framhåller medicinalstyrelsen, att det på grund av de inträffade prisstegringarna och ovissheten rörande den fortsatta utvecklingen på det ekonomiska området vore svårt att med någon grad av säkerhet uppskatta storleken av dessa driftunderskott. För löpande budgetår hade medelsbehovet uppskattats till omkring 425,000 kronor. Driftunderskottet för år 1941 hade emellertid uppgått till ej mindre än 521,950 kronor. Då man hade anledning antaga, att till täckande av uppkomna driftunderskott för hithörande anstalter under budgetåret 1943/44 skulle komma att erfordras ett något högre belopp än det, vartill driftunderskotten uppgått för det senast förflutna året, syntes för ändamålet böra beräknas ett medelsbehov av förslagsvis 560,000 kronor.

I enlighet med de sålunda gjorda beräkningarna har styrelsen uppskattat medelsbehovet under förevarande anslagspunkt för nästkommande budgetår till  $(1,000,000 + 40,000 + 560,000)$  1,600,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Vad i ärendet anförts rörande antalet outnyttjade vårdplatser vid kustsanatorierna föranleder intet annat uttalande från min sida än att det synes mig praktiskt, att på sätt kustsanatoriernas samorganisation ifrågasatt möjlighet öppnas för erhållande av statsbidrag för viss begränsad överbeläggning. En dylik möjlighet finnes för närvarande vid vanförestanstalterna. Därest riksdagen intet har att däremot erinra, torde en sådan jämkning i gällande grunder för driftbidrag till dessa anstalter böra vidtagas, att bidrag må efter prövning av medicinalstyrelsen utgå för ett högre antal patienter per dag än det som motsvarar antalet godkända vårdplatser, dock högst för det antal vård dagar, som efter kalenderår beräknat motsvarar normal beläggning.

I fråga om driftkostnaderna vid hithörande enskilda anstalter får jag hänvisa till Kungl. Maj:ts beslut den 24 april 1942, som innebär, att från och med kalenderåret 1943 anstalternas inkomst- och utgiftsstater skola godkännas av medicinalstyrelsen. Det från samorganisationens sida framförda



önskemålet, att nuvarande statsbidragsgrunder skulle slopas och bidrag i stället utgå enligt de av medicinalstyrelsen godkända staterna, synes mig böra upptagas till prövning först sedan erfarenhet vunnits angående värdet av nyssnämnda anordning med förhandsgranskning av anstalternas inkomst- och utgiftsstater.

Vad härefter angår det av svenska stadsförbundet framförda yrkandet om förhöjda bidrag till de av städerna utanför landsting drivna anstalterna för kirurgisk tuberkulos, begränsar jag mig till att återopa vad jag under näst-föregående punkt anfört rörande motsvarande yrkande om förhöjt bidrag till driften av anstalterna för lungtuberkulos. Jag är alltså icke beredd att i nuvarande läge förorda bifall till stadsförbundets hemställan i denna del.

Medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna i huvudsak godtagas. Dock synes mig driftunderskottet, därest man räknar med ett mera normalt bränslebehov än det, som de två senaste årens stränga vintrar medfört, kunna uppskattas till något lägre belopp än medicinalstyrelsens förslag innebär. Beräknas härför ett belopp av 510,000 kronor, skulle det totala anslagsbehovet för nästa budgetår uppgå till 1,550,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos*  
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*

av ..... kronor 1,550,000

[126.] 38. **Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.,  
förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1940/41 .....                    | 65,000 | 60,139        |
| 1941/42 .....                    | 55,000 | 45,047        |
| 1942/43 .....                    | 60,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 60,000 | —             |

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 258).]

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av ifrågavarande anslag för nästa budgetår. Styrelsen har därvid upplyst, att belastningssiffran för sistförflutna budgetår — 45,047 kronor — är så tillvida missvisande, att ersättning för första kvartalet 1942 till de fyra kustsanatorierna icke hunnit utbetalas före budgetårets utgång. Hade så skett, skulle nettoutgifterna å anslaget hava uppgått till i runt tal 56,000 kronor. Med hänsyn härtill och med beaktande av belastningen för budgetåret 1940/41 föreslår styrelsen, att anslaget bibehålles vid oförändrat belopp eller 60,000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

## Femte huvudtiteln.

att till *Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 60,000

[127.] **Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna, reservationsanslag.** Vid 1938 års riksdag äskades anslag för vissa byggnadsarbeten vid folksanatorierna. De sammanlagda kostnaderna för dessa arbeten uppskattades för de olika sanatorierna sålunda:

|                            |        |         |
|----------------------------|--------|---------|
| Hålahults sanatorium ..... | kronor | 28,700  |
| Österåsens » .....         | »      | 88,650  |
| Hessleby » .....           | »      | 305,000 |
| Spenshults » .....         | »      | 258,500 |
| Summa kronor               |        | 680,850 |

Riksdagen, som fann de föreslagna arbetena i det stora hela välbetänkta, har sedermera anvisat sammanlagt 422,400 kronor för utförande av de vid Hålahults, Österåsens och Hessleby sanatorier planerade arbetena. För utförande av byggnadsarbeten vid Spenshults sanatorium hava anvisats 225,400 kronor, vilket belopp avsetts för vissa ledningsarbeten samt för modernisering av tvättinrättningen.

I skrivelse den 29 september 1942 har *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* gjort framställning om anvisande av ytterligare medel till byggnadsarbeten vid folksanatorierna. Överstyrelsen har häri lämnat en redogörelse för de i den 1938 års riksdag förelagda planen ingående byggnadsarbetena, varav framgår, att vissa arbeten ännu kvarstå vid Hessleby och Spenshults sanatorier.

Överstyrelsen upplyser, att under år 1942 de ursprungliga förslagen beträffande sistnämnda sanatorium överarbetats, varvid vissa omändringar vidtagits och kostnaderna omräknats efter dagens priser.

Enligt de sålunda reviderade förslagen kvarstode ytterligare arbeten vid Hessleby sanatorium för en beräknad kostnad av tillhopa 129,500 kronor enligt följande sammanställning (siffrorna inom parentes avse de år 1938 beräknade kostnaderna):

|                                                                                          | Kronor   |         |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----------|---------|
| 1. Ändringar inom läkaravdelningen .....                                                 | (41,700) | 55,500  |
| 2. Ombyggnad av bottenvåningen i östra paviljongen .....                                 | (8,500)  | 12,000  |
| 3. Modernisering av badet samt anordnande av sputumrum m. m. ....                        | (34,500) | 48,500  |
| 4. Anordnande av tvättställ i hel- och halvenskilda rum jämte målningsreparationer ..... | (13,500) | 13,500  |
| Summa kronor                                                                             |          | 129,500 |

Ändringarna inom läkaravdelningen avse inrättande av ett expeditiionsrum och ett undersökningsrum för överläkaren. Vidare skulle en omändring ske i fråga om dispositionen av utrymmena för röntgenrum, mörkrum, operations-

rum, laboratoriet m. m., varjämte röntgenanläggningen skulle moderniseras. Ombyggnaden av bottenvåningen skulle medföra ett bättre och rymligare sysslomanskontor, kombinerat med postkontor. Vidare skulle reparation ske av ett likrum. Genom den föreslagna moderniseringen av badet skulle vinnas en koncentrerings av badavdelningen, vilken skulle omfatta ett patientbad, ett bad för kvinnlig och ett för manlig personal samt ett bad för underläkare och sköterskor. Bland sagda arbeten ingår jämväl inredande av ett större rum till bibliotek för läkaravdelningens böcker och tidskrifter jämte journalarkiv. Sputumrummet skulle förses med sputumkok. Vidare skulle sköterskornas matsal uppflyttas i samma plan som matsalen för den övriga kvinnliga personalen. För inredande av tvättställ i de hel- och halvenskilda rummen samt för vissa reparationer av dessa rum beräknades kostnaderna numera till oförändrat 13,500 kronor, varvid hänsyn emellertid tagits till att vissa reparationer redan utförts.

Kostnaderna för utförande av dessa arbeten beräknas som nämnts numera till sammanlagt 129,500 kronor. Av tidigare beviljade medel beräknar överstyrelsen för ändamålet kunna disponera 95,800 kronor, varför arbetenas utförande skulle kräva ytterligare medel till belopp av 33,700 kronor.

I fråga om Spenhults sanatorium erinrar överstyrelsen om att realiserandet av de arbeten, som planerats därstädes, fått vila i avbidan på att ett av svenska nationalföreningen mot tuberkulos väckt förslag om sanatoriets användning såsom yrkesskolesanatorium bleve föremål för prövning av statsmakterna. Sedan detta förslag förfallit, hade anslag till utförande av vissa trängande byggnadsarbeten vid sanatoriet beviljats av riksdagen med tillhopa 225,400 kronor.

Överstyrelsen har ansett vissa andra av de ursprungligen planerade arbetena nu böra komma till utförande. Dessa arbeten hava efter dagens priser beräknats draga en kostnad av tillhopa 88,800 kronor enligt följande fördelning (1938 års siffror angivas inom parentes):

|                                                               | Kronor   |        |
|---------------------------------------------------------------|----------|--------|
| 1. Anordnande av tvättställ i hel- och halvenskilda rum ..... | (7,500)  | 10,500 |
| 2. Installering av cirkulationspump för varmvatten .....      | (3,500)  | 5,000  |
| 3. Utbyte och komplettering av kökets ångapparater .....      | (9,000)  | 12,600 |
| 4. Anordnande av mekanisk köksventilation .....               | (6,500)  | 9,500  |
| 5. Modernisering av sputumkok .....                           | (8,000)  | 11,200 |
| 6. Anordnande av matsal för kvinnlig personal .....           | (29,400) | 40,000 |
| Summa kronor                                                  |          | 88,800 |

Härjämte har överstyrelsen föreslagit anskaffning av en ny agaspiskombination i köket för en kostnad av 13,800 kronor samt uppförande av ett nytt mortuarium, vilket beräknats komma att draga en kostnad av 19,000 kronor.

Samtliga nu nämnda arbeten vid Spenhults sanatorium skulle sålunda draga en kostnad av (88,800 + 32,800) 121,600 kronor.

Av ifrågavarande arbeten torde de under punkterna 1—5 angivna ej tarva någon närmare förklaring. Beträffande matsalen för kvinnlig personal hänvisar överstyrelsen till vad överstyrelsen anfört härom vid framläggande av

ombyggnadsprogrammet för 1938 års riksdag. Överstyrelsen yttrade härvid, att då sanatoriets köksavdelning omkring år 1920 moderniserats, hade en av personalmatsalarna måst slopas och den andra minskas för att ge ökat utrymme för kökets behov. Denna minskning skulle då utgöra ett provisorium. Någon ändring häruti hade ännu ej kommit till stånd, varför behovet av större utrymme för personalmatsalar ännu kvarstode. Behovet av större matsalar hade även ökat på grund av ökat personalantal.

I fråga om den föreslagna agaspisen framhåller överstyrelsen, att befintlig kol- och vedspis vore utbränd och måste ersättas med en ny spis. På grund härav borde spisen utbytas mot en ny agaspiskombination som komplement till befintligt elektriskt stekbord. Agaspisar vore tidigare inmonterade vid såväl Hålahults som Hessleby sanatorier och vid sistnämnda kompletterad med ett elektriskt stekbord. Vid båda sanatorierna vore man mycket nöjd med dessa spisar på grund av att bränsleåtgången vore ringa i förhållande till ved- och kolspisarna. Ävenså underlättades arbetet i köket, då dessa spisar erfordrade påfyllning av bränsle endast två gånger per dygn. Renligheten i köket underlättades i hög grad därigenom, att sotiga kokkärl försvunne.

Vad angår mortuariet anför överstyrelsen, att ett sedan lång tid tillbaka framfört önskemål vore att få till stånd ett friliggande mortuarium. Nuvarande likrum vore beläget uti jordvåningen i östra flygeln. Dess läge inom sanatoriebyggnaden vore mycket otillfredsställande. Då rummet under den varmare årstiden måste användas, hände det rätt ofta, att liklukt spred sig inom stora delar av huvudbyggnaden. Även dess läge omedelbart under ett personalrum vore mycket olämpligt.

Överstyrelsen har under hänvisning till det anförda hemställt om anvisande av 155,300 kronor för utförande av nämnda arbeten vid Hessleby och Spenshults sanatorier. Härutöver har överstyrelsen äskat ett belopp av 64,000 kronor för uppförande av två friliggande underläkarbostäder vid Hessleby och Hålahults sanatorier.

*Medicinalstyrelsen* har i utlåtande den 19 november 1942 åberopat vad byggnadsstyrelsen anför i ett utlåtandet bilagt yttrande.

*Byggnadsstyrelsen* har förklarat sig intet hava att erinra beträffande de vid Hessleby sanatorium föreslagna ändrings- och moderniseringsarbetena och de för desamma beräknade kostnaderna. I fråga om de planerade arbetena vid Spenshults sanatorium har styrelsen föreslagit vissa förändringar beträffande matsalarna. Styrelsen har vidare ansett det föreslagna mortuariet böra omarbetas i syfte att erhålla en arkitektoniskt mera tillfredsställande utformning. Emot de för dessa arbeten beräknade kostnaderna har styrelsen ej haft något att erinra. Beträffande de föreslagna underläkarbostäderna har styrelsen ansett det möjligt nedbringa kostnaderna genom viss beskärning av byggnadernas planyta.

Departements-  
chefen.

De i det föregående omnämnda ändrings- och renoveringsarbetena vid Hessleby och Spenshults sanatorier hava såsom förut påpekats — bortsett från agaspiskombinationen och mortuariet vid Spenshult — underställts 1938

års riksdag, som fann de föreslagna arbetena välbetänkta. I fråga om Hessleby sanatorium har riksdagen anvisat medel för utförande av samtliga de år 1938 föreslagna arbetena. Dessa arbeten hava emellertid endast delvis kommit till utförande, varför av de anvisade medlen ett belopp av 95,800 kronor finnes disponibelt. Nämda belopp understiger emellertid med 33,700 kronor de efter nuvarande priser beräknade kostnaderna. Sistnämnda belopp skulle därför ytterligare behöva anvisas för ändamålet. Beträffande Spenshult hava medel hittills ej anvisats för de byggnads- och andra arbeten, som överstyrelsen nu föreslår till utförande. Dessa arbeten hava beräknats draga en kostnad av 121,600 kronor. Därest samtliga ifrågavarande arbeten skulle komma till utförande under nästa budgetår, skulle således erfordras ytterligare (33,700 + 121,600) 155,300 kronor.

Nu nämnda arbeten vid såväl Hessleby som Spenshult synas vara av den art, att de böra komma till utförande, så snart omständigheterna det tillåta. Emellertid anser jag mig i nuvarande läge ej kunna tillstyrka, att ytterligare medel anvisas för berörda ändamål. I den mån medel redan finnas tillgängliga, böra dessa därför kunna disponeras för de arbeten vid nämnda båda sanatorier, som kunna anses vara mest angelägna, även om medlen från början varit avsedda för Hessleby sanatorium. Till en sådan disposition av berörda medel torde riksdagens samtycke böra inhämtas.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva angelägenhetsgraden av de föreslagna arbetena efter framställning av överstyrelsen för jubileumsfonden. Jag förutsätter, att en överarbetning av ritningarna till mortuariet kommer till stånd under beaktande av vad byggnadsstyrelsen anført, innan desamma underställas Kungl. Maj:ts prövning. Med uppförande av de föreslagna underläkarbostäderna torde tills vidare böra anstå.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att å reservationsanslaget till Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna tillgängliga medel må efter prövning av Kungl. Maj:t disponeras för utförande av de angivna arbeten vid Hessleby och Spenshults sanatorier, som finnas vara mest angelägna.

[128.] 39. **Bidrag till driften av folksanatorierna.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 183,000 | 183,000       |
| 1942/43 .....                    | 199,200 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 223,000 | —             |

Till upprätthållande av verksamheten vid folksanatorierna hava anslag beviljats av riksdagen alltsedan år 1905. Anslagen hava utgått med varierande belopp, dock högst 200,000 kronor.

För användningen av anslaget gälla föreskrifter i Kungl. Maj:ts brev den 8 juli 1904 med däri genom brev den 9 juli 1920 gjord ändring. Enligt

dessas föreskrifter skall statsanslaget redovisas på samma sätt som avkastningen av jubileumsfondens räntebärande tillgångar och fondens övriga inkomster, dock så att, när överskott å fondens årsinkomster uppkomma, efter det nödiga avskrivningar blivit verkställda, dessa överskott skola redovisas på särskilt konto såsom reserverade medel. Sålunda reserverade medel få icke av överstyrelsen för fonden användas, med mindre Kungl. Maj:t efter anmälan av överstyrelsen prövat och godkänt de ändamål, för vilka medlen äro avsedda att tagas i anspråk.

I skrivelse den 29 september 1942 har *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår. Överstyrelsen har till en början erinrat om att för täckande av folksanatoriernas driftkostnader, i den mån desamma beräknats överstiga sanatoriernas inkomster av patientavgifter m. m. samt disponibel avkastning av jubileumsfonden, under de senare åren anvisats ett anslag, vars belopp bestämts till 100,000 kronor jämte det driftunderskott, som visats föreligga vid utgången av närmast föregående budgetår. För budgetåret 1941/42 hade uppstått ett driftunderskott av 122,969 kronor. Det för nästa budgetår erforderliga bidraget till driften av folksanatorierna har överstyrelsen i enlighet härmed beräknat till  $(100,000 + 122,969)$  222,969 kronor eller i avrundat belopp 223,000 kronor.

[Med hänsyn till det jämförelsevis höga belopp, vartill statens bidrag till driften av folksanatorierna för nästa budgetår beräknas stiga, har överstyrelsen ansett sig böra avgiva en närmare redogörelse för vissa därmed sammanhängande förhållanden. Överstyrelsen anför härutinnan följande:

Tre av folksanatorierna, nämligen Hålahults, Österåsens och Hessleby sanatorier, uppfördes för medel, som insamlats av svenska folket till hugfästande av Konung Oscar II:s 25 års regeringsjubileum. Enligt av Konungen fastställda stadgar skall avkastningen av de återstående insamlade medlen användas att göra vård å sanatorierna tillgänglig för landets i ekonomiskt avseende mindre lyckligt lottade befolkning.

Sedermera uppfördes ett fjärde folksanatorium vid Spenshult för medel, som beviljats av 1909 års riksdag. Detta sanatorium ställdes under överstyrelsens förvaltning mot skyldighet för överstyrelsen att på folksanatorierna mot full ersättning upplåta 120 vårdplatser för statsanställd, till kostnadsfri sanatorievård berättigad personal samt för värnpliktiga.

Landstingen och de därmed jämställda större städerna, som under de senast gångna 40 åren uppfört ett betydande antal anstalter för tuberkulossjuka, hava numera i mycket stor omfattning förverkligat det med folksanatoriernas tillkomst avsedda syftet att genom sanatorievård bota de tuberkulossjuka och minska sjukdomens spridning. Folksanatorierna ingå emellertid fortfarande såsom ett led i landets organisation för tuberkulosens bekämpande. Omkring hälften av folksanatoriernas platsantal har genom avtal upplåtits åt patienter från vissa landstingsområden. Dessa platser utgöra således en direkt utfyllnad av den av landstingen omhändertagna sanatorievården. För vårdkostnaden på dessa platser erhålla folksanatorierna ersättning av landstingen till belopp, som i huvudsak svara mot kostnaderna.

Återstående vårdplatser på folksanatorierna utgöras dels av ett mindre antal (omkring 35) platser i hel- och halvskilda rum, å vilka utgå avgifter, som likaledes i huvudsak täcka kostnaderna, och dels av ett antal av cirka

150 platser i allmän sal. Å dessa sistnämnda platser utgå avgifter till olika belopp, nämligen hel avgift, för närvarande 6 kronor, samt nedsatta avgifter å 4 respektive 2 kronor. Då genomsnittskostnaden på folksanatorierna under senast gångna budgetåret uppgått till 6 kronor 60 öre för underhållsdag, har vid driften av dessa vårdplatser uppstått underskott, som i den lägsta betalningsklassen för närvarande kan beräknas till cirka 1,680 kronor och i den näst lägsta till omkring 950 kronor, allt för vårdplats och år. Underskottet täckes i första hand av avkastningen av jubileumsfonden, så långt denna förslår, och i andra hand av det driftbidrag, som beviljas av riksdagen.

De patienter, som vårdas på dessa platser, tillhöra i allmänhet de mindre bemedlades kategori och erlägg, i den mån deras tillgångar så medge, förut angivna avgifter, som tillämpas på dessa vårdplatser. Antalet vårdplatser i de särskilda betalningsklasserna är icke fastställt utan växlar något efter behovet. I allmänhet har antalet vårdplatser å 4 kronor uppgått till omkring 5 vid vart sanatorium eller sammanlagt omkring 20 och antalet vårdplatser å 2 kronor till 25 å 30 vid vart sanatorium eller sammanlagt 100 å 120.

Överstyrelsen har i anslutning härtill ifrågasatt, huruvida icke fördelningen av vårdplatserna å de särskilda betalningsklasserna borde underställas statsmakternas prövning med hänsyn till denna fördelnings inverkan på underskottets storlek. För sådant fall har överstyrelsen föreslagit, att i huvudsaklig överensstämmelse med dittills tillämpad praxis nedsättning av vårdavgiften måtte medgivas till omkring  $\frac{2}{3}$  av vårdkostnaden beträffande sammanlagt högst 20 vårdplatser och till omkring  $\frac{1}{3}$  av vårdkostnaden beträffande sammanlagt högst 120 vårdplatser.

*Medicinalstyrelsen* har i utlåtande den 29 oktober 1942 förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till överstyrelsens anslagsäskande för nästa budgetår. Vad beträffar det av överstyrelsen framställda spörsmålet rörande begränsning av antalet vårdplatser i de särskilda betalningsklasserna har medicinalstyrelsen framhållit, att det enligt styrelsens förmenande torde stöta på stora svårigheter att åstadkomma en generell reglering i förevarande avseende med hänsyn till de vårdbehövandes varierande ekonomiska förhållanden. Styrelsen anser därför, att de av överstyrelsen ifrågasatta åtgärderna icke böra för närvarande vidtagas.

Statsbidrag till driften av folksanatorierna torde böra utgå enligt samma grunder, som tillämpats under de senaste åren, eller alltså med 100,000 kronor jämte det belopp, som erfordras för täckande av underskott å driften för det senast förflutna budgetåret. Den av överstyrelsen ifrågasatta anordningen att antalet vårdplatser, beträffande vilka nedsatt vårdavgift finge tillämpas, skulle fastställas av statsmakterna anser jag i likhet med medicinalstyrelsen mindre tillfredsställande. Frågan angående i vilken omfattning nedsättning av vårdavgifterna bör äga rum synes jämväl i fortsättningen böra prövas med beaktande av det i varje fall föreliggande behovet av sådan nedsättning.

Från nu angivna utgångspunkter föranleder den av överstyrelsen gjorda uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår icke någon erinran från

Departements-  
chefen.

min sida. Ett belopp av 223,000 kronor torde alltså böra anvisas för ifrågasvarande ändamål.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorier* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av ..... kronor 223,000

[129.] 40. **Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten, förslagsanslag.**

| Budgetår                | Anslag | Nettoutgifter |
|-------------------------|--------|---------------|
| 1940/41 .....           | 45,000 | 54,290        |
| 1941/42 .....           | 45,000 | 57,437        |
| 1942/43 .....           | 50,000 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 55,000 | —             |

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 558).]

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* under hänvisning till belastningen å anslaget under sistförflutna budgetår hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med ett till 55,000 kronor förhöjt belopp.

Departements-  
chefen.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 55,000

[130.] **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 7 september 1920 (nr 667), ändrad genom kungörelse nr 257/1927.]

Statsbidrag utgår med högst hälften av de verkliga byggnadskostnaderna eller, om vid inlösen lösesumman understiger dessa kostnader, högst hälften av lösesumman, dock i intet fall med högre belopp per vårdplats än 2,500 kronor vid uppförande och 1,000 kronor vid inlösen av sjukhus. Statsbidraget får uppbäras först sedan sjukhuset blivit efter avsyning godkänt av *medicinalstyrelsen*.

För innevarande budgetår har till ifrågasvarande ändamål anvisats ett *reservationsanslag* av 250,000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 19 oktober 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har till en början upplyst, att ett belopp av 505,600 kronor funnes disponibelt å anslaget. Däri har inräknats ett belopp av 225,000 kronor, utgörande behållningen av ett å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 för hithörande ändamål anvisat *reservationsanslag* (B) å 300,000 kronor,



beträffande vilket 1942 års riksdag medgivit, att detsamma finge under budgetåret 1942/43 tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förutsättningarna.

Styrelsen erinrar vidare om att av Kungl. Maj:t beviljade men ännu ej utbetalade statsbidrag till förevarande ändamål uppginge till 92,500 kronor samt att hos Kungl. Maj:t innelåge en av styrelsen tillstyrkt ansökan om statsbidrag med 25,000 kronor. Med ledning av uppgifter, som inhämtats från landstingens epideminämnder samt från hälsovårdsnämnderna i de städer, som utgöra egna epidemidistrikt, har styrelsen vidare beräknat, att statsbidrag under nästa budgetår kunde komma att utgå till uppförande av tre planerade epidemisjukhus med sammanlagt 355,000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till (92,500 + 25,000 + 355,000) 472,500 kronor. Då behållningen å anslaget utgjorde 505,600 kronor, har styrelsen funnit anslag för hithörande ändamål för nästa budgetår obehövt. Styrelsen har därvid förutsatt, att förlängt medgivande komme att inhämtas till disposition av förenämnda å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade beredskapsanslag oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förutsättningarna.

Såsom framgår av de av medicinalstyrelsen gjorda beräkningarna äro de under ifrågavarande anslag för närvarande disponibla medlen tillräckliga för att tillgodose såväl ineliggande som väntade ansökningar om statsbidrag till de ändamål, varom här är fråga. Ytterligare medel för ändamålet torde därför ej behöva anvisas under förutsättning dock, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade beredskapsanslaget får fortsättningsvis tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förutsättningarna. Jag tillstyrker, att riksdagens medgivande till dylik disposition av nämnda beredskapsanslag inhämtas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

Departements-  
chefen.

att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget (B) till Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus må fortsättningsvis tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förutsättningarna.

[131.] 41. Bidrag till driften av epidemisjukhus, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 1,600,000 | 1,168,974     |
| 1942/43 .....                    | 1,200,000 | —             |
| 1943/44 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1,200,000 | —             |

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 261), ändrad genom kungörelse nr 1050/1940.]

Statsbidrag utgår för driften av dels sådana epidemisjukhus, som förvaltas enligt bestämmelserna i epidemilagen och blivit av medicinalstyrelsen för ändamålet godkända, dels ock sådana tillfälliga sjukvårdslokaler, som för ändamålet godkänts av förste provinsialläkaren eller i städer, där tillsynen över epidemivården författningsenligt tillkommer med förste provinsialläkare jämställd stadsläkare, av medicinalstyrelsen.

Statsbidrag utgår med två kronor för dag och varje kostnadsfritt vårdad sjuk. Statsbidrag utgår i regel icke för flera sjukplatser för dag än i första stycket omnämnd myndighet fastställt såsom motsvarande en normal beläggning av sjukhuset eller lokalen. Därest vid epidemi av större omfattning hinder mött för anordnande eller drift av tillfälliga lokaler för epidemisjukvård i erforderlig utsträckning, må dock statsbidrag med viss begränsning utgå för flera platser än dem, som motsvara normal beläggning.

Statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

Med skrivelse den 25 april 1942 har *besparingsberedningen* överlämnat en av sakkunniga inom beredningen utarbetad promemoria angående bidrag till driften av epidemisjukhus.

De sakkunniga framhålla inledningsvis, att det enligt de sakkunnigas mening vore nödvändigt att för epidemivård hålla vissa sjukavdelningar helt eller delvis i beredskap för epidemier. Med hänsyn till att inom åtskilliga epidemidistrikt anskaffats vårdutrymmen i sådan utsträckning, att under relativt långa perioder vårdplatser i betydligt antal stode tomma, hade de sakkunniga riktat sin uppmärksamhet på den enda möjlighet till besparing, som inom förevarande område torde föreligga, nämligen användning för andra ändamål av vårdplatser, som inrättats för vård av epidemiskt sjuka.

De sakkunniga erinra i samband härmed om att Kungl. Maj:t genom brev den 10 maj 1935 bemyndigat medicinalstyrelsen att medgiva tillfällig användning för viss tid av epidemisjukhus eller avdelning av sådant sjukhus för annat sjukvårdsändamål än det därmed avsedda under villkor, bland annat, att framställning om sådant medgivande skulle innehålla noggranna uppgifter dels å vilket epidemisjukhus eller vilken avdelning av sådant sjukhus, som i framställningen åsyftades, dels angående den närmare arten av den sjukvård, för vilken sjukhus eller sjukhusavdelning avsåges att användas (vård av konvalescenter från lasarett, av tuberkulösa, sinnessjuka o. s. v.), dels ock angående de åtgärder, som vid bifall till framställningen ansåges erforderliga till förhindrande av smittöverföring, att så befunes kunna ske utan att epidemivården bleve lidande, samt att statsbidrag till driften av epidemisjukhus icke finge utgå för tid, varunder vederbörande sjukplatser å sådant sjukhus eller avdelning därav varit belagda för andra sjukdomsfall än de i epidemilagen avsedda.

För att utröna i vilken utsträckning ianspråktagande av epidemivårdplatser för andra ändamål redan nu skedde inom olika epidemidistrikt ha de sakkunniga från vederbörande epideminämnder och hälsovårdsnämnder införskaffat uppgifter, som sammanställda återfinnas i en till promemorian fogad

bilaga med därtill hörande tabeller. Av de inkomna uppgifterna, vilka avse förhållandena i november 1941, inhämtas, att av de nio städer, som utgöra egna epidemidistrikt, endast fyra använde vissa av de för epidemivården avsedda vårdplatserna för annat ändamål. I fråga om landstingen förelåg sådant förhållande inom sexton landsting. Vidare framgår, att epidemisjukhusen tagits i anspråk för vård av, bland andra, kroniskt sjuka, tuberkulossjuka, konvalescenter och sinnessjuka ävensom av patienter, som lida av andra smittsamma sjukdomar än som omförmälas i epidemilagen, såsom influensa, mässling, pås-sjuka jämte akut febersjuka.

De sakkunniga framhålla vidare, att vunnen erfarenhet syntes giva vid handen, att ianspråktagande av epidemivårdplatser för vård av sinnessjuka, kroniskt sjuka och tuberkulossjuka borde ske endast med varsamhet, då i dylika fall kravet på möjlighet till snabb evakuering, vilket krav ur epidemivårdsynpunkt måste upprätthållas, ej sällan bleve svårt att tillgodose. Där-  
emot behövde olägenheter icke förekomma vid ianspråktagande i lämplig utsträckning för sjuka med annan smittsam sjukdom än de i 2 § epidemilagen uppräknade, för lindrigt sjuka men dock sjukhusvård behövande eller för konvalescenter. De fördelar, som vunnes i här avsedda fall, framträdde särskilt tydligt beträffande epidemisjukhus, som låge invid eller i närheten av andra sjukvårdsanstalter (lasarett och sjukstugor), där icke blott en måhända eljest oundgänglig överbeläggning kunde undvikas utan jämväl risken för inom sjukhuset skeende nedsmittning av medpatienter kunde minskas. Det bleve särskilt de ej sällan fåtaliga isoleringsplatserna på lasarett och sjukstugor, som på detta sätt sparades åt andra sjuka. I anslutning härtill föreslå de sakkunniga, att epidemisjukhus eller avdelning av sådant sjukhus skulle i vidare omfattning än som enligt nu gällande föreskrifter är tillåtet få tagas i anspråk för vård av andra än epidemiskt sjuka. De sakkunniga anföra härutinnan följande.

De villkor, som i enlighet med gällande bestämmelser (kungl. brevet den 10 maj 1935) skola iakttagas, då medgivande lämnas till »tillfällig» användning av epidemisjukhus eller avdelning av sådant sjukhus för annat sjukvårdsändamål, torde enligt de sakkunnigas mening vara lämpliga, då fråga är om användning av epidemivårdavdelning för sjuka med åkomor av mer eller mindre kronisk art såsom tuberkulösa, kroniskt sjuka eller lättskötta sinnessjuka. Vid sådant förhållande synes det nämligen från epidemivårdens synpunkt riktigt att uppställa så stränga villkor, som bestämmelserna ifråga innefatta.

Under hand har emellertid inom flertalet epidemidistrikt utvecklats en praxis av annan ännu mera tillfällig användning av obelagda epidemisjukhus respektive -avdelningar, utan att särskilt medgivande härtill synes ha blivit sökt. Därvid har det i regel varit fråga om vård av andra akuta infektions-sjukdomar än dem, som avses i 2 § epidemilagen, och av andra infektionsfall, i avsikt att avlasta från lasarett eller sjukstugor patienter, som medfört smittorisk för omgivningen. Genom ett dylikt förfarande kunna ju också lasarettens respektive sjukstugornas vårdplatser, dyrbarare framförallt i fråga om drift, bättre utnyttjas.

Såsom framgår av den av de sakkunniga verkställda utredningen är detta förfaringssätt numera ganska allmänt tillämpat och har därvid, då nödiga försiktighetsmått vidtagits, risk för smittöverföring icke kunnat påvisas. Utan

tvivel har denna praxis för huvudmännen medfört ej obetydliga besparingar och inneburit en rationalisering och ett bättre utnyttjande av sjukhusplatserna. Vunnen erfarenhet talar alltså för att man i större utsträckning, än vad hittills skett, bör kunna fortsätta på denna väg.

Detta sätt att utnyttja lediga epidemisjukhusplatser bör emellertid beredas huvudmännen utan den omgång och de hämmande bestämmelser, som innefattas i kungl. brevet den 10 maj 1935. Ett generellt medgivande bör lämnas vederbörande huvudmän, att epidemisjukhusplatser tillfälligt få tagas i anspråk för sådant sjukvårdsändamål, som nyss nämnts (fall av andra smittsamma sjukdomar än de i 2 § epidemilagen nämnda, av lindrigt sjuka men dock anstaltsvård behövande samt av konvalescenter), då detta kan ske utan olägenhet för epidemivården. Visserligen föreligger stundom svårighet att draga en gräns mellan sådan »tillfällig» användning av epidemisjukhus, som avses i kungl. brevet den 10 maj 1935, och det praktiska utnyttjande av ännu mera tillfällig art, som förut påyrkats. I sistnämnda avseende kan emellertid kontrollen över att sjukhusplatserna icke utnyttjas på ett för epidemivården menligt sätt med fördel uppdragas åt förste provinsialläkarna respektive förste stadsläkarna, eventuellt med viss rapportskyldighet till medicinalstyrelsen.

I här avsedda fall skulle statsbidrag till vården givetvis icke utgå, men å andra sidan skulle huvudmannen äga rätt att upptaga legosängsavgift såsom på lasarett eller sjukstuga.

Över besparingsberedningens promemoria hava yttranden avgivits av medicinalstyrelsen samt styrelserna för svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

*Medicinalstyrelsen* anser, att det allt fortfarande borde ligga i styrelsens hand att medgiva sådan mera omfattande användning av epidemisjukhus eller avdelning därav, som avsåges i kungl. brevet den 10 maj 1935, dels för att bevaka uppkommande spörsmål angående driftbidrag för den ändrade användningen av sjukhuset dels ock för att tillgodose önskvärldheten av att för hela riket gällande enhetliga bestämmelser meddelades i fråga om upplåtelsen. Beträffande användningen av epidemisjukhus rent tillfälligt för vård av andra smittsamt sjuka eller infektionsfall, för vilka isolering vore önskvärd eller erforderlig, förklarar sig medicinalstyrelsen i annat sammanhang hava givit uttryck åt den uppfattningen, att genom sådan användning erhållet statsbidrag för epidemisjukhusets anordnande icke kunde anses äventyrat.

*Svenska landstingsförbundets styrelse* finner i likhet med de sakkunniga önskvärt, att under tider, då frekvensen av epidemiska sjukdomar vore låg, epidemisjukhusen i större utsträckning än för närvarande vore fallet toges i anspråk för vård av vissa smittsamt sjuka, som ej fölle under epidemilagen, för lindrigt sjuka samt för konvalescenter. För att ett epidemisjukhus med fördel skulle kunna utnyttjas för dylik vård, borde det emellertid vara förlagt i nära anslutning till ett lasarett. Skulle epidemisjukhusen på ett smidigt sätt kunna användas i nyssnämnda syfte, vore det vidare önskvärt, att tillstånd till upplåtelsen kunde erhållas utan tidsutdräkt. De sakkunniga hade i detta syfte föreslagit, att bestämmanderätten härvidlag överflyttades från medicinalstyrelsen till förste provinsialläkarna. Då emellertid några större olägenheter icke förspotts beträffande nu gällande ordning för dylika upplåtelser, saknade styrelsen anledning att påyrka någon ändring härutinnan.

*Svenska stadsförbundets styrelse* har åberopat ett av förbundets sjukvårdsdelegation avgivet yttrande, vari angående nu berörda spörsmål anföres bland annat följande.

De hittills vunna erfarenheterna rörande en tillfällig om disposition av vårdplatserna hade givit vid handen angelägenheten av att åtgärder kunde utan dröjsmål vidtagas. I viss utsträckning hade en om disposition faktiskt framtvingats utan att medicinalstyrelsens besked kunnat avvaktas. De sakkunnigas förslag om ett generellt bemyndigande för huvudmännen syntes därför enligt sjukvårdsdelegationens uppfattning vara en åtgärd, som kunde befrämja det ur ekonomiska synpunkter eftersträfvade, mera konstanta utnyttjandet av epidemisjukhusens vårdplatser. Genom att förste stadsläkaren skulle tilläggas en viss kontroll över åtgärderna borde det icke heller ur medicinsk eller hygienisk synpunkt finnas något att erinra mot de sakkunnigas förslag. Det kunde för övrigt erinras om att medicinalstyrelsen enligt gällande regler icke toge befattning med dispositionen av andra vårdplatser, än sådana som inginge i de epidemisjukhus, till vars uppförande, inrättade eller inlösen statsbidrag utgått. Andra epidemiplatser finge däremot redan för närvarande utan medicinalstyrelsens hörande disponeras för annat än epidemisjukvård.

Delegationen tillstyrkte därför de sakkunnigas förslag om ett generellt bemyndigande för huvudmännen att tillfälligt om disponera platserna på epidemisjukhusen. Med hänsyn till att förste stadsläkaren i några av städerna utanför landsting intoge en annan ställning än övriga förste stadsläkare borde kontrolluppgifterna läggas på alternativt förste stadsläkaren eller stads-läkaren.

Härjämte har sjukvårdsdelegationen påkallat förhöjning av nu utgående driftbidrag till epidemisjukhusen. Härutinnan yttrar delegationen följande.

Den vid behandlingen av tuberkulosanstalterna angivna fördelningsprincipen av kostnaderna mellan staten, den vårdade och huvudmännen har allmänt vedertagits även för epidemivården. Vid en framräkning enligt denna princip skulle man komma till en total vårdkostnad om 4 kronor per dag. Enligt en inom delegationen gjord utredning, som finnes intagen i delegationsens yttrande den 26 november 1942 rörande ersättningen för vård av krigsskadade, var den genomsnittliga dagkostnaden i Stockholm, Göteborg och Malmö under åren 1930—1939 cirka 10 kronor. Statens bidrag till driftkostnaderna stannade sålunda vid allenast 20 procent. Vid sådant förhållande har sjukvårdsdelegationen ansett sig böra påkalla en sådan jämkning av statsbidragets grundbelopp, att det i något större utsträckning kan täcka den andel i vårdkostnaden, som staten enligt den vedertagna principen rätteligen borde taga på sig. Statsbidraget föreslås därför höjt till lägst 3 kronor per dag och vårdad patient.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1942 anført följande.

För nästkommande budgetår erforderligt statsbidrag, vars storlek i huvudsak berodde på frekvensen under kalenderåret 1943 av de smittsamma sjukdomar, varå epidemilagen ägde tillämpning, läte sig på förhand beräkna allenast med en viss grad av sannolikhet. Frekvensen av dessa sjukdomar hade enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter utgjort 1940 26,104 fall, 1941 15,385 fall och förra halvåret 1942 10,476 fall. Under senare år hade frekvensen av hithörande sjukdomar helt dominerats av scharlakansfebern, som utgjort under år 1940 94 procent, år 1941 84 procent och förra halvåret 1942 89 procent av samtliga sjukdomsfall. Den över hela landet

utbredda scharlakansfeberepidemi, som kulminerat år 1939, hade under de därpå följande åren visat en fortgående nedgång, som varit särskilt markerad under år 1941 med 13,042 fall. Därefter hade sjukdomens frekvens åter ökat och det totala antalet scharlakansfeberfall torde med ledning av de senast tillgängliga siffrorna kunna beräknas uppgå under hela år 1942 till omkring 19,000. Då scharlakansfebern visade en tydlig stegringstendens, föreläge anledning att höja anslaget med ett mot ökningen av det totala antalet sjukdomsfall svarande belopp, vilken höjning med stöd av ovanstående uppgifter torde kunna beräknas till omkring 35 procent av anslagets belastning för sistförflutna budgetår eller 420,000 kronor. Under förutsättning att förhållandena i övrigt förbleve i huvudsak oförändrade skulle anslagsbehovet för nästa budgetår således kunna uppskattas till i runt tal 1,600,000 kronor.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av ett anslag av 1,600,000 kronor för nästa budgetår.

Departements-  
chefen.

Sakkunniga inom besparingsberedningen hava vid sin undersökning rörande besparingsmöjligheterna inom epidemivården funnit, att den enda möjligheten till besparing inom förevarande vård torde bestå i användning för andra ändamål av vårdplatser, som inrättats för vård av epidemiskt sjuka. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen finnes redan viss reglerad möjlighet härtill, i det medicinalstyrelsen erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att på vissa villkor medgiva tillfällig användning av epidemisjukhus eller avdelning av sådant sjukhus för annat sjukvårdsändamål än det därmed avsedda. De sakkunniga hava ansett denna anordning lämplig, då fråga är om användning av epidemisjukhus eller avdelning därav för sjuka med åkommor av mer eller mindre kronisk art, såsom tuberkulösa, kroniskt sjuka och lättskötta sinnessjuka. För andra akuta infektionssjukdomar än dem, som avses i 2 § epidemilagen, och övriga infektionsfall hava de sakkunniga ansett det nuvarande förfarandet alltför omständligt. De sakkunniga hava därför föreslagit, att beträffande sistnämnda sjukdomar ett generellt bemyndigande borde lämnas vederbörande huvudmän att tillfälligt taga i anspråk epidemisjukhusplatser, då sådant kunde ske utan olägenhet för epidemivården. Erforderlig kontroll över att sjukplatserna icke utnyttjas på ett för epidemivården menligt sätt hava de sakkunniga ansett kunna anförtros åt förste provinsialläkarna respektive förste stadsläkarna, eventuellt med viss rapportskyldighet till medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen och svenska landstingsförbundets styrelse hava ställt sig avvisande mot de sakkunnigas förslag. Sistnämnda styrelse har uppgivit, att några större olägenheter ej försports beträffande den nu gällande ordningen. Svenska stadsförbundets styrelse har å andra sidan tillstyrkt förslaget.

För egen del är jag ense med de sakkunniga därom, att lediga vårdplatser å epidemisjukhus eller avdelning därav böra i möjligaste mån nyttiggöras utan att kravet på nödig beredskap eftersättes. Praxis på detta område synes hava utvecklats sig så, att bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 10 maj 1935 tillämpas företrädesvis i sådana fall, då fråga är om mera stadigvarande, låt vara tidsbegränsad användning av helt epidemisjukhus eller avdelning därav för viss bestämd grupp av sjuka av mer eller mindre kronisk art, medan upplåtelser av mera tillfällig art ansetts falla utanför nämnda bestämmelser.

I stort sett förefaller denna praxis hava utfallit väl. I vissa fall synas emellertid gällande bestämmelser i ämnet hava hindrat eller fördröjt ett önskvärt utnyttjande av epidemisjukhusen för tillfälliga sjukvårdsbehov. Jag anser mig under sådana förhållanden böra i anslutning till besparingsberedningens förslag förorda, att epidemisjukvårdens huvudmän generellt bemyndigas att efter samråd med vederbörande förste provinsialläkare eller därmed jämställd stadsläkare tillfälligt taga i anspråk epidemivårdsplatser för sådana sjukdomsfall, som avses i besparingsberedningens promemoria. Därest riksdagen icke har något att erinra mot ett dylikt bemyndigande, torde jag senare få förelägga Kungl. Maj:t förslag till erforderliga bestämmelser i detta ämne.

Beträffande det av svenska stadsförbundet framförda yrkandet om förhöjt bidrag till driften av epidemisjukhusen får jag hänvisa till vad jag anfört rörande motsvarande krav i fråga om lungtuberkulosanstalterna. Jag kan alltså icke biträda stadsförbundets hemställan i denna del.

Vad slutligen angår medelsbehovet för nästa budgetår, synes det visserligen icke osannolikt, att de epidemiska sjukdomarna komma att uppvisa en ökad frekvens i förhållande till föregående år. Å andra sidan måste en tämligen stor osäkerhet vidlåda en beräkning av denna frekvens. Jag anser mig därför böra förorda, att anslaget för nästa budgetår bibehålles vid oförändrat belopp eller 1,200,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemisjukhus* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,200,000

[132.] **Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 245), ändrad genom kungörelser nr 83/1929 och 102/1931.]

Statsbidrag utgår inom vissa gränser med följande belopp, nämligen för nybyggnad med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 1,500 kronor per vårdplats, vid inköp av byggnad högst hälften av köpesumman och av kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten, dock högst 1,000 kronor per vårdplats, samt vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål uppförd eller inköpt byggnad högst hälften av kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten, dock högst 750 kronor per vårdplats. I intet fall må dock statsbidrag utgå för flera platser än en per 1,000 invånare i landstingsområde och en per 2,000 invånare i stad utanför landsting.

För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 175,000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 29 oktober 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har härvid upplyst, att — sedan beviljade men ännu ej utbetalade bidrag frånräknats — ett belopp av 157,532 kronor kunde beräknas återstå å anslaget. Härvid har medräknats ett å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisat beredskapsanslag å 125,000 kronor, beträffande vilket 1942 års riksdag medgivit, att detsamma finge under budgetåret 1942/43 tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förut-sättningarna.

Styrelsen har vidare erinrat om att på Kungl. Maj:ts prövning vore be-roende fyra ansökningar, avseende erhållande av statsbidrag med ett belopp av tillhopa 135,000 kronor. Hos styrelsen inneläge ingen ansökning om statsbidrag. Enligt vad styrelsen genom förfrågningar hos landstingens för-valtningsutskott samt de städer, som ej deltaga i landsting, inhämtat kunde i anledning av framställningar, som beräknades inkomma under den närmaste tiden, statsbidrag författningsenligt komma att utgå med sammanlagt 269,250 kronor. Det kunde enligt medicinalstyrelsen på grund härav antagas, att för ifrågavarande ändamål skulle under nästa budgetår komma att föreligga ett medelsbehov av  $(135,000 + 269,250 - 157,532)$  246,718 kronor eller i av-rundat tal 250,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Oaktat tillgodoseendet av vårdplatsbehovet för kroniskt sjuka måste be-traktas som en angelägen sjukvårdsuppgift, anser jag mig i nuvarande läge förhindrad att påkalla ytterligare medel till ifrågavarande ändamål. Det är emellertid önskvärt, att förenämnda å tilläggsstat II till riksstaten för bud-getåret 1940/41 anvisade beredskapsanslag å 125,000 kronor jämväl i fort-sättningen får tagas i anspråk för hithörande ansökningar, oberoende av arbetslöshetssynpunkter. Riksdagens medgivande härtill torde därför böra inhämtas.

Under återopande av det anförda för jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget (B) till Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka må fortsättningsvis tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande för-utsättningarna.

[133.] 42. **Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, förslagsanslag.**

| Budgetår                | Anslag    | Nettoutgifter |
|-------------------------|-----------|---------------|
| 1940/41 .....           | 1,150,000 | 1,155,679     |
| 1941/42 .....           | 1,150,000 | 1,201,005     |
| 1942/43 .....           | 1,150,000 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 1,200,000 | —             |

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 246), ändrad genom kungörelser nr 103/1931 och 406/1938.]

Med vissa inskränkningar utgår statsbidrag med 90 öre för dag och patient samt utbetalas halvårsvis i efterskott.



I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid anført, att enligt av styrelsen dittills fattade beslut kunde för år 1943 statsbidrag till driftkostnaderna vid hem för kroniskt sjuka beräknas utgå för 4,205 vårdplatser. Vidare har styrelsen förutsatt, att driftbidrag kunde komma att under hela nämnda år utgå för 87 nya vårdplatser, till vilkas inrättande statsbidrag beviljats men ännu ej utbetalats. Därutöver har styrelsen ansett, att driftbidrag borde, åtminstone för ett halvt år, beräknas för 86 nya vårdplatser, till vilkas inrättande ansökan om statsbidrag föreläge men ej slutligen prövats.

Med ledning av det sålunda erhållna sammanlagda platsantalet har styrelsen beräknat totala driftbidraget för nästa budgetår till 1,424,022 kronor. Bortsett från ett belopp av 14,100 kronor, som belöpte på sistnämnda 86 vårdplatser, vore denna summa, framhåller styrelsen, att anse som en maximisumma, enär samtliga platser icke kunde förväntas bli belagda under hela kalenderåret 1943. För budgetåret 1941/42 hade motsvarande maximisumma beräknats till 1,357,494 kronor, medan belastningen stannat vid 1,201,005 kronor. Antoges belastningen för budgetåret 1943/44 komma att stå i motsvarande förhållande till maximisumman för samma år, skulle anslagsbehovet utgöra 1,248,000 kronor, vilket belopp styrelsen ansåge kunna avrundas nedåt till 1,200,000 kronor. Under åberopande härav har styrelsen hemställt om ett anslag å sistnämnda belopp.

Medicinalstyrelsens uppskattning av ifrågavarande anslag, vilken nära ansluter sig till belastningen å anslaget för sistförflutna budgetår, synes mig böra godtagas.

Departements-  
chefen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 1,200,000

[134.] 43. **Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi, förslagsanslag.** Anslag för ifrågavarande ändamål ha beviljats under budgetåren 1941/42 och 1942/43 med 80,000 respektive 165,000 kronor.

Enligt de av Hans Maj:t Konungen den 30 maj 1929 fastställda stadgarna för *Konung Gustaf V:s jubileumsfond* är fondens ändamål bekämpande av kräftsjukdomarna inom Sverige genom att understödja uppförande och utrustning av vårdanstalter för kräftsjuka samt befrämjande av det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomar. Förutom de medel, som insamlats till hufvudändamålet av Konung Gustaf V:s 70-årsdag, utgöras fondens tillgångar av bidrag från cancerföreningen i Stockholm samt de bidrag, som i övrigt inflyta.

Jämlikt fastställd plan skola finnas tre centralanstalter för radioterapi vid kräfte, förlagda till Stockholm, Göteborg och Lund. Av dessa är Stockholmsanstalten, som anslutits till karolinska sjukhuset, i bruk sedan mera än fem år tillbaka. Den omfattar 100 allmänna vårdplatser och drives helt såsom statlig anstalt. Lundaanstalten, som inrymmer 50 allmänna vårdplatser, har blivit färdig under år 1941. Göteborgsanstalten, som är avsedd att förläggas

i anslutning till Sahlgrenska sjukhuset och inrymma 50 allmänna vårdplatser, beräknas vara färdig att tagas i bruk i början av detta år.

Driftkostnaderna vid Lundaanstalten skola enligt beslut vid 1931 års riksdag fördelas så, att vederbörande patienter, oavsett var de äro hemmahörande, erlägga för inomlänspatient stadgad legosängsavgift, att landsting och städer utanför landsting bidra med 2 kronor 50 öre per underhållsdag för varje landstinget respektive staden tillhörande patient samt att staten bestrider såväl återstående del av dagkostnaden, dock högst intill ett belopp av 2 kronor 50 öre per dag och patient, som ock enligt vissa närmare angivna normer kostnaderna för röntgenbehandling och radiumapplikation i anstaltens behandlingsinstitut för å anstalten intagna patienter, s. k. klinikpatienter.

Enligt beslut vid 1937 års riksdag skola de för Lundaanstalten fastställda grunderna för driftkostnadernas fördelning äga motsvarande tillämpning å Göteborgsanstalten, med den skillnaden dock att statsbidraget till sistnämnda anstalt må utgå med högst 3 kronor per dag och patient.

De under förevarande punkt hittills anvisade anslagen ha avsett Lundaanstaltens driftkostnader. Rörande användandet av anslagen hava närmare föreskrifter meddelats i brev till medicinalstyrelsen den 2 maj 1941 (se statsliggaren för innevarande budgetår s. 269 och 270).

I skrivelse den 28 februari 1942 hava Göteborgs sjukhusdirektion samt landstingen i Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län i egenskap av huvudmän för centralanstalten för radioterapi i Göteborg gjort framställning om ytterligare statsbidrag utöver det, som genom beslut av 1937 års riksdag tillförsäkrats anstalten. Till stöd för ansökningsen har anförts, bland annat, följande.

I den framställning, som legat till grund för det av 1937 års riksdag fattade beslutet angående grunderna för fördelning av kostnaderna för centralanstalten för radioterapi i Göteborg, hade man räknat med en dagkostnad av omkring 9 kronor 50 öre, bortsett från kostnaderna för radium- och röntgenbehandlingar. Under senare år inträdda förhållanden med åtföljande försämring av penningvärdet hade emellertid medfört stegrade dagkostnader. Vid Sahlgrenska sjukhuset hade sålunda dagkostnaden under år 1941 uppgått till 12 kronor 78 öre. För år 1943 hade samma kostnad uppskattats till omkring 14 kronor 25 öre. Dessa kostnader hade uträknats i enlighet med det av medicinalstyrelsen fastställda formuläret för sjukhusens driftkostnadsuppgifter och innefattade icke s. k. evalveringsersättningar, hyresavgifter, räntor och avskrivningar. Från sistnämnda summa hade emellertid dragits dels 75 öre, utgörande för år 1943 beräknad kostnad för driften av sjukhusets polikliniker, dels ock 21 öre, avseende kostnaderna för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstaltens behandlingsinstitut beträffande de å centralanstaltens vårdavdelningar intagna patienterna, varför sålunda den dagkostnad, som skulle ligga till grund för statsbidraget till centralanstalten för år 1943, uppginge till 13 kronor 29 öre. För vårdkostnadens täckning stode i första hand patientens — eller i fall av medellöshet dennes hemortskommuns — och landstingens respektive stadens bidrag till förfogande. Enär den förra avgiften för närvarande utginge med 3 kronor för dag och patient och de olika sjukvårdsområdena ävenledes bidroge med samma belopp samt statsbidrag skulle utgå med 3 kronor för underhållsdag, återstode sålunda ett belopp av [13: 29 — (3 + 3 + 3)] 4 kronor 29 öre, för vilket täckning icke funnes.

Delägarna i Göteborgsanstalten hade i den sålunda inträdda situationen ansett sig böra vädja till statsmakterna om sådan reglering av statsbidraget till anstalten, att ytterligare tillskott från deras sida icke skulle behöva äga rum. De ville därvid framhålla, att kräftsjukvården på grund av sin särart och de omfattande och dyrbara terapeutiska anordningar, den krävde för sitt utövande, i första hand måste anses vara en statens och icke en de enskilda sjukvårdsdistrikternas uppgift. Vidare hade genomförandet av den plan, som uppgjorts för kräftsjukvårdens organisation, till icke oväsentlig del kommit att påvåla såväl de västsvenska som de sydsvenska sjukvårdsdistrikten, medan de mellan- och nordsvenska distrikten — med undantag av Stockholms stad och län — icke behövt påtaga sig några kostnader för denna vårds uppbyggnad och drift. Redan i fråga om de erforderliga vårdplatsernas anordnande hade sålunda de västsvenska sjukvårdsområdena fått vidkännas högst avsevärda kostnader, vilka mer än tre gånger överstege dem, som de sydsvenska sjukvårdsområdena behövt tillskjuta för Lundaklinikens anordnande. Även en jämförelse med de kostnader, som Stockholms stad och län tillskjutit för av dessa sjukvårdsområden arrenderade vårdplatser vid Stockholmsanstalten, utfölle till nackdel för de västsvenska sjukvårdsområdena. Såge man till de driftbidrag, som sjukvårdsområdena tillskote för patienterna från respektive områden, förelåge även i detta avseende betydande olikheter. Medan de i Lundaanstalten deltagande sjukvårdsområdena tillskote ett belopp av 2 kronor 50 öre för dag och patient, skulle motsvarande bidrag utgå med 3 kronor vid den västsvenska centralanstalten. Övriga sjukvårdsområden erlade — om man bortsåge från Stockholms stad och län, vilkas förhållande till karolinska sjukhuset och dess centralanstalt för radioterapi bestämts mindre av deras deltagande i denna än av deras intressen i sjukhusets övriga kliniker — inga driftbidrag alls till den centralanstalt, de vore hänvisade till, nämligen Stockholmsanstalten.

Anstalten beräknades bliva öppnad vid årsskiftet 1942/43 och få en beläggning motsvarande 18,500 vård dagar per år. Statens bidrag till Göteborgsanstalten skulle vid bifall till denna hemställan komma att — utöver det bidrag som genom 1937 års riksdagsbeslut tillförsäkrats anstalten — utgöra högst 79,365 kronor för helt år eller för senare hälften av budgetåret 1942/43 39,680 kronor.

Under återopande av det anförda har i skrivelsen hemställts om ett extra anslag för budgetåret 1942/43 av 39,680 kronor.

Över berörda framställning hava utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen och statskontoret.

*Medicinalstyrelsen* har till en början anført, att en missuppfattning syntes föreligga från sökandenas sida rörande det budgetår, för vilket eventuellt anslag för ifrågavarande ändamål skulle beviljas. Då statsbidraget förutsattes komma att utbetalas halvårsvis i efterskott och de i ansökningen gjorda ekonomiska beräkningarna avsåge kalenderåret 1943, d. v. s. det första år varunder ifrågavarande anstalt beräknades komma att drivas, hade styrelsen ansett sig böra betrakta den föreliggande framställningen såsom en ansökan om förhöjt statsbidrag för hela budgetåret 1943/44.

Vidare har styrelsen verkställt en kontrollberäkning av det väntade underskottet per underhållsdag för år 1943. Styrelsen har därvid bland utgifterna medräknat även utgifter för pensioner, uppskattade till 16 öre per dag, varigenom dagkostnaden vid anstalten ökats till 13 kronor 45 öre. Å andra sidan

har styrelsen genom att medräkna legosängsavgifterna å hel- och halvskilda rum uppskattat inkomsten av patientavgifter till 3 kronor 70 öre för underhållsdag i stället för i framställningen uppgivna 3 kronor. Anstaltens totala inkomster hava på grund härav upptagits till  $(3 + 3 + 3.70)$  9 kronor 70 öre per dag. I enlighet härmed har styrelsen uppskattat underskottet för år 1943 till  $(13.45 - 9.70)$  3 kronor 75 öre per underhållsdag.

Med hänsyn till den väsentliga stegring av dagkostnaden vid Sahlgrenska sjukhuset, som sålunda ägt rum under de senaste åren, anser styrelsen det vara skäligt, att en ökning av det utav 1937 års riksdag medgivna statsbidraget till Göteborgsanstalten kommer till stånd. Det kunde emellertid enligt styrelsens mening ifrågasättas, huruvida staten borde ikläda sig ansvaret för hela underskottet. Efter övertägande härav hade styrelsen funnit sig böra föreslå, att staten för år 1943 skulle ikläda sig betalningsansvar för hälften av detta underskott, varvid dock, enär visst maximibelopp fastställts för det enligt 1937 års riksdagsbeslut medgivna statsbidraget, även viss maximigräns borde sättas för detta extra bidrag. Enär ifrågavarande underskott per underhållsdag för nyssnämnda år beräknats uppgå till ett belopp av 3 kronor 75 öre, skulle det ytterligare bidrag, staten borde ikläda sig, belöpa sig till högst 1 krona 87 öre, vilket belopp syntes böra avrundas till högst 1 krona 90 öre. Vid bifall härtill skulle sålunda för år 1943 statsbidrag komma att utgå med ett belopp av högst  $(3 + 1.90)$  4 kronor 90 öre för underhållsdag. Då antalet underhållsdagar vid Göteborgsanstalten för år beräknats till 18,500, kunde kostnaden härför under år 1943 uppskattas till  $(18,500 \times 1.90)$  35,150 kronor. Den övriga delen av underskottet borde enligt styrelsens mening gäldas av det landsting eller den storstad, där patienten ägde hemortsrätt. Styrelsen förutsatte, att en av Kungl. Maj:t utsedd revisor skulle deltaga i granskningen av de räkenskaper, som skulle ligga till grund för beräkningen av statens bidrag till ifrågavarande anstalt.

*Statskontoret* framhåller, att enligt dess mening frågan om ändring i de för ifrågavarande statsbidrag gällande grunderna icke borde upptagas till prövning endast för anstalten i Göteborg, utan en eventuell omprövning av dessa grunder borde komma till stånd i ett sammanhang för båda anstalterna. Ämbetsverket har därjämte framhållit, att då anstalten i Göteborg ännu icke tagits i bruk, någon erfarenhet icke kunnat vinnas rörande de verkliga driftkostnaderna vid denna. På grund härav har statskontoret ansett sig icke kunna tillstyrka, att anslaget till bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi för budgetåret 1943/44 uppföres med högre belopp än som föranledes av de fastställda grunderna.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har *medicinalstyrelsen* i skrivelser den 31 augusti och den 22 oktober 1942 anført, att antalet underhållsdagar vid Lundaanstalten enligt ett för anstalten uppgjort budgetförslag för år 1943 uppskattats till 18,000 samt statsbidraget efter ett belopp av 2 kronor 50 öre för vård dag till 45,000 kronor. För Göteborgsanstalten har antalet underhållsdagar beräknats till 18,500 och statsbidraget enligt gällande grunder till  $(18,500 \times 3)$  55,500 kronor.

Å statsverket belöpande kostnader för röntgenbehandling och radiumapplikation hava uppskattats till för Lundaanstalten 108,325 kronor och för Göteborgsanstalten 75,415 kronor eller sålunda tillhopa 183,740 kronor.

Då till täckande av det för år 1943 väntade driftunderskottet vid Göteborgsanstalten beräknats komma att erfordras ett belopp av 35,150 kronor, bör anslaget i sin helhet enligt styrelsen upptagas med (45,000 + 55,500 + 183,740 + 35,150) 319,390 kronor eller i runt tal 300,000 kronor.

Medicinalstyrelsen har i enlighet härmed hemställt om anvisande av ett anslag av sistnämnda belopp för nästa budgetår.

De av riksdagen fastställda grunderna för statsbidrag till driften av centralanstalter för radioterapi vid kräfte innebära, att bidrag utgår med ett belopp per underhållsdag, som växlar med dagkostnaden vid den sjukvårdsinrättning, till vilken anstalten är knuten. Till förhindrande av att statens bidrag — exempelvis i händelse av sjunkande penningvärde och därmed följande dyrtid — komme att automatiskt stiga till alltför höga belopp har statsbidraget för dag och patient maximerats till visst belopp, vilket för närvarande utgör 2 kronor 50 öre för anstalten i Lund och 3 kronor för anstalten i Göteborg. Vid framläggande för 1931 års riksdag av förslag till statsbidragsbestämmelser för Lundaanstalten (proposition nr 196) uttalade dåvarande departementschefen, att den föreslagna maximiregeln för statsbidragets utgående närmast hade betydelse såsom innebärande en anledning att i händelse av större förändringar i dagkostnaden upptaga underhandlingar om ändrad överenskommelse mellan staten och lasarettets ägare.

Departements-  
chefen.

Huvudmännen för Göteborgsanstalten hava, under hänvisning till att dagkostnaden vid Sahlgrenska sjukhuset, till vilket sjukhus nämnda anstalt är knuten, stigit starkt sedan statsbidraget för anstalten fastställdes år 1937, gjort framställning om medel för täckande av beräknat driftunderskott vid anstalten för år 1943, vilket underskott beräknats till 4 kronor 29 öre per underhållsdag.

Medicinalstyrelsen, som beräknat driftunderskottet till 3 kronor 75 öre per underhållsdag, har föreslagit, att staten för år 1943 ikläder sig betalningsansvar för hälften av sagda underskott, dock för högst 1 krona 90 öre per underhållsdag. Statskontoret har däremot avstyrkt framställningen i dess helhet under hänvisning till, bland annat, att en omprövning av statsbidragsgrunderna samtidigt borde ske för Lundaanstalten.

Den nuvarande statsfinansiella situationen talar, såsom tidigare framhållits, emot att staten åtager sig ökade förpliktelser i avseende å vård, som meddelas vid av landsting eller städer utom landsting drivna anstalter. Å andra sidan torde det med hänsyn till vad i framställningen anförts få anses obilligt, att huvudmännen själva skola helt vidkännas av dyrtiden orsakade merkostnader för driften av en anstalt av den centrala karaktär, varom här är fråga. I likhet med medicinalstyrelsen förordar jag därför, att staten åtager sig betalningsansvaret för hälften av det driftunderskott, som beräknas uppkomma vid tillämpning av de år 1937 fastställda grunderna för anstaltens

finansiering. Av praktiska skäl synes det lämpligt, att detta fyllnadsbidrag begränsas till visst belopp, förslagsvis 2 kronor per underhållsdag. Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle alltså staten, sedan patientavgiften och huvudmännens fastställda bidrag frånräknats, komma att svara för hela återstående dagkostnaden intill ett belopp av 3 kronor och hälften av dagkostnaden därutöver intill ett belopp av 2 kronor. Som villkor för statsbidraget bör gälla, att en av Kungl. Maj:t utsedd revisor skall på huvudmännens bekostnad deltaga i granskningen av de räkenskaper, som skola ligga till grund för statsbidragets beräkning.

I anledning av vad statskontoret anfört vill jag tillägga, att förhandlingar sedan någon tid pågå angående fördelningen av driftkostnaderna för Lundaanstalten men att denna omständighet icke synes mig böra utgöra hinder för att beslut nu fattas för Göteborgsanstaltens del enligt de grunder, som jag förordat. De nya grunderna torde böra gälla från och med kalenderåret 1943.

Den av medicinalstyrelsen beräknade merkostnaden för staten för nu nämnda ändamål under nästa budgetår, uppgående till omkring 35,000 kronor, föranleder ingen erinran från min sida. Styrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt synes även kunna godtagas. Anslaget bör alltså för nästa budgetår upptagas med 300,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna av mig förordade ändrade grunder för bidrag till driften av centralanstalten för radioterapi i Göteborg, att tillämpas från och med den 1 januari 1943;*

*dels ock till Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslags-*  
*anslag av ..... kronor 300,000*

[135.] 44. **Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår               | Anslag  | Nettoutgifter |
|------------------------|---------|---------------|
| 1939/40.....           | 135,000 | 158,527       |
| 1940/41.....           | 160,000 | 146,940       |
| 1941/42.....           | 165,000 | 138,023       |
| 1942/43.....           | 190,000 | —             |
| 1943/44 (förslag)..... | 180,000 | —             |

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 259).]

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att belastningssiffran för det senast förflutna budgetåret är så tillvida missvisande, att ersättning till vissa anstalter för fjärde kvartalet 1941 och första kvartalet 1942 icke hunnit utbetalas före budgetårets utgång. Hade så skett, skulle nettoutgifterna å anslaget hava uppgått till cirka 220,000 kronor. Å andra sidan inginge i nämnda belastningssiffra en post å 39,240 kronor, som rätteligen bort belasta budgetåret 1940/41. Med beaktande härav syntes anslagsbehovet för nästa budgetår kunna uppskattas till i runt tal 180,000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t Departements-  
 måtte föreslå riksdagen chefen.

att till *Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för  
 radiumbehandling m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett för-  
 slagsanslag av ..... kronor 180,000

### *Vanföreanstalter m. m.*

[136.] 45. **Bidrag till vanföreanstalter, förslagsanslag.**

| Budgetår                | Anslag    | Nettoutgifter |
|-------------------------|-----------|---------------|
| 1941/42 .....           | 2,530,000 | 2,767,886     |
| 1942/43 .....           | 2,650,000 | —             |
| 1943/44 (förslag) ..... | 2,850,000 | —             |

  

|                                                                                                                                                   |                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Anslaget, som avser de fyra vanföreanstalterna i Stockholm, Göteborg,<br>Hälsingborg och Härnösand, är för innevarande budgetår beräknat sålunda: |                               |
| Bidrag till kliniker, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                    | kronor 790,000                |
| » » polikliniker, <i>högst</i> .....                                                                                                              | » 20,000                      |
| » » skolhem, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                             | » 150,000                     |
| » » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                         | » 665,000                     |
| » » asylhem, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                             | » 30,000                      |
| » » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                | » 580,000                     |
| » » täckande av eventuellt underskott, <i>förslagsvis</i> ...                                                                                     | » 415,000                     |
|                                                                                                                                                   | <b>Summa kronor 2,650,000</b> |

För anslagets användning gälla följande huvudsakliga grunder.

Till driften av kliniker, skolhem och yrkesskolor utgå bidrag med högst följande belopp per dag och patient respektive elev, nämligen för klinikerna med 5 kronor 50 öre, för skolhemmen med 3 kronor 25 öre, för yrkesskolornas interna elever med 4 kronor 50 öre och för yrkesskolornas externa elever med 2 kronor, allt under villkor, att för patienten respektive eleven icke uttages högre avgift per dag än 1 krona å klinik och 50 öre å skolhem samt att för yrkesskolornas elever icke uttages någon avgift. Därest i anslutning till vanföreanstalterna anordnas asylhem, varest undervisning för höjande av de vanföras arbetsförmåga meddelas, utgår bidrag till dylikt hem med 3 kronor per dag och patient, för vilken icke uttages högre dagavgift än 50 öre.

Till poliklinikerna utgår ett bidrag av högst 1,250 kronor per anstalt och kvartal. Slutligen utgår bidrag med  $\frac{2}{3}$  av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som behandlas för vanförhet, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Statsbidragen utbetalas av medicinalstyrelsen, som därvid har att iakttaga, bland annat, att statsbidraget icke må för något år överstiga den enligt vederböriligen granskade räkenskaper funna skillnaden mellan de sammanlagda verkliga driftkostnaderna för anstalten, å ena, samt summan av dagavgifterna och andra från anstaltens drift inflytande inkomster å andra sidan.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande förening, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, om och i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederböriligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid dithörande anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Fyllnadsbidrag för år 1943 och efter

följande år utgår dock endast under villkor, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret godkänts av medicinalstyrelsen.

Innan jag ingår på frågan om medelsbehovet för ifrågavarande anstalter under nästa budgetår, torde jag till behandling få upptaga en av *besparingsberedningen* med skrivelse den 25 april 1942 överlämnad, av sakkunniga inom beredningen utarbetad promemoria angående besparingsmöjligheterna vid, bland annat, ifrågavarande anstalter.

De sakkunniga hava verkställt en granskning av driftkostnaderna vid samtliga fyra vanföreanstalter med utgångspunkt från förhållandena under åren 1934 och 1939, varigenom erhållits en jämförelse mellan kostnaderna före och efter arbetstidens reglering för personalen samt före och efter det att staten inträtt som faktisk garant för driftkostnaderna vid anstalterna i fråga.

De sakkunniga hava till en början upptagit till behandling sjukavdelningarna jämte därtill hörande polikliniker. Beträffande beläggningen å sjukavdelningarna hava de sakkunniga icke något att erinra. Besöksfrekvensen vid vanföreanstalternas polikliniker har från år 1934 till 1939 ökat med genomsnittligt 46.3 procent, vilken utveckling de sakkunniga anse gynnsam, enär anlitandet av den öppna vårdformen vid poliklinikerna borde vara ägnat att avlasta platserna på sjukavdelningarna.

I fråga om de olika utgiftsposterna hava de sakkunniga såvitt angår kostnaden för personalen konstaterat, att denna särskilt vid vanföreanstalternas sjukavdelningar ökat högst betydligt samt anför härutinnan bland annat.

För samtliga vanföreanstalterna är stegringen 51.9 procent, i det att avlöningskostnaden ökat från 3 kronor 37 öre per underhållsdag år 1934 till 5 kronor 12 öre per underhållsdag år 1939. Den största relativa ökningen föreligger vid Stockholmsanstalten med 68.7 procent, den minsta vid Hälsingborgsanstalten med 22.8 procent. Merkostnaderna bero främst på genomförd arbetstidsreglering för personalen samt på förhöjda löner till densamma. Hur stor del av ökningen, som är hänförlig till ena eller andra av nämnda faktorer, har icke kunnat konstateras, men nyanställningar till följd av arbetstidsreglering synas dock ha medfört mindre merutgifter än löneförhöjningar och den utökning av personalen, som föranletts av intensifiering av sjukvården. Anmärkas bör i detta sammanhang, att från och med år 1940 skett ytterligare personalökning vid Göteborgsanstalten, enär slutlig reglering av arbetstiden genomförts först vid denna tidpunkt. Arbetstiden för sjukvårdspersonalen är för närvarande 216 timmar per fyra veckorsperiod, och för ekonomipersonalen är den i regel 192 timmar men i vissa fall 204—208 timmar. Sjukgymnasterna arbeta emellertid 6—6½ timmar om dagen.

De sakkunniga hava vidare företagit en jämförande utredning mellan personalkostnaderna år 1939 vid vanföreanstalternas sjukavdelningar och vid de lasarett, som äro belägna å samma orter som anstalterna. Utredningen utvisar, att dessa kostnader i genomsnitt per underhållsdag utgjorde vid vanföreanstalterna 4 kronor 40 öre samt vid lasaretten 3 kronor 88 öre. Förhållandet mellan personalantalet och antalet vårdplatser utgjorde 1:3. De sakkunniga uttala, att samma relationstal återfunnes vid flera större kroppssjukhus av lasarettstyp, varför man syntes berättigad antaga, att sjukvårdspersonalen vid berörda sjukavdelningar ej vore särskilt talrik.